

**BAKTALÓRÁNTHÁZA ÉS TÉRSÉGE
LEADER EGYESÜLET**

FENNTARTHATÓ ENERGIA- ÉS KLÍMA AKCIÓTERV (SECAP)

Készítette: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat

Szakmai mentor: ÉMI Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Nonprofit Kft.

Társadalmi egyeztetési változat (munkaanyag)

2019

SZÉCHENYI 2020

**Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap**

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Készült a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00062 azonosító számú, „Fenntartható energetikai- és klímacselekvési programok kidolgozása Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében” című projektjének keretében.

Készítették:
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat
és a
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzati Hivatal munkatársai

Az akcióttervet a Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület Közgyűlése a számú határozatával, továbbá a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés a számú határozatával hagyta jóvá.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalomjegyzék

VEZETŐI ÖSSZFOGLALÓ.....	5
1. BEVEZETÉS	9
1.1. Előzmények.....	9
1.2. A Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterv célja, előnyei.....	10
1.3 A Fenntartható Energia- és Klímaakciótervezés háttere Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében.....	10
2. A KIINDULÁSI HELYZET ÁTTEKINTÉSE	12
2.1. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye általános bemutatása	12
2.2. AKCIÓTERÜLET BEMUTATÁSA.....	24
2.2.1.LEADER HACS bemutatása.....	24
2.2.2.HFS ismertetése.....	36
2.2.3.Civil szervezetek	41
2.3. Az energiagazdálkodás helyzete a bázisévben	46
2.4. Kiindulási kibocsátási leltár.....	48
3. Fenntartható Energiastratégia	53
3.1. Önkormányzati épületek – energiahatékonyság és megújuló energia	53
3.1.1.Megvalósult beruházások	53
3.1.2.Tervezett beruházások	57
3.1.3.Javasolt fejlesztések.....	60
3.2. Helyi villamosenergia	61
3.3. Lakóépületek.....	62
3.4. Szolgáltató szektor épületei.....	64
3.5. Közvilágítás.....	65
3.6. Közlekedés	66
3.6.1.Megvalósult és tervezett fejlesztések	66
3.6.2.Javasolt fejlesztések.....	70
3.7. Ipari szektor szereplői	71
3.8. Szemléletformálás, tájékoztatás	71
3.8.1 Megvalósult és folyamatban lévő intézkedések	71
3.8.2 Javasolt fejlesztések.....	72
4. FENNTARTHATÓ KLÍMASTRATÉGIA.....	73
4.1 Az éghajlatváltozás és annak hatásai Magyarországon	73
4.2. Az éghajlatváltozás és annak hatásai Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében	79
4.3. Klímastratégia – hatásmérséklő intézkedések.....	118
4.3.1.Az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatok és sebezhetőségek	120
4.3.2.Alkalmazkodási intézkedések.....	122
5. Forrástérkép.....	132
5.1 Hazai és Európai Uniói források	132

5.2	Nemzetközi források.....	134
5.2.1	Európai Területi Együtműködés programok (ETE).....	134
5.2.2	Egyéb európai finanszírozási programok.....	136
5.3	Egyéb finanszírozási források	138
5.	A szervezeti háttér és a humán erőforrás biztosítása	140
6.	Nyilvánosság biztosítása	141
7.	Nyomon követés.....	142
9.	HOSSZÚ TÁVÚ STRATÉGIA MEGFOGALMAZÁSA	144
	Felhasznált irodalom	148
	Ábrajegyzék	154
	Táblázatjegyzék	155
	MELLÉKLETEK.....	157

VEZETŐI ÖSSZFOGLALÓ

Napjainkban a klímaváltozás, az üvegházhatás, a globális felmelegedés kifejezések, fogalmak mindenki számára ismertek, hiszen sajnálatos módon rendkívül aktuálissá váltak. Az éghajlatváltozás és annak hatásai a világ egyik legfontosabb környezeti, gazdasági és társadalmi problémája lett.

Az éghajlatváltozás jelenségét és a lehetséges súlyos következményeit a kutatók felismerték és ennek hatására a világ nagyhatalmainak kormányai az elmúlt évtizedekben lépéseket tettek a hatások mérséklésére. Létrehozták az IPCC szervezetet, amely az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület¹. Tagjai a világ tudósai, kutatói, akik 5-6 évente objektív, független helyzetértékelő jelentést készítenek. Az Európai Unió eddig is jelentős szerepet vállalt a klímaváltozás elleni küzdelemben, jelentős mértékben járult hozzá a nemzetközi keretegyezmények kidolgozásához és megvalósításához. Emellett meghatározta a tagországainak az *Európa 2020 stratégia* keretében, hogy milyen célértékeket kell elérniük 2020-ra. De a klímaváltozás elleni küzdelem tovább folytatódik: a 2020-2030 közötti időszakra szóló integrált éghajlat- és energiapolitikai keret sokkal ambiciózusabb célokat fogalmazott meg és most már ezen célértékek megvalósítását kell szem előtt tartani.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat elkötelezett a klímavédelem, az energiahatékonyság, a fenntarthatóság iránt. Az elmúlt években több olyan fejlesztést koordinált, amelyek a megyéből származó üvegházhatású gázok kibocsátásának mérséklését, illetve a változó éghajlati feltételekhez való alkalmazkodást szolgálták. A Megyei Önkormányzat ösztönző szerepet kíván betölteni a megyében a klímaváltozással kapcsolatos beruházások, felújítások, fejlesztések terén. Ezt tükrözik a *Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Konceptió 2014-2020* c. dokumentumban megfogalmazott átfogó és stratégiai célkitűzések is, mely szerint kiemelt stratégiai cél a megyében:

„Zöld megye - Zöldgazdaság, klímabarát energiagazdálkodás, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás”²

A megye hosszú távú fejlődése, a vonzó megyei környezet megteremtése érdekében fontos a megye energiaellátásának fokozatos átállítása megújuló, illetve alternatív forrásokra. Ez egyrészt csökkentheti a megye külső energiafüggőségét és az önfenntartás megerősödését energetikai szempontból, a megye közvetett és közvetlen széndioxid-kibocsátását, másrészt ösztönözheti a zöldgazdaság megerősödését is. Ez utóbbi kiemelten fontos Szabolcs-Szatmár-Bereg megye számára, ugyanis a zöldgazdaság a szociális gazdaságban fontos szerepet játszhat, mivel alacsonyabb képzettségű embereket is foglalkoztat (a zöldgazdaság és a szociális gazdaság integrálása).

A klímaváltozás olyan negatív hatásokkal, kockázatokkal jár, amelyek fokozottan érinthetik a megyét. Fel kell készülni a negatív hatások enyhítésére, a kockázatok kivédésére. A megye sajátos helyzetéből fakadóan kiemelten kell kezelni a vízgazdálkodást (ár- és belvízvédelem, aszály) és alkalmazni kell egy tudatos klímastratégiát. A fizikai környezet energetikai megújítása mellett, az elkövetkező években, kiemelt feladat lesz a környezettudatosság erősítése a lakosság, vállalkozások és települések körében.”³

¹ Forrás: <https://www.ipcc.ch/about/>

² Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Konceptió 2014-2020

³ Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési koncepció 2014-2020

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat elkötelezett klímatudatos szemléletének eredményeképpen **2018-ban elfogadta Szabolcs-Szatmár-Bereg megye klímastratégiáját.** A stratégia kijelölte azokat a fő fejlesztési, cselekvési irányokat, amelyeket követve, illetve megvalósítva a kedvezőtlen éghajlati feltételek nem eredményeznének a következő évtizedekben aránytalanul nagy terhet a lakosság, az intézmények, és a különböző ágazatok, de különösen az agrárszektorban tevékenykedő vállalkozások, gazdálkodók számára, mindemellett Szabolcs-Szatmár-Bereg megye saját lehetőségeivel arányban kivenné a részét a klímaváltozás folyamatának mérsékléséből. A klímastratégia által kijelölt fejlesztési keretrendszer gyakorlati megvalósításának lehetőségeit a Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv (a továbbiakban: SECAP) tartalmazza.

A Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterv stratégiai és operatív dokumentum, amely jelen esetben térségi szinten határozza meg a 2030. évi célkitűzések átfogó kereteit. A CO₂ Alap kibocsátás készlet eredményeit használja fel a legjobb akciók és lehetőségek azonosításához az önkormányzatok CO₂-csökkentési célkitűzésének elérése érdekében. Konkrét CO₂-csökkentési intézkedéseket határoz meg határidőkkel, amely a hosszú távú stratégiát tettekre váltja. Az időszak végére elérendő szén-dioxid megtakarítás minimális célértéke – az EU stratégiája alapján – a bázisévhez viszonyítva legalább 40 %.

A klímavédelmi célok támogatására jött létre az Európai Unióban a **Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi Szövetsége** (Covenant of Mayors for Climate & Energy). A szövetség olyan helyi és regionális önkormányzatokat fog össze, amelyek önként vállalják, hogy területükön megvalósítják az EU klímával és energiahatékonysággal kapcsolatos célkitűzéseit, azaz a legalább 40 %-os CO₂-kibocsátás csökkentést, továbbá az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást.

A Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv a Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi Szövetségének módszertani útmutatója alapján került elkészítésre. A szövetséghez csatlakozó önkormányzatok – így a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat – vállalják, hogy saját területükre vonatkozóan SECAP-ot készítenek, amelyben megtervezik azon intézkedéseket, amelyek segítségével teljesíteni tudják a fenti célokat.

Az alkalmazott számítási módszertan szerint **Szabolcs-Szatmár-Bereg megye üvegházhatású gáz kibocsátása 790 884 tonna szén-dioxidot tett ki 2014-ben,** ami nem tekinthető jelentősnek Magyarország összes ÜHG- kibocsátásához képest. A megyei ÜHG kibocsátás az **országos ÜHG-kibocsátás 1,3 %-ának**⁴ felel meg. Az elmúlt évek tapasztalatai ugyanakkor azt mutatják, hogy megyénk fokozottan ki van téve az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásainak. A térségben az elmúlt évszázad közepe óta szárazodás figyelhető meg, a következő évtizedek éghajlati jellemzőire irányuló éghajlati modellek alapján ugyanakkor a nyári hőhullámok gyakoriságának és intenzitásának növekedésére, továbbá a csapadékhányos időszakok hosszának növekedésére kell számítani a jövőben is. Mindennek következtében a várható hatásokat, azok bekövetkezésének valószínűségét és mértékét figyelembe véve megállapítható, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a vízgazdálkodás, valamint a mezőgazdaság és erdészet minősülnek az éghajlatváltozással szemben leginkább sérülékeny ágazatoknak, de a közlekedési rendszerek állapotát, az épületállomány állagát, az

⁴ Forrás: KSH

egészségügy helyzetét, a biológiai sokféleség alakulását és a polgári védelmi szervezetek leterheltségét is minden bizonnyal befolyásolja az éghajlatváltozás.

A fentiek együttesen azt támasztják alá, hogy **Szabolcs-Szatmár-Bereg megye döntően elszenvedője a klímaváltozásnak, annak előidézésében elhanyagolható szerepet játszik.** Ennek ellenére a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat saját eszközeivel igyekszik mérsékelni az üvegházhatású gázok kibocsátását. A SECAP a fenti megfontolások mentén azonos súllyal kezeli az éghajlatváltozás mérséklésére és az ahhoz való alkalmazkodásra irányuló célokat, intézkedéseket. Ezt a szemléletet tükrözi az akcióterv szerkezete is, mivel a dokumentum két jól elkülöníthető, ám azonos rangú fejezetet tartalmaz (Fenntartható Energiastratégia és Fenntartható Klímastratégia). Míg az előbbi a kibocsátás-csökkentésre, addig az utóbbi az alkalmazkodásra irányuló adottságokra, lehetőségekre és intézkedésekre koncentrál. Mindkét rész önálló helyzetlemező, céljelölő és intézkedéseket definiáló alfejezeteket is tartalmaz. A végrehajtási keretrendszer bemutató leírás ugyanakkor egységesen mindkét részakciótervre vonatkozik, hiszen végső soron valamennyi feladat megvalósítása, illetve koordinálása a Megyei Önkormányzat kezében összpontosul.

A megye által kijelölt klímavédelmi jövőkép Szabolcs-Szatmár-Bereg megye klímastratégiájában került megfogalmazásra, mely alapját képezi a SECAP klímával kapcsolatos célkitűzéseinek. **Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 2030-ra a klímaváltozás káros hatásaitól igyekszik megvédeni természeti erőforrásait, természeti és épített környezetét, sérülékeny térségeit és településeit, ugyanakkor közintézményei és lakossága egyaránt sikeresen alkalmazkodik a megyét érintő klimatikus változásokhoz, az innovatív és tiszta technológiák bevezetésével és alkalmazásával, valamint a klímabarát jó példák elterjesztésével.**

A jövőkép eléréséhez a SECAP az alábbiakat célozza meg:

Kibocsátáscsökkentési célok:

- Az épületállomány üzemeltetésére, a közlekedésre, az ipari termelésre, továbbá a közvilágításra visszavezethető üvegházhatású gáz kibocsátás 2030-ig 40%-kal csökkenjen a 2014. évi kibocsátáshoz képest.

A SECAP-ban kijelölt mitigációs intézkedések eredményeképpen Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 2030-ra az alkalmazott számítási módszertan szerint nagyságrendileg **316 353 t üvegházhatású gáz kibocsátás csökkenés célozható meg** a 2014-es szinthez képest. Azonban hangsúlyozni kell, hogy a megye területéről származó összes üvegházhatású gáz kibocsátás mérséklésében egyéb ágazatok, mindenekelőtt a mezőgazdaság és az ipar is jelentős szerepet kell, hogy játsszon, függetlenül attól, hogy a SECAP ezekre nem tér ki.

Alkalmazkodási célok:

- aszály és belvizek okozta mezőgazdasági károk mérséklése;
- fenntartható, vízviszatarításra irányuló csapadék- és belvízgazdálkodási gyakorlat kialakítása;
- épületek és építmények viharok és extrém forróság általi károsodásának megelőzése;
- zöld- és vízfelületek növelése,
- nyári hőhullámok közegészségügyi kockázatainak csökkentése;

- biológiai sokféleség megőrzése a változó éghajlati feltételek mellett;
- erdőszültség arányának növelése és hatékony felkészülés az erdőtüzekre mind a katasztrófavédelmi intézményrendszer, mind az erdőgazdálkodók részéről.

A fenti célok elérése érdekében a **SECAP megyei szinten összesen 92 db összevont intézkedéstípust**, a Baktalórántháza és Térsége LEADER térség **vonatkozásában pedig 67 db intézkedést jelenít meg**. Ezen intézkedések olyan fejlesztési irányokként, beruházási tervekként definiálhatók, amelyek megvalósításának részletei a mindenkor pénzügyi és egyéb lehetőségek mentén pontosíthatók. Ezáltal a SECAP kellően rugalmas, ugyanakkor határozott jövőképet, célokat és ahhoz vezető utat felvázoló tervezési eszközként szolgál Szabolcs-Szatmár-Bereg megye számára.

A SECAP-ban foglalt feladatok végrehajtása jelentős költségigénnyel jár. Az intézkedések megvalósításához szükséges források ugyanakkor nem határozhatók meg pontosan, elsősorban azért, mert a stratégia időtávjának legnagyobb része a soron következő európai uniós fejlesztés ciklusra vonatkozik. A SECAP kidolgozása idején rendelkezésre álló információk alapján azonban bizonyosnak tűnik, hogy az éghajlatváltozás mérséklésének és a várható változásokhoz való alkalmazkodásnak az ösztönzése az Európai Unió 2021-2028 közötti költségvetési időszakában is kiemelt fejlesztési célnak minősül majd, így e célra várhatóan továbbra is rendelkezésre fognak állni az Európai Unió által biztosított pénzügyi források.

Az akcióterv végrehajtása a teljes megyei lakosság, valamint intézményi, vállalkozói, mezőgazdasági gazdálkodói kör és a LEADER Közösségek együttműködését igényli. Megállapítható, hogy önmagában egyik szektor sem lehet képes a kitűzött célok maradéktalan elérésére. Ennek érdekében nélkülözhetetlen az önkormányzatok, közintézmények, civil szervezetek (különös tekintettel a térségi LEADER egyesületek és „zöld” szervezetek) és a gazdasági szereplők között kialakított eredményes partnerségi kapcsolatok fenntartása. Az akcióterv nyomon követésének rendjét a Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi Szövetsége szabályozza, ennek értelemben a megvalósult fejlesztésekről, a végrehajtás feltételrendszerében bekövetezett változásokról két évente készül jelentés, míg a megye üvegházhatású gáz kibocsátásának mértékét számszerűsítő leltár négy évente újul meg.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat, mint Konzorciumvezető a projekt szakmai megvalósításával összefüggő feladatok elvégzését munkavállalói és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzati Hivatal projekt megvalósításába bevont köztisztviselői által biztosította. A szakmai mentorálási feladatokat az ÉMI Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Nonprofit Kft., mint a Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi Szövetségének '*nemzeti koordinátor*' szervezete végezte.

Az akcióterv területi hatálya a Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület működési területe. A felhasznált adatok, információk fő forrásai: Központi Statisztikai Hivatal adatai (KSH), a települési önkormányzatok adatszolgáltatása, Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer (NATÉR) adatai, energiaszolgáltatók adatbázisai, pályázati adatbázisok. A dokumentum társadalmi konzultációjára 2019. októberében került sor a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat és a Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület honlapján megjelentetett nyílt felhívás formájában. Az akcióterv széles körű szakmai konzultációja szintén 2019. októberében valósult meg szakmai fórum keretében.

1. BEVEZETÉS

A fenntarthatóság és környezettudatosság globális szinten történő előtérbe kerülésével nem csupán egyéni, hanem közösségi és településszintű szemléletmódváltás vette kezdetét, mely többek között a 2015. októberében új alapokra helyezett Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi Szövetsége (*angolul: Covenant of Mayors for Climate & Energy*, röviden: Polgármesterek Szövetsége) által támogatott alapelvek, mint alappillérek által került kinyilatkoztatásra. E pillérek fókuszában a CO₂- kibocsátás csökkentése, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás és a megújuló energiák támogatása állnak.

Annak érdekében, hogy e törekvések, eredményes intézkedések és projektek formájában tudjanak kiteljesedni, elengedhetetlen egy jól felépített keretrendszer, amelyet a Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterv (*Sustainable Energy and Climate Action Plan – SECAP*) dokumentum hivatott támogatni. E dokumentum eszközt jelent a végrehajtani kívánt legfontosabb tevékenységek áttekintésében, illetve a cselekvési terv megvalósításának két évente történő felülvizsgálatában.

1.1. Előzmények

A Polgármesterek Szövetsége 2008-ban indult útjára Európában azzal a céllal, hogy egy platformba gyűjtse azokat az önkormányzatokat, akik azonosulnak az Európai Unió klímapolitikai törekvéseivel és önként vállalják, hogy hozzájárulnak az EU klímával és energiával kapcsolatos célkitűzéseinek a megvalósításához. A kezdeményezésnek nemcsak, hogy egy egyedi, alulról építkező formában sikerült elindulnia az energiaügy és klímavédelem területén, hanem a sikeressége hamar felülmúlta a várakozásokat.⁵

Az Európai Bizottság a Polgármesterek új, egységesített Klíma- és Energiaügyi Szövetségét (*Mayors Adapt – A Polgármesterek Szövetsége kezdeményezése az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében*) 2015. október 15-én hozta létre az Európai Parlament brüsszeli ceremóniájának keretében.⁶

A csatlakozó települések/térségek vállalják, hogy aktívan támogatják az EU azon célkitűzésének megvalósulását, mely szerint 2030-ra az üvegházhatást okozó gázok mennyiségét 40 %-kal csökkentik, illetve a közös szemléletmódnak megfelelően alkalmazkodnak a klímaváltozás hatásaihoz. Annak érdekében, hogy az éghajlatpolitikai kötelezettségvállalást gyakorlati intézkedések és projektek kövessék, a szövetség aláíróinak meg kell határozniuk – a Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterv (SECAP) részét képező – *alapkibocsátási készletet*, illetve a *klímaváltozási kockázat- és veszélyeztetettségértékelést*. A felek vállalják, hogy Polgármesterek Szövetségéhez való csatlakozásra vonatkozó döntéstől számított 2 éven belül benyújtanak egy Fenntartható Energia- és Klíma Akciótervet (SECAP), amelyben kijelölik a végrehajtani kívánt legfontosabb intézkedéseket.⁷

A Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterv stratégiai megközelítésű, ugyanakkor operatív elemeket is tartalmazó dokumentum, amely települési vagy térségi szinten határozza meg a 2030. évi kibocsátáscsökkentési és alkalmazkodási célkitűzések elérésének átfogó kereteit. A SECAP az Alapkibocsátási készlet eredményeit használja fel a legjobb beavatkozások és projektek azonosításához az önkormányzatok CO₂-csökkentési célkitűzésének elérése

⁵ <https://www.polgarmesterekszovetsege.eu/about-hu/cov-initiative-hu/origin-dev-hu.html> 2019. 04. 04.

⁶ <https://www.polgarmesterekszovetsege.eu/about-hu/cov-initiative-hu/origin-dev-hu.html> 2019. 04. 04.

⁷ <https://www.polgarmesterekszovetsege.eu/about-hu/cov-initiative-hu/origin-dev-hu.html> 2019. 04. 04.

érdekében. Konkrét üvegházhatást okozó gáz-csökkentési intézkedéseket határoz meg határidőkkel együtt, amely a települések/térségek hosszú távú energiastratégiai és klímavédelmi célkitűzéseit konkrét tettekre válthatja.

Magyarországon az ÉMI Építésügyi Minőségellenőrző és Innovációs Nonprofit Kft. 2016. júliusától a Polgármesterek Szövetségével kötött megállapodás alapján „country coordinator” szervezet, azaz nemzeti koordinátorként támogatja az önkormányzatokat és térségi közösségeket a fenntartható településfejlesztés stratégiaalkotási folyamataiban.⁸

1.2. A Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterv célja, előnyei

A Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterv célja az, hogy az elkészített Alapkibocsátási készlet alapján egy települési vagy térségi szintű energetikai intézkedési tervet fogalmazzon meg. Az intézkedési tervben meghatározott beavatkozások hozzájárulnak a CO₂-kibocsátás csökkentéséhez, az energiahatékonyság növeléséhez, a fenntarthatóbb településfejlesztéshez, egy élhetőbb település kialakításához. A SECAP további célja, hogy az éghajlatváltozásból fakadó kockázatokra és sebezhetőségekre vonatkozóan értékelést végezzen, valamint az intézkedési tervében ezekre megfelelő válaszokat adjon, segítsen felkészülni az alkalmazkodásra.

A stratégiai dokumentum meglátta előnyt jelent, bizonyos esetekben pedig elengedhetetlen feltétel számos közvetlen brüsszeli támogatási forrás (*pl. Horizont 2020*) elnyeréséhez, amelyek a fenntartható, intelligens településfejlesztéshez biztosítanak támogatást (*pl. Smart City*). A jövőben ilyen jellegű finanszírozások hiányában nehezen valósíthatók meg nagy volumenű, jelentős léptékű energetikai, településfejlesztési beruházások. A SECAP dokumentumba foglalt intézkedések szorgalmazzák a megújuló energiaforrások alkalmazását, a lakosság energia- és klímatudatosságának növelését, valamint a klímatudatos cselekvéseket is. Minél nagyobb szerepet kapnak a megújuló energiaforrások a település energiamixében, annál kevesebb szennyező anyag kerül a levegőbe. A településen a zöldfelületek növelése, azok minőségének javítása, továbbá például kerékpárutak bővítése kellemesebb életkörülményeket eredményez a lakosság számára, így a település lakosságmegtartó ereje is nőhet.

1.3 A Fenntartható Energia- és Klímaakciótervezés háttere Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében

A fenntartható fejlődés, a környezet- és energiatudatosság területén való eredmények eléréséhez jelentős mértékű szemléletváltásra van szükség. A klíma- és energiatudatosság növeléséhez kapcsolódó intézkedések abban az esetben lehetnek eredményesek és tartósak, ha azokat megfelelően átgondolt tervezési folyamat előzi meg. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat élére állt ennek a kezdeményezésnek megyei szinten és mint Konzorciumvezető valósította meg a TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00062 azonosító számú, „Fenntartható energetikai – és klíma cselekvési programok kidolgozása Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében” című projektjét. A projekt célja az volt, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megye tizenegy LEADER Helyi Akciócsoport (HACS) térségére, azaz a megye területére egységesen kidolgozásra kerüljenek a területi Fenntartható Energia és Klíma Akciótervek.

⁸ <https://www.emi.hu/EMI/web.nsf/Pub/V9Q6XV.html> 2019. 04. 04.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat a projektet az alábbi konzorciumi partnerekkel közösen valósította meg:

1. Vásárosnamény Város Önkormányzata,
2. Tiszalök Város Önkormányzata,
3. Mátészalka Város Önkormányzata,
4. Kisvárdai Város Önkormányzata,
5. Nyírbogát Nagyközség Önkormányzata.

Nevezett konzorciumi partnerek, a projekt keretén belül saját projektköltségvetésük terhére készítették települési SECAP dokumentumot, azaz 5 db települési SECAP került kidolgozásra, így adataik nem szerepelnek a területi SECAP-ok dokumentumaiban.

A megyeszékhely, Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának SECAP dokumentuma a projekttől függetlenül kerül elkészítésre.

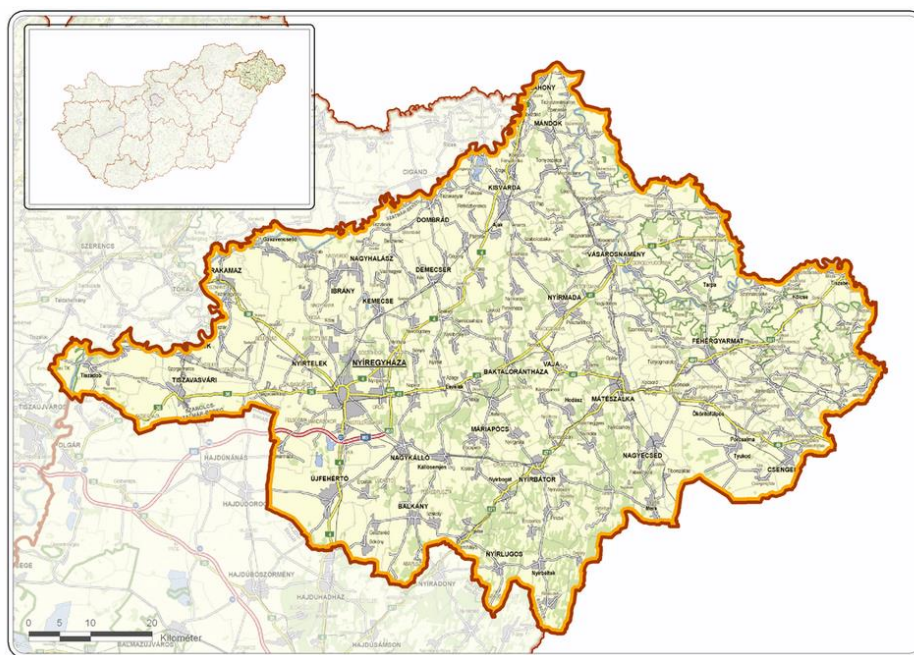
A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat a térségi SECAP dokumentumok meglétével hosszú távon vizionálja egy fenntartható, klímaváltozáshoz alkalmazkodó megye képét. A konzorciumvezető célkitűzése, hogy 2030-ra az energiahatékonysági és fenntarthatósági intézkedések gyakorlati kivitelezésével a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei LEADER Helyi Akciócsoport térségek települései sikeresen alkalmazkodjanak a klímaváltozás helyi hatásaihoz, és lehetőségeikhez mérten csökkentsék az üvegházhatású gázok kibocsátását.

2. A KIINDULÁSI HELYZET ÁTTEKINTÉSE

2.1. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye általános bemutatása

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Magyarország észak-keleti részén (1. ábra), az Európai Unió keleti határán helyezkedik el. Észak-keletről Ukrajna, délkeletről Románia, délnyugatról Hajdú-Bihar megye, északról Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Szlovákia határolja.

Magyarország hatodik legnagyobb és a negyedik legnépesebb megyéje. Területe 5936 km², 229 települése közül 28 város, 201 község. Megyeszékhelye: Nyíregyháza. A megyeszékhely utáni legnagyobb városok (Mátészalka, Kisvárd) egyike sem éri el a 20 000 fős lakosságát. A térség településszerkezeti sajátosságai közé tartoznak a bokortanyák.

1. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye elhelyezkedése⁹

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén tizenkét kistáj található, melyek a következők:

1. Beregi-sík,
2. Szatmári-sík,
3. Rétköz,
4. Bodrogtörzs,
5. Északkelet-Nyírség,
6. Közép-Nyírség,
7. Délkelet-Nyírség,
8. Dél-Nyírség,
9. Nyugati- és Lössös Nyírség,
10. Hortobágy,
11. Taktaköz,
12. Hajdúhát.¹⁰

⁹ <https://www.teir.hu/helyzet-ter-kep>

¹⁰ Magyarország Kistájainak Katasztere, 2010

A megye 13 járása az alábbiak szerinti statisztikákkal bír területre és állandó népességre vonatkozóan:

1. táblázat: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye járásai, területe és állandó népessége¹¹

Terület	A járás területe (km²)	Állandó népesség száma (fő)
Baktalórántházai járás	254,46	19 571
Csengeri járás	246,51	15 418
Fehérgyarmati járás	707,35	42 914
Ibrányi járás	304,97	23 990
Kemecsei járás	246,36	22 710
Kisvárdai járás	523,05	58 736
Mátészalkai járás	624,7	66 802
Nagykállói járás	377,71	30 727
Nyírbátori járás	695,96	43 892
Nyíregyházai járás	809,54	169 919
Tiszavasvári járás	381,57	27 397
Vásárosnaményi járás	617,95	41 314
Záhonyi járás	145,79	20 359
Összesen:	5 936	583 749

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye járásainak földrajzi elhelyezkedését a 2. ábra mutatja.

¹¹ www.ksh.hu

2. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye járásai¹²

Természeti adottságok

Az Alföld legkeletibb részét alkotó Nyírség kb. 78%-a tartozik a megyéhez, a Felső-Tisza-vidék kistájai közül a Rétköz teljes mértékben, a Szatmári-síkságnak, a Beregi-síkságnak és az Ecsedi-lápnak pedig egy-egy része tartozik. A megye legmagasabb pontja a Kaszonyi-hegy, mely 240 m magas. A 3. ábra szemlélteti Szabolcs-Szatmár-Bereg megye domborzati viszonyait.

¹² www.terport.hu

3. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye domborzata¹³

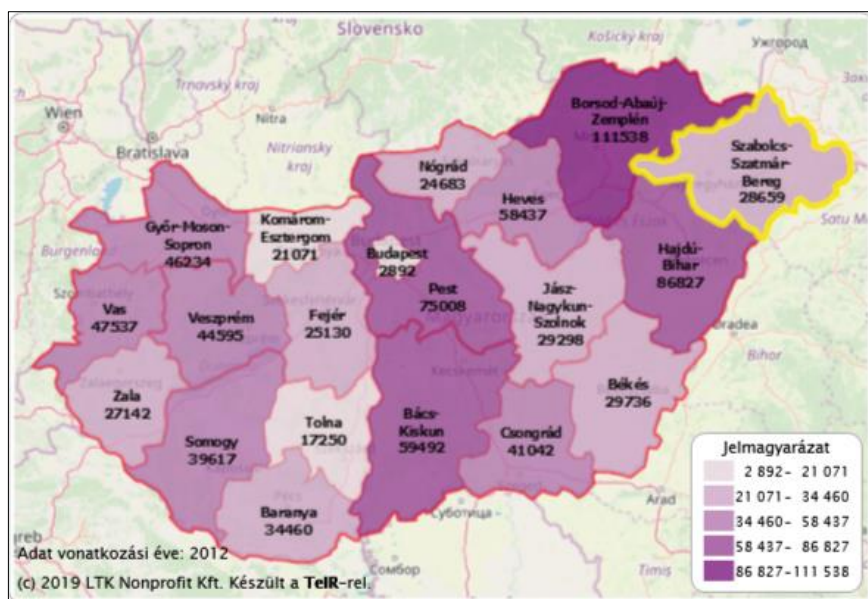
A megye területén található a 2010-ben létrejött Szatmár-Beregi Natúrpark¹⁴. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén található a **Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet**, mely 36 település külterületét érinti. A megye természetvédelmi szempontból kiemelkedő értékeit további **védett területek** őrzik (4. ábra), melyek a következők:

- Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet,
- **Baktalórántházi-erdő Természetvédelmi Terület,**
- **Bátorligeti-legelő Természetvédelmi Terület,**
- **Bátorligeti-ősláp Természetvédelmi Terület,**
- **Cégénydányádi-park Természetvédelmi Terület,**
- **Fényi-erdő Természetvédelmi Terület,**
- **Kállósemjéni Mohos-tó Természetvédelmi Terület**
- **Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület,**
- **Tiszadobi-ártér Természetvédelmi Terület,**
- **Tiszatelek-Tiszaberceli- ártér Természetvédelmi Terület,**
- **Tiszavasvári Fehér-szik Természetvédelmi Terület,**
- **Vajai-tó Természetvédelmi Terület.**¹⁵

¹³ www.terkepek.net

¹⁴ 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről: Natúrpark: az ország jellegzetes természeti, tájképi és kultúrtörténeti értékekben gazdag, a természetben történő aktív kapcsolódás, felüdülés, gyógyulás, fenntartható turizmus és a természetvédelmi oktatás, nevelés, ismeretterjesztés, továbbá a természetkímélő gazdálkodás megvalósítását szolgáló nagyobb kiterjedésű területe

¹⁵ www.hnp.hu

4. ábra: Országos jelentőségű védett természeti területek nagysága (ha)¹⁶

A megye területéhez 331,5 km hosszú folyószakasz tartozik, melyből 250 km a **Tisza** (mely Ukrajnából Tiszabecsnél lép Magyarországra és a megyét Tiszadobnál hagyja el), 51,5 km a **Szamos**, és 30,0 km a **Túr** folyó hossza. További számottevő folyóvizek a **Kraszna**, valamint a **Lónyai-főcsatorna**, **Keleti-főcsatorna** és **Nyugati-főcsatorna**. A folyószakaszok közül 172,2 km (52,3%) szabályozott, 63,4 km (19,2%) szabályozásra szorul, de jelenleg szabályozatlan, 93,9 km (28,5%) pedig nem igényel szabályozást. A Tisza-menti holtágak állapota rendkívül különböző, értékük nemcsak természetvédelmi, hanem mezőgazdasági, rekreációs, környezetvédelmi és vidékfejlesztési szempontból is felbecsülhetetlen.

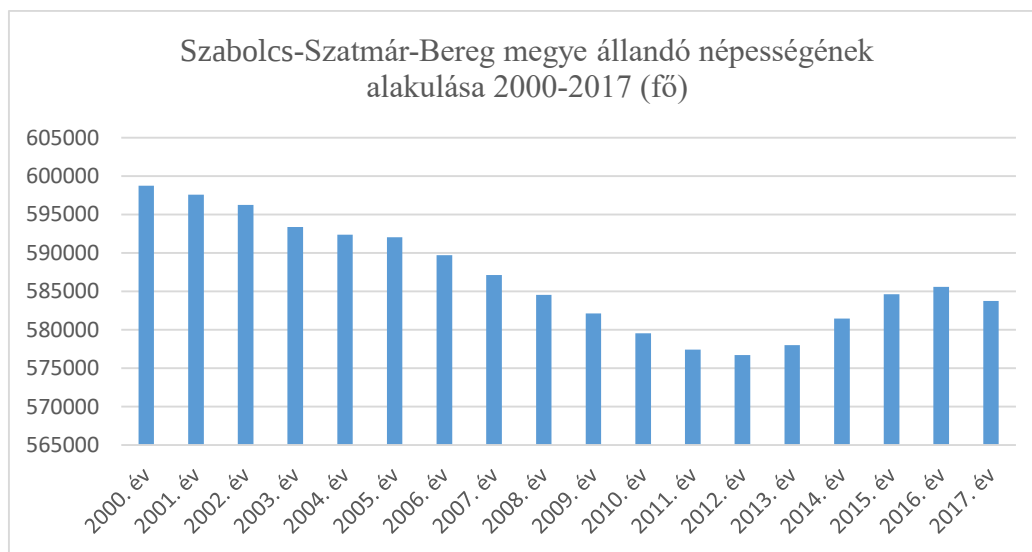
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye **állóvizeit** napjainkra lecsapolták, közülük mára csak néhány maradt meg, mint pl. az újfehértói Nagy-vadas-tó (124 ha), a Leveleki- víztározó (200 ha hasznos vízfelület), Nyíregyházán a Bujtosi-tó és a Sóstó. De rehabilitációra is sor került, pl. a Rétközi-tó esetében 470 ha vízfelület kialakítása indult el 2017-ben.

A terület vízkincse biztosítja az ipar és a mezőgazdaság vízigényét, mely nagyobb mértékben a rétegvizekből, kisebb mértékben pedig a folyókból kerül kielégítésre. A megyében összesen 32 termálkút található, és többnek nagy a jodid-, a bromid- és a fluorid tartalma.

Demográfiai helyzet

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye állandó népessége 2017-ben 583 749 fő volt (Nyíregyháza állandó lakosságával együtt). Az 5. ábra szemlélteti az állandó népesség alakulását 2000-től 2017-ig. Az állandó lakosság száma 2000-ben 598 746 fő volt, azaz 18 év távlatában a lakosság 14 997 fővel, azaz 2,5%-kal csökkent. Országos viszonylatban 2000-ben az állandó lakosság száma 10 304 300 fő volt, míg 2017-ben 9 970 906 fő, azaz 3,24 %-kal csökkent a magyar lakosság száma. Tehát Szabolcs-Szatmár-Bereg megye vonatkozásában a lakosság csökkenése kisebb, mint az országos átlag. Megyei szinten az állandó lakosok száma 2012-ben volt a legalacsonyabb, azaz 576 738 fő.

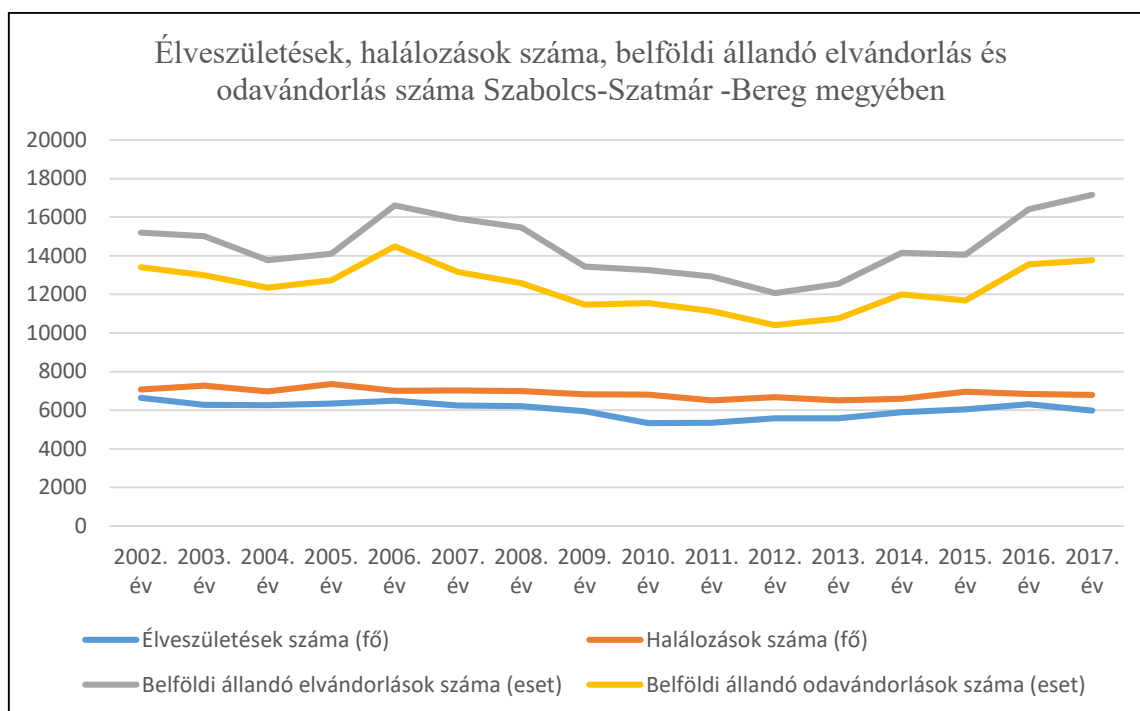
¹⁶ <https://www.teir.hu/helyzet-ter-kep>

5. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg állandó népességének alakulása 2000-2017 között (fő)¹⁷

Megyei vonatkozásban az élveszületések tekintetében általánosan stagnáló tendencia figyelhető meg. A mélypont 2010-2011 években volt, ekkor született a legkevesebb gyermek megyénkben (6. ábra). A halálozások száma is kiegyenlített, minimálisan csökkenő a vizsgált 2002-2017 időszakban. Az élveszületések és a halálozások számát összevetve negatív az egyenleg, természetes fogyás figyelhető meg. 2017. évi KSH adatok alapján az egyenleg -813 fő volt.

¹⁷ www.ksh.hu

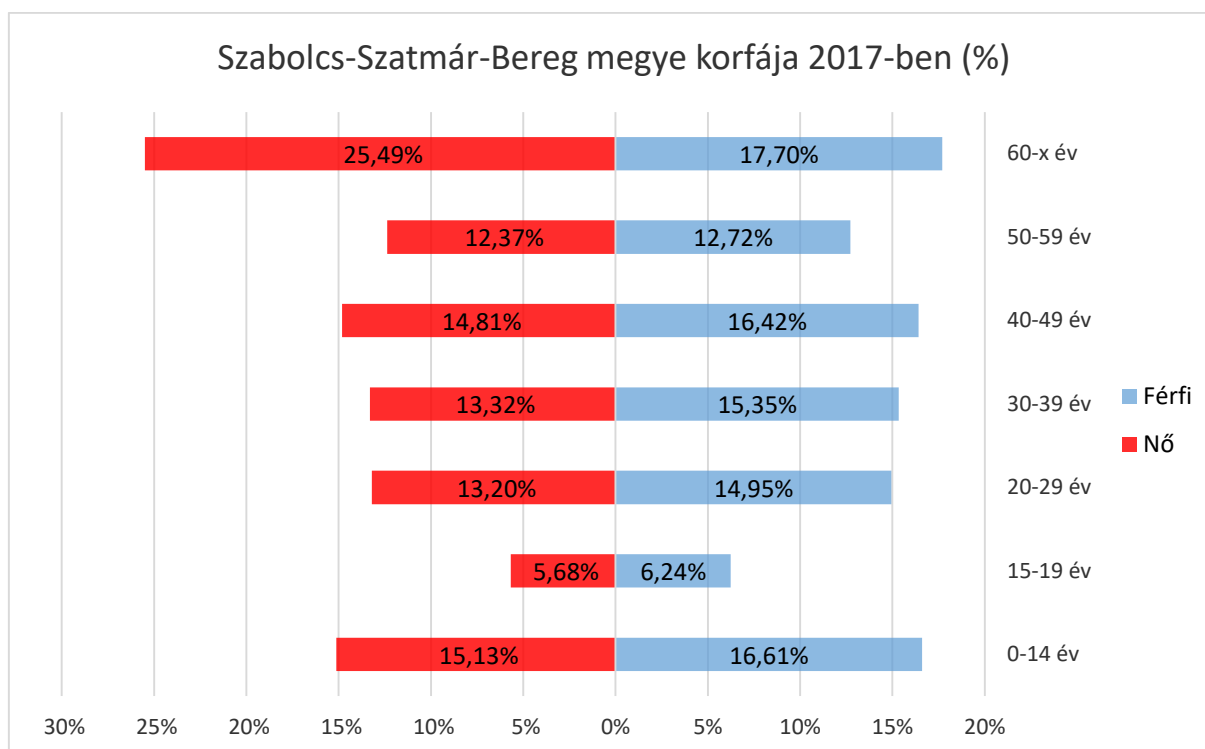
6. ábra: Élveszületések, halálozások száma, belföldi állandó el- és odavándorlás 2002-2017 időszakban (fő)¹⁸

A megyében is jellemző az el- és odavándorlás jelensége, mely a vizsgált időszakban teljesen követő tendenciát mutat, ugyanaz a görbe figyelhető meg. Az el- és odavándorlás egyenlege folyamatosan negatív előjelű, azaz sajnos többen hagyják el a megyét, mint amennyien lakhelyükké választják. A számok tükrében kifejezve ez azt jelenti, hogy 2002-ben 15 203 fő hagyta el a megyét és 13 416 fő költözött be, azaz 1 787 fővel csökkent az állandó lakosság. Az elvándorlás tekintetében a mélypont a 2006-os év volt, ekkor hagyták el a legtöbbet a megyét (16 602 fő), ugyanakkor ebben az évben költöztek a legtöbbet Szabolcs-Szatmár-Bereg megye településeibe (14 484 fő). 2012-ben volt a legelégedettebb a lakosság, akkor volt a legkisebb mértékű az elvándorlás.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye korfáját 2017. évi KSH adatok alapján a 7. ábra szemlélteti. A 7. ábra függőleges tengelyén korcsoportos beosztás látható, míg a vízszintes tengelyen a nemek korcsoportonkénti %-os megoszlása szerepel. A diagram 7 korcsoportban mutatja be a nők és férfiak arányát. Létszámot tekintve a nők és férfiak aránya kiegyenlített, kivéve a 60 év fölöttiek esetében, ahol a nők aránya közel 8%-kal nagyobb, mint a férfiak aránya. Ennek oka, hogy a nők jobb egészségi állapotban vannak, mint a férfiak.¹⁹

¹⁸ www.ksh.hu

¹⁹ Kopp Mária- Skrabski Árpád: Nők és férfiak egészségi állapota Magyarországon c. tanulmány

7. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye állandó lakosságának korcsoportok és nemek szerinti megoszlása 2017-ben (%)²⁰

Elhelyezkedés, közlekedés

A megye geopolitikai elhelyezkedése stratégiai jelentőségű. Ukrajna felé öt közúti határátkelő biztosítja a közlekedést: Záhony, Beregsurány, Tiszabecs, Lónya és Barabás. Románia felé két közúti határátkelő van: Csengersima, Vállaj.

Az M3-as autópálya megépülésével várhatóan új határátkelő lesz Beregdarócon. Vasúti határátkelő Záhonymnál (személy- és teherforgalom), Eperjeskénél (csak teherforgalom) és Tiborszálláson (csak személyforgalom) működik.

Az M49-es út Mátészalkától köti majd össze az M3-as autópályát Csengersimánál a romániai határral. Készül a Mátészalka–Ökörítőfülpös közötti 25,67 kilométer hosszú szakasz engedélyezési, illetve kiviteli terve. Az M49-es út gyorsforgalmi úttá tervezésével új fejezetéhez érkezett a megyében az autópálya-építés.

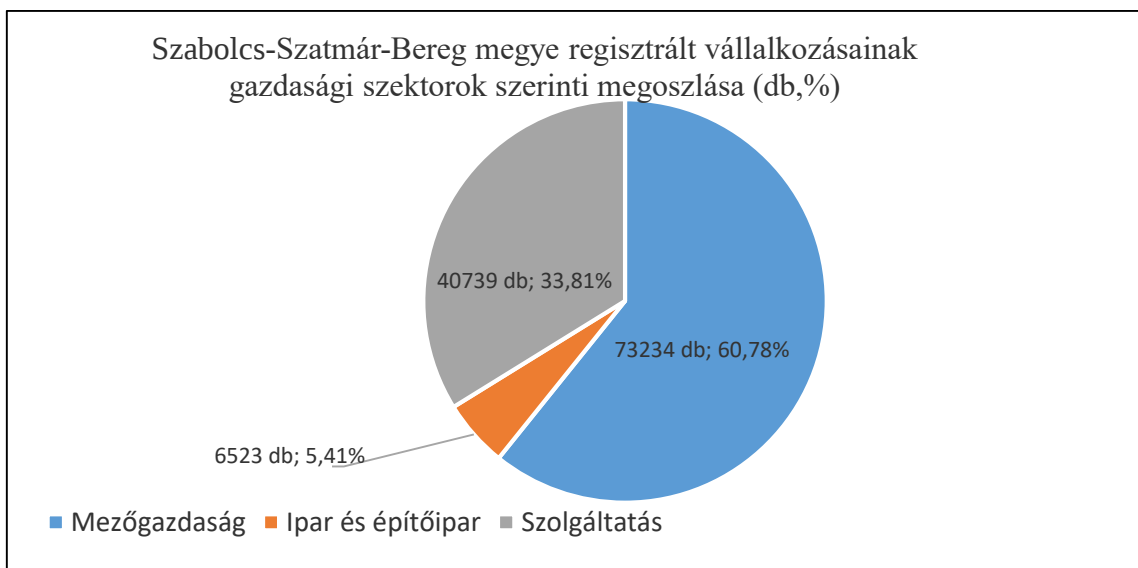
A megyében több mint 450 km vasútvonal található, ebből mintegy 83 km többvágányú, több mint 120 km villamosított. Nemzetközi vízi forgalom nincs²¹. Kishajó forgalomra engedélyezett (minősített) kikötők a Tisza mentén az alábbi települések környezetében találhatók: Jánd, Vásárosnamény-Gergelyugornya, Tiszabercel és Tokaj. Nyíregyháza repülőtere nemzetközi repülőtérre fejleszthető kategóriába sorolt, azonban Debrecen közelsége okán a város nem tervezi a légikikötő nagyléptékű fejlesztését.

²⁰ www.ksh.hu

²¹ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Területfejlesztési Koncepciója (elérhető: <https://www.szszbmo.hu/a-megyei-onkormanyzat-hirei/teruletfejlesztési-program>)

Gazdasági helyzet

A megyében regisztrált gazdasági szervezetek száma magas, jelentős arányeltolódás mutatkozik a mikrovállalkozások javára. A 2017-ben a regisztrált gazdasági szervezetek száma 120 496 db volt, mely tartalmazza az őstermelőket, egyéni vállalkozásokat, adószámmal rendelkező magánszemélyeket, társas vállalkozásokat, költségvetési szerveket és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervezeteket, nonprofit szervezeteket és az állami gazdálkodó szervezeteket. A szervezetek főbb gazdasági szektorok szerinti megoszlását a 8. ábra szemlélteti.

8. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye regisztrált gazdasági szervezeteinek gazdasági szektorok szerinti megoszlása (2017; %)²²

Az ábra mutatja, hogy a legfőbb gazdasági szektor a mezőgazdaság. 2017-ben ebben a szektorban tevékenykedik a szervezetek több, mint 60%-a, azaz 73 234 db szervezet. A megye az ország jelentős gyümölcstermő területe, talaj- és éghajlati adottságai ugyanis kedvező feltételeket nyújtanak a gyümölcstermesztés számára. Az ország gyümölcsös területének egyharmada található itt. A megyében a fontosabb gyümölcsfélék közül országos szinten magas arányú az alma, a meggy, a dió, a körte és a szilva termőterülete. A megyéből származik az ország almatermésének több mint fele, valamint meggy- és szilvatermésének közel negyede.

A másik jelentős szektor a szolgáltatás, mely gazdasági ágban 40 739 db szervezet működik (33,81 %). Az előző meghatározó szektorokhoz képest kisebb a jelentősége az ipari ágazatnak, 5,41 %-os a részarányuk a gazdálkodó szervezetek között, mely mutatja az iparosodottság alacsony szintjét. A megye mezőgazdasági adottságaira épülő élelmiszeripar súlya (26%) szintén kiemelkedő, amit a kisebb részarányú gépipar és textilipar követ.²³

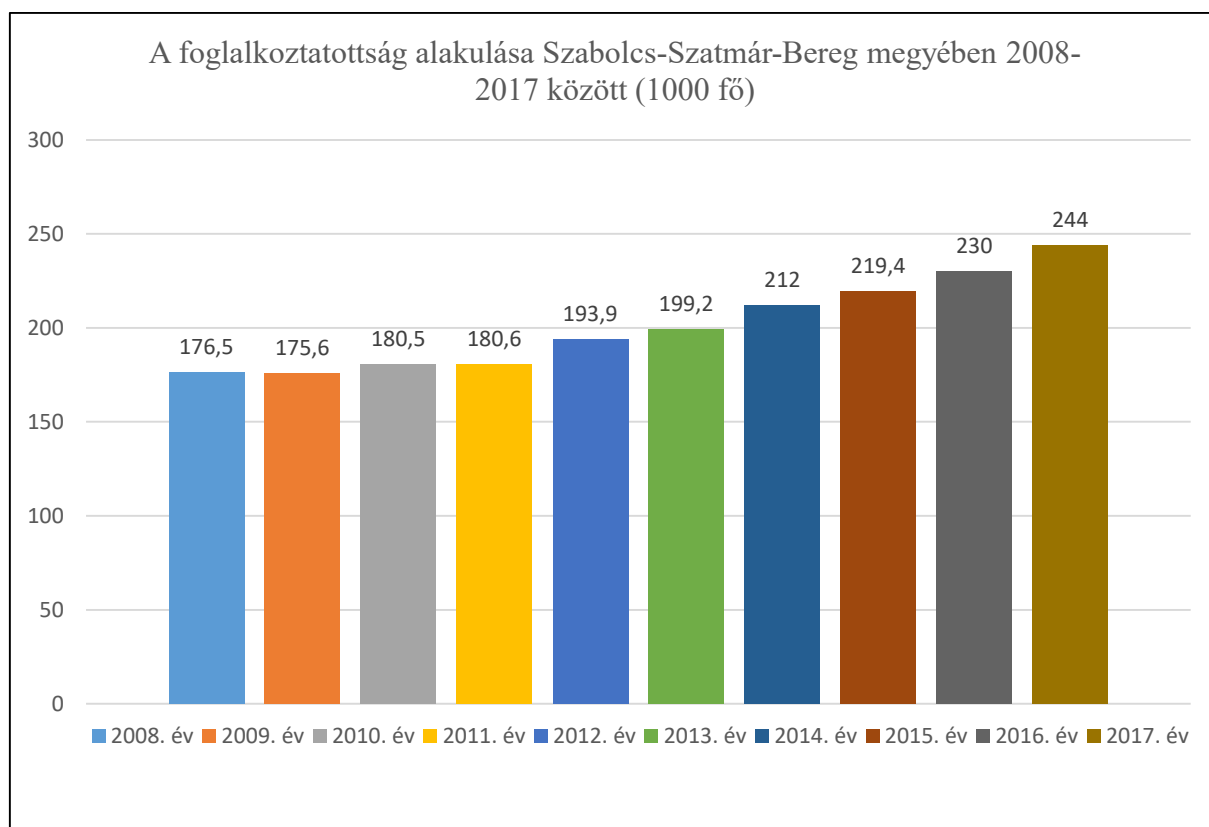
Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a gazdasági élet központja a megyeszékhely, Nyíregyháza. Ide koncentrálódik a vállalkozások zöme, míg a megye más területein

²² www.ksh.hu

²³ www.ksh.hu

alacsonyabb a számuk. A megyeszékhely mellett a nagyobb városok töltenek be térségi gazdasági központ funkciót, melyek járási székhelyek is egyben. Ezek a gazdasági alközpontok a következők: Baktalórántháza, Csenger, Fehérgyarmat, Ibrány, Kemece, Kisvárd, Mátészalka, Nyírbátor, Tiszavasvári, Vásárosnamény, Záhony. A megyében 15 ipari park található.

A megyei foglalkoztatottság tekintetében növekedési tendencia figyelhető meg, melyet a 9. ábra szemléltet. 2017-ben a foglalkoztatottak száma 244 ezer volt, mely a 2008. évi foglalkoztatottsághoz képest 38,2 %-os növekedést jelent. 2012. évtől kezdődően figyelhető meg a foglalkoztatottság jelentősebb mértékű növekedése.

9. ábra: A foglalkoztatottság alakulása Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 2008-2017 között (1000 fő)²⁴

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat

A megyei önkormányzatok jogállását feladat- és hatáskörét jelenleg Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) szabályozza.

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (továbbiakban Tftv.) előírásának megfelelően a Megyei Önkormányzat **kötelező feladatként** a megye területén a kormányzat, az önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseinek összehangolása keretében többek között

²⁴ www.ksh.hu

- vizsgálja és értékeli a megye társadalmi és gazdasági helyzetét, környezeti állapotát, adottságait, a vizsgálatok során felhasznált információkat és a vizsgálatok eredményeit a területi információs rendszer rendelkezésére bocsátja;
- segíti a települési önkormányzatok épített és természeti környezet védelmére irányuló tevékenységét.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Közgyűlésének és szerveinek Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 13/2014. (XI. 27.) önkormányzati rendelet szerint²⁵ a megyei önkormányzat feladatai közül meghatározó a kormányzat, az önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseinek összehangolása, koordinálása.

Ennek keretében a Tftv. fent hivatkozott rendelkezésein túl

- vizsgálja és értékeli a megye társadalmi és gazdasági helyzetét, környezeti állapotát, adottságait, a vizsgálatok során felhasznált információkat és a vizsgálatok eredményeit a területi információs rendszer rendelkezésére bocsátja;
- a megye települési önkormányzatával együttműködve kidolgozza és elfogadja – az országos területfejlesztési koncepcióval összhangban – a megye hosszú távú területfejlesztési koncepcióját (a továbbiakban: megyei területfejlesztési koncepció), illetve – a megyei területfejlesztési koncepció és területrendezési terv figyelembevételével – a megye fejlesztési programját és az egyes alprogramokat;
- előzetesen véleményezi a térségi területfejlesztési koncepciókat, területfejlesztési programokat, részt vesz az országos területfejlesztési koncepció és a nemzeti fejlesztési stratégia kidolgozásában;
- **segíti a települési önkormányzatok épített és természeti környezet védelmére irányuló tevékenységét.**

A Megyei Önkormányzatnak a Mötv., továbbá a Tftv. értelmében a **területfejlesztés vált a fő feladatává.**

LEADER Községek

Az Európai Közöség 1991-ben indított el egy közösségi kezdeményezést annak érdekében, hogy a gazdasági, társadalmi és környezeti problémákat helyi megoldással segítse elő a fenntartható fejlődést a vidéki területeken²⁶. Az akkori tizenöt uniós tagállam célja az elszegényedő és elöregedő vidéki térségek további leszakadásának megállítása volt.

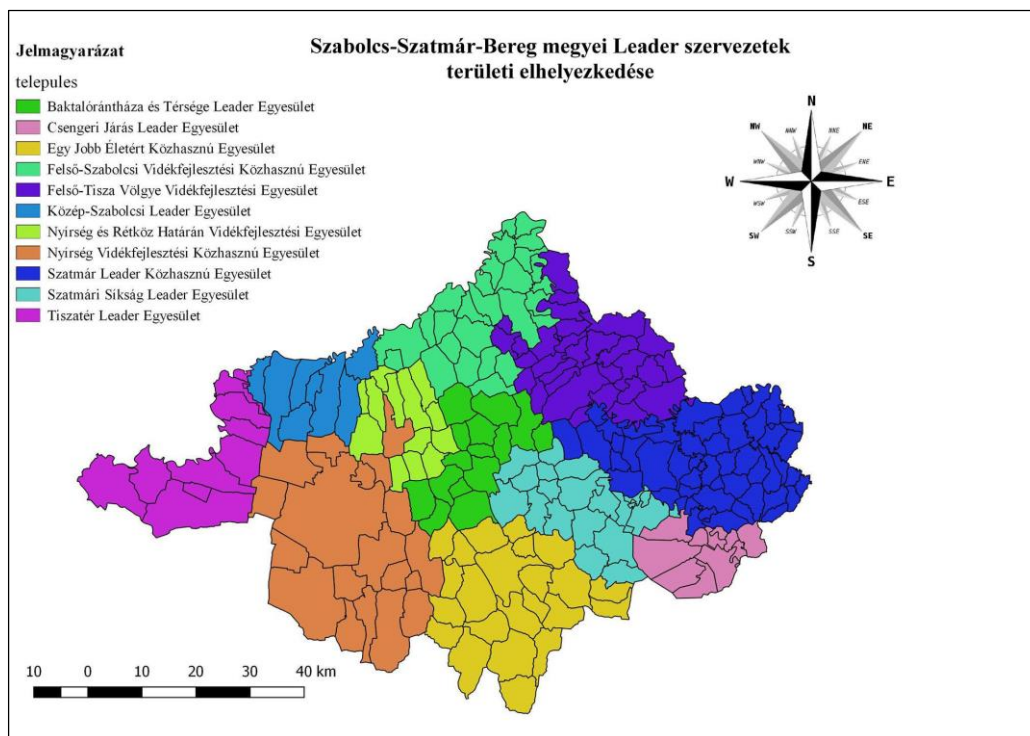
A helyi megoldásként született szervezeti forma a **LEADER** (francia betűszó: *Liaison Entre Actions pour le Développement de l'Economie Rurale* = Községi kezdeményezés a vidéki gazdaság fejlesztéséért), mely a helyi közigazgatás, a vállalkozók és civil szervezetek összefogására épít, közösségeik kezébe tényleges döntéshozatali jogkört ad. Cél a földrajzilag összefüggő, 10 és 100 ezer közötti lakosságszámú településcsoportok létrehozása a térségfejlesztési stratégiák megvalósítására.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén tizenegy LEADER Helyi Akciócsoport található, melyek a következők:

²⁵ <https://www.szszbmo.hu/hatalyos-es-egyseges-rendeletek>

²⁶ <http://www.terport.hu/videkfejlesztes/leader>

1. Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület,
2. Csengeri Járás LEADER Egyesület,
3. Egy Jobb Életért Közhasznú Egyesület,
4. Felső-Szabolcsi Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület,
5. Felső-Tisza-völgye Vidékfejlesztési Egyesület,
6. Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület,
7. Nyírség és Rétköz Határán Vidékfejlesztési Egyesület,
8. Nyírség Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület,
9. Szatmár LEADER Közhasznú Egyesület,
10. Szatmári Síkság LEADER Egyesület,
11. Tiszatér LEADER Egyesület.

10.ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei LEADER szervezetek területi elhelyezkedése ²⁷

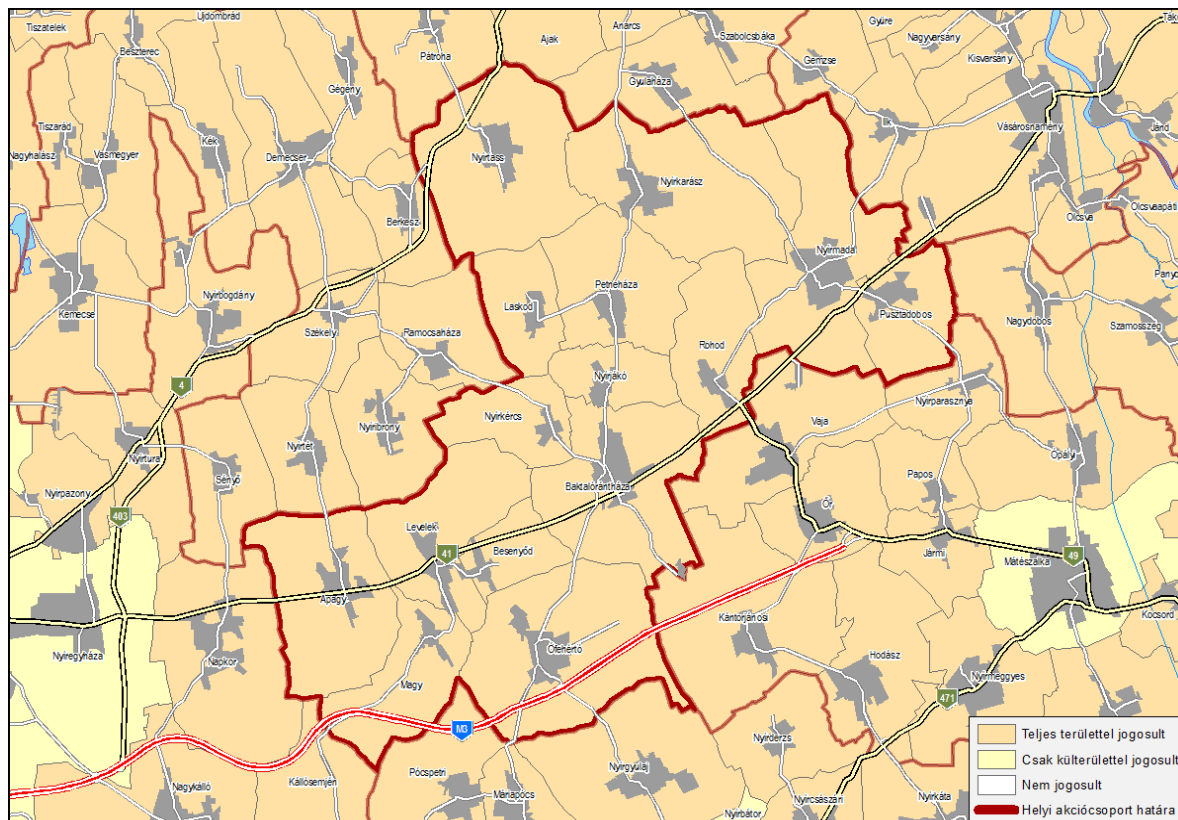
A közösség-vezérelt helyi fejlesztéspolitika feladata:

- a térség fejlődése érdekében ágazatok közötti együttműködések,
- integrált fejlesztések megvalósítása,
- hatáskörök átruházása (szubszidiaritás és arányosság elve),
- alacsonyabb közigazgatási szintek belépése a döntéshozatalba, partnerség.

²⁷ saját szerkesztés

2.2. AKCIÓTERÜLET BEMUTATÁSA

A Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület Akciócsoport területi illetékessége 15 tagtelepülésre terjed ki, melyek a következők: Apagy, Baktalórántháza, Besenyőd, Laskod, Levelek, Magy, Nyírájkó, Nyírkársz, Nyírkércs, Nyírmada, Nyírtass, Ófehértó, Petneháza, Pusztadobos, Rohod. A települések négy járás illetékességét érintik. Az érintett térség nagysága 383,11 km².

11. ábra: Baktalórántháza és Térsége Leader Egyesület területe²⁸

2.2.1. LEADER HACS bemutatása

A Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület szervezet jogi formája egyesület. A szervezet 2007. évben alakult Baktalórántháza Város Önkéntes Köztisztviselői Társasága néven. Az egyesület a 2015-ben átalakításra került a LEADER programhoz kapcsolódó jogszabályi előírások alapján, neve ekkor lett Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület.²⁹ A Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület az Észak-Alföldi régióban, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye közepén a Nyírségben helyezkedik el, körülbelül 40-50 km-re a román, ukrán és szlovák határoktól. Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület Akciócsoport területi illetékessége 15 tagtelepülésre terjed ki. A települések négy járáshoz tartoznak, melyek a következők: Baktalórántházai, Kisvárdai, Vásárosnaményi, Nyíregyházai járás. A kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014 (XI. 26.) Korm. rendelet alapján a Baktalórántházai járáshoz (Baktalórántháza, Besenyőd, Laskod, Levelek, Magy, Nyírájkó,

²⁸ TEIR

²⁹ Helyi Fejlesztési Stratégia 2017.

Nyírkércs, Ófehértó, Petneháza, Pusztadobos, Rohod) és a Vásárosnaményi járáshoz (Nyírmada, Pusztadobos) tartozó 2 település komplex programmal fejlesztendő, a Kisvárdai járás kedvezményezett besorolású (Nyírkarsz, Nyírtass). A Nyíregyházi járás nem fejlesztendő járás, így a területileg ide tartozó Apagy településére a kormányrendelet hatálya nem terjed ki.

Történelmi visszatekintés

A térségről általánosan elmondható, hogy története, múltja egészen az Árpád korig visszavezethető.

Baktalórántháza

Baktalórántháza Szabolcs-Szatmár-Bereg megye geometriai középpontjában, a Nyírség középső részén helyezkedik el. A jelenlegi település két kis község – a déli fekvésű Nyírbakta és az északi Lórántháza – egybeépítésével alakult ki. Közigazgatási egyesítésére 1931. január 1-jén került sor. A legrégebb írásos emlék Nyírbaktára vonatkozóan IV. Béla adománylevele, amelyet 1271-ben V. István megerősített. A térség jelentős turisztikai látványossága a Degenfeld kastély, melyet XVII. század első harmadában (1615 – 1638 között) a Barkóczy család kezdett el megépíttetni, akkor még földszintes vadász kúria volt, az átépítés gróf Dégenfeld Imre nevéhez köthető a 1840 – 1850-es években.³⁰

Besenyőd és Levelek

A térségben található Besenyőd település nevét vélhetően a besenyő népcsoportról kapta, de első írásos említése a XIII. század elejéről ismeretes.

Akárcsak Leveleket, Besenyődöt is kisnemesek lakták a XIV. században.³¹

Levelek első írásos említése 1067-re tehető³². Az Aba nemzetségbeli Péter ispán 1067 körül alapította a Százi apátságot a mai Tiszakeszi község határában, s a latin nyelvű alapítólevél felsorolja az adományozott lakott és lakatlan területeket. A földrajzi nevek között található Levelek is „Leveluky” alakban.³³

Laskod

A Laskod település első írásos említése 1283-ból származik, amikor birtokosa Bagdai főispán volt. Egyhajós, torony nélküli kőtemplomáról viszont csak a 15. század végéről vannak adatok.³⁴

Magy

Magy község neve 1319-ben egy idevaló nemes nevében tűnik fel, aki szolgabíróként később a megyei közéletben szerepel Nicolaus de meg néven. Ezután egyre sűrűbben bukkannak fel a családra vonatkozó adatok. A XVII. században birtokosai nem változtak, de 1668-tól kezdve preadiumnak említik, azaz pusztá volt. Valószínűleg a török időben pusztult el a település. 1772-i urbárium idején (1784-1787) még nem szerepel a falu a statisztikában, de újra benépesítése éppen ebben az időben kezdődött.³⁵

³⁰ <http://baktaloranthaza.hu/varosunkrol/baktaloranthaza-tortenete> 2019.04.09

³¹ <http://users.atw.hu/khangaria/besenyod-telepules.php> 2019.04.09

³² <http://www.levelektelepules.hu/> 2019.04.09

³³ <https://szon.hu/helyi-kozelet/kelet-leveleken-buszkek-a-tortenelmi-multra-2625967/> 2019.04.09

³⁴ <http://josamuzeum.hu/regeszetirolunk/kutatas/falkutatas/laskod/>

³⁵ <http://magy.hu/magy/tortenet/> 2019.04.09

Nyírákó

Nyírákó település neve az oklevelekben 1284-ben tűnik fel először: Jákó nemzetségbeli Péter fia Péter és Csépán fia Miklós birtokperében. 1285-ben Csomota fia Péter esküt tesz arról, hogy Jákó település az ő apja örökös birtoka volt. 1609-ben és 1612-ben az egymással rokon Ibrányi és Kércsi család tagjai osztozkodnak Jákón. 1772-ben a falu földesura volt a Vay család tagjai közül Vay Ábrahám és Vay László, valamint gróf Barkóczy János, gr. Haller József, Sessewffy Sámuel, Ibrányi Károly és Uketyevity Gábor. A jobbágyfelszabadulás előtti években az Ibrányi család volt a fő birtokosa.³⁶

Petneháza

Petneháza az Északkelet-Nyírségben Nyíregyházától 40 km távolságra található. Alapítója a XIV. század elején élt Terecse fia Péter vagy Petene, a Petneháziak őse. Petneháza határába két középkori település, Bagda és Iklód olvadt be.³⁷

Ófehértó

Ófehértó Nyíregyházától 34 km-re, Baktalórántházától 9 km-re található község. Árpádkori település, 1137-ben már népes lakosságszámmal bírt, ebben az évben templomot is építettek. Írásos említés található a községről a "Váradi regesztrumban" (1220)³⁸

Rohod

Rohod Nyíregyházától 35 km-re, Baktalórántházától 6 km távolságra található település. A község lakosai szerint a honfoglalás idején egy Rohod nevű vezér hozta ide és telepítette le a magyarokat, a falut is róla nevezték el. Más források szerint neve Rohodi Pétertől ered, aki itt földesúr volt. A község nevét 1282-ben egy hamis oklevélben említik először.³⁹

Nyírkársz

Nyírkársz történelmi nevezetessége északi részén, a községen keresztül vezető Kisvárdát és Baktalórántházát összekötő úttól nyugatra található a Gara-halom néven ismert XIII. századi földvár. Drugh fia Sándor, aki harcolt 1253-ban az olmützi csatában, 1263-ban a feketehalmi vár védelmében jeleskedett, és ott volt 1264-ben az isaszegi csatában is élete során több címet is viselt, de leggyakrabban szörényi bánként hivatkoznak rá a források. A XIII. század közepén Karászon (ma Nyírkársz) rendezte be a központját, ahol földvárat is építtetett. Ennek a maradványait nevezik ma Gara-halomnak. A települést először 1332-ben említik Kárász néven. A község határában a kataszteri felmérés egy dombot "Földvárnak" jelöl, melyen a hagyomány szerint Garay nádor, a község hajdani földesura, nádori gyűléseket tartott.⁴⁰

Nyírkércs

A község neve IV. László egyik 1282-ben kelt oklevelében bukkan fel először, amelyben megerősíti Elyas de Bogda ispánnak V. Istvántól kapott Kuskrych nevű Borsova megyei birtoka felől két szerviensének tett adományát. A községtől délnyugatra van egy Bús nevű terület, amelyről a nyírkércsieksiek tudják, hogy régen falu volt. Bús határa átnyúlt a mai Nyíribrony és

³⁶ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Ny%C3%ADrj%C3%A1k%C3%B3#T%C3%B6rt%C3%A9net>

³⁷ <http://www.petnehaza.hu/index.php/telepueles/petnehaza-tortenete> 2019.04.09

³⁸ <http://ofeherto.hu/telepulestortenet.html> 2019.04.09

³⁹ http://www.varbarat.hu/varak/gara_halom.html 2019.04.09

⁴⁰ http://www.varbarat.hu/varak/gara_halom.html 2019.04.09

Levelek területére is. Nevét már a Várad Regestrum is említi: de villa Bis (276. 38. §.).⁴¹

Nyírtass

A Nyírtass község nevét mind a néphagyomány, mind az írásos adatok szerint Tas honfoglaló vezérről kapta. Már 1200 körül jelentősebb település. A "Nyír " előtagot a község 1908. december 22-én vette fel.⁴²

Apagy

Apagy község Nyíregyházától keletre 16 km-re, a Közép Nyírségben található, Apagy a XIII. században keletkezett. A XIV. századtól már jelentős központi fekvésű hely volt, lakóinak fő foglalkozása ebben az időben a földművelés.⁴³

Nyírmada

Nyírmada 41 km-re található Nyíregyházától. A település nevét 1296-ban említik először, Dobos határjárása alkalmával. Ekkor Karász Sándor bán fiainak a birtoka. 1330-ban már két Madárról beszélnek: Nagymadáról és Miklósmadáról. Később több település olvadt a határába.⁴⁴

Pusztadobos

Pusztadobos területe már honfoglaló őseink szálláshelyeként is szolgált, a község határában ősi földvár maradványai találhatóak. A település megléte a XIII. században már biztos. A határában lévő földvár – mely a Kokoth nevet viselte – miatt lett az akkori neve Várasdobos. 1805-ben említik először Pusztaváras-Dobos néven. 1970-ben egyesítették a községet a szomszédos Nyírmadával, azonban 1990 óta Pusztadobos újra önálló település.⁴⁵

Környezeti adottságok

A térség a Nyírség középső részén helyezkedik el, homokos lösz, löszös homok és csernozjom típusú talajokon, a térséget burgonya, zöldségtáblák és gyümölcsöskertek sokasága teszi változatossá. Természeti erőforrásként a föld mellett csak a viszonylag kedvezőbb klimatikus adottságok említhetők, ezen belül is a csapadékmegoszlás, az Alföld belső tájainál kisebb aszályveszély, a keleti részek magasabb relatív nedvességtartalma, a Nyírségi tájak gazdag réteg- és termálvízincse, a peremterületek felszíni vízfolyásokban való gazdagsága. A jellegzetes rurális térség természeti adottságai mezőgazdasági szempontból általában gyengék. Az itt lévő jellegzetes nyírségi homoktalajok 10 aranykorona értékűek vagy alig valamivel a felett vannak, de van olyan település, ahol az átlag nem éri el a 8 AK-t.⁴⁶

A térség földterületi művelés ágak szerinti megoszlása tekintetében a legfrissebb adat a 2010. évi, melynek adatait a Központi Statisztikai Hivatal bocsátotta rendelkezésre. A vizsgált művelés ágak az alábbiak voltak: erdő, nádas, halastó, szántó, konyhakert, szőlő, gyümölcsös, gyepek

⁴¹ http://www.olvass-sokat.hu/sites/olvass-sokat.hu/foiskola/files/galeria/muveszet/Ny%C3%ADrk%C3%A9rcs/dokumentumok/mtt_207_02_nyirkeresztortene.pdf 2019.04.09

⁴² <http://nyirtass.hu/> 2019.04.09

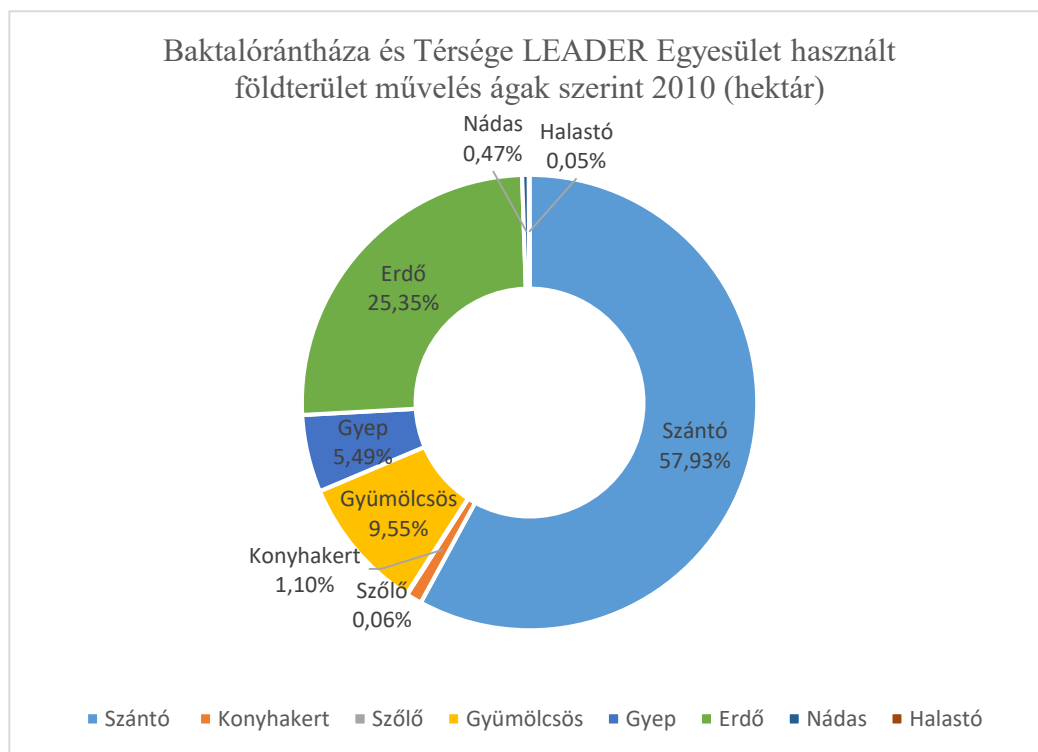
⁴³ <http://www.madosz.hu/archive/article-view?id=66> 2019.04.09

⁴⁴ <http://www.madosz.hu/archive/article-view?id=66> 2019.04.09

⁴⁵ <http://www.madosz.hu/archive/article-view?id=66> 2019.04.09.

⁴⁶ *Helyi Fejlesztési Stratégia 2017*

melyek összterülete 18 002 hektárt tett ki. A terület legnagyobb részét szántó művelési ágba sorolt terület képezi, 57,93%. A térségben kiemelkedően magas az erdő művelődési ágba sorolt terület aránya is (25,35%) (A baktai erdő turisztikai szempontból is kiemelkedő fontosságú lehet.)

12. ábra: Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület használt földterület művelési ágak szerint 2010-ben⁴⁷

A Közép-Nyírségi térség szinte teljesen sík terület. Kevés a kiépített öntözőrendszerrel rendelkező mezőgazdasági terület, mely a napjainkban jelentkező aszályos időszakokban egyre nagyobb problémát jelent a termelők számára.⁴⁸

⁴⁷ www.ksh.hu 2019. 04. 09.

⁴⁸ Helyi Fejlesztési Stratégia 2017

13. ábra Domborzati térkép⁴⁹

Társadalom állapota

Az akcióterület lakossága mindösszesen 30307 fő 2017. évi adatok alapján. A demográfiai folyamatok az országos átlaghoz képest pozitívak, de itt is folyamatosan fogy az állandó lakónépesség száma, nő az idősök aránya. Társadalmi szempontból jelentősnek mondható a térség elmaradása, sok az aluliskolázott, magas a munkanélküliek és eltartottak aránya. A térségben két város (3775 fő; 5094 fő), egy nagyközség és 12 község található, a térség központja Baktalórántháza városa. A térség központjától (Baktalórántháza) a megyeszékhely (Nyíregyháza) és a többi nagyobb megyei (10000 Fő feletti) város több, mint 25 km-re található.

2. táblázat: Állandó népesség alakulása⁵⁰

Település	Területek földrajzi elhelyezkedése, nagysága	Település jogállása	Állandó népesség (2014)	Állandó népesség (2017)	Nyilván- tartott állás- keresők száma (2017)
Baktalórántháza	Baktalórántházai járás 35,24	Város	3821	3775	220
Besenyőd	Baktalórántházai járás 9,45	Község	775	824	74
Laskod	Baktalórántházai járás	Község	997	955	57

⁴⁹ www.terkepek.net

⁵⁰ www.ksh.hu 2019. 04. 09

	13,59				
Levelek	Baktalórántházai járás 25,72	Nagyközség	2997	3002	192
Magy	Baktalórántházai járás 20,70	Község	993	964	81
Nyírfákó	Baktalórántházai járás 10,34	Község	866	857	38
Nyírkércs	Baktalórántházai járás 14,28	Község	790	787	51
Ófehértó	Baktalórántházai járás 43,17	Község	2582	2615	298
Petneháza	Baktalórántházai járás 24,20	Község	1812	1787	120
Rohod	Baktalórántházai járás 19,56	Község	1270	1281	130
Nyírkársz	Kisvárdai járás 41,43	Község	2393	2348	122
Nyírtass	Kisvárdai járás 37,95	Község	2057	2028	76
Apagy	Nyíregyházi járás 31,99	Község	2359	2398	76
Nyírmada	Vásárosnaményi járás 38,80	Város	5072	5094	556
Pusztadobos	Vásárosnaményi járás 16,69	Község	1556	1592	117
Összesen:			30 340	30 307	2 208

A megyei adatokhoz hasonlóan a térséget is évek óta tartó negatív vándorlási egyenleg jellemzi, mely a megyei átlagtól is jelentősen elmarad. A kistérség településeiről elsősorban a fiatal korosztály elvándorlása jellemző. Az elvándorlók jelentős része a megyeszékhelyre, régiós központba, valamint a fővárosba költözik. Az elvándorlás oka legtöbb esetben a nagyobb városokban rendelkezésre álló munkalehetőség, a közép –és felsőfokú intézményekben történő tanulási lehetőségek, valamint bizonyos esetekben családi események.⁵¹

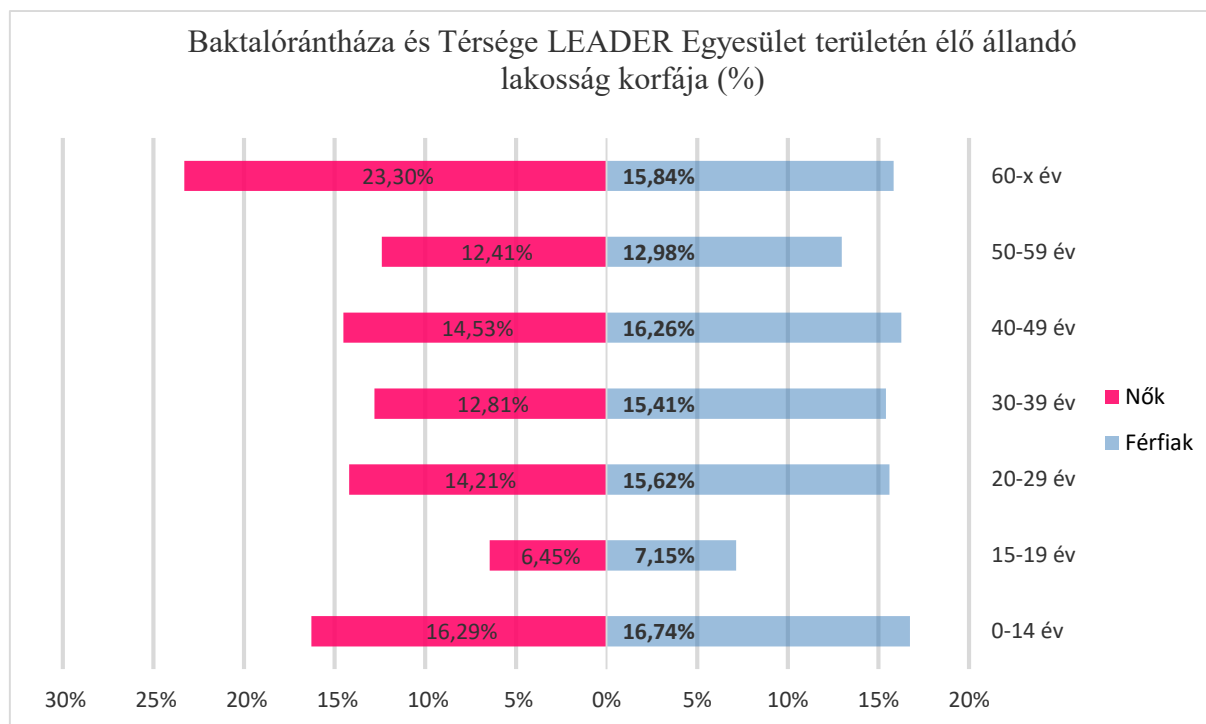
⁵¹ Helyi Fejlesztési Stratégia 2017.

3. táblázat: Vándorlások száma 2014-ben és 2017-ben⁵²

Település	Állandó népesség száma (fő)	Élvezületek száma (fő)	Halálozások száma (fő)	Belföldi odavándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlás együtt) (eset)	Belföldi elvándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlás együtt) (eset)
2014. évi adatok					
Baktalórántháza	3821	57	43	268	290
Besenyőd	775	14	8	44	49
Laskod	997	6	17	54	55
Levelek	2997	24	30	126	148
Magy	993	10	11	48	47
Nyírákó	866	7	10	40	64
Nyírkércs	790	3	10	49	46
Ófehértó	2582	31	26	104	148
Petneháza	1812	12	24	70	69
Rohod	1270	18	10	78	66
Nyírkársz	2393	20	42	101	96
Nyírtass	2057	20	30	94	116
Apagy	2359	20	27	107	98
Nyírmada	5072	77	45	235	266
Pusztadobos	1556	17	13	106	91
2017. évi adatok					
Baktalórántháza	3775	55	54	219	281
Besenyőd	824	17	7	65	91
Laskod	955	2	11	43	53
Levelek	3002	25	25	228	228
Magy	964	13	11	39	95
Nyírákó	857	7	4	61	47
Nyírkércs	787	11	10	53	50
Ófehértó	2615	32	25	131	162
Petneháza	1787	12	23	97	90
Rohod	1281	15	17	61	63
Nyírkársz	2348	15	45	142	131
Nyírtass	2028	28	22	92	143
Apagy	2398	24	30	156	140
Nyírmada	5094	70	64	272	291
Pusztadobos	1592	14	17	95	124

⁵² www.ksh.hu 2019. 04. 09

A térség változatlanul fiatal-korösszetételűnek tekinthető, a lakosság öregedése, vagyis az idősök arányának növekedése a fiatalokhoz képest itt is megfigyelhető, bár az országos átlaghoz képest kisebb mértékben. A lakosság életkori megoszlását tekintve, az idősök aránya nem növekedett jelentősen, az ország egyéb régióival szemben fiatalabb korösszetételű kistérségnek tekinthető. Kedvezőtlen azonban, hogy a születések magas száma elsősorban azokat a lakossági csoportokat érinti, amelyek esetében a legmagasabb a szegénység kockázata.⁵³

14. ábra: Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület korfája⁵⁴

A térségben relatíve magas a mélyszegénységben élők aránya, amely főként a társadalom összetételéből (magas az inaktívok aránya), a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok magas számából eredeztethető. A térségben elengedhetetlenül szükséges a hatékony beavatkozás, a leszakadással veszélyeztetett vagy már érintett csoportok integrációjának, reintegrációjának elősegítése, ezen belül is a roma felzárkóztatás előmozdítása.

A térség gazdasága

A térségben működő vállalkozások száma az elmúlt évtizedben jelentősen nem változott. Az 1000 lakosra jutó működő vállalkozások száma a megyében itt a legalacsonyabb, országosan pedig a harmadik legalacsonyabb. A vállalkozók aktivitása, versenyképessége és foglalkoztatásban betöltött szerepe a megyei és országos adatokhoz viszonyítva alacsony. A térség gazdaságában a mező- és erdőgazdaság lényeges szerepet tölt be. A felhalmozott szakmai tudás ellenére a mezőgazdaság versenyképessége alacsony, mert a térséget az elaprózott birtokszerkezet, a termőtalaj alacsony aranykorona értéke, az elavult technikai

⁵³ Helyi Fejlesztési Stratégia 2017

⁵⁴ www.ksh.hu 2019. 04. 09

felszereltség, a beruházások hiánya, az integrátori hálózatok kialakulatlansága és a helyi élelmiszeripar szűk kapacitása jellemzi. A térség gazdaságában jelentős szerepet tölt be a baromfiágazat.⁵⁵

4. táblázat: Regisztrált vállalkozások száma⁵⁶

Település	Regisztrált vállalkozások száma - GFO'14 (db)	Regisztrált jogi személyiségű vállalkozások száma - GFO'14 (db)	Regisztrált önálló vállalkozók száma (db)
Baktalórántháza	537	83	454
Besenyőd	60	10	50
Laskod	194	6	188
Levelek	560	61	499
Magy	274	36	238
Nyírákó	285	12	273
Nyírkércs	260	10	250
Ófehértó	405	30	375
Petneháza	346	15	331
Rohod	296	14	282
Nyírkársz	421	26	395
Apagy	540	48	491
Nyírmada	1032	78	954
Pusztadobos	288	13	275

Az érintett területen a lakások száma 2017. évben 10 511 db. A háztartási gázfogyasztók száma az utóbbi években jelentősen nem növekedett, stagnálás figyelhető meg, akárcsak a háztartási villamosenergia fogyasztó száma esetén.

5. táblázat: Lakásállomány, gáz- és villamosenergia fogyasztók száma⁵⁷

Település	Lakás-állomány (db) (2014)	Lakás-állomány (db) (2017)	Háztartási gáz-fogyasztók száma (db) 2014	Háztartási gáz-fogyasztók száma (db) 2017	Háztartási villamos-energia fogyasztók száma (db) 2014	Háztartási villamos-energia fogyasztók száma (db) 2017
Baktalórántháza	1175	1174	805	804	1224	1211
Besenyőd	254	255	104	107	246	243
Laskod	401	401	248	246	389	381
Levelek	955	961	627	636	1114	1133
Magy	320	319	209	209	314	305

⁵⁵ Helyi Fejlesztési Stratégia 2017

⁵⁶ www.ksh.hu 2019. 04. 09

⁵⁷ www.ksh.hu 2019. 04. 09

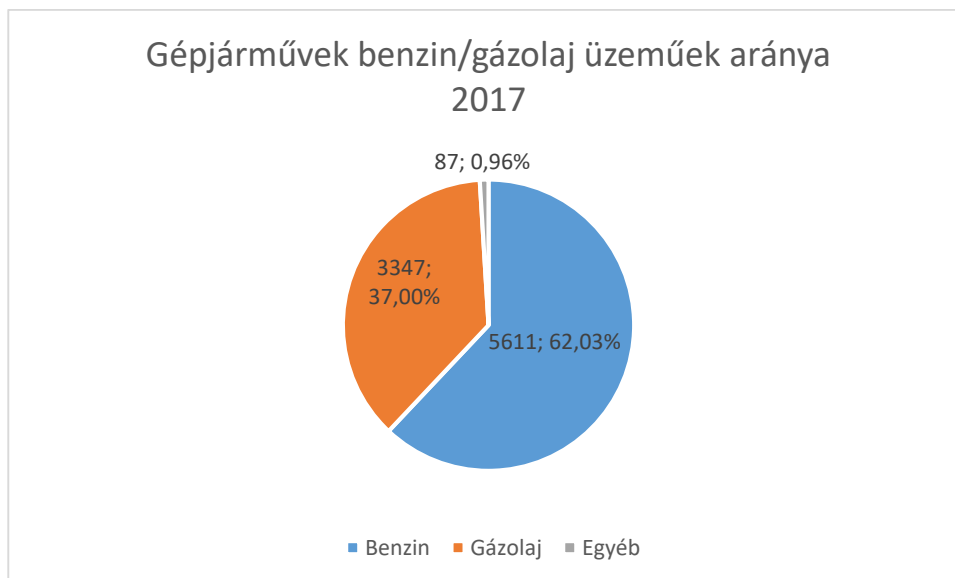
Nyírákó	363	364	223	223	367	365
Nyírkércs	310	310	208	208	326	320
Ófehértó	1001	1002	570	564	998	974
Petneháza	676	676	421	424	679	673
Rohod	446	446	267	272	445	442
Nyírkarász	849	849	558	563	873	871
Nyírtass	798	797	487	486	802	788
Apagy	872	873	628	641	886	881
Nyírmada	1565	1565	942	942	1579	1566
Pusztadobos	519	519	315	313	519	509
Összesen	10504	10511	6612	6638	10761	10662

A térség tekintetében megfigyelhető, hogy az elmúlt néhány évben növekedett a személyszállító gépjárművek száma, akárcsak a tehergépkocsik száma. 2017. évi adatok alapján a térségben 8349 személyszállító gépjármű volt, míg a tehergépkocsik száma 1009.

6. táblázat: Gépjárművek száma⁵⁸

Település	Személyszállító gépjárművek száma összesen (db) (2014)	Személyszállító gépjárművek száma összesen (db) (2017)	Tehergépkocsik száma (különleges célú gépkocsival együtt) (db) (2014)	Tehergépkocsik száma (különleges célú gépkocsival együtt) (db) (2017)
Baktalórántháza	881	991	105	129
Besenyőd	162	183	14	15
Laskod	231	256	23	25
Levelek	723	884	94	112
Magy	227	288	78	93
Nyírákó	238	298	31	39
Nyírkércs	194	248	62	55
Ófehértó	631	754	49	66
Petneháza	415	517	21	34
Rohod	314	373	48	57
Nyírkarász	479	589	52	54
Nyírtass	525	622	41	40
Apagy	714	809	97	106
Nyírmada	1018	1165	172	168
Pusztadobos	314	372	10	16
Összesen:	7066	8349	897	1009

⁵⁸ www.ksh.hu 2019. 04. 09

15. ábra: gépjárművek benzin/gázolaj üzeműek aránya 2017. évben⁵⁹

Infrastruktúra

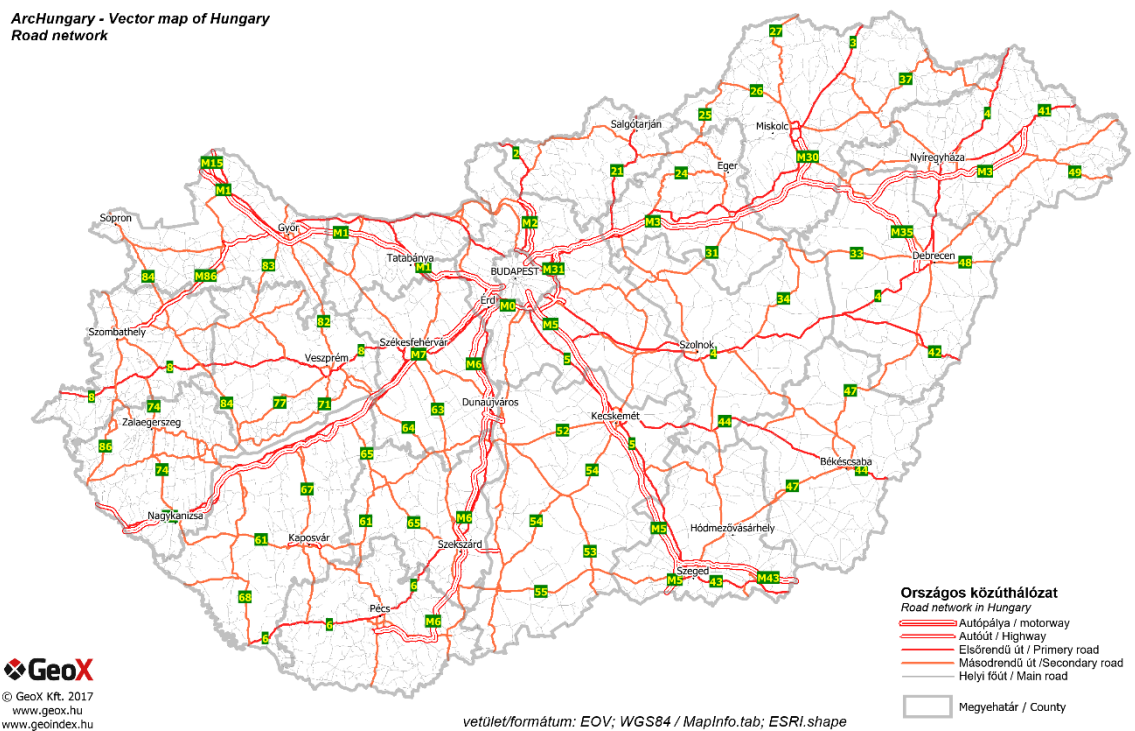
A térség leginkább Nyíregyháza vonzáskörzetéhez tartozik, de Mátészalkához, Kisvárdához és Nyírbátorhoz is szoros gazdasági kapcsolatok fűzik. A térséget átszelő 41. és az északról érintő 4. számú főútvonalak jelentős nemzetközi áru- és személyforgalmat bonyolítanak le. Rohod településnél kapcsolódik a 41-es főútra a Romániába vezető 49-es főút, mely szintén jelentős szerepet játszik a nemzetközi áru –és személyforgalomban. Emellett a térség közúti elérhetőségi viszonyai az M3-as autópálya megépítésével javultak, a települések közötti belső kapcsolatrendszer működését azonban nehezíti a rossz minőségű úthálózat, illetve bizonyos helyeken a közvetlen közúti kapcsolat hiánya. Bizonyos térségi peremtelepülésekről, mint például Nyírtass tömegközlekedéssel jelentős kerülővel, átszállással és akár több órás utazással lehet csak megközelíteni a térségi központot. A térségi központból, Baktalórántházáról viszont a tömegközlekedéssel minden közeli város és a megyeszékhely is közvetlenül megközelíthető.⁶⁰

⁵⁹ www.ksh.hu 2019. 04. 09

⁶⁰ Helyi Fejlesztési Stratégia 2017

ArcMagyarország - Magyarország vektoros térképe 2017
Országos közúthálózat

ArcHungary - Vector map of Hungary
Road network

16. ábra: Magyarország vektoros térképe⁶¹

2.2.2. HFS ismertetése

A 2014-2020-as programozási időszak uniós keretjogszabályai számos fejlesztési lehetőséget biztosított a tagállamok számára. Az egyik ilyen újítás a térségi alapú megközelítés új eszközeinek bevezetése, amelyek egyike a közösség által irányított helyi fejlesztés (community-led local development, CLLD). Ennek a régi-új eszköznek a megközelítése teljes mértékben a korábbi LEADER-re épít.⁶² A térség Helyi Fejlesztési Stratégiáját a Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület közgyűlése fogadta el. A Helyi Fejlesztési Stratégia (továbbiakban HFS) a térség adottságaira, a helyi szükségleteire és lehetőségeire épít. Bemutatja, hogy a helyben azonosított fejlesztési célok és beavatkozások hogyan járulnak hozzá a Vidékfejlesztési Program és a LEADER intézkedés céljaihoz, a Partnerségi Megállapodáshoz és az EU2020 stratégiához.

Legfontosabb cél a térségben élő lakosság életszínvonalának javítása, valamint a népesség csökkenésének megállítása. Cél a korábban EU-s és hazai forrásokból létrehozott termék-előállítás és szolgáltatások színvonalának emelése, gazdaságosság növelése, munkahelyek megtartása és munkahelyteremtés. A HFS-ben kialakított LEADER intézkedések elsősorban a mikrovállalkozói szférát támogatják, valamint elősegítik a kisebb léptékű civil és önkormányzati fejlesztéseket is.

⁶¹ Forrás: www.geox.hu 2019. 05. 04.

⁶² http://gis.lechnerkozpont.hu/leader/HFS_tervezesi_utmutato_1007.pdf 2019. 05. 04.

A HFS igazodik többek között a Vidékfejlesztési Programban megfogalmazott intézkedésekhez, valamint Szabolcs-Szatmár-Bereg megye operatív programjában kitűzött célok eléréséhez is hozzá kíván járulni. A HFS elősegíti a megye operatív programjában megfogalmazott intézkedések közül az alábbi pontokat: **5.8. Élhető Vidéki Térségek megteremtése.** A térségi szintű turizmusfejlesztést a HFS külön erre a célterületre vonatkozó intézkedéssel támogatja, mivel a térségben is található kiemelkedő jelentőségű potenciál. A vidéki térségek önellátó szerepének erősítése intézkedést a HFS szintén elősegíti. A HFS kiemelten kezeli a társadalmi vállalkozásokat, elősegíti azok indítását és a hozzájuk kapcsolódó fejlesztéseket. Vonzó vidéki környezet és életminőség megteremtése intézkedésben megfogalmazott tevékenységekhez a stratégia közösségi és humánszolgáltatás fejlesztési intézkedései közvetlenül kapcsolódnak.

SWOT-mátrix

A HFS-ben SWOT analízis segítségével bemutatásra kerültek a térség erősségei, gyengeségei, a külső lehetőségek és a veszélyek.

7. táblázat: SWOT-mátrix⁶³

Erősségek	Gyengeségek
- Jó megközelíthetőség (41-es, 4-es főutak, M3 autópálya) - Erdősültség magas szintje - Jelentős zöldség, -gyümölcsstermelési tapasztalatok - Feldolgozóipari hagyományok (fa, élelmiszer) - Jelentős méhészeti tapasztalat, megfelelő területek - Kommunális infrastruktúra kiépítettsége javul - alapfokú oktatási nevelési intézményekkel való ellátottság jó - Mezőgazdasági szakközépiskola működik a térségben - Népelességen belül magasabb a 14 év alattiak aránya - Léteznek hagyományőrző civil szervezetek és önkormányzatok - Hagyományőrző mesterek, műhelyek jelenléte a településeken - Nőtt a kialakított turisztikai szálláshelyek száma - Kiépített infrastruktúrával rendelkező ipari park Baktalórántházán - Hasznosítható, kihasználatlan önkormányzati ingatlanok - Felhalmozott tudás pályázatok megvalósításában - Korábbi pályázatokból elindított hiányzó szolgáltatások	- Mezőgazdaság versenyképessége alacsony (elaprózott birtokszerkezet, elavult technológia) - Mezőgazdasági termékek alacsony feldolgozottsági szintje - Alacsony a KKV-k száma, a megyei és országos átlaghoz képest - Vállalkozások versenyképessége alacsony - Közbiztonsági, bűnözési mutatók rosszak a térségben - Együttműködő termelői, szolgáltatói csoportok hiánya - Idegenforgalom infrastruktúrája és a hozzá kapcsolódó szolgáltatói háttér kiépítetlen, hiányos - Nincs külterületi településeket összekötő kerékpárút hálózat - Fiatalok folyamatos elvándorlása - Alacsony iskolázottsági szint - Magas a megváltozott munkaképességű emberek száma - A működő civil szervezetek száma alacsony - Előregedő társadalom, különösen a kistelepüléseken - Szegényes kulturális kínálat, kulturális környezet fejletlen - Magas a segélyezettek és eltartottak száma - Romák, hátrányos helyzetűek társadalmi lemaradása nő - Szolgáltatáshiányos területek (kistelepülések) - Korszerűtlen, nem energiahatékony technológiai megoldások a vállalkozások és közintézmények működése során

⁶³ Helyi Fejlesztési Stratégia 2017

Lehetőségek	Veszélyek
- Jelentős EU-s forrás rendelkezésre állása különösen a vállalkozás-fejlesztés területén - Nő a biotermékek iránti kereslet - Atipikus foglalkoztatási formák elterjesztése - A szociális gazdaság erősödhet társadalmi vállalkozások létrehozása, fejlesztése által - hátrányos helyzetűek, különösen a roma lakosság részére biztosított szolgáltatások, programok során szerzett tapasztalatok, szakemberek - Foglalkoztatást elősegítő, munkaerő- piaci programok megvalósítása során szerzett szakmai tapasztalatok - Elérhető piaci igényekhez igazítható szakképzés, felnőttképzési lehetőségek - Természetvédelmi és erdőterületek jelentőségének felértékelődése - A térségben fellelhető épített és szellemi örökség magában hordozza a turisztikai célú felhasználás lehetőségét Térségi marketing erősítése által megnövekedhet a térség vonzereje	- Folyamatosan növekvő verseny a termékek és szolgáltatások piacán - Szakképzett és magasabb iskolázottsági szintű lakosság elvándorlása, szakképzett munkaerő hiánya - Csökkenő befektetői és turisztikai érdeklődés a térség iránt - Szomszédos fejlettebb, megyei rangú városok „elszívó” hatása nő - Roma társadalom felzárkóztatásának lassulása, elmaradása - Szociális válság a megoldatlan munkaerő- piaci folyamatok miatt - Kistélepülések elöregedése, elnéptelenedése - A térségen belüli társadalmi és területi különbségek növekedése (térségközpont- kistélepülés)

A SWOT analízis segítségével meghatározhatók a fejlesztési szükségletek, melyek a következők:

1. Gazdaságfejlesztés
2. Turisztika
3. Humán szolgáltatások
4. Közösségi célú fejlesztés

A felméréseknek és a SWOT analízis eredményének megfelelően kerültek a célkitűzések a HFS-ben meghatározásra. Ennek megfelelően a HFS legfontosabb célkitűzése a térségben élő lakosság életminőségének javítása, a térségből történő elvándorlás megállítása.

A HFS két átfogó célt fogalmaz meg:

1. A térség gazdaságfejlesztésével, a belső erőforrások innovatív felhasználásával, az akcióterület épített és természeti erőforrásainak megőrzésével, fenntartható fejlesztésével erősebb, fejlettebb, stabilabb mikrovállalkozási szféra létrehozása.

2. A térségben élők életminőségének javításával, az akcióterület vonzóképeségének erősítésével, helyi közösségek aktivizálásával, együttműködési készségeik javításával, a leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatásának elősegítésével egy élhetőbb térség kialakítása.

Specifikus célok

Az átfogó célok mellett a következő specifikus célok kerültek meghatározásra.

1. **Vállalkozások fejlesztése, foglalkoztatás-fejlesztés:** A térségben az országos és megyei átlaghoz képest is elmarad a kis- és középvállalkozások száma. A társadalmi vállalkozások mennyisége minimális. Magas az egyéni vállalkozók száma, akiknek a foglalkoztatásban betöltött szerepe elhanyagolható. A vállalkozásokat ösztönözni, támogatni szükséges abban, hogy termékeiket, szolgáltatásaikat minél szélesebb körben népszerűsíthessék. *(Forrás: Helyi Fejlesztési Stratégia 2017.)*
2. **Magasabb színvonalú közösségi és humánszolgáltatások biztosítása:** A szervezethez tartozó településeken magas a halmozottn hátrányos és hátrányos helyzetű, mélyszegénységben élő emberek száma. Az önkormányzatok, egyházak, civil szervezetek által fenntartott, a hátrányos helyzetű rétegek számára biztosított szolgáltatásokhoz közvetlenül kapcsolódó kisléptékű infrastruktúra fejlesztéseket, eszközbeszerzéseket támogatni szükséges. A hátrányos helyzetű rétegek számára a nyílt munkaerő-piaci elhelyezkedést segítő képzéseket támogatni szükséges.
3. **Kulturális környezet fejlesztése:** A térség népessége lassan, de folyamatosan csökken. A csökkenés legfőbb oka az elvándorlás. A kistelepülések lakosságmegtartó képességét negatívan befolyásolja az életminőséget javító programok, projektek hiánya is. A térségi hagyományok (kézművesség, gasztronómia, amatőr művészeti csoportok) őrzése veszélyben van. Az életminőség javítása érdekében szervezett közösségi rendezvényeket, fesztiválokat melyeket a szabadidő, sport, egészséges életmódra nevelés, esélyegyenlőség, környezettudatosság, hagyományőrzés és innováció területén szerveznek, támogatni szükséges.
4. **Turisztikai vonzóképeség javítása:** A Közép-Nyírségi térség turisztikai lehetőségei kiaknázatlanok. Az idegenforgalom infrastruktúrája és a hozzá kapcsolódó szolgáltatói háttér kiépítetlen, hiányos. Az idegenforgalmi szempontból fontos szálláshelyek száma kevés. A működő turisztikai szolgáltatásokhoz kapcsolódó marketing tevékenység színvonala alacsony, fejlesztésre szorul. A potenciális turisztikai helyszíneket (pl. Leveleki tó, Apagyi horgásztó, Baktalórántháza Kastély stb.) kiemelten kell kezelni. ⁶⁴

⁶⁴ Helyi Fejlesztési Stratégia 2017

Intézkedések, beavatkozási területek

A fenti célokat az alábbi intézkedések mentán célozzák meg a HFS térségében:

Intézkedések (beavatkozási területek)	Melyik specifikus cél(ok)hoz járul hozzá					
	1.	2.	3.	4.		
Induló és mikro -vállalkozások fejlesztése	x					
Induló -és működő mezőgazdasági mikro - vállalkozás fejlesztés	x					
Közösségi célú fejlesztések		x				
Turisztikai szolgáltatások kialakítása, fejlesztése	x			x		
Helyi és térségi rendezvények támogatása			x			
Humánszolgáltatás fejlesztés		x				

17. ábra: Intézkedések és beavatkozási területek⁶⁵

2.2.3. Civil szervezetek

A civil szervezetek az állampolgárok önálló, önkéntes szerveződése, a társadalmi-kulturális élet meghatározó szereplői. Tevékeny társadalmi szerepvállalásuk nagymértékben hozzájárulhat egyes problémák megoldásához, ezért szerepük nem elhanyagolható a SECAP tekintetében sem.

Bors Alapítvány (4400 Nyíregyháza, Lefler S. utca 45.) célja társadalmi problémák megoldására irányuló, valamint a fenntartható fejlődés megvalósítását előmozdító tudatformálás. Profiljához tartozik továbbá az egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés.⁶⁶

Energia és Környezet Alapítvány (4400 Nyíregyháza, Malom út 18/a) célja az energiahatékonyság és megújuló energiaforrások felhasználásának előtérbe helyezése a környezetvédelem érdekében. A megújuló energiaforrások felhasználásának bemutatása, az ilyen irányú kutatások támogatása, környezetvédelem is szerepel alapító okiratában célként megjelölve⁶⁷.

Zöld Kerék Alapítvány (4400 Nyíregyháza, Arany J. utca 7. I/104.) tevékenységei közé tartozik a kerékpározás és más sport illetve szabadidős tevékenységek népszerűsítése, a kerékpározás, mint egészségmegőrző program népszerűsítése, a hagyományos Garai Kupa évenkénti megrendezése, környezet- és természetvédelmi programok szervezése és lebonyolítása, ismeretterjesztés, oktatás, kulturális és hagyományőrző programok

⁶⁵ Helyi Fejlesztési Stratégia 2017

⁶⁶ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke> 2019. július 4.

⁶⁷ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke> 2019. július 4.

szervezése.⁶⁸ Az elmúlt évben 2500 résztvevőt értek el programjaikkal, 30 ezer km-t kerékpároztak, több iskolába juttatták el a kerékpáros KRESZ-ismereteket alapozó és bővítő programjukat a BRINGA SULI-t.⁶⁹

ViniBike Kerékpáros Sportegyesület (4400 Nyíregyháza, Arany J. út 7.) célja Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében - ezen belül különösen Nyíregyházán – a kerékpározás fellendítése, népszerűsítése, a nem szervezett kerékpáros sporttevékenység egyesületi keretekbe való összefogása. A szervezet minél több fiatalt kíván megszólítani, bevonni az utánpótlás nevelés érdekében. Az egyesület szerint kiemelt jelentőségű az egészséges életmódra, sportra, környezetvédelemre való nevelés, a kerékpárral való biztonságos közlekedési ismeretek terjesztése.⁷⁰

Magyar Kulturális, Környezetvédelmi Egyesület (4553 Apagy, Györkehegy tanya 059/33.) fő célja az apagyi ex lege alatt álló természeti terület megóvása, gondozása, kezelése, azaz az apagyi szikes tó védelme és ezen természeti érték minél több emberrel való megismertetése. A szervezet célul tűzte ki a fiatalok ösztönzését arra, hogy tevékeny részesei legyenek a környezet és a természet védelmének. Ennek érdekében több alkalommal fogadtak óvodás és kisiskolás korú gyermekeket a természetvédelmi területükön, ahol a gyerekekkel testközelből ismertették meg a természetes környezet ingereit. A csoportoknak bemutatják természeti értékeket, a vadon élő állatokat, a területen lévő hagyományos tanyán az életet és az ott élő állatokat.⁷¹

Kárpátokért Nemzetközi Környezetvédelmi Közhasznú Egyesület (4803 Vásárosnamény, Iskola út 15.) fő célja a környezettudatos magatartás kialakítása, környezeti tájékoztatás, nevelés, a fenntartható természeti és épített környezet fenntartása. A szervezet szerint kiemelkedő fontosságú a Kárpátok Euro-régió környezeti harmóniájának megőrzése, az ott élő emberek és a környezet fenntartható együttműködésének megvalósítása.

Kelet-magyarországi Regionális Biomassza Egyesület (4400 Nyíregyháza, Sóstói utca 31/B.) alapításakor azt tűzte ki célul, hogy nyilvántartást készít az energetikai növénytermesztésre alkalmas területekről a régióban, továbbá megjelöli azokat a helyeket, ahol a szállítás gazdaságosságát figyelembe véve biomassza tüzelésű erőművek építése célszerű.⁷² A régióban a biomassza termeléssel és hasznosítással foglalkozó gazdálkodók és szervezetek összefogását hivatott elősegíteni. A szervezet együttműködik a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzattal, 2016-ban közösen tartottak tudományos konferenciát a megújuló energiák hasznosításának témakörében.⁷³

Integráció a Minőségi Fejlesztésért Alapítvány (4551 Nyíregyháza-Oros, Szállási utca 18/a) célja az Észak-magyarországi régió vállalkozói körének támogatása, támogatás nyújtása szakmai tanfolyamok szervezéséhez, szakemberek, diákok csereutaztatásának megszervezéséhez, partnerségi programok lebonyolításához. Az alapítvány foglalkozik továbbá szakmai konferenciák, rendezvények szervezésével, pályázatok kiírásával, nemzetközi szakképzési kapcsolatok kiépítésével, fenntartásával. Tevékenységi körébe tartozik az

⁶⁸ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke> 2019. július 4.

⁶⁹ <http://zoldkero.hu/1> 2019. július 4.

⁷⁰ <http://www.vinibike.hu/oldal/rolunk.html> 2019. július 4.

⁷¹ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke> 2019. július 4.

⁷² <http://zoldtech.hu/cikkek/20080408-kelet-magyarorszag-biomassza-egyesulet> 2019. július 4.

⁷³ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke> 2019. július 4.

általános vállalkozói- és környezetvédelmi projektek, beruházások és fejlesztések tervezése és megvalósítása. Részt vett Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Klímastratégiájának véglegesítésében.⁷⁴

Felső-Tisza Alapítvány (4400 Nyíregyháza, Arany János utca 7. I/109.) célja támogatni, elősegíteni és kezdeményezni minden olyan tevékenységet, amely elsősorban a Felső-Tisza vidék környezetének, természeti értékeinek, eredeti tájképének megőrzését, illetve az ökológiai viszonyokkal összhangban álló fejlesztéseket szolgálja. Továbbá környezetvédelmi tevékenység, ismeretterjesztés, kutatás, védett természeti értékek feltárása, megőrzése, szakkezelése és bemutatása is a szervezet célja.⁷⁵

Energia és Környezet Alapítvány (4400 Nyíregyháza, Malom út 18/a) célja az energiahatékonyság és megújuló energiaforrások felhasználásának előtérbe helyezése a környezetvédelem érdekében. A megújuló energiaforrások felhasználásának bemutatása, az ilyen irányú kutatások támogatása, környezetvédelem is a tevékenységi köre részét képezi. NFFS stratégia elkészítésében részt vett.⁷⁶

REGIORIS Közhasznú Egyesület a Környezetért, a Természetért és a Kultúráért (4400 Nyíregyháza, Kiss Ernő utca 30.) célja a környezeti, természeti települési és kulturális értékek védelme, az érdekvédelem kapcsán az új módszerek, technológiák, eljárások széles körű megismerése, és ismertetése a legkorszerűbb ökológiai, ökonómiai műszaki ismeretek, esztétikai elvek, kulturális elvárások összehangolása, a fenntartható életmód népszerűsítése, a kulturális javak iránti kereslet növelése, az egészséges életmód ösztönzése a tudatos fogyasztói magatartás elterjesztése, a tanulás ösztönzése, az értékek ápolása, ismeretek átadása, képzés, tájékoztatás, tudatformálás.⁷⁷ Céljai közé sorolja még a környezeti elemek, a természet veszélyeztetésének, károsításának megakadályozását, a szennyezések megelőzését, a kialakult károk megszüntetését, és az eredeti állapot helyreállítását.⁷⁸

KINCS-misszió a Kárpát-medence Értékeinek Megőrzéséért Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Kulturális Egyesület (4432 Nyíregyháza, Kincs köz 17.) tevékenységi köre részét képezi a környezetvédelem, természetvédelem, vidékfejlesztés, hagyományörzés, hátrányos helyzetűek segítése. 2018-as évben a környezetvédelmi tevékenysége során számos projektben vett részt a természeti értékek megőrzése érdekében.⁷⁹

Fiatalok a Vidék Felemelkedéséért ⁸⁰(4400 Nyíregyháza, Bokréta utca 10/L) szervezet környezetvédelmi tevékenységet, kulturális tevékenységet végez.

E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület (4400 Nyíregyháza, Szabolcs út 6.) Az E-misszió Egyesület célja, hogy létrejöjjön egy fenntartható természeti és épített környezetben élő, helyi - természeti, kulturális, gazdasági és humán - erőforrásokra

⁷⁴ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke> 2019. július 4.

⁷⁵ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke> 2019. július 4.

⁷⁶ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke> 2019. július 4.

⁷⁷ <https://adjukossze.hu/obh/szervezet/regioris-kozhasznu-egyesulet-a-kornyezetert-a-termeszetert-es-a-kulturaert-63393> 2019. július 4.

⁷⁸ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke> 2019. július 4.

⁷⁹ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke> 2019. július 4.

⁸⁰ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke> 2019. július 4.

támaszkodó, együttműködő környezettudatos társadalom, valamint ezek megvalósításának segítése, népszerűsítése.⁸¹

Bátor Környezetvédők Egyesülete (4551 Nyíregyháza, Kezdő utca 21.) szervezet alapító okirata alapján a szervezet célja a környezetvédelem, természetvédelem, szabadidős tevékenységek, programok szervezése. 2017. évben parkosítást végeztek Nyíregyházán, melynek keretében fákat ültettek a Törzs utcában.⁸²

A Tiszta Tisza Egyesület (4400 Nyíregyháza, 4-es Huszárok útja 5 4/66) célja, a Tisza folyó tisztítása és a meglévő természeti értékeinek a megóvása, különös tekintettel a Tisza és a Bodrog találkozásánál, Tokaj-Hegyalja és a Tokaj-Bodrogszeg tájvédelmi körzet védelmére. A környezet természetes helyreállítása mellett a fontosnak tartja a figyelem felhívását a környezetvédelemre, a környezeti nevelésre és a fenntartható fejlődésre nevelés fontosságára. Környezetvédelmi rendezvények segítségével igyekszik fejleszteni, illetve terjeszteni a környezettudatos életmódot és a környezetre nevelés módszertanát. A környezet-helyreállító programok szervezése mellett környezetvédelmi szabályok, rendeletek megismertetése és betartatása is fontos feladat a szervezet véleménye szerint.⁸³

NYÍRFA KÖR KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI KÖZHASZNÚ EGYESÜLET (4400 Nyíregyháza, Északi körút 17. fsz/4.) tevékenységi köre igencsak széles körű: egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, gyógyító-, egészségügyi rehabilitációs tevékenység, szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása, ifjúsági és kulturális rendezvények, konferenciák szervezése, lebonyolítása, a szabadidő hasznos és tartalmas eltöltését szolgáló sport és turisztikai programok szervezése, lebonyolítása; nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, önképzőkörök, szakkörök működtetése, kulturális tevékenység, környezetvédelem, parlagfű elleni védekezés, természetvédelem, állatvédelem, Euroatlanti integráció elősegítése.⁸⁴

Green World Természetvédelmi és Kulturális Egyesület(4501 Kemece, Dimitrov út 36/B) szerint fontos emberi társadalom működőképességét biztosító természeti erőforrások hosszú távú használhatóságának védelme, fenntartható használatának előmozdítása, ökológiai rehabilitációs képességének biztosításával az emberi életminőség javítása. A gyakorlati természetvédelemhez szükséges kutatási tevékenységek megvalósítását is lefedi feladatköre. Tevékenységi körének része a szemléletformálás, környezeti nevelés és oktatás, képzés a gyakorlati természetvédelem és a természettel együttműködő gazdálkodás körében, valamint ehhez kapcsolódó média tevékenység (film, könyv, kiadvány megjelentetése). Az ifjúság széles körben való bevonása a környezet- és természetvédelembe, helyes szemléletük kialakítása. Az emberek és közösségek fejlődésének és együttműködésének elősegítése és megerősítése a fenntartható fejlődés érdekében. Helyi igényekre, szükségletekre, helyi tudásra épülő fejlesztési folyamatok megvalósítása és segítése.⁸⁵

⁸¹ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke> 2019. július 4.

⁸² <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke> 2019. július 4.

⁸³ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke> 2019. július 4.

⁸⁴ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke> 2019. július 4.

⁸⁵ <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke> 2019. július 4.

SZSZBMFÜ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési és Környezetgazdálkodási Ügynökség Nonprofit Kft. (4400 Nyíregyháza, Benczúr tér 7), mint megyei szintű területfejlesztési szervezet az országban elsőként, 1994-ben jött létre PHARE Program keretében. Az SZSZBMFÜ menedzseli a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szilárdhulladék-gazdálkodási programot, amelynek fontos része a lakosság felkészítése, tájékoztatása a programról. A tájékoztatás egyik fontos eszköze a www.zoldmegye.hu internetes oldal is, ahol a program fő elemeiről, várható hatásairól tájékozódhatnak az érdeklődők.

Világszerte törekvés az anyag- és energiatakarékos gazdaság működtetése, ami óriási kihívás a hulladékgazdálkodás számára. A fejlett országokban a hulladékok jelentős részét már értékes alapanyagként, illetve másodnyersanyagként, valamint másodlagos energiaforrásként hasznosítják. Összességében a hulladék hasznosítása a települési hulladékok kezelését is gazdaságossá teheti, mind a nemzetgazdaság, mind az adott település számára.

2.3. Az energiagazdálkodás helyzete a bázisévben

A térségi Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterv készítése során bázisévként 2014. év került kiválasztásra. A végső energiafogyasztási adatok esetében az *önkormányzati épületekre/berendezésekre*, valamint az *önkormányzati flottára* vonatkozó fogyasztási adatokat a települési önkormányzatok biztosították adatszolgáltatás útján. A *szolgáltató épületek, lakóépületek közvilágítás, ipar és mezőgazdaság* szektorok esetében a villamos energia fogyasztási adatot az E-ON Zrt., a földgázfogyasztásra vonatkozó adatokat a Központi Statisztikai Hivatal nyilvános adatbázisa, illetve a TIGÁZ-DSO Kft. biztosította. A *tömegközlekedés* dízel fogyasztási adatait az Észak-Magyarországi Közlekedési Központ Zrt. bocsátotta rendelkezésünkre, valamint potenciál számítás alapján kerültek meghatározásra az értékek. Továbbá a *tömegközlekedés* villamos energia fogyasztási adatai potenciál számítás útján kerültek kiszámításra, melyhez kapcsolódó adatok *Szabolcs-Szatmár-Bereg megye klímastratégiája (2018)* című dokumentum ÜHG-leltárából eredeztethetők. A *szén, egyéb biomassza* (fatüzelés), valamint a *magáncélú és kereskedelmi szállítás* végső energiafogyasztásának meghatározásánál potenciál számítási módszer került alkalmazásra a KSH adatai alapján.

A Polgármesterek Szövetsége (Covenant of Mayors) kezdeményezés keretében négy kulcsfontosságú ágazatot (más néven Covenant-ágazat) határoztak meg. Ezen ágazatok a következők:

- Önkormányzati épületek, berendezések/létesítmények
- Szolgáltató (nem önkormányzati) épületek, berendezések/létesítmények
- Lakóépületek
- Közlekedés.

A fentieknek megfelelően a rendelkezésünkre álló adatok alapján a kibocsátásleltárban figyelembe vettük a helyi önkormányzat tulajdonát képező épületeket és létesítményeket, az elsődlegesen lakóépületként használt épületeket, a helyi önkormányzat tulajdonában álló vagy általa üzemeltetett közvilágítást (pl. utcai világítás és közlekedési lámpák), továbbá a helyi önkormányzat igazgatási rendszerének tulajdonát képező vagy általa használt járműveket, a tömegközlekedést valamint a magáncélú és kereskedelmi szállítást is.

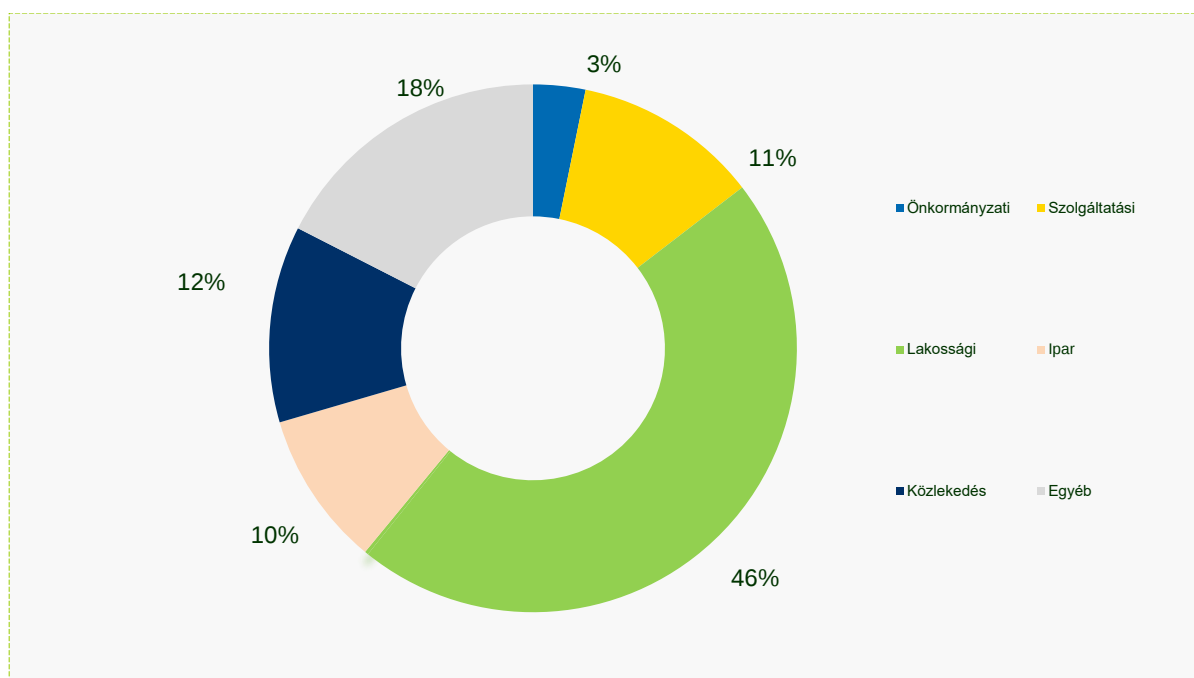
A végső energiafogyasztást a bázisévre vonatkozóan energiahordozónként és ágazatonként MWh-ban fejeztük ki.

Ágazat		VÉGSŐ ENERGIAFOGYASZTÁS (MWh)															
		Villamos energia	Fűtés / hűtés	Fosszilis tüzelőanyagok							Megújuló energiaforrások					Összesen	
				Földgáz	Cseppfolyós gáz	Fűtőolaj	Dízel	Benzin	Lig-nit	Szén	Egyéb fosszilis tüzelőanyagok	Növényi olaj	Bio-üzemanyag	Egyéb biomassza	Naphőenergia		Geotermikus energia
ÉPÜLETEK, BERENDEZÉSEK/LÉTESÍTMÉNYEK ÉS IPAR																	
<u>Önkormányzati épületek, berendezések/létesítmények</u>		929,61		4153,96									2582,798			7666,368	
<u>Szolgáltató (nem önkormányzati) épületek, berendezések/létesítmények</u>		12 823,00		14431,78												27254,78	
<u>Lakóépületek</u>		26188,00		40331,64					3919,64				40301,21			110740,49	
<u>Közvilágítás</u>		524,00														524	
<u>Ipar</u>	<u>Nem ETS-ágazat</u>	7344,00		15425,33												22769,33	
	<u>ETS</u> (nem javasolt)															0	
Részösszeg		47808,61	0	74342,71	0	0	0	0	3919,64	0	0	0	42884,008	0	0	168954,968	
KÖZLEKEDÉS																	
<u>Önkormányzati flotta</u>							100,58	22,59								123,17	
<u>Tömegközlekedés</u>		546,12					510,18									1056,3	
<u>Magáncélú és kereskedelmi szállítás</u>							5385,76	22309,23								27694,99	
Részösszeg		546,12	0	0	0	0	5996,52	22331,82	0	0	0	0	0	0	0	28874,46	
EGYÉB																	
<u>Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat</u>		7832,00		34079,79												41911,79	
ÖSSZESEN		56186,73	0	108422,5	0	0	5996,52	22331,82	0	3919,64	0	0	0	42884,008	0	0	239741,218

8. táblázat: Végso energiafogyasztas a Baktaloranthaza es Tersége LEADER területen⁸⁶

⁸⁶ SECAP sablon számítás eredménye

Az alábbi diagram mutatja, hogy ágazatonként hogyan oszlott meg a végső energiafogyasztás:

18. ábra: Végső energiafogyasztás ágazatonkénti megoszlása⁸⁷

A 18. ábrán látható, hogy a legmeghatározóbb energia felhasználó a térségben a lakosság. A végső energiafogyasztás szempontjából a lakossági szektor 46%-os részarányt képvisel, ezáltal a legmeghatározóbb energiafelhasználó a térségben. Emiatt a szemléletformására törekvés, a lakosság felvilágosodása elengedhetetlen fontosságú tényező.

2.4. Kiindulási kibocsátási leltár

A kibocsátásleltárt más néven CO₂ Alapkibocsátási Jegyzéknek is nevezik, hiszen itt kerül feltüntetésre, hogy Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület illetékessége tekintetében az összes szén-dioxid kibocsátás mennyi a bázisévben. A leltárban feltüntetett adatok a bázisévben (2014) az energiahordozónkénti és ágazatonkénti végső energiafelhasználásra és az ehhez kapcsolódó szén-dioxid-kibocsátásra vonatkoznak.

A kibocsátási leltár kitöltéséhez az IPCC alapelvekkel összhangban lévő szabványos kibocsátási tényezők szerinti számítás került kiválasztásra. Ez a módszer az önkormányzat területén előforduló közvetlen tüzelőanyag-égetésből, vagy közvetve a területen a villamosenergia-termelés vagy fűtés/hűtés céljából történő tüzelőanyag-égetésből – származó teljes CO₂-kibocsátást veszi figyelembe. A számítások az üvegházhatású gázok kibocsátáson belül kizárólag a szén-dioxid kibocsátás mennyiségére vonatkoznak.

A kibocsátási tényezők meghatározásánál a villamos energia fogyasztás esetében Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Klímastratégiájában meghatározott adatot, a többi energiahordozó

⁸⁷ SECAP sablon számítás eredménye

esetében a Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi Szövetsége által közzétett tüzelőanyag-kibocsátási tényezőt vettük alapul.

9. táblázat Kibocsátási tényezők⁸⁸

Villamos energia		Fosszilis tüzelőanyagok				Megújuló energiaforrások
<u>Nemzeti</u>	<u>Helyi</u>	Földgáz	Dízel	Benzin	Szén	Egyéb biomassza
0,360	0,360	0,202	0,267	0,249	0,377	0,202

A megújuló energiaforrások egyéb biomassza kibocsátási tényezőjénél a tüzelőanyag-kibocsátás mértékétől eltérünk a Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi Szövetsége által javasolt értéktől. Ennek oka, hogy nem lehet megállapítani a lakossági tűzifa felhasználás esetében a fa származásának helyét, ezért nem tudjuk alátámasztani, hogy a fa felhasználás teljesíti-e a fenntarthatósági elveket. A többi energiahordozó kibocsátási tényezőjét nem tüntettük fel, mivel azokból nem történt felhasználás.

⁸⁸ SECAP sablon számítás eredménye

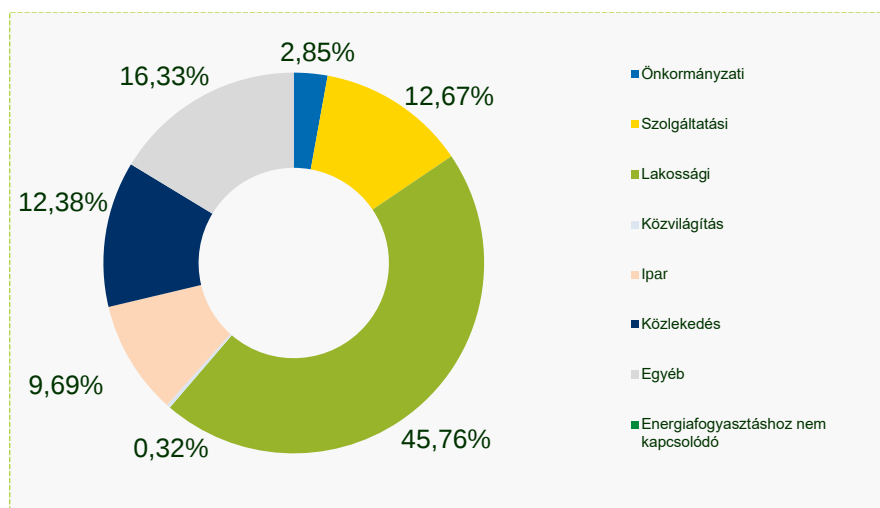
Ágazat		Szén-dioxid-kibocsátás [t] / kibocsátás szén-dioxid-egyenértékben [t]															
		Villamos energia	Fűtés / hűtés	Fosszilis tüzelőanyagok								Megújuló energiaforrások					Összesen
				Földgáz	Csepp-folyós gáz	Fűtő-olaj	Dízel	Benzin	Lig nit	Szén	Egyéb fosszilis tüzelő- anyagok	Növé nyi olaj	Bio-üzem- anyag	Egyéb biomas za	Naphő- energia	Geotermi kus energia	
ÉPÜLETEK, BEREDEZÉSEK/LÉTESÍTMÉNYEK ÉS IPAR																	
<u>Önkormányzati épületek, berendezések/létesítmények</u>		335	0	839	0	0	0	0	0	0	0	0	0	522	0	0	1695
<u>Szolgáltató (nem önkormányzati) épületek, berendezések/létesítmények</u>		4616	0	2915	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7531
<u>Lakóépületek</u>		9428	0	8147	0	0	0	0	0	1478	0	0	0	8141	0	0	27193
<u>Közvilágítás</u>		189	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	189
<u>Ipar</u>	<u>Nem ETS-ágazat</u>	2644	0	3116	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5760
	<u>ETS (nem javasolt)</u>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Részösszeg		17211	0	15017	0	0	0	0	0	1478	0	0	0	8663	0	0	42369
KÖZLEKEDÉS																	
<u>Önkormányzati flotta</u>		0	0	0	0	0	27	6	0	0	0	0	0	0	0	0	32
<u>Tömegközlekedés</u>		197	0	0	0	0	136	0	0	0	0	0	0	0	0	0	333
<u>Magáncélú és kereskedelmi szállítás</u>		0	0	0	0	0	1438	5555	0	0	0	0	0	0	0	0	6993
Részösszeg		197	0	0	0	0	1601	5561	0	0	0	0	0	0	0	0	7358
EGYÉB																	
<u>Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat</u>		2820	0	6884	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9704

MÁS, ENERGIAFOGYASZTÁSHOZ NEM KAPCSOLÓDÓ ÁGAZATOK																
<u>Hulladékgyazdálkodás</u>																0
<u>Szennyvízgyazdálkodás</u>																0
<u>Más, energiafogyszatshoz nem kapcsolódó ágazatok</u>																0
ÖSSZESEN	20227	0	21901	0	0	1601	5561	0	1478	0	0	0	8663	0	0	59431

10. táblázat: Szén-dioxid-kibocsátás [t] / kibocsátás szén-dioxid-egyenértékben⁸⁹

⁸⁹ SECAP sablon számítás eredménye

A következő ábrán megfigyelhető Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület településeinek szektoronkénti CO₂ kibocsátása. Megfigyelhető, hogy a legnagyobb részaránnyal a lakosság rendelkezik (45,76%).

19. ábra: ÜHG kibocsátás szektorok szerinti megoszlása⁹⁰

Jól megfigyelhető, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátását kisebb részben teszi ki az önkormányzati tulajdonban lévő épületek (2,85%), míg a közvilágítás (0,32%) nagyon alacsony mértékben járul hozzá.

⁹⁰ SECAP sablon számítás eredménye

3. Fenntartható Energiastratégia

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat koordinálásával és segítségével Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület összegyűjtötte az akciótervben kijelölt szakterületekre vonatkozó tervezett és a bázisévtől kezdődően már megvalósult energetikai és nem energetikai beruházásokat, intézkedéseket, valamint a szemléletformálással kapcsolatos intézkedéseket, programokat. Ezt tartalmazza a hatásmérséklő intézkedések rész. Az üvegházhatású gázok kibocsátás csökkentéséhez vezető mitigációs intézkedések tervezése és végrehajtása a SECAP központi eleme.

3.1. Önkormányzati épületek – energiahatékonyság és megújuló energia

3.1.1. Megvalósult beruházások

KEOP forrás finanszírozásának köszönhetően több épület energetikai korszerűsítése valósulhatott meg.

A KEOP-4.10.0/N/14 kódszámú felhívás alapján a következőre lehetett pályázni: 50 kVA csatlakozási teljesítmény alatti (HMKE méretű), hálózatra csatlakozó napelemes rendszer kialakítása saját villamosenergia-igény részbeni vagy teljes közvetlen kielégítése céljából.

Támogatható költségelemek: Napelemek, tartó eszközök, állványok, helyi rendszerhez, illetve a hálózathoz való csatlakozáshoz szükséges elemek (pl.: inverter) és ezek kiépítésének költségei, külön mérő-és szabályozó berendezések beszerzése és felszerelése, a havi villamosenergia fogyasztási adatokat rögzítő mérőeszköz beszerzése és felszerelése. A pályázók helyi önkormányzatok voltak. Ezen projektek már megvalósultak, a fenntartási időszak még tart.

A KEOP-5.7.0/15 kódszámú felhívás keretében a projekt megvalósítás helyszínéként megjelölt épület(ek) határoló és nyílászáró szerkezeteinek hőtechnikai fejlesztése és a kapcsolódó tevékenységekre lehetett pályázni.

A projektek megvalósulásával csökken az épületek szén-dioxid kibocsátása.

A térségben megvalósult KEOP pályázatok a következők:

11. táblázat: Megvalósult KEOP pályázatok⁹¹

Kulcsfontosságú intézkedések	Felelős szerv	2030-as becslések		
		Energia-megtakarítás	Megújuló energia termelése	Szén-dioxid-kibocsátás csökkentése
		MWh/év	MWh/év	t CO ₂ /év
KEOP-4.10.0/F/14-2014-0076 (Művelődési Központ, Teleház, Könyvtár energiahatékonysági korszerűsítése Apagy községben)	Apagy Község Önkormányzata	18,08	0	49,92
KEOP-4.10.0/N/14-2014-00012 (Napelemes rendszer kiépítése Baktalórántházán)	Baktalórántháza Város Önkormányzata	0	38,74	36,2
KEOP-5.7.0/15-2015-0102 (Baktalórántháza Város Önkormányzata középületeinek energetikai korszerűsítése)	Baktalórántháza Város Önkormányzata	395,1905	0	79,27
KEOP-4.10.0/N/14-2014-0125 (Fotovoltaikus rendszerek kialakítása Levelek Nagyközség intézményein.)	Levelek Nagyközség Önkormányzata	0	22,2	20,753
KEOP-4.10.0/A/12-2013-0223 (Napelemes rendszer kialakítása Nyírmadán a Patay István Általános Iskolában)	Nyírmada Város Önkormányzata	0	52,7	49,26
KEOP-4.10.0/A/12-2013-0226 (Napelemes rendszer kialakítása Nyírmadán a Szociális Központban a Nyírfa utcán)	Nyírmada Város Önkormányzata	0	36,28	33,92
KEOP-4.10.0/A/12-2013-0227 (Napelemes rendszer kialakítása Nyírmadán a Napsugár Óvodában)	Nyírmada Város Önkormányzata	0	52,5	49,08
KEOP-4.10.0/A/12-2013-0228 (Napelemes rendszer kialakítása Nyírmadán a Művelődési Házban)	Nyírmada Város Önkormányzata	0	26,53	24,02
KEOP-4.10.0/A/12-2013-0532 (Napelemes rendszer kialakítása Nyírmadán a Polgármesteri Hivatalban)	Nyírmada Város Önkormányzata	0	10,3	9,63
KEOP-4.10.0/A/12-2013-0533 (Napelemes rendszer kialakítása Nyírmadán a Szociális Központban a Petőfi utcán)	Nyírmada Város Önkormányzata	0	34,9	32,62
KEOP-4.10.0/A/12-2013-0661 (Napelemes rendszer kialakítása Nyírmadán a Gyermejjóléti Szolgálat épületében)	Nyírmada Város Önkormányzata	0	6,3	5,96
KEOP-5.7.0/15-2015-0006 (Nyírmadai középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése)	Nyírmada Város Önkormányzata	520,28	0	100,85
KEOP-5.7.0/15-2015-0143 (Nyírtass Község Önkormányzat középületeinek energetikai korszerűsítése)	Nyírtass Község Önkormányzata	546,88	0	110,755

⁹¹ Önkormányzati adatszolgáltatás, továbbá https://www.palyazat.gov.hu/tamogatott_projektkereso 2019. május 25.

KEOP 4.10.0/N/14-2014-0151 (Napelemes rendszerek telepítése Nyírkársz községben)	Nyírkársz Község Önkormányzata	0	20,8	19,434
--	--------------------------------------	---	------	--------

A térségben több TOP-3.2.1-15 kódszámú és TOP-3.2.1-16 kódszámú pályázat kivitelezése van folyamatban, mely során épületenergetikai korszerűsítések valósulnak meg. A projektek eredményeképpen **923,797** tonna CO₂ kibocsátás csökkenése várható.

A projektek megvalósulása esetén az érintett HACS térségben körülbelül **2240,185** MWh energia megtakarítás, **137,143** MWh megújuló energiatermelés várható. Ennek eredményeként **923,797** tonna CO₂ kibocsátás csökkenés várható.

12. táblázat: Megvalósult TOP-3.2.1-15 pályázatok⁹²

<u>Kulcsfontosságú intézkedések</u>	<u>Végrehajtási időkeret</u>		<u>2030-as becslések</u>		
			Energia- megtakarítás	Megújuló energia termelése	Szén-dioxid- kibocsátás csökkentése
	Kezdés	Befeje- zés	MWh/év	MWh/év	t CO ₂ /év
TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00106 (Polgármesteri Hivatal és Idősek Otthona épületének energetikai korszerűsítése Apagy községben)	2018	2018	244,19	0	46,51
TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00051 (Önkormányzati épület energetikai korszerűsítés Laskodon)	2017	2018	45,254	7,261	11,79
TOP-3.2.1-15-SB1 (Energetikai korszerűsítések Levelek településen)	2017	2018	132,04	8,55	36,27
TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00006 (Általános Iskola energetikai korszerűsítése Nyírkársz)	2017	2018	15,37	10,4	14,29
TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00119 (Nyírkársz önkormányzati tulajdonú épületeinek energetikai korszerűsítése)	2017	2018	157,27	0	72,63
TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00020 (Önkormányzati hivatal energetikai megújítása Nyírkércsen)	2018	2018	39,86	14,69	18,54
TOP-3.2.1-15-SB1 (Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Nyírtass községben)	2017	2018	173,95	7,3	46,17
TOP-3.2.1-15-SB1 (Pusztadobosi Általános Iskola Energetikai korszerűsítése)	2017	2018	334,6611	35,8	29,73
TOP-3.2.1-16-SB1 (Pusztadobos Község Önkormányzat épületeinek energetikai korszerűsítése)	2019	2020	110,46	8,8	32,24
TOP-3.2.1-16-SB1-2018-00043 (Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Rohod községben)	2019	2020	84,24	8,957	117,247
TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00022 (Energetikai fejlesztés Rohodon)	2016	2018	25,71	7,85	74,92

⁹² Önkormányzati adatszolgáltatás, továbbá https://www.palyazat.gov.hu/tamogatott_projektkereso 2019. május 25.

TOP-3.2.1-16-SB1-2018-00039 (Nyírtass Község Önkormányzati épületeinek energetikai korszerűsítése)	2019	2020	52,37	8,23	18,07
TOP-3.2.1-16-SB1-2018-00019 (Petneháza Község Önkormányzat épületeinek energetikai korszerűsítése)	2019	2020	822,06	0	335,28
TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00023 (Energetikai fejlesztés a Petneházy Dávid Általános Iskolában)	2016	2018	202,75	19,305	70,11
ÖSSZESEN			2240,185	137,143	923,797

Az akcióterületen egyéb pályázatok megvalósítása is folyamatban van, melyek szintén hozzájárulnak a CO₂ kibocsátás csökkentéséhez.

Ezek a pályázatok a következők:

1. TOP-4.1.1-15-SB1-2016-00043 azonosítószámú pályázat keretében Leveleken a Rákóczi utca 13. szám alatt található háziorvosi, gyermekorvosi és védőnői szolgálatot magában foglaló épület kerül felújításra, akadálymentesítésre. A beruházás végrehajtásával 35,892 MWh energia-megtakarítást és 5,09 tonna CO₂ kibocsátás csökkenés érhető el.
2. TOP-1.4.1-15-SB-2016-00006 azonosítószámú „Az életminőség javítását és családbarát munkába járást elősegítő új Óvoda Építése Pusztadoboson” című projekt célja az új óvoda épület és kapcsolódó eszközbeszerzés megvalósítása. Az épületen napelemes rendszer kiépítésére is sor kerül. Az épület 10 cm külső hőszigetelése és 20 cm-es zárófödém hőszigetelése is biztosítva lesz. A beruházás eredményeként 40,452 MWh energia-megtakarítás és 36,4 tonna CO₂ csökkenés valósulhat meg.
3. Ófehértón folyamatban van egy TOP-3.2.2-15 kódszámú projekt kivitelezése is, melynek címe „Ófehértó Község Önkormányzat szociális és egészségügyi szolgáltatásainak komplex energetikai fejlesztése”, a projekt eredményeként növekszik az épület/épületek megújuló energiatermelése mértéke.

13. táblázat: Egyéb megvalósult projektek⁹³

<u>Kulcsfontosságú intézkedések</u>	<u>Felelős szerv</u>	<u>Végrehajtási időkeret</u>		<u>2030-as becslések</u>		
		Kezdés	Befejezés	Energia-megtakarítás	Megújuló energia termelése	Szén-dioxid-kibocsátás csökkentése
				MWh/év	MWh/év	t CO ₂ /év
TOP-4.1.1-15-SB1-2016-00043 (Egészségügyi infrastruktúra fejlesztés)	Levelek Nagyközség Önkormányzata	2017	2018	35,892	0	5,09
TOP-1.4.1-15-SB-2016-00006 (Az életminőség javítását és családbarát munkába járást elősegítő új Óvoda Építése Pusztadoboson)	Pusztadobos Község Önkormányzat	2017	2019	0,452	4,5	36,4
TOP-3.2.2-15-SB1 (Ófehértó Község Önkormányzat szociális és egészségügyi szolgáltatásainak komplex energetikai fejlesztése.)	Ófehértó Község Önkormányzata	2016	2017	0	777,77	292,52

3.1.2. Tervezett beruházások

A térség egyelőre csak elkezdett felkészülni a 2021-2027-es uniós fejlesztési ciklusra, számba vette milyen fejlesztéseket kíván megvalósítani, azonban a fejlesztési elképzelések projektötletekké formálódása, részletes kidolgozása még hosszas folyamat. A jelenlegi tervezett beruházások egyrészt a 2014-2020-as programozási ciklusban támogatásban nem részesült projektek „újragondolása”, másrészt a folyamatban lévő projektek mintájára történő energiahatékonyság növelését szolgáló beruházások folytatásaként értelmezhetők.

A tervezett beruházások között található projekttervek egyelőre a projektgazda fejlesztési elképzelései, nem készültek a kivitelezéshez szükséges, a szakmai tartalmat alátámasztó szakértői dokumentumok, tervek, ezért az energiamegtakarítás, a megújuló energiatermelés, valamint a várható CO₂ kibocsátás csökkenés adatainak meghatározásánál becslési módszer került alkalmazásra. A közölt adatok becslésen alapuló, tájékoztató jellegű információk.

Megújuló energia használatát, ezzel kapcsolatos fejlesztéseket több település is, mint fejlesztési igényt fogalmazott meg.

⁹³ Önkormányzati adatszolgáltatás, továbbá https://www.palyazat.gov.hu/tamogatott_projektkereso 2019. május 25.

Apagy Község Önkormányzata fejlesztési igényként fogalmazta meg, hogy megújuló energiaforrás alkalmazásaként a település központjában lévő Művelődési Központ, Teleház és Könyvtár épületére 8 kW napelemes rendszert kíván telepíteni. A községben napelemes rendszer telepítésének igényét jelezték a gyógyszerár-fogorvosi rendelő épületére. Az épületre 6 kW napelemes rendszert szeretnének telepíteni. Megújuló energiaforrást alkalmazásaként Apagy község központjában lévő óvoda épületére 10 kW-os (4553 Apagy, Kossuth u. 155) napelemes rendszert szeretnének telepíteni. Megújuló energiaforrást alkalmazásaként a település külterületén lévő horgászto mellett lévő sátoztábor szociális blokkjának épületére (Nyíribrony 090/1 hrsz) napelemes rendszert kíván telepíteni. Apagy települése valamennyi projekt célja a villamos energia szükséglet teljes körű kiváltása.

Ófehértó Község Önkormányzata is tervez energiahatékonysági beruházást. A település valamennyi közintézményét a legkorszerűbb, ugyanakkor legolcsóbb, környezetünket leginkább kímélő energiatermelő eszközökkel kívánja ellátni. Az épületek hűtése-fűtése kiemelt elemként jelenik meg. Hatékony megoldást jelenthet a hőszivattyús (levegő szivattyús) energiatermelés, kiegészítve napelemes, napkollektoros elemekkel. Összesen 8 épület hőszivattyús fűtési rendszerének kialakítását tervezik: 1. Polgármesteri Hivatal, 2. Művelődési Ház, 3. Házasságkötő terem, 4. Óvoda, 5. Központi konyha, 6. Sportközpont épülete, 7. Központi gazdasági műhely, 8. Kisebbségi közösségi ház. A komplett energetikai rendszerek egyik legfontosabb része a megfelelő kapacitású és nagyságú napelemek elhelyezése. Fontos kiegészítő szerepet kap továbbá a napkollektorok elhelyezése is (ebből lényegesen kevesebb szükséges).

Energiahatékonysági fejlesztéseket *Nyírájkó* településen is terveznek. Az önkormányzat működését jelenleg egy több, mint 100 éves épületben látja el. A nyílászárók már elavultak, szükségessé vált a cseréjük, valamint az épület szigetelésével és a tetőszerkezet felújításával javulhatna az épület energia kibocsátásának mértéke.

Levelek Nagyközség Önkormányzata önkormányzati épületeken tervez energetikai korszerűsítést. A Leveleki kastély, a halórház, a ravatalozó, és az üdülő épületen nyílászárócseré, fűtés és világításkorszerűsítés és megújuló energiafelhasználás kiépítését tervezik.

Besenyődön ugyancsak az önkormányzati épületek energetikai korszerűsítését tervezik. Az önkormányzati épületek fűtése korszerűsítése, nyílászáró cseréje, szigetelése és világítás korszerűsítése a tervezett fejlesztési beruházás célja.

Laskod Község Önkormányzata is több energetikai fejlesztést tervez. Platánfa Általános Iskola és az önkormányzati hivatal épület, Integrált Községi Szolgáltató tér esetén hőszigetelést, nyílászáró cserét, fűtés- és világításkorszerűsítést tervezik.

Nyírmada Város Önkormányzata egy bölcsőde kialakítását jelölte meg fejlesztési elképzelésként. Az épületen épületenergetikai felújítást végeznének, mely során napelemes és hőszivattyús rendszer alkalmazása valósulna meg. A város hat intézmény napelemmel történő ellátását is tervezi: 1. Egészségügyi Központ 2. Nonprofit ház 3. Segítő ház 4. Szolgáltató ház 5. Védőnői szolgálat 6. Szociális lakás.

Baktalórántháza városában is több fejlesztést terveznek. Fejlesztési elképzeléseik között szerepel a helyi idősek otthonának energetikai korszerűsítése, mely magába foglalja a fűtőkorszerűsítést, a villamos hálózat korszerűsítését, az épület napelemmel való ellátását. Az épület jelenleg nem költséghatékonyan működik, mivel elavult villamoshálózattal, illetve fűtésrendszerrel rendelkezik, mely magas kiadást jelent a fenntartó számára. A fejlesztés eredményeként javul az épület energiahatékonyága, ennek köszönhetően csökkenhet az épület fenntartási költsége. Az önkormányzat célul tűzte ki, hogy a fenntartásában lévő intézmények, mint például a Zengő óvodát, Dégenfeldi kastélymúzeumot, sportöltözőt, szociális központot energetikailag felújítsa.

A Kistérségi Járóbeteg Szakkellátó napelem rendszerrel való ellátását is fejlesztési elképzelésként fogalmazta meg Baktalórántháza Város Önkormányzata.

14. táblázat: Tervezett fejlesztések⁹⁴

Kulcsfontosságú intézkedések	Felelős szerv	Végrehajtási időkeret		2030-as becslések		
				Energia-megtakarítás	Megújuló energia termelése	Szén-dioxid-kibocsátás csökkentése
		Kezdés	Befejezés	MWh/év	MWh/év	t CO ₂ /év
ÖNKORMÁNYZATI ÉPÜLETEK, BERENDEZÉSEK/LÉTESÍTMÉNYEK						
Napelemes rendszer telepítése a Művelődési Központra, Teleházra	Apagy Község Önkormányzata	2021	2021	0	8,8	3,17
Napelemes rendszer telepítése a gyógyszertár-fogorvosi rendelő épületére	Apagy Község Önkormányzata	2021	2021	0	6,6	2,37
Napelemes rendszer telepítése az óvoda épületére	Apagy Község Önkormányzata	2021	2021	0	11	3,96
Napelemes rendszer telepítése a sátoztó épületére Apagy községben; Nyíribrony 090/1 hrsz;	Apagy Község Önkormányzata	2021	2021	0	50	18
Energiahatékonyági beruházások Ófehértón 2020-2030 között :8 épület hőszivattyús fűtési rendszerének kialakítása: 1. Polgármesteri Hivatal, 2. Művelődési Ház, 3. Házasságkötő terem, 4. Óvoda, 5. Központi konyha, 6. Sportközpont épülete, 7. Központi gazdasági műhely, 8. Kisebbségi közösségi ház.	Ófehértó Község Önkormányzata	2020	2025	375	0	135
Energiahatékonyági beruházások Nyírájkó településen	Nyírájkó Község Önkormányzata	2022	2030	146,24	0	52,64
Energetikai korszerűsítés önkormányzati épületeken: Leveleki kastély, halórház, ravatalozó és üdülő épületen	Levelek Nagyközség Önkormányzata	2020	2022	136,5	111.33	89,22
Besenyődön önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése. Az önkormányzati épületek	Besenyőd Község Önkormányzata	2020	2022	34,5	58,76	34,02

⁹⁴ Önkormányzati adatszolgáltatás

fűtőkorszerűsítése, nyílászáró cseréje, szigetelése és világítás korszerűsítése Besenyődi Önkormányzat épülete, Csillagház, Tároló épület						
Platánfa Általános Iskola - energiahatékonysági beruházások (pl.: hőszigetelés, nyílászáró csere, fűtés- és világítás korszerűsítés)	Laskod Község Önkormányzata	2020	2020	60	91,2	54,43
Laskod Község Polgármesteri Hivatal energiahatékonysági beruházások (pl.: hőszigetelés, nyílászáró csere, fűtés- és világítás korszerűsítés),	Laskod Község Önkormányzata	2020	2020	24	10,68	12,49
Integrált Községi Szolgáltató tér - energiahatékonysági beruházások (pl.: hőszigetelés, nyílászáró csere, fűtés- és világítás korszerűsítés)	Laskod Község Önkormányzata	2020	2020	67,5	26,72	33,98
Bölcsőde kialakítása Nyírmada településen a legmodernebb technológiák alkalmazásával, napelemes rendszer áramellátásra, hőszivattyús fűtés, teljes hőszigetelés Nyírmadán	Nyírmada Város Önkormányzata	2019	2020	37,5	26,51	23,04
Hat intézmény napelemmel történő ellátása Nyírmadán.: 1. Eü Központ 2. Nonprofit ház 3.Segítő ház 4. Szolgáltató ház 5. Védőnői szolgálat 6. Szociális lakás	Nyírmada Város Önkormányzata	2021	2022	0	137,37	49,45
Idősek bentlakásos otthonának energetikai korszerűsítése Baktalórántházán: fűtőkorszerűsítés, a villamos hálózat korszerűsítés, az épület napelemmel való ellátása	Baktalórántháza Város Önkormányzata	2020	2022	108,75	104,2	76,67
Önkormányzati fenntartású épületek napelemmel történő ellátása (Óvoda Sporttöltő)	Baktalórántháza Város Önkormányzata	2020	2024	0	169,2	60,9
A Kistérségi Járóbeteg Szakkellátó napelemes rendszerrel való ellátása Baktalórántházán	Baktalórántháza Város Önkormányzata	2020	2023	0	113,1	40,72

3.1.3. Javasolt fejlesztések

Az önkormányzati tulajdonában, kezelésében lévő épületekre vonatkozóan az alábbi energiahatékonysági és megújuló energia beruházásokat tartalmazó elemek használata ajánlott:

- Hőszigetelés
- Nyílászáró csere
- Fűtési rendszer korszerűsítése
- Elektromos hálózat felújítás
- Megújuló energiát termelő berendezések használata
- Automatizált rendszerek alkalmazása

A javasolt intézkedéseknek köszönhetően becslés alapján 2030-ig **720 tonna CO₂** kibocsátás csökkentés várható, amely mellett 600 MWh megújuló energiatermelés, valamint **1400 MWh** energiamegtakarítás valószínűsíthető.

3.2. Helyi villamosenergia

3.2.1 Tervezett fejlesztések

A bázisévtől kezdődően napjainkig ezen szektorban megvalósult beruházás nincs a térségben. Két fejlesztést terveznek, azonban a tervezett beruházások között található projekttervek egyelőre, akárcsak az önkormányzati épületek esetén, projektgazda fejlesztési elképzelései, ezért az energiamegtakarítás, a megújuló energiatermelés, valamint a várható CO₂ kibocsátás csökkenés adatainak meghatározásánál becslési módszer került alkalmazásra. A közölt adatok becslésen alapuló tájékoztató jellegű információk.

15. táblázat: Tervezett helyi villamosenergia fejlesztések⁹⁵

<u>Kulcsfontosságú intézkedések</u>	<u>Felelős szerv</u>	<u>Végrehajtási időkeret</u>		<u>2030-as becslések</u>		
				<u>Energia-megtakarítás</u>	<u>Megújuló energia termelése</u>	<u>Szén-dioxid-kibocsátás csökkentése</u>
		<u>Kezdés</u>	<u>Befejezés</u>	<u>MWh/év</u>	<u>MWh/év</u>	<u>t CO₂/év</u>
Napelem park kialakítása Szőlőlaposi-tónál. (megújuló energiaforrást alkalmazó beruházások) 1 ha területen 5 MWh-s napelempark kialakítását tervezik Nyírmada külterület 069/1 hrsz alatt	Nyírmada Város Önkormányzata	2022	2024	0	550	198
Önkormányzati intézmények elektromos ellátásának kiváltása napelemparkkal	Baktalóránt-háza Város Önkormányzata	2020	2023	0	825	297

3.2.2 Javasolt beruházások

A fentiek mellett javasoljuk, mezőgazdasági és/vagy erdészeti szempontból nem hasznosítható vagy mezőgazdasági művelés alól kivett területen egy minimum 5 hektáros napelempark kialakítását, mellyel körülbelül **720 tonna CO₂** kibocsátás csökkenés érhető el **2000 MWh** megújuló energiatermelés mellett.

⁹⁵ Önkormányzati adatszolgáltatás

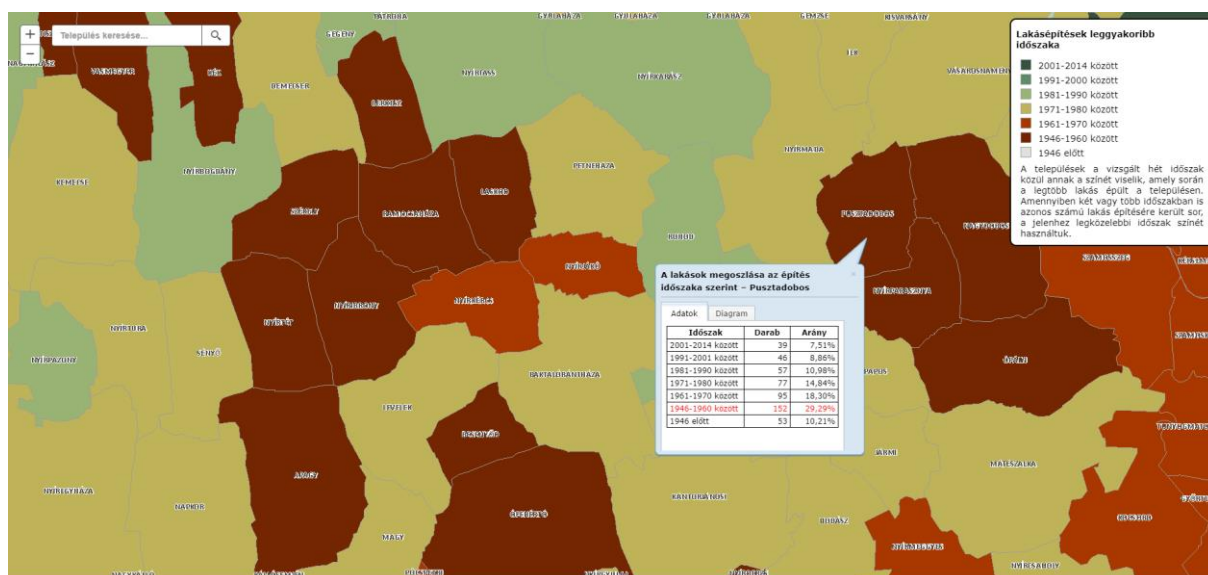
20. ábra: Napelempark⁹⁶

3.3. Lakóépületek

A lakosság az egyik legjelentősebb fogyasztói szektor. A lakosságot érintő energiahatékonyság-növelését támogató Otthon Melege Program keretében, eltérő mértékben ugyan, de valamennyi térségi település részt vett, összesen 377 pályázat került megvalósításra. A támogatás nyújtásának célja elsődlegesen az energiahatékonyság javítása, a támogatási forrásból a lakosság olyan energiatakarékos eszközöket szerezzen be, amelyek hozzájárulnak az energiafogyasztás mérsékléséhez, ezáltal a rezsizsámlák csökkentéséhez. Az Otthon Melege Program jelenleg is folyamatban van. A megvalósítás elsősorban a háztartási gépek cseréjére összpontosult a térségben és nem a lakóházak felújítására, ezért szükségeszerű a jövőben a lakóházak felújítására nagyobb hangsúlyt helyezni.

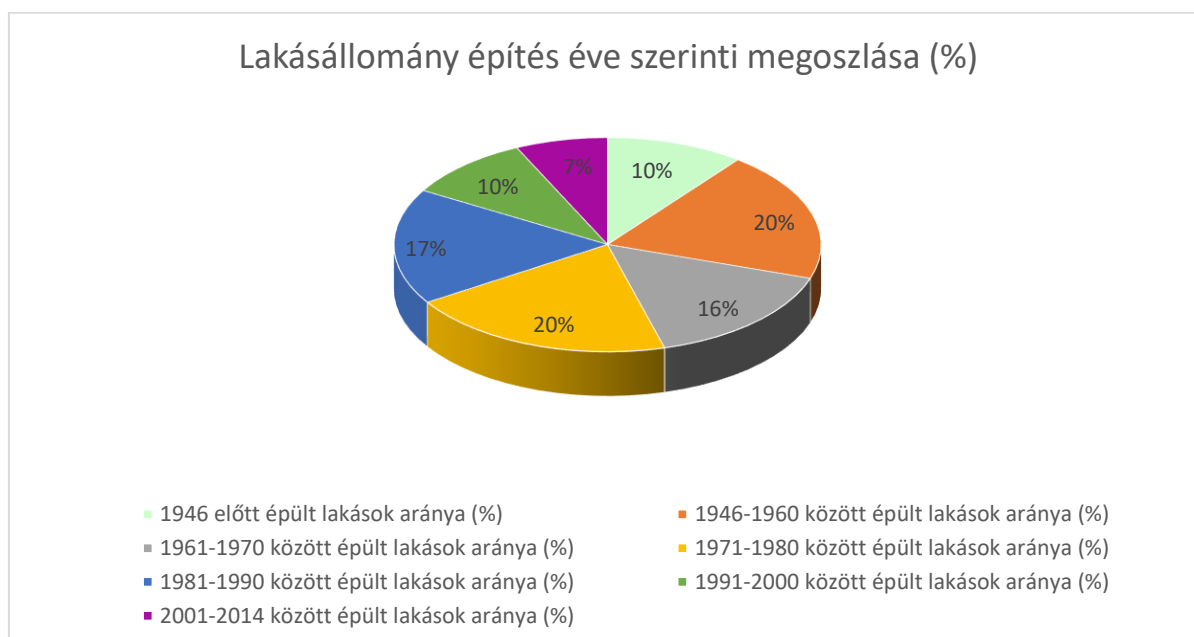
A KSH 2011-es népszámlálási adatai alapján a térség lakásállományának korösszetétele változatos. A 15 település mindegyike elérhető a település lakóépületeinek építési év szerinti darabszáma, valamint az összes lakóépületen belül aránya, amely megtekinthető a Lecher Tudásközpont KSH adatok alapján készített interaktív térképén, ezt mutatja be a következő ábra példajellel.

⁹⁶: <https://www.sunrun.com/go-solar-center/solar-articles/how-long-do-solar-panels-really-last> 2019. 07.01.

21. ábra: A térség lakásállományának körösszetétele ⁹⁷

Ezen információk alapján meghatározták az adott térségre jellemző (fenti példánkon a legnagyobb arányban a 1946 és 1960 között létesített épületek) építési időszakot, ugyanakkor a HACS térség lakásállományának körösszetétel ennél változatosabb.

22. ábra: Lakásállomány építés éve szerinti megoszlása (%) ⁹⁸

Nagyjából egyenletes új lakásépítési kedv jellemezte az egyesület területét 1946 és 1990 között, amit jelentős megtorpanás követett. Mindössze a lakások 27 %-a tekinthető jól alkalmazkodónak az éghajlatváltozás hatásai vonatkozásában.

⁹⁷: Lechner Tudásközpont

⁹⁸ Teir

A tervezett lakóépületekre vonatkozó felújítások esetében különös figyelemmel kell lenni arra, hogy az elavult fűtés-melegvíz és energiaellátó rendszerek, valamint a nem megfelelő hőszigetelés jelentős energiaveszteséget jelent, ami nagyobb CO₂ kibocsátást eredményez. A Nemzeti Épületenergetikai Stratégia megállapítása is hangsúlyozza, hogy a lakóépületállományára, azon belül a családi házak korszerűsítésére kiemelt figyelmet kell fordítani. Az Otthon Melege Programnak vannak nem lezárt konstrukciói, melyek a későbbiek során újból kiírásra kerülhetnek. Le nem zárult konstrukciók a családi házak és a társasházak megtakarítást energiamegtakarítást eredményező korszerűsítés, fűtési rendszerkorszerűsítés, földgázüzemű konvektorok cseréje, valamint a háztartási nagygépek energia megtakarítását eredményező alprogram.

Valószínűsíthető, hogy megújuló energia beruházás esetében is több lakossági beruházás valósul majd meg a közel jövőben. Kiemelt fontosságú a lakóépületek energetikai modernizációja. Javaslatunk szerint a lakóépületek komplex energiafelújítását szükséges végrehajtani, illetve elősegíteni a végrehajtását különböző támogatási lehetőségekkel. A felújítás magába foglalja a hőszigetelést, az elavult nyílászárók cseréjét, a fűtés-hűtés rendszerek korszerűsítését, a háztartási gépek korszerűsítését, illetve megújuló energia használatát. Ezen intézkedések végrehajtásával 2030-ig éves szinten több mint **100800 tonna** CO₂ kibocsátás csökkentés érhető el, ami több mint **8400 MWh** megújuló energiatermelést és majdnem **19600 MWh** energia megtakarítást jelent.

3.4. Szolgáltató szektor épületei

3.4.1. Megvalósult fejlesztések

A KEHOP – 5.2.10-16-2016-00126 projekt keretében felújításra került a Baktalórántházán található Vay Ádám Gimnázium, Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium.

A projekt közvetlen céljai: az épületek hőveszteségének csökkentése; a szigetelése, korszerűsítése, élettartamának növelése.

A projekt közvetett céljai:

1. Az épületek hőveszteségének csökkentésével a fűtéshez szükséges felhasznált földgáz mennyiségének csökkentése.
2. Az épületek szabályozható fűtésével a komfortérzetének növelése, mely elősegíti a hatékony munkavégzést.
3. A földgáz felhasználás csökkenésével a kibocsátott üvegházhatású gázok mennyiségének csökkentése ezáltal elősegítve a környezettudatos magatartás erősítését.⁹⁹

3.4.2. Javasolt beruházások

A szektorban az épületek komplex felújítása valósítható meg, melynek eredményeként becsléseink szerint 2030-ig **5600 MWh** energiamegtakarítás, **2400 MWh** megújuló energiatermelés várható, miközben a széndioxid kibocsátás csökkenése **2800 tonna**. További végrehajtható intézkedés a szennyvíztelepek biogáz hasznosítása. Szennyvíz tisztítása során

⁹⁹ <http://vayadam.hu/index.php/13-palyazatok/368-kehop-5-2-10-16-2016-00126.html> 2019. június 1.

keletkezett iszapból biogázt lehet előállítani, mely elégetésével a telepek energiaellátását részben biztosítani tudják.

3.5. Közvilágítás

3.5.1. Tervezett fejlesztések

A közvilágítás tekintetében a bázisévet megelőzően nem történtek fejlesztések, illetve nincs közvilágítás felújításával kapcsolatos intézkedés. Az alább ismertetett, tervezett beruházások között található projekttervek egyelőre a projektgazda fejlesztési elképzelései, ezekhez nem készültek a kivitelezéshez szükséges, a szakmai tartalmat alátámasztó szakértői dokumentumok, tervek, ezért az energiamegtakarítás, a megújuló energiatermelés, valamint a várható CO₂ kibocsátás csökkenés adatainak meghatározásánál becslési módszer került alkalmazásra. A közölt adatok becslésen alapuló tájékoztató jellegű információk.

A közvilágítás fejlesztését több településen is tervezik, mint például Apagyon, Leveleken, Nyírtasson és Baktalórántházán is.

Apagy fejlesztési céljai között szerepel, hogy a településen lévő, illetve a jövőben építendő kerékpárút mentén a közvilágítási rendszert megújuló energiával lássák el. Ennek köszönhetően energiatakarékos, alacsony költséggel üzemelő környezetkímélő rendszer épülne. Az útszakaszon napelemmel működő oszlopok kerülnek elhelyezésre, mely során 60 db oszlop elhelyezése valósulna meg.

Levelek településen a közvilágítás korszerűsítését LED-es világítótestek felszerelésével és megújuló energia igénybevételel valósítaná meg.

Baktalórántháza az energiamegtakarítást szem előtt tartva korszerű, biztonságosan üzemeltethető, igény szerint szabályozható LED-es közvilágítás kiépítését valósítaná meg, mely során az egyedileg szabályozott megvilágítással nemcsak energiamegtakarítást érnének el, hanem csökkentené a település fényszennyezés mértékét is. A megvalósítandó korszerűsítésnek eredményeként a nem megfelelően megvilágított település részek problémája is kezelve lenne.

Nyírtass község szintén szeretné közvilágítási rendszerét korszerűsíteni.

16. táblázat: Tervezett fejlesztések a közvilágítás területén¹⁰⁰

<u>Kulcsfontosságú intézkedések</u>	<u>Felelős szerv</u>	<u>Végrehajtási időkeret</u>		<u>2030-as becslések</u>		
		Kezdés	Befejezés	Energia-megtakarítás	Megújuló energia termelése	Szén-dioxid-kibocsátás csökkentése
				MWh/év	MWh/év	t CO ₂ /év
Közvilágítás megújuló energiafelhasználással Apagyon	Apagy Község Önkormányzata	2021	2022	24,42	1,98	9,5
Közvilágítás korszerűsítése Nyírtasson megújuló energia felhasználásával)	Nyírtass Község Önkormányzata	2020	2025	17	0	6,12

¹⁰⁰ Önkormányzati adatszolgáltatás

Közüvilágítás korszerősítése megújuló energia felhasználásával Levelek településen	Levelek Nagyközség Önkormányzata	2020	2022	22,8	22,8	16,4
LED-es közvilágítás kiépítése Baktalórántházán	Baktalórántháza Város Önkormányzata	2021	2023	19,5	0	7,02

3.5.2. Javasolt beruházások

Javasoljuk, hogy az önkormányzatok közvilágítása kerüljön felújításra, fejlesztésre. Ennek az egyik módja a régi kompakt fénycsöves és nátrium gőzös lámpatestek lecserélése LED-es berendezésekre, ahogyan azt Baktalórántháza Város Önkormányzata tervezi, illetve a napelemes közvilágítás kialakítása. A javasolt fejlesztésnek köszönhetően, a becslésünk szerint, 2030-ig a közvilágítás korszerősítésével a térségben **54 tonna** CO₂ kibocsátás csökkenés érhető el, ami **30 MWh** megújuló energiatermelést jelenten, melynek döntő többségét a napból származó energiafelhasználás képviselné. A lámpatestek cseréjének köszönhetően, illetve intelligens közvilágítási rendszer kialakításával megközelítőleg **120 MWh** energiamegtakarítás érhető el.

3.6. Közlekedés

3.6.1. Megvalósult és tervezett fejlesztések

Baktalórántháza esetében egy TOP-3.1.1 projekt keretében kerékpárút építése folyamatban van. A pályázat célja, hogy a fenntartható közlekedés feltételeit megteremtő és erősítő közlekedésfejlesztési intézkedések valósuljanak meg Baktalórántháza járásközpontú település belterületén és a szomszédos települések között. A projekt 4000 m új kerékpárút létesítését, illetve 2910 m meglévő kerékpárút felújítását teszi lehetővé.

A továbbiakban a tervezett fejlesztések kerülnek részletezésre, azonban akárcsak a korábbi tervezett fejlesztések esetén ebben az esetben is.

Baktalórántháza Város Önkormányzata tervez egy települések között kiépítendő kerékpárutat. A települések közötti kerékpárút biztosítaná a kis távolságon belül történő, biztonságos kerékpáros közlekedés lehetőségét. A fejlesztés hozzájárul a környezetvédelemhez, a levegőminőség javításához, a testmozgás és egészséges életmód fontosságának hirdetéséhez, hosszú távon tehát egészséges, élhető környezet kialakítását segíti elő, egészségre nevelő szemléletet alakít ki.

A térségben egy kerékpárút-hálózat kiépítését, továbbfejlesztését tervezik Nyíregyháza és Vásárosnamény között. A beruházás a következő településeket érinti: Oros, Napkor, Apagy, Levelek (3,3 km), Besenyőd (3,1 km), Baktalórántháza, Rohod, Nyírmada, Pusztadobos (Napkor és Oros nem a LEADER térség része). A tervezett kerékpárút hossza körülbelül 50 km. Az apagyi és a napkori szakasz már elkészült. Az apagyi szakasz 2013-ban készült el, nyomvonala a 41-es számú főút mellett van. A kerékpárút építésével a lakosság biztonságosan közlekedhet a 41-es számú főút mentén. A lakosok a kerékpárútnak

köszönhetően könnyebben eljuthatnak oktatási és egészségügyi intézményekbe. Továbbá a 41-es számú főúton tiltott a kerékpárral való közlekedés, így a munkába járást is megkönnyíti a kerékpárút megépülése, mivel nem kell a településen keresztül kerülniük a kerékpárral közlekedőknek, így a munkahelyek megközelítése biztonságosabb és lerövidített útvonalon történhet.

Tervezett intézkedések között szerepel Nyírtass és Ajak közötti kerékpárút építése, mely nyomvonala a 4. sz. főút mellett lenne, melynek hossza megközelítőleg 10 km.

Kerékpárút építését tervezik Apagy község külterületi szakaszain is. A projekt célja Apagy belterületi szakaszán lévő kerékpárutak meghosszabbítása a 41. sz. főút mentén, ezáltal biztosítva lenne a külterületi kerékpározás lehetősége. A kerékpárút építése mind Nyíregyháza, mind pedig Levelek irányába indokolt, hiszen az ipari terület és a külterületi lakóingatlanok biztonságos megközelítése is elengedhetetlen. A kerékpárút tervezett hossza 5 km.

Nyírkársz térségnél is van tervezett kerékpárút építés. A fejlesztés célja a munkahelyek, a közintézmények, a kereskedelmi létesítmények elérhetőségének javítása és a kerékpáros közlekedési kapcsolat fejlesztése a szomszédos települések között. A tervezett kerékpárút hossza 10 km.

Kerékpárút építését tervezik Ófehértó – Baktalórántháza, Ófehértó – Máriapócs, Ófehértó - Besenőd, Ófehértó – Nyírgyulaj között.

A térségben további kerékpárutak építését is tervezik, mely során célkitűzés a településeket összekötő kerékpárút hálózat megvalósítása, ami Levelek települést kb. 3 km hosszan érinti.

Baleset megelőzés céljából kerékpárút kialakítását tűzte ki célul Nyírmada Város Önkormányzata a település és Pusztadobos között.

Levelek településen a Magyar Közút Zrt. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Igazgatósága a 41. sz. főút– 4926. sz. ök. út csomópontban a jelenlegi hagyományos keresztezés átépítése biztonsági okokból körforgalommá közvilágítás kiépítésével, gyalogos és kerékpáros létesítmények átvezetésével tervezi. A projekt tervekkel, engedélyekkel rendelkezik.

Rohod településen a Magyar Közút Zrt. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Igazgatósága 41. sz.– 49. sz. főút – 4107 sz. ök. út csomópontban a jelenlegi hagyományos keresztezés átépítése biztonsági okokból körforgalommá közvilágítás kiépítésével, gyalogos és kerékpáros létesítmények átvezetését tervezi. A projekt tervekkel, engedélyekkel rendelkezik. Mindkét fejlesztés a teljes közúton közlekedő lakosságot érinti. A kivitelezések pontos megkezdésének időpontja nem ismert, a forrás rendelkezésre állásától számítva 4 hónapos átfutási idővel számolnak.

Környezetbarát kerékpáros közlekedés kialakítását tervezi Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület Baktalórántháza térségében, ennek kapcsán fejleszteni kívánják az infrastruktúrát, valamint a környezetbarát közlekedési eszközök beszerzését tűzték ki célul, mely során 200 db kerékpár és 2 db elektromos lassú jármű beszerzését tervezik.

Az elektromos autózás egyre növekvő tendenciáit figyelembe véve Levelek településen (1) és Baktalórántházán (3) is szeretnék elektromos töltőállomást kiépíteni. Ezekben a településeken jelenleg nem áll rendelkezésre az elektromos autótulajdonosok részére töltőállomás, ezért ez egy hiánypótló fejlesztés lenne, mely ösztönzőleg hathat az elektromos gépjárművekre való áttérésre. Amennyiben a tervezett fejlesztések megvalósulnak, a

levegőminősége javulna, hosszútávon élhetőbb, egészségesebb települési környezet kialakítását eredményezné. Baktalórántháza Város Önkormányzata tervezi elektromos gépjárművek beszerzését is. A helyi önkormányzat a szociális feladatellátásra és az ételhordásra feladatainak ellátására elektromos gépjárművet, elektromos kisbuszt kíván beszerezni, ezáltal a jelenlegi magas gépjármű költségek minimalizálhatók. A helyi, viszonylag kis távolságok lehetővé teszik elektromos autók használatát, kevesebb szennyezőanyagot juttatva a levegőbe. Ezáltal a fejlesztés hozzájárul a levegőminőség javításához, élhetőbb, egészségesebb települési környezet kialakításához, mely a település esetében hosszú távú cél.

17. táblázat: Megvalósult és tervezett fejlesztések a közlekedés területén¹⁰¹

Kulcsfontosságú intézkedések	Felelős szerv	Végrehajtási időkeret		Végrehajtás állása	2030-as becslések		
		Kez-dés	Befeje-zés		Energia-meg-takarítás	Megújuló energia termelése	Szén-dioxid-kibocsátás csökkentése
					MWh/év	MWh/év	t CO ₂ /év
KÖZLEKEDÉS							
TOP-3.1.1-15-SB1 Baktalórántháza járásközpontú település megközelítésének elősegítése kerékpárút építéssel.	Baktalórántháza Város Önkormányzata	2017	2019	Folyamatban van	0	0	21,1
Kerékpárút-hálózat kiépítése Nyíregyháza és Vásárosnamény között.	Levelek Község Önkormányzata	2020	2022	Új	0	0	1055
Levelek, 41. sz. főút–4926. sz. ök. út csomópontban a jelenlegi hagyományos keresztezés átépítése biztonsági okokból körforgalommal, közvilágítás kiépítésével, gyalogos és kerékpáros létesítmények átvezetésével (20+434 km).	Magyar Közút NZrt. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Igazgatósága	2021	2030	Új	0	0	0
Környezetbarát kerékpáros közlekedés kialakítása Baktalórántháza térségében	Baktalórántháza és térsége LEADER Egyesület	2022	2024	Új	0	0	0
Ajak-Nyírtass között kerékpárúthálózat építése, kb 10 km-es szakaszon a 4. főút mellett.	Nyírtass Község Önkormányzata	2020	2022	Új	0	0	211

¹⁰¹ Önkormányzati adatszolgáltatás, továbbá https://www.palyazat.gov.hu/tamogatott_projektkereso 2019. május 25.

Rohod, 41. sz. – 49. sz. főút – 4107 sz. ök. út csomópontban a jelenlegi hagyományos keresztezés átépítése biztonsági okokból körforgalommá közvilágítás kiépítésével, gyalogos és kerékpáros létesítmények átvezetésével 34+092 km sz; indikátor 1db csomópont	Magyar Közút NZrt. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Igazgatósága	2021	2030	Új	0	0	0
Kerékpárút építése Apagy község külterületi szakaszain	Apagy Község Önkormányzata	2021	2022	Új	0	0	105,5
Kerékpárút létrehozása Nyírkársz térségében	Nyírkársz Község Önkormányzata	2020	2030	Új	0	0	211
Kerékpárút építése Ófehértó – Baktalórántháza, Ófehértó – Máriapócs, Ófehértó -Besenyőd, Ófehértó – Nyírgyulaj között kb 22 km	Ófehértó Község Önkormányzata	2021	2030	Új	0	0	464,2
Egy településeket összekötő kerékpárút hálózat megvalósítását tervezik, ami Levelek települést kb. 3 km hosszan érinti. Ezen kívül kerékpárút kiépítését tervezik Levelek település központjából a Tócentrumig.	Levelek Nagyközség Önkormányzata	2020	2022	Új	0	0	63,3
1 db Elektromos töltőállomás kiépítése Levelek településen.	Levelek Nagyközség Önkormányzata	2020	2021	Új	0	0	0
Kerékpárút fejlesztés: Egy településeket összekötő kerékpárút hálózat megvalósítását tervezzük, ami Besenyőd települést kb. 3 km hosszan érinti	Besenyőd Község Önkormányzata	2020	2022	Új	0	0	63,3
Kerékpárút kialakítása Nyírmada és Pusztadobos között, baleset megelőzés céljából megkönnyítve a kerékpárosok közlekedését a két település között, 2 km hosszú	Nyírmada Város Önkormányzata	2020	2022	Új	0	0	42,2
Elektromos töltőállomás kialakítása Baktalórántházán (A megvalósuló fejlesztés	Baktalórántháza Város Önkormányzata	2020	2021	Új	0	0	0

<i>egyidőben 3 autó töltését képes biztosítani. A töltőállomás kialakításával nő a lakosság hajlandósága az elektromos autók vásárlására)</i>							
<i>Elektromos gépjármű beszerzése Baktalórántházán</i>	Baktalórántháza Város Önkormányzata	2020	2022	Új	0	0	0
<i>A Baktalórántházán a települések közötti kerékpárút biztosítaná a kis távolságon belül történő, biztonságos kerékpáros közlekedés lehetőségét. 18 km</i>	Baktalórántháza Város Önkormányzata	2020	2023	Új	0	0	379,8

3.6.2. Javasolt fejlesztések

A közlekedés szektor esetében szükségesnek tartjuk a további kerékpárút és gyalogos járda építését, illetve a már meglévő infrastruktúra karbantartását, fejlesztését. Ezen intézkedés végrehajtása során hozzávetőlegesen 250 tonna CO₂ kibocsátás csökkentés érhető el. További intézkedésként szükségeszerű a térség gépjármű állományának lecserélése elektromos gépjárművekre, illetve az elektromos gépjárművek üzemeltetéséhez tartozó töltőállomások létesítése. Az elektromos mobilitás elősegítését célzó javaslat csomagot 3 részre osztottuk felhasználók szerint:

1. Elektromos töltőállomások és gépjárművek elterjedésének ösztönzése önkormányzatok részére. Ezen intézkedés 10 db elektromos gépjármű beszerzését, valamint 5 villám és 5 gyorstöltő hálózat kialakítását tartalmazza. A végrehajtás 5,38 tonna szén-dioxid csökkenést, valamint 20,1 MWh energiamegtakarítást eredményezhet.
2. Elektromos gépjárművek elterjedésének ösztönzése lakosság részére. A végrehajtás várható eredményeként 3750 tonna CO₂ kibocsátás csökkenés érhető el.
3. Elektromos buszok elterjedésének ösztönzése, mely elsősorban a tömegközlekedés energiahatékonyságát célzott elősegíteni. 2030-ig történő végrehajtásig hozzávetőlegesen 1000 tonna CO₂ kibocsátás csökkenést prognosztizálnak.

23. ábra: Elektromos autó és töltőállomás¹⁰²

3.7. Ipari szektor szereplői

Valószínűsíthető, hogy energiamegtakarítás és megújuló energia beruházás esetében is több vállalkozói beruházás valósult meg illetve valósul meg a közel jövőben, de ezzel kapcsolatban nem áll rendelkezésünkre megfelelő mennyiségű és minőségű adat. Az épületek komplex felújításával, az ipari folyamatok energiahatékonyságának kialakításával, intelligens rendszerek és megújuló energiák alkalmazásával 2030-ig és itt 720 **tonna CO₂** kibocsátás csökkenés érhető el. Becslésünk alapján **600 MWh** megújuló energiatermelés és **1400 MWh** energiamegtakarítást prognosztizálható erre a szektorra vonatkozólag.

3.8. Szemléletformálás, tájékoztatás

3.8.1 Megvalósult és folyamatban lévő intézkedések

A térségben 2019-ben indult több KEHOP-5.4.1 konstrukció, melynek elsődleges célja a szemléletformálás. A projektek fő célja az energiatudatos gondolkodás és életmód tudatosítása az emberekben. A lakosság a projekt keretében szélesebb körben megismerkedik az energiatakarékossági, energiahatékonysági, megújuló és alternatív energiahasznosítási megoldásokkal, lehetőségekkel.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat és Vásárosnamény Város Önkormányzatával konzorciumi formában valósítja meg a KEHOP-5.4.1 konstrukció keretében a **„Szemléletformálási programok az energiahatékonyság jegyében Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében”** című projektjét. A projekt célja: a lakosság szélesebb körében népszerűsíteni az energiatakarékossági, energiahatékonysági, megújuló és alternatív energiahasznosítási megoldásokat, lehetőségeket, illetve a lakosok ezekkel kapcsolatos fogyasztói és társadalmi berögződéseinek megváltoztatása és a jelenlegi fogyasztási

¹⁰² <https://www.ctvnews.ca/autos/aaa-cold-weather-can-cut-electric-car-range-over-40-per-cent-1.4286285> 2019. július 2.

szokások környezeti hatásainak megismertetése. A projekt keretében megvalósuló tevékenységek a következők: rajzpályázat különböző korcsoportok számára, szemléletformáló konferencia, szakmai előadások, interaktív workshop, rajzkiállítás, szemléletformáló stand nagy látogatottságú rendezvényen, szórólapozás, kérdőívezés, médiakampány megvalósítása. Aktívan bevont személyek száma: 500 fő, passzívan elért személyek száma: 3000 fő.

18. táblázat: Szemléletformálási projektek¹⁰³

<u>Kulcsfontosságú intézkedések</u>	<u>Felelős szerv</u>	<u>Végrehajtási időkeret</u>		Végrehajtás állása
		Kezdés	Befejezés	
<u>EGYÉB</u>				-
<i>KEHOP-5.4.1-16- Környezettudatosan vidéken is</i>	Bakta Szol Alapítvány	2019	2020	Folyamatban van
<i>KEHOP-5.4.1-16- Energiáról okosan Baktalórántházán és környékén</i>	Egészséges és Fenntartható Jövőért Közhasznú Alapítvány	2019	2020	Folyamatban van
<i>KEHOP-5.4.1-16- Nézz a jövőbe!</i>	Önkormányzat	2019	2020	Folyamatban van
<i>KEHOP-5.4.1-16- Tudatosság és fenntarthatóság az energiafogyasztás kapcsán, szemléletváltás elősegítése Nyírtasson</i>	Nyírtass Község Önkormányzata	2019	2020	Folyamatban van
<i>KEHOP-5.4.1-16-2016-00104 Szemléletformálási programok az energiahatékonyság jegyében Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében</i>	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat	2019	2019	Folyamatban van

3.8.2 Javasolt fejlesztések

Szükséges a lakossági attitűd erősítése a fenntartható közlekedéssel, energiahatékonysággal és megújuló energiával kapcsolatban. Az intézkedések szereplők szerint csoportosításában megjelenik a lakosság, vállalkozások, mezőgazdasági szereplők, önkormányzati dolgozók és a tanárok, diákok is. A szemléletformáló programok célja energiatakarékosági intézkedések elterjesztése, az energiahatékonyság, illetve a megújuló energiaforrások használatának növelése.

További javasolt intézkedés az önkormányzati dolgozók energiahatékonysággal és megújuló energiával kapcsolatos tovább képzése, ennek köszönhetően az energiahatékonyság, megújuló energiával kapcsolatos intézkedések hangsúlyosabb szerepet kaphatnak a helyi szabályozásban.

¹⁰³ Önkormányzati adatszolgáltatás

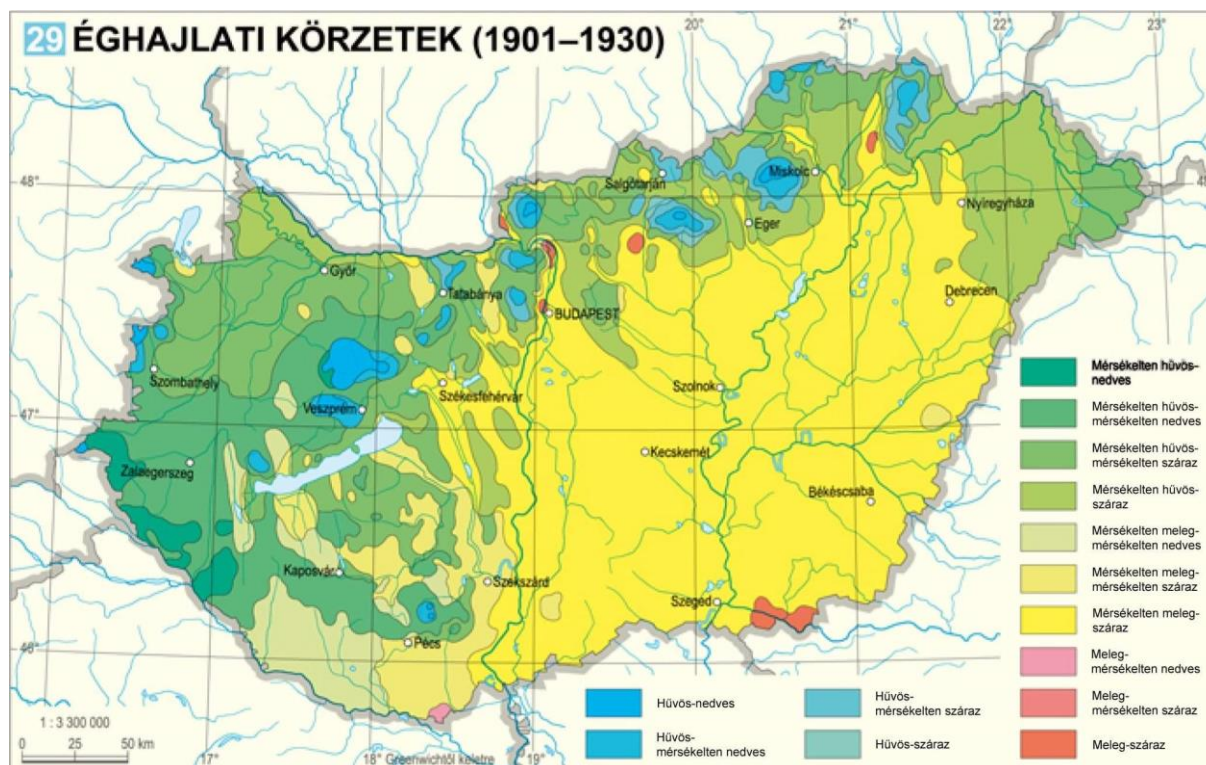
4. FENNTARTHATÓ KLÍMASTRATÉGIA

4.1 Az éghajlatváltozás és annak hatásai Magyarországon

A klímaváltozás hatásaira való felkészüléshez elengedhetetlen a változások irányának és számszerű mértékének ismerete. A műszeres megfigyelések kezdete óta a rendelkezésre álló források alapján az ezredforduló és az azt követő évek bizonyultak a legmelegebbnek. 2015 a valaha mért legmelegebb év volt globálisan, Európában a második, Magyarországon pedig a harmadik a legmelegebb évek rangsorában. A melegedő tendencia tehát a hazai megfigyelési sorokban is jelen van, melyet elemzések is igazolnak.¹⁰⁴

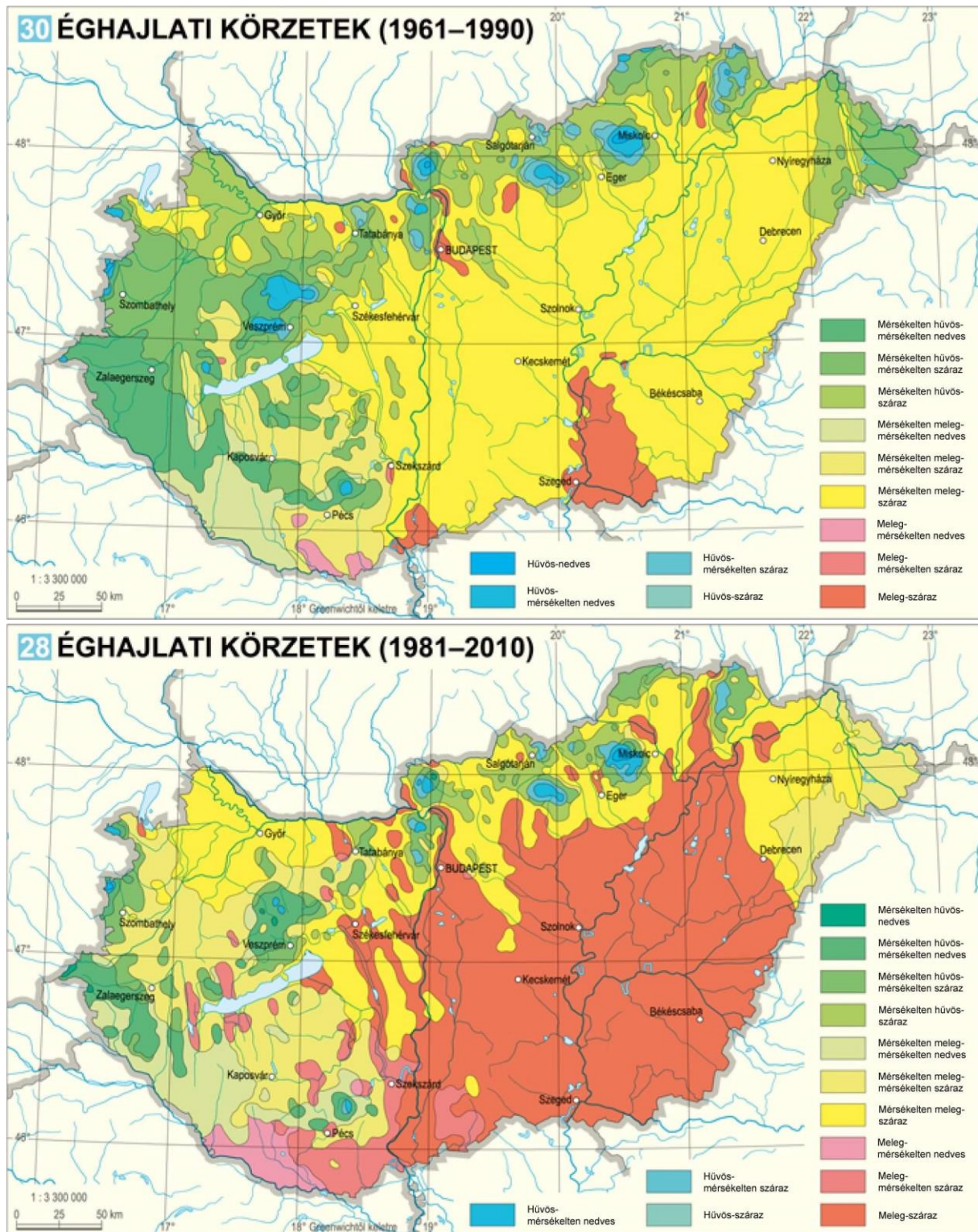
Éghajlati körzetek¹⁰⁵

Éghajlati vizsgálatoknál általános gyakorlat, hogy a különböző paraméterek együttes előfordulása alapján az éghajlatot osztályozzák. Magyarországon a legismertebb tipizálás Péczely György nevéhez fűződik. Péczely György 16 éghajlati körzetet különített el, melyekből Magyarország területén 14 figyelhető meg. A következő térképsorozatban Péczely György besorolása alapján az éghajlati körzetek hazai változása figyelhető meg 1901 és 2010 közötti időszakban.

¹⁰⁴ Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (2017): 2. Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS-2), Budapest, pp. 1-209.

¹⁰⁵ Kocsis K. (főszerk.) (2018): Magyarország nemzeti atlasza: természeti környezet. Magyar Tudományos Akadémia, Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont, Földrajztudományi Intézet, Budapest. ISBN 978-963-954556-4, pp. 62-67

24. ábra: Péczely György féle éghajlati körzetek változása Magyarországon 1901-2010 között (Forrás: Magyarország Nemzeti Atlasza, 2018)

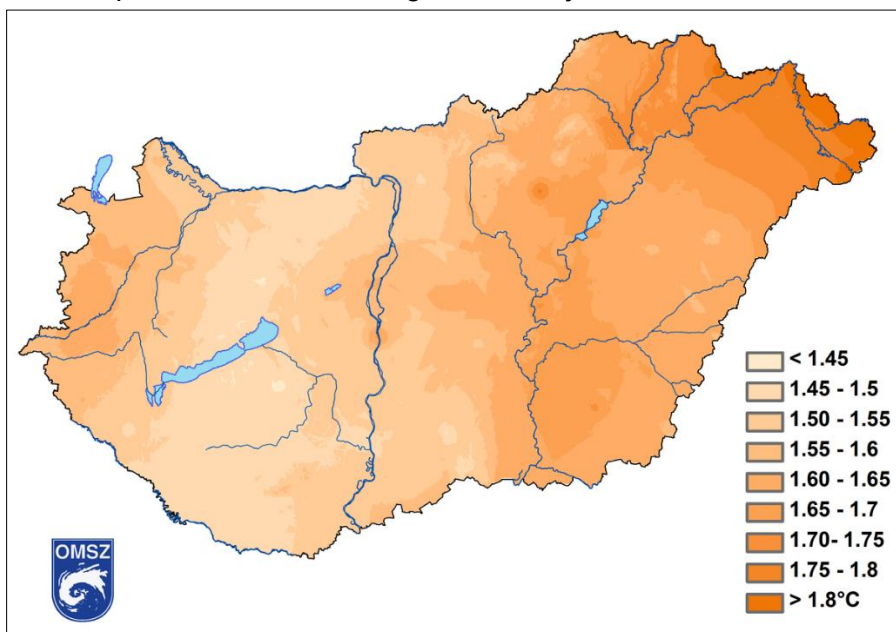
A 24. ábrán megfigyelhető, hogy az 1901-1930-ig tartó időszakban az ország döntő többsége a mérsékelt meleg-száraz, valamint a mérsékelt meleg-nedves éghajlati körzetbe tartozott. Hűvös-nedves éghajlati körzet a hegyvidéki területeken fordult elő. Meleg-száraz éghajlati körzet a Körös-Maros-köze déli részén volt. A térképek összehasonlítását követően látható, hogy az 1901-1930-as évekhez képest hogyan is változtak meg Magyarország éghajlati körzetei. 1961-1990 között a mérsékelt meleg-száraz területek nagysága a

mérsékelt hűvös-száraz és a mérsékelt hűvös mérsékelt-száraz területek rovására növekedett. Továbbá látható a hűvös-nedves területek arányának a csökkenése, valamint a meleg-száraz területek növekedése, mely a Körös-Maros köze egy jelentős részét és a Duna alsó szakaszát érintette. Levonható az a következtetés, hogy a klímaváltozáshoz köthető változások már a XX. század során tapasztalhatók voltak egyes éghajlati paraméterek vizsgálatánál.

Az 1981-2010 közötti időszakban nem 14, hanem csak 13 éghajlati körzet volt jelen az ország területén, a hűvös-nedves éghajlati körzet megszűnt és a hegyvidéki területek hűvös-mérsékelt nedves éghajlati körzetté alakultak. Látható, hogy a meleg-száraz éghajlati körzet területi kiterjedése jelentős mértékben növekedett nem csak az 1901-1930-as időszakhoz képest, hanem már az 1961-1990-es időszakhoz képest is. Nem csak a Körös-Maros-közt és a Duna alsó szakaszát, hanem már az Alföld jelentős részét ezen éghajlat befolyásolja. A meleg száraz területek nagysága a mérsékelt meleg-száraz területek rovására növekedett. Jól nyomon követhető, hogy a mérsékelt hűvös-mérsékelt nedves, a mérsékelt hűvös-mérsékelt száraz, valamint a mérsékelt hűvös-száraz területek nagysága a három időszakot figyelembe véve csökkenő tendenciát mutat. A Nyírség jellemzően a mérsékelt meleg-száraz klímaterományban található. A Szatmári síkon a mérsékelt meleg-mérsékelt nedves klíma figyelhető meg. A Dél-Dunántúlon meleg-mérsékelt száraz, meleg- mérsékelt nedves, valamint mérsékelt meleg-mérsékelt száraz, míg a Nyugat-Dunántúlon a mérsékelt meleg-száraz és mérsékelt meleg- mérsékelt száraz klímakörzetek jellemzőek.

Hőmérsékleti tendenciák

Az Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) által módszeresen gyűjtött és értékelt éghajlati adatok szerint Magyarországon az éves középhőmérséklet a nyolcvanas évek eleje óta emelkedik. Ez a változás azonban nem egyenletes az ország különböző részein. A következő ábrán található térkép szemlélteti a felmelegedés földrajzi eloszlását 1980 és 2009 között.

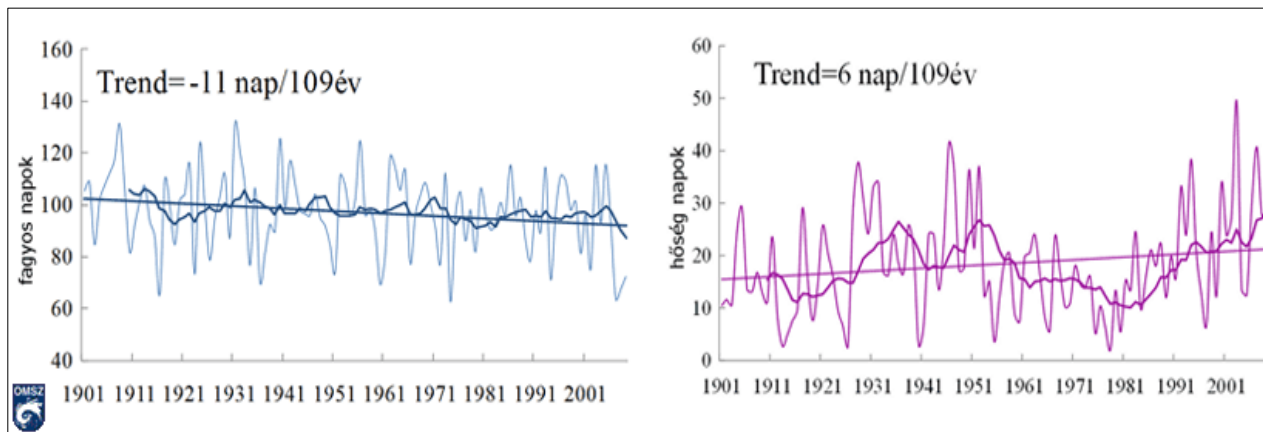

25. ábra: Az éves középhőmérsékletek változásának területi eloszlása 1981-2016 időszakban hazánkban¹⁰⁶

¹⁰⁶ https://www.met.hu/eghajlat/eghajlatvaltozas/megfigyelt_valtozasok/Magyarorszag/ 2019. 06. 27.

Az ábrán látható, hogy a melegedés mértéke a keleti, északkeleti ország részben a legnagyobb, melynek értéke meghaladja az $1,8\text{ }^{\circ}\text{C}$ -ot. A legintenzívebb melegedési tendenciát a nyári időszakban észlelték: a múlt század elejétől kezdve napjainkig $1,2\text{ }^{\circ}\text{C}$ -ot emelkedett a nyarak középhőmérséklete.¹⁰⁷

A hőmérsékleti szélsőségekben bekövetkezett változásokat jellemző trendértékek arra utalnak, hogy a klímaváltozás a meleg szélsőségek növekedésével és a hideg szélsőségek csökkenésével járt az elmúlt száz évben. Az OMSZ alábbi grafikonjai vizuálisan is alátámasztják ezeket a változásokat.

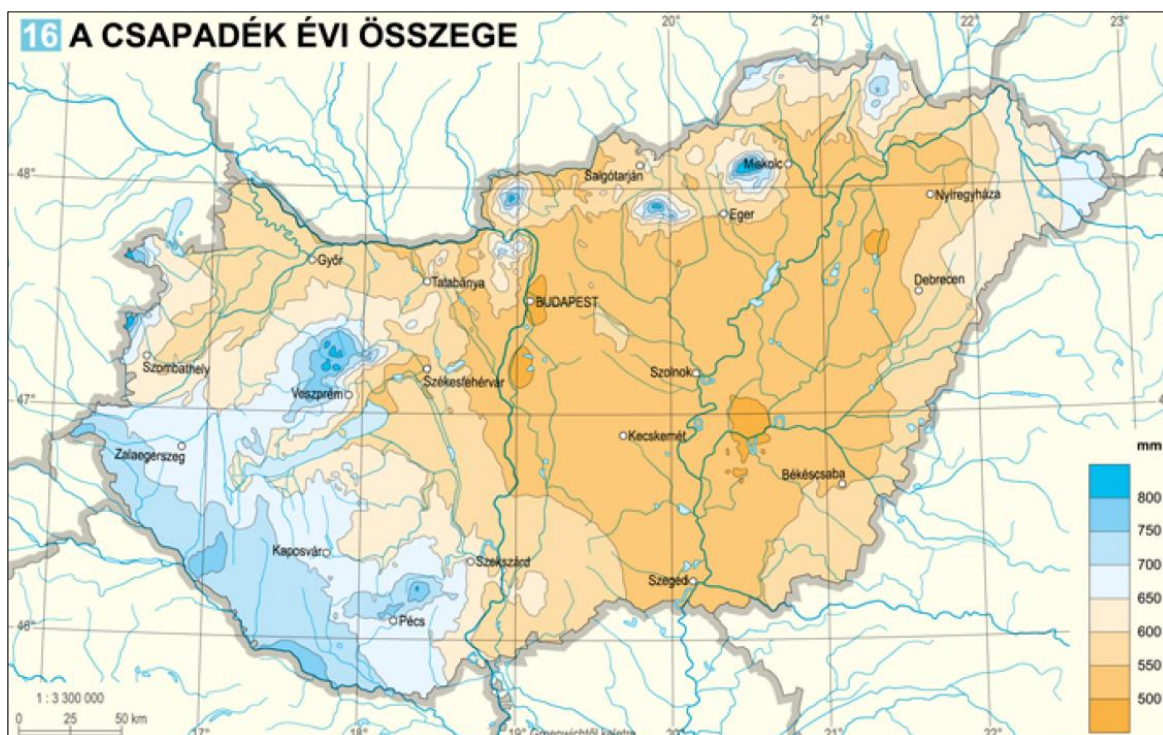
26. ábra: A fagyos napok (kék) és hőségnapok (lila) éves számának időszora, 1901–2009 (OMSZ)

Csapadék tendenciák

A csapadék térben és időben nagyon változékony, emiatt az éves csapadékösszeg egyirányú változásának mértékét nehezebb kimutatni a hőmérséklethez képest. A csapadék területi eloszlását a tengerektől való távolság, valamint a domborzat határozza meg. Az éves csapadékösszeg hazánk területén 1981-2010 között átlagosan 580 mm körül alakult (Bihari Z. et al. 2018).

A következő ábrán az országon belüli évi csapadékösszeg látható.

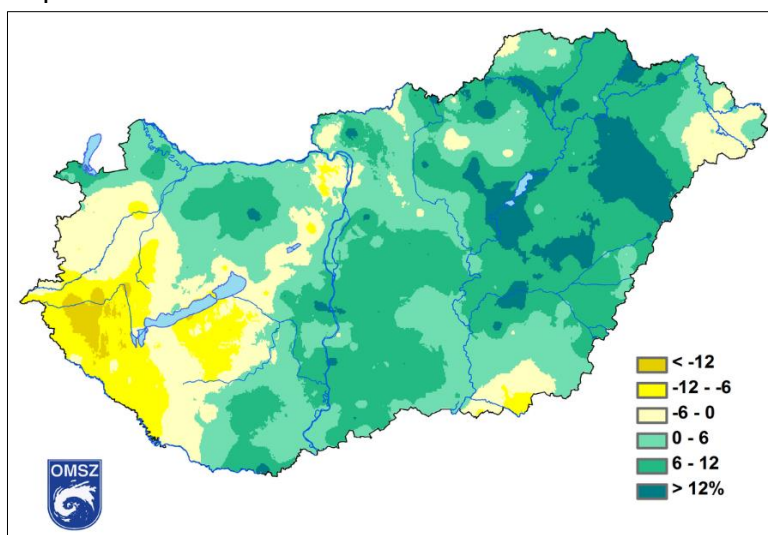
¹⁰⁷ https://www.met.hu/eghajlat/eghajlatvaltozas/megfigyelt_valtozasok/Magyarorszag/ 2019. 06. 27.

27. ábra: A csapadék évi összege Magyarországon (mm) (Forrás: Magyarország Nemzeti Atlasza, 2018)

A térképen megfigyelhető, hogy a legszárazabb Alföldi területeken kevesebb, mint 500 mm csapadékmennyiségű terület is előfordul. Az Alföld területének nagy részén 500-600 mm közötti csapadék hullik évente. Az ország délnyugati területén 650 mm, a középhegységekben 700 mm feletti évi csapadékösszegek jellemzők.

A következő térkép 1961-2016 között bekövetkezett csapadék mennyiség változásokat mutatja be, mely exponenciális trendillesztésből adódó 56 év alatti %-os változást jelez.

28. ábra: Az éves csapadékösszeg %-os változása 1961-2016 között Magyarországon¹⁰⁸

¹⁰⁸ https://www.met.hu/eghajlat/eghajlatvaltozas/megfigyelt_valtozasok/Magyarorszag/ 2019. 06. 27

A 28. ábrán megfigyelhető, hogy a Dunántúl nyugati területein kiterjedt csökkenő csapadékú területek jelentek meg. A Zalai-dombságban több mint 12 %-os a csökkenés mértéke, de a főváros térségében és a Körös–Maros közének déli részén is 6-12%-kal kevesebb csapadék hullik jellemzően, mint a múlt század közepén. A Villányi-hegységben, a Gödöllői-dombság délnyugati részén, a Sajó-völgyben, a Nyírségben és a Tisza-tó környékén növekvő csapadékmennyiség figyelhető meg.

A csapadék éves összegének hosszú időszora alapján (1901-től) 6 %-os csökkenés figyelhető meg. Az éven belüli csapadékeloszlás mértéke is megváltozott. Az átmeneti évszakok csapadéka csökkent, tavasszal 17 %, ősszel 13 %-os csökkenés tapasztalható (NFM, 2017 a).

Jövőbeli éghajlati prognózisok

Az OMSZ és az ELTE négy különböző klímamodell (ALADIN-Climate, REMO, PRECIS és RegCM modellek) használ a magyarországi hőmérsékleti szélsőségek előrejelzésére a közeljövőre (2021–2050) és a távoli jövőre (2071–2100) vonatkozóan, az 1961–1990 időszakot használva referenciaként. A modellek szerint a hóhullámos napok száma a 2021–2050 időszakban 16-20 nappal növekszik, az évszázad utolsó évtizedére pedig 40 nappal emelkedik a referenciaértékekhez képest. A fagyos napok száma 15-28 nappal csökken a 2021–2050 periódusban, és 40-53 nappal a 2071–2100 időszakban.

Az alábbi táblázat a hőmérsékleti szélsőségek várható változásait mutatja a közeljövőre és a távoli jövőre nézve az ELTE Meteorológiai Tanszéke által használt PRECIS modell A1B forgatókönyve szerint:

19. táblázat: A hőmérsékleti szélsőértékek várható jövőbeli változása Magyarországon¹⁰⁹

SZÉLSŐSÉGES HŐMÉRSÉKLETI INDEXEK	ÁTLAGOS ÉRTÉK (NAP)	VÁRHATÓ VÁLTOZÁS (NAP)	
	1961-1990	2021-2050	2071-2100
Fagyos napok száma ($T_{\min} < 0^{\circ}\text{C}$)	93	-35	-54
Nyári napok száma ($T_{\max} > 25^{\circ}\text{C}$)	67	38	68
Hőségnapok száma ($T_{\max} > 30^{\circ}\text{C}$)	14	34	65
Forró napok száma ($T_{\max} > 35^{\circ}\text{C}$)	0.3	12	34
Hóhullámos napok száma ($T_{\text{közép}} > 25^{\circ}\text{C}$)	4	30	59

A nyári aszályok várhatóan tartósabbá válnak a 2010–2050 időszakban. Az átlagos csapadékintenzitás minden évszaknál növekedni fog az évszázad végére.¹¹⁰

¹⁰⁹ Kovács Z. et al. (2018): Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Klímastratégiája. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Közgyűlésének 31/2018. (IV.19.) önkormányzati határozata, pp. 8- 164.

¹¹⁰ Lakatos M. – Szépszó G. – Bihari Z. – Krüzselyi I. – Szabó P. – Bartholy J. – Pongrácz R. – Pieczka I. – Torma Cs. (2012): Éghajlati szélsőségek változásai Magyarországon: közelmúlt és jövő, Budapest, pp. 8-10

4.2. Az éghajlatváltozás és annak hatásai Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében

Az éghajlat előrejelzése során arra a kérdésre kell választ találni, hogy az alkalmazott modell mennyire pontosan képes leírni a légkörnek egy hosszabb, de véges időszakra vonatkozó átlagos viselkedését, egy adott időintervallumra vonatkozó klímaállapotot. Elfogadott tény, hogy az éghajlati rendszer összetett működésének és jövőbeli viselkedésének tanulmányozására a számszerű (numerikus) modellezés biztosít objektív módszert. A numerikus éghajlati modellek képesek a rendszer egyes összetevőinek, fizikai folyamatainak a leírására, illetve a környezeti elemek, komponensek közötti kölcsönhatásokat és visszacsatolásokat jellemezni. A klímamodellek numerikus előrejelzései egymástól több ponton is eltérhetnek, de abban mindegyik előrejelzés egyetért, hogy összességében a szárazodás, melegedés mértéke növekedni fog az elkövetkezendő évtizedekben.

A klímaváltozás, hazánkban várható hatásainak bemutatása a NATÉR (*Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer*) segítségével történik, az ALADIN-Climate és a RegCM klímamodellek segítségével kerülnek leképezésre az adatok.¹¹¹

A klímaváltozás hatásai és az abból eredő következmények térségenként különböző mértékűek lehetnek, melyek a térség lakosságára, gazdaságára és természeti értékeire egyaránt kihatással vannak.

A magas hőmérséklet hatással van a természeti, társadalmi, gazdasági rendszerekre (pl.: termelékenység csökkenés, halálozások számának növekedése, társadalmi konfliktusok elmélyülése stb.) (*Hsiang et. al., 2013*) Az éghajlatváltozás hatással van a fotoszintézisre, a növényi légzésre és a szerves anyagok lebomlására, ezáltal befolyásolva a szén biogeokémiai körforgását (*Marko et.al., 2006*). Szakemberek megállapították, hogy a környezeti hatások minimális változása is komoly következményekkel járhat. A klímamodellek az 1961-1990 közötti időszakot veszik alapul, tehát a változásokat ehhez az időszakhoz viszonyítják.

4.2.1 A hőmérséklet változásából eredő veszélyeztetettség

Az ALADIN-Climate és a RegCM regionális klímamodellek előrejelzései megegyeznek abban, hogy a XXI. században folytatódik az átlaghőmérséklet emelkedése a Kárpát-medencében és természetesen Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében is. A klímamodellek előrejelzései a növekedés mértékében térnek el egymástól. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye térségében az átlaghőmérséklet 1961-1990 között 9-10 °C volt. Az átlag hőmérséklet értéke a CarpatClim-HU adatbázis napi középhőmérsékleti adatainak a teljes időszakra vetített átlagának az eredménye. Az ALADIN-Climate modell a megye településeire vonatkozóan átlagban 1,5-2 °C-os emelkedést prognosztizál. A RegCM klímamodell szerint a bázisévhez képest 1-1,5 °C-kal lesz magasabb a hőmérséklet a 2021-2050-es időszakra vetítve. A PRECIS modell szimulációja szerint a hőmérséklet tavaszi időszakban 1,9 °C-kal, a nyári időszakban 3,7 °C-kal, az őszi időszakban 2,2 °C-kal, míg a téli időszak 2,5 °C-kal lesz melegebb a viszonyítási időszak átlaghőmérsékletéhez képest. A 2071-2100-as időszakra vonatkozóan az ALADIN-Climate és a RegCM modell szerint is 3-3,5 °C hőmérséklet-emelkedéssel lehet számolni.

¹¹¹ <http://nater.mbfisz.gov.hu> -2019. június 27.

Ennek következtében növekedhet a forró napok várható száma és a hőhullámok gyakorisága, mértéke, amely megnöveli a káros egészségügyi hatásokat.

A hőmérséklet növekedésével gyakoribbá válnak az állati közvetítéssel okozott megbetegedések. A vektorok (állati közvetítők) területi elterjedése is változik, ezáltal adott területen olyan betegségek is megjelenhetnek, amelyek addig nem voltak jelen. Az allergén növényfajok virágzásának kezdete, időtartama megváltozik, ezáltal fokozódhat a pollenterhelés. A hőmérséklet emelkedése a *mikrobális proliferáció* (sejtszaporodás) gyakoriságának növekedését idézi elő, mint például szalmonella baktériumok egyre gyakoribb megjelenését, a fertőzött ivóvizek számának növekedését (Anthony et. al., 2006).

A megváltozott körülmények elősegíthetik a penészgombák szaporodását is. A kedvezőtlen változások eredményeként megjelenő új kártevők elleni védekezés érdekében új, illetve több peszticid és állatgyógyászati szer használatára kerülhet sor, mely további környezetszennyezést idézhet elő és kihathat a kémiai élelmiszer-biztonságra is. (Farkas-Beczner 2009)

A hőmérséklet-emelkedés kihatással van az élelmiszertermelés mennyiségére, a halállomány pusztulására, mely közvetlenül érinti a nemzetgazdaságot. Hosszabb távon a terület szárazodását és ivóvíz- hiány kialakulását idézheti elő, amennyiben a szükséges adaptációs intézkedések nem történnek meg.

Forró napok száma

A globális felmelegedés növeli a forró szélsőségek előfordulási valószínűségét. Forró napnak azok a napok minősülnek, amikor a napi maximum hőmérséklet eléri, vagy meghaladja a 35 °C-ot¹¹².

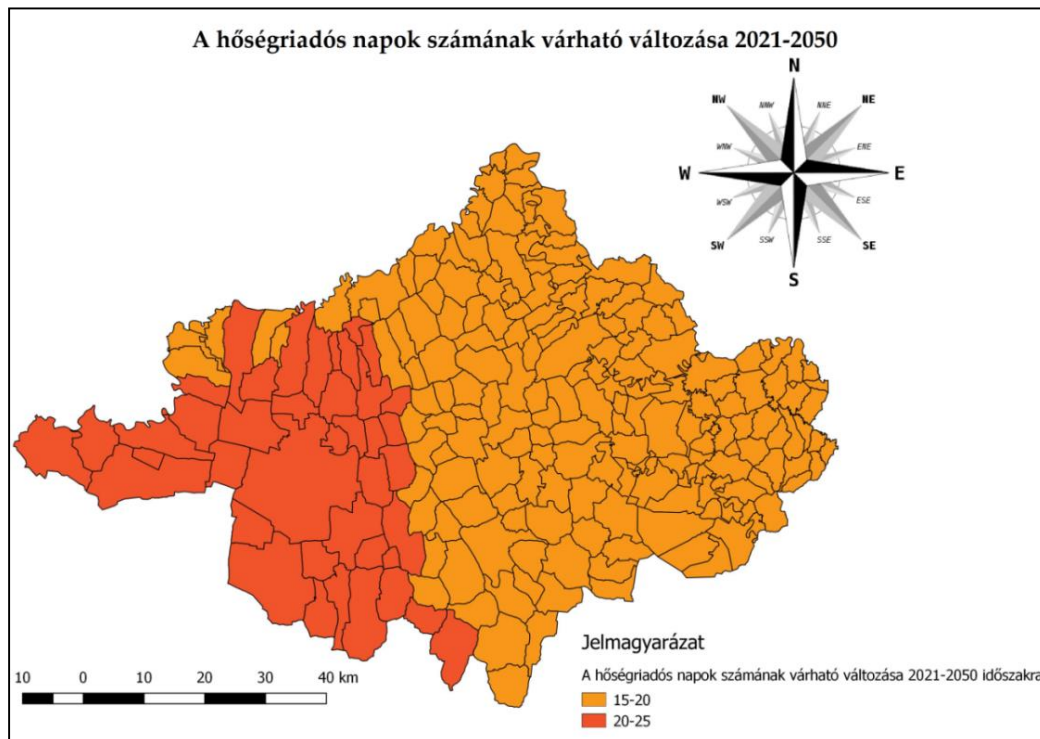
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területének döntő többségén a forró napok átlagos évi számának eloszlása 1961-1990 között 0,1-0,2-re tehető. Az ALADIN-Climate és a RegCM modellek is a forró napok számának emelkedését vetítik előre. Az ALADIN-modell szerint a megye összes településénél a forró napok száma az 1961-1990-es időszakhoz képest 5-10 nappal lesz több. Ugyanezen érték a RegCM- modell számítása alapján 0-5 napra tehető. A 2071-2100-as időszakra tekintve az ALADIN-Climate modellek alapján 20-25-re növekszik ez az érték. Ez alól kivételt képeznek Tiszadob, Tiszadada, Szorgalmatos és Tiszavasvári települések, ugyanis ezen területekre vonatkozóan 25-30 nappal fog növekedni a forró napok száma az előrejelzések szerint. Ugyanezen időszakot vizsgálva a RegCM hidrosztatikus modell alapján a változás mértéke 0-5 nap közötti emelkedést prognosztizál. A forró napok számának emelkedése növeli a termikus stressz mértékét.

A várható változások negatív irányba befolyásolhatják az emberek életvitelét és gazdaság termelékenységét (Zhang et. al.,2017), továbbá kihatással van a talajvízszintre, valamint a csapadékképződésre és a párolgásra. Megállapítható, hogy a felületi nedvességhiány a forró szélsőségek előfordulásának fontos tényezője a világ számos területén. Ez azt sugallja, hogy a talaj nedvesség-inicializálásával a forró napok előrejelzését lényegesen javíthatnák a döntéshozó szervezetek az operatív előrejelzések által. Ez lehetővé tenné a forró szélsőségek előfordulását megelőző korai figyelmeztető és alkalmazkodó intézkedések kidolgozását (Brigitte-Sonia, 2012).

¹¹² <https://www.met.hu> 2019. június 27.

Hőségriadós napok száma

Hőségriadós napnak azok a napok minősülnek, amikor a napi középhőmérséklet meghaladja a 25 °C-ot¹¹³.

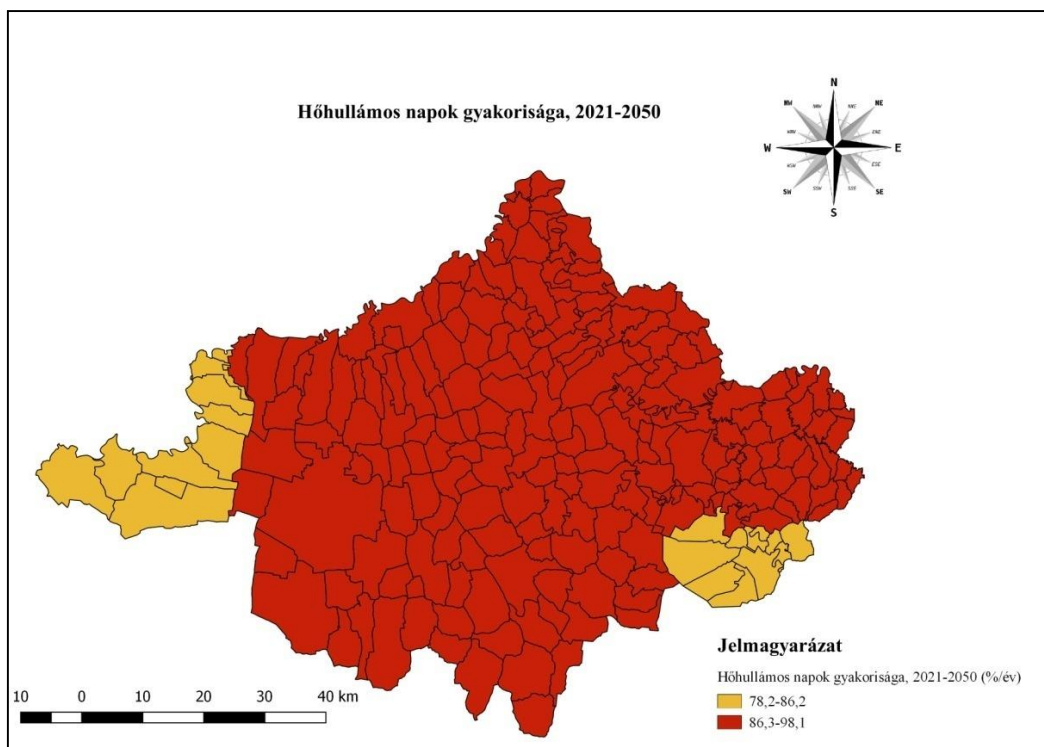
29. ábra: A hőségriadós napok számának várható változása a 2021–2050 időszakra az ALADIN-Climate klímamodell alapján (napok száma) (saját szerkesztés NATÉR adataiból)

A 29. ábrán az ALADIN- modell az 1961–1990 referencia időszakhoz képest a hőségriadós napok számának emelkedését prognosztizálja. Az előrejelzés szerint a megye nyugati, délnyugati részén, az öszttelepülések arányait tekintve 17,47 %-ánál (40 település) 20-25 nappal lesz több a hőségriadós napok száma. 189 település (82,53%) esetében 15-20 napos többletet jelez előre a modell. Ugyanezen időszakra a RegCM klímamodell a teljes megye területére, valamint az ország nagy részére vonatkozóan 0-5 napos többletet jósol. A RegCM- modell 2075-2100-as időszakra 10-20 napos, míg az ALADIN- modell 40-50 napos emelkedést prognosztizál.

Hőhullámok

Hőhullámnak tekinthető azon időszak, amikor legalább három egymást követő napon a napi átlaghőmérséklet meghaladja a 25 °C-ot (Imre et. al., 2014). A 30. ábrán a prognosztizált hőhullámos napok gyakoriságának változása látható, a 2021-2050 időszakra vonatkozóan.

¹¹³ <https://www.met.hu> 2019. június 27.

30. ábra: Hőhullámos napok gyakorisága 2021-2050 időszakra az ALADIN-Climate klímamodell alapján (%/év) (saját szerkesztés NATÉR adataiból)

Az 1991-2020 közötti időszakhoz képest, a megye 21 települése esetében 78,2-86,2%/év emelkedést prognosztizál az éghajlatmodell, 208 település esetében 86,3-98,1%/év növekedés várható. A modell báziséhez képest a 2071-2100 közötti időszakra tekintve a megye teljes területére vonatkozóan több mint 200 %/év emelkedés várható.

A hőhullámos napok súlyos károkat okoznak a társadalomban, a gazdaságban és a környezetben, mely kihatással van többek között az emberi egészségre, a levegőminőségre és a növényzetre (Ormid-Amir, 2015).

Európai kitekintésként meg kell említeni, hogy a 2003. évi európai hőhullám szokatlanul magas ózonkoncentrációt és súlyos egészségügyi problémákat okozott, különösen Franciaországban, ahol közel 15 000 fővel növelte a halálozások számát augusztus 14-18. között. Franciaországban az idősek, főleg a nők voltak a legkiszolgáltatottabbak, de a magas halálozási arányt a 35-44 éves férfi korcsoportnál is megfigyelték (meghaladta a 23 %-os arányt) (Marc et.al.,2005; VAHAVA projekt, 2005).

Az Egyesült Nemzetek Környezetvédelmi Programja (*United Nations Environment Programme*) a 2003-as európai hőhullámot a világ legkölségesebb időjárási katasztrófaként tartja számon. Egészségügyi és halálozási statisztikák utólagos értékelése alapján csak az augusztusi európai hőhullám összesen 35 ezer többethalálozást okozott. A halálozások többségében keringési és légzőszervi problémák miatt következtek be. A hatást súlyosbította, hogy a régióban szárazság is volt (Imre et. al., 2014).

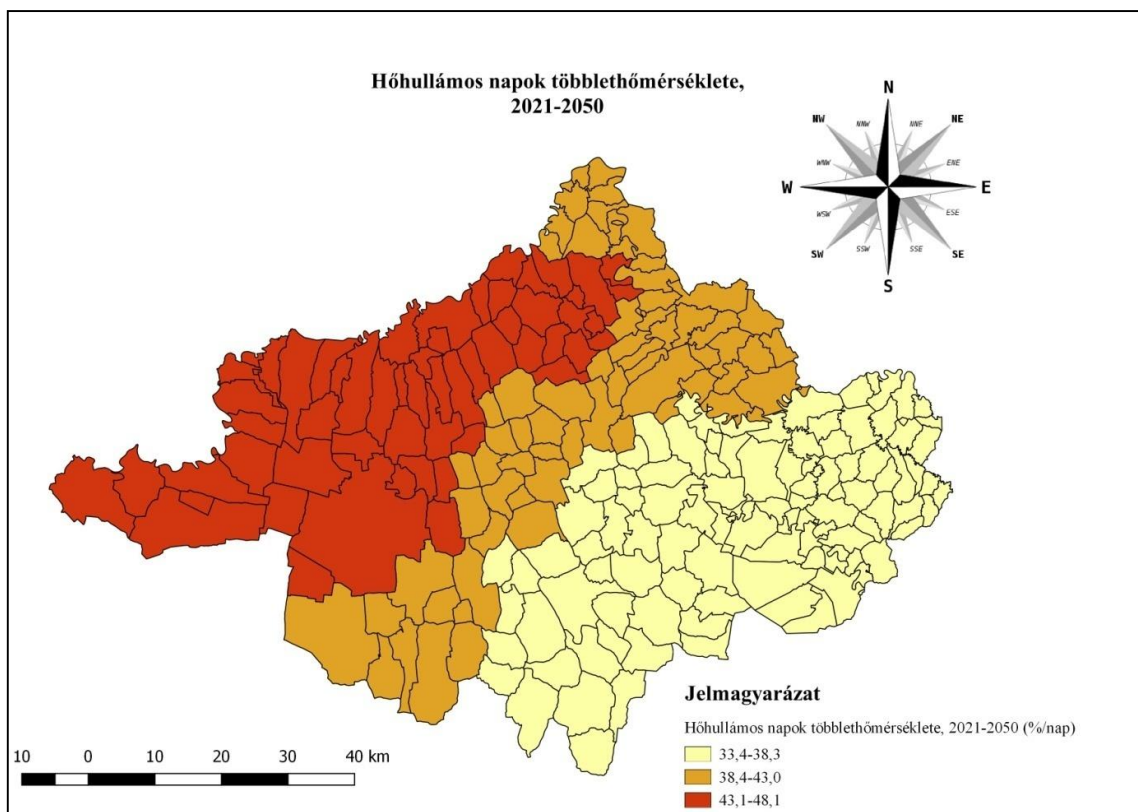
A hőhullámoknak számos közvetlen, közvetett, azonnali és késleltetett hatása van: beleértve a magas evapotranszpirációt (a növényzet és a talaj együttes párolgása), a gabonafélék és más mezőgazdasági növények alacsony hozamát, a megnövekedett energiafogyasztást, az erőművek hatásfokának csökkenését, a levegő-szennyezettség növekedését. A hőhullámok

növelik az erdőtűzek méretét, lefolyásának időtartamát és intenzitását. A hőhullám egyik következménye: a látens hőáramlást csökkenti, eközben az érzékelhető hőáramlást - mely közvetlenül hozzájárul a felszínközeli légkör felmelegedéséhez - növeli. Ennek következtében csökken a teljes energiaátadás a légkörben, ami a konvektív csapadék csökkenését eredményezi, ami egy talaj-csapadék visszacsatolási hurkot okoz. Ennek következtében az aszály időszaka megnővekedhet és intenzívebbé válhat (*Ormid-Amir, 2015, Benjamin et.al., 2006*).

2018. évi hőhullám idején Japánban több, mint 200 fő veszítette életét és több mint 35 000 embert kellett kórházban kezelni a kiszáradás és hőség tünetei miatt, ami az államháztartásra is kihatással volt. Svédország nagy részén a hőhullám közel 30 °C hőmérsékletet jelentett. Az aszály és forróság eredményeképpen erdőtűzek alakultak ki, több mint 20 000 hektáron. Lettországon, Németországon, Norvégiában, Görögországon is számos erdőtűz pusztított, áldozatokat követelve¹¹⁴. A hőség természetesen a mezőgazdaságot is érintette. Németországban jelentős mennyiségű halpusztulás volt, a várható burgonyatermés a negyedével csökkent. Az Odera német szakaszán az alacsony vízállás miatt felfüggesztették a hajóközlekedést. Számítások szerint több, mint 1 milliárd euro kár keletkezett¹¹⁵. A hőhullámok várható hatásaira a lakosságnak és helyi szervezeteknek is fel kell készülnie. A negatív hatások csökkentése érdekében kulcsfontosságú a helyi szervezetek (például egészségügyi ellátó szervezet) és a települési önkormányzatok közötti együttműködés, valamint a lakosság tájékoztatása. Az ismeretterjesztésen felül, jelentős szerep jut a települések zöldterületeinek is. A zöldterületek az evapotranszpiráció révén (párolgás) hűtik a mikroklimát, illetve a fás területek árnyékolása csökkenti az extrém hőség hatásait.

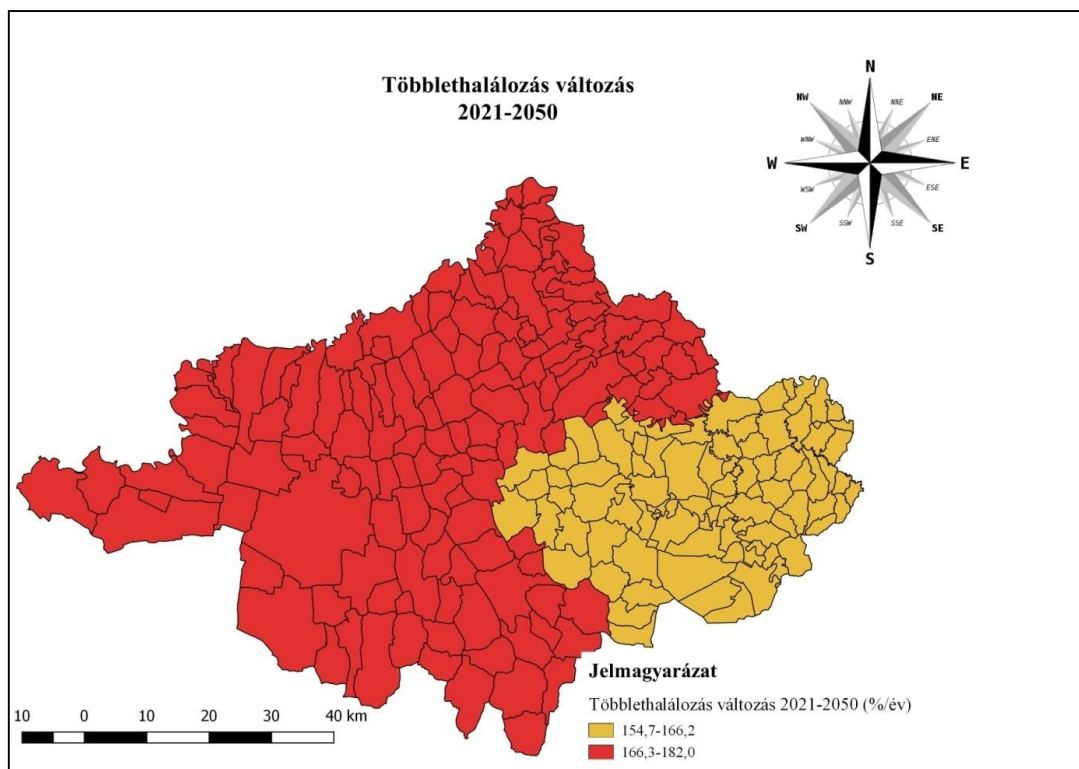
¹¹⁴ <https://infostart.hu> 2019. június 27.

¹¹⁵ <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-07-31/german-farmers-nature-suffering-from-unusual-heat-wave> 2019. június 27.

31. ábra: Hőhullámos napok többlethőmérséklete, 2021-2050 időszakra az ALADIN-Climate klímamodell alapján (%/nap) (saját szerkesztés NATéR adataiból)

Az 31. ábrán az 1991-2020 időszakhoz képest a hőhullámos napok többlethőmérsékletének emelkedése figyelhető meg. Az ALADIN-Climate klímamodell számítása alapján megállapítható, hogy a megye területe 3 részre tagolódik a hőhullámos napok többlethőmérsékletének emelkedésével kapcsolatban. A megye kelet-délkeleti területein (krémszín) a hőhullámos napok várható többlethőmérsékletének emelkedése 33,4-38,3 %/nap-ra tehető, mely a Csengeri, Fehérgyarmati, Mátészalkai és Nyírbátori járást (106 település) foglalja magába. A nyugati-északnyugati területeken (vörös szín) várható a legnagyobb emelkedés, melynek értéke 43,1-48,1 %/nap-ra tehető és 57 települést érint megyénkben. A Záhonyi, Vásárosnaményi, Baktalórántházai és Nagykállói járás 66 települése (barna szín) 38,4-43 %/nap többlethőmérséklet emelkedéssel számolhatnak hőhullámos időszak alatt.

32. ábra: Hőhullámok okozta többlethalálozás változás 2021-2050 időszakban (%/év) (saját szerkesztés NATÉR adataiból)

A megye két részre oszlik a hőhullámok okozta elhalálozással kapcsolatban (32. ábra). A megye keleti területein (mátészalkai, csengeri és fehérgyarmati járások) a hőhullámoknak köszönhetően az elhalálozás növekedése 154-166 %/év-re tehető az 1991-2020-as időszakhoz képest, míg a megye többi területén ezen érték várhatóan 166-182%/év. Megyei szintre vonatkoztatva 155,32%/év többlet elhalálozást vetítenek előre a klímamodellek. A 2071-2100-as időszakra vonatkozóan a megye tekintetében több mint 560 %/év többlethalálozást prognosztizálnak. A változást a hőhullámos napok gyakoriságának és többlethőmérséklet változásának együttes várható hatása okozza. A hőterhelésből származó elhalálozások csökkentése érdekében megelőző intézkedéseket lehet végrehajtani. Egyik intézkedés lehet a szellőzés javítása az otthonokban, illetve intézményekben, valamint klímaberendezések telepítése.

Elemzések megállapították, hogy a következő 50 évben várható mérsékelt felmelegedés közvetlen hatása a téli halandóság csökkenése (Keatinge et. al., 2000).

Külföldi tanulmányok (Basu-Samet, 2002, Keatinge et.al., 2000, Marc at.al., 2005, Benjamin at.al., 2006) szignifikáns összefüggést mutattak ki a hőhullámok és az elhalálozások között. A kutatások arra az eredményre jutottak, hogy azok a személyek, akik szív- és érrendszeri, valamint légzőszervi betegségekben szenvednek, a hőhullámok alatt nagyobb arányban haláloznak el (Laurence-Scott, 1997). A hőhullámok fokozott veszélyt jelentenek az idősekre, a csecsemőkre és az alacsony társadalmi-gazdasági státuszban lévő személyekre (Basu-Samet, 2002).

4.2.2 Evapotranszspiráció okozta hatások

Az evapotranszspiráció a talaj és növényzet együttes párolgását jelenti, vagyis magába foglalja a talaj párologtatását (evaporáció), valamint a növényzet párologtatását (transzspiráció) is (Kozák- Lakatos, 1991).

Az evapotranszspiráció mértékének számba vétele és a változás mértékének vizsgálata azért fontos, mert a vízháztartási mérleg legjelentősebb kiadási tagja, valamint a talajnedvesség tartalmának mennyiségét és területi eloszlását befolyásolja, mely a vegetációra, ezáltal a mezőgazdaságra van kihatással. A levegő hőmérséklete szoros korrelációt mutat az evapotranszspirációval. Az emelkedő hőmérséklet hatására növekszik a potenciális párolgás mértéke, ezáltal csökkentve a levegő hőmérsékletét, de csökkenti a talaj nedvességtartalmát is, mely a talaj vízháztartására van kihatással. Ez nemcsak a növény vízellátását határozza meg (Rajkai 2004), hanem befolyásolja a talaj anyag- és energiaforgalmát, illetve az ökológiai tulajdonságainak egyéb elemeit is (pl.: levegőforgalom, biológiai tevékenység stb.).

A potenciális evapotranszspiráció Magyarországon 600-720 mm között változik, melynek döntő hányada a nyári időszakra vonatkozik ¹¹⁶. Az ALADIN klímamodell Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a 2021-2050-es időszakra enyhe emelkedést jósol. A potenciális párolgás mértéke várhatóan 60-80 mm-el lesz több az 1961-1990 között mért értékhez képest, míg 2071-2100-as időintervallumra vonatkoztatva 120-160 mm közötti értékkel lehet számolni. A RegCM klímamodell enyhe párolgási szintemelkedést prognosztizál. A 2021-2050 közötti időszakra 20-40 mm párolgásnövekedéssel számol, míg 2071-2100-ra 100-120 mm-re tehető az evapotranszspiráció mértékének növekedése.

4.2.3 A csapadék változása

A csapadékváltozás jövőbeli tendenciáját a térbeli és időbeli változatossága miatt nehezebb megjósolni. Országos szinten az éves csapadék mennyisége kis mértékben csökken. Az 1981-2010 közötti időszakban hazánkban a csapadék átlag 597 mm volt¹¹⁷.

A talajnedvesség és a hőmérséklet között szoros összefüggés fedezhető fel. Bizonyos régiókban a kutatók kimutatták, hogy az extrém forró szélsőségeket a nedvesség hiánya okozza. Különböző tanulmányokban vizsgálták és megállapították, hogy a talaj nedvességhiánya hatással van a föld-levegő közötti energiaegyensúlyra és ezen keresztül hat a hőmérsékleti szélsőségekre. Az alacsony talajnedvesség- tartalom csökkenti a párolgási hűtést, emiatt növekszik az érzékelhető hőáramlásnak az atmoszférikus hőmérséklete. Mindazonáltal a felhőborítottság és a száraz levegővel kapcsolatos közvetett visszacsatolások kihatással vannak erre a tényezőre (Brigitte-Sonia, 2012).

Az Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) adatai alapján a 1961-2015 között az ország keleti-északkeleti részén (így Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében is) nőtt az éves csapadék mennyisége. A jövőben az évszakos megoszlás tekintetében várható számottevő változás. A nyár kivételével a többi évszak átlagos csapadékintenzitásában növekvő tendenciát jósol az OMSZ. Az ALADIN-Climate modell előrejelzései szerint 2021-2050 időszakra átlagban 25-50 mm-el kevesebb csapadék várható, de számos modell becslése alapján 5%-os csökkenésre

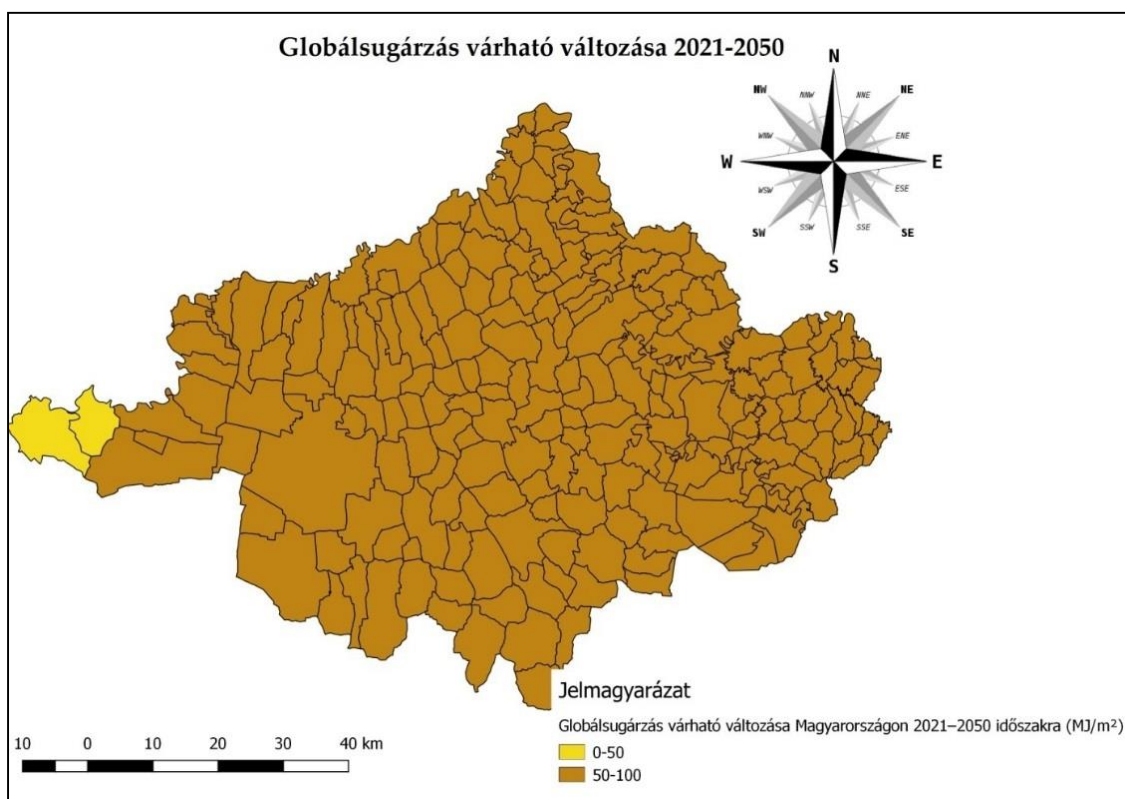
¹¹⁶ <https://www.met.hu> 2019. június 27.

¹¹⁷ https://www.met.hu/eghajlat/eghajlatvaltozas/megfigyelt_valtozasok/Magyarorszag/ 2019. június 28.

lehet számítani. Az Országos Meteorológiai Szolgálat regionális modellkísérletei szerint a 20 mm-t meghaladó csapadékos napok száma növekedni fog (Kovács Z. et al., 2018).

4.2.4 Globálsugárzás általi veszélyeztetettség

A Napból a földfelszínre nagy mennyiségű energia érkezik elektromágneses sugárzás formájában (Tar, 2006). Globálsugárzás alatt a Napból érkező közvetlen sugárzás, valamint az égbolt minden részéről érkező szórt sugárzás összegét értjük. A besugárzás területi eloszlását két tényező határozza meg: a földrajzi szélesség, valamint a felhőzet mennyisége.¹¹⁸

33. ábra: A globálsugárzás várható változása Magyarországon a 2021–2050 időszakra az ALADIN-Climate klímamodell alapján (MJ/m²) (saját szerkesztés NATéR adataiból)

Az 33. ábrán a globálsugárzás várható változása látható. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területének nagy részén 50-100 MJ/m² növekedést prognosztizál az ALADIN klímamodell. Tiszadada és Tiszadob települések esetében 0-50 MJ/m² emelkedés várható.

A globálsugárzás emelkedése szignifikáns összefüggést mutat a rosszindulatú bőrdaganatok előfordulásával kapcsolatban. Ennek oka, hogy a felhőzet csökkenése következtében megnövekszik az ultraibolya sugárzás. A megnövekedett UV sugárzás károsan hat az immunrendszerre, ezáltal növekedhet a megbetegedések száma (VAHAVA projekt, 2005).

¹¹⁸ <https://www.met.hu> 2019. június 27.

4.2.5 Aszály veszélyeztetettség

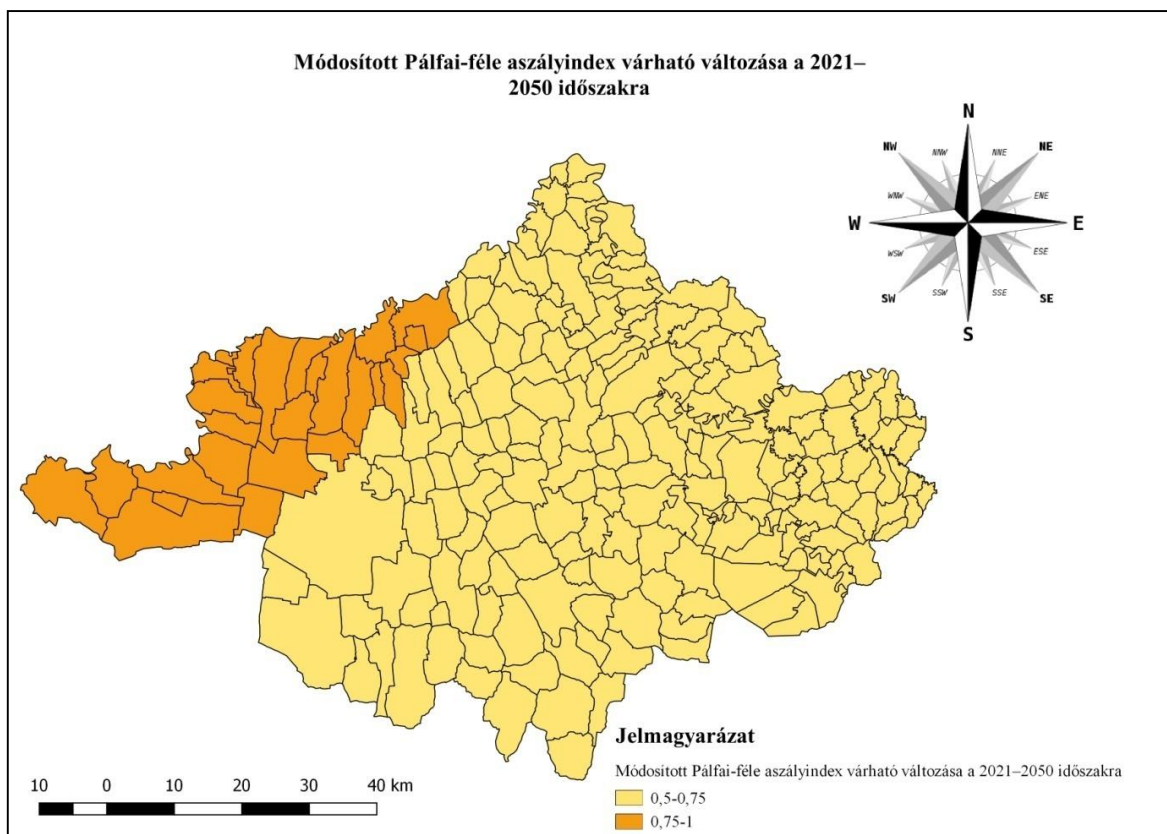
A 2017. évi XVI. törvény alapján aszálynak minősül az az időszak, amikor a csapadék nem éri el a 25 mm-t 30 napon keresztül, és a napi maximum hőmérséklet legalább 15 napon át meghaladja a 31°C-ot.

A vízhiány alapján megkülönböztetünk: meteorológiai (légköri), mezőgazdasági (talaj) és hidrológiai aszályt. Meteorológiai aszálynak az abnormálisan csapadékhiányos időszakokat nevezzük (Kocsis *et.al.*, 2018), mely esetenként többéves is lehet. Az aszály mérési gyakorlata nem egységes, többfajta mérési módszert alkalmaznak a szakemberek (Tamás, 2016., Fiala *et.al.* 2018, Gálya *et. al.*,2015). Számos tanulmány megállapította, hogy Magyarországon - és ezáltal Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében is - az aszály az egyik legjelentősebb környezeti veszélyként jelenik meg, mely átlagosan 3-5 évente alakul ki (Mezősi *et. al.*, 2017).

A regionális éghajlati modellek szerint 2071-2100-ra a Kárpát-medence jelentős térségére a szemiárid jelleg (félszáraz terület) lesz jellemző, amely az aszály gyakoriságának és kiterjedésének növekedését prognosztizálja. Az ariditási index az évi csapadékösszeg és az évi potenciális evapotranszspiráció hányadosaként áll elő, ahol az evapotranszspiráció *Thornthwaite módszere* alapján került meghatározásra. Vagyis adott terület ariditási indexe minél nagyobb negatív értéket mutat, annál jobban ki van téve az aszályos időszak kialakulásának. A klímamodell Szabolcs-Szatmár-Bereg megye teljes területére vonatkozóan -0,2 - -0,15 ariditási index-szel számol, mely egy 8 fokú skálán 5-ös besorolási szintet eredményez, ahol az 1 a legkisebb, a 8 a legnagyobb emelkedést jelenti. Ezen besorolás alapján a megye területe az 5-ös szinten szerepel. 2071-2100-as időszakra vonatkozóan elérheti egyes területeken a -0,45 ariditási értéket is, mely a 8-as szintnek felel meg.

A szárazságnak közvetlen hatása van a társadalomra és a környezetre. Szignifikáns összefüggés van a szárazság a mezőgazdaság termelékenységének csökkenése között (Ladányi *et.al.*,2014), mely élelmiszerhiányt idézhet elő, ami az élelmiszer árak emelkedését vonja maga után lokális és globális szinten. A szárazság által okozott károkat globálisan körülbelül 7 milliárd dollárra becsülik évente (Ormid-Amir, 2015).

A szárazságnak az agráriumon kívül potenciális hatása van a vízi közlekedésre, a víz- és bioenergia termelésre, valamint az energiafogyasztásra. Hazánk éghajlata igen változékony, nagy térbeli és időbeli szélsőségeket mutat. Az aszályos évek egyre gyakoribbá váltak (2003, 2007, 2009, 2012), amely a termésátlagok csökkenésében is megmutatkozik (Gálya *et. al.*,2015).

34. ábra: A módosított Pálfai-féle aszályindex várható változása a 2021–2050 időszakra az ALADIN-Climate klímamodell alapján (saját szerkesztés NATÉR adataiból)

A Pálfai-féle aszályindex egy mezőgazdasági év aszályának erősségét jelzi. A Magyarországon gyakorlatban használt Pálfai-féle aszályindex alapképletében (PAI) az áprilistól augusztusig mért léghőmérséklet átlagát ($^{\circ}\text{C}$) osztjuk el az októbertől szeptemberig tartó időszak havonta súlyozott csapadék összegeinek összegével (mm). A módosított Pálfai-féle aszályindex a havi csapadékösszegek és a havi középhőmérsékletek adatával számol, mely a számítást egyszerűbbé teszi. A 34. ábrán a módosított Pálfai-féle aszályindex várható változása figyelhető meg a 2021–2050 közötti időszakban. Az ábrán látható, hogy a megye nyugati területein 0,75–1, míg a többi területen 0,5–0,75 aszályindex változással számol a modell, ami egy 10 fokú tartományi értékre osztott skálán a 2–3 szintet jelöli, ahol az 1-es a legalacsonyabb, a 10-es a legnagyobb növekedési mértéket jelöli.

A tényleges károk kialakulásában fontos szerepe van a földhasználat módjának. A vízgazdálkodás szempontjából, a mezőgazdaság, mint a legnagyobb földhasználó, nagyon változatos hatást tud okozni. Az aszály elleni védekezés nem csak az öntöző rendszerek kiépítésére, illetve annak a technológiai korszerűsítésére szűkíthető le. A vízgazdálkodásnak, ezen belül az öntözésnek nem csak a termés növelése a fő célja, hanem a termés ingadozásának stabilizálása. A hatékony védekezéshez szükséges olyan vízgazdálkodási szakemberképzés is, akik az új technológiákat (pl.: számítógépes öntözési rendszereket, vezérlési automatizálásokat) üzemeltetni képesek, illetve regionális mérések, öntözési tartamkísérletek alapján vízgazdálkodási információval láthatnák el a vízfelhasználót, a felhasználó pedig ez alapján tervezné meg a mezőgazdasági növénytermesztést.

A megyében kizárólag öntözési célra kiépített öntözőcsatorna rendszer nincs, ugyanis a belvízvédelmi csatornák kettős hasznosításúak. Ez azt jelenti, hogy nemcsak a vizek

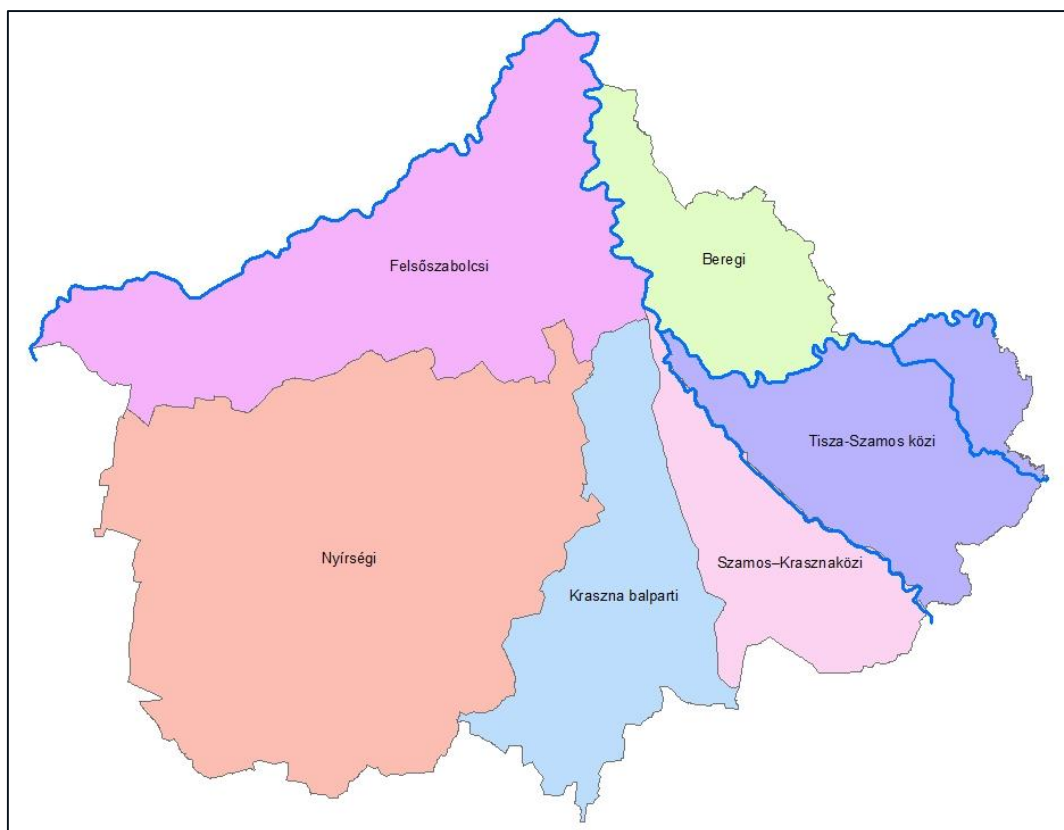
kártételeinek az elhárítása a feladata, hanem öntözőrendszerként is funkcionálnak. Mezőgazdasági (öntözési, halászati) célból felszíni vizet a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság (FETIVIZIG) működési területén a kettős működésű csatornahálózathoz, valamint az állandó jellegű belvíztározókhoz tudnak szolgáltatni. A vízelvezető, kettős működésű csatornaszakaszok hossza 287 km, azaz a teljes FETIVIZIG belvízelvezető csatornahálózat közel 10 %-a. A kettős működésű csatornák fő funkciója a belvízelvezetés és belvízmentesítés, ezt követi a mezőgazdasági vízigények kiszolgálása. Az öntözőrendszerek kialakítására a 2014-2020 közötti EU-s programozási időszakra vonatkozó Vidékfejlesztési Program lehetőséget biztosít a gazdálkodók számára. A 2016-ban begyorsuló pályázati folyamat felvetette az öntözési igények kielégíthetőségének kérdését. Egy-egy egyedi öntözési vízkivétel (legyen az akár felszíni, akár felszín alatti vízből kielégíthető) lokális környezetében általában nem okoz kimutatható kedvezőtlen változást, egy-egy térségben azonban az öntözési és más célú vízkivételek hatásai összeadódva, kumulált módon, akár káros következményekkel is járhatnak vizeink készleteire. Figyelembe véve a Víz Keretirányelv szempontjait, a Vízgyűjtő-gazdálkodási Terveiben foglalt elvárásokat, szükségessé vált átgondolni, hogy az egyes víztestekből milyen vízmennyiségek adhatók ki öntözésre anélkül, hogy az a felszíni és felszín alatti vizek mennyiségében kedvezőtlen, vagy káros hatású, és főleg ökológiai szempontból visszafordíthatatlan változásokat idéznének elő. A Vízkezelési-gazdálkodási Térségi Terv (VKGTT) szükségességét mutatja, hogy a vízhiány és az aszály Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében is egyre nagyobb kihívást jelent. A területhasználati igények eddig a gyors vízelvezetésen alapuló vízgazdálkodási módszereket helyezték előtérbe. Ez ma már nem fenntartható kezeletgazdálkodási stratégia. A belvizek hatékony vízelvezetési szempontjai mellett meg kell jelennie a hasznosítható kezeletekkel való hatékony gazdálkodás szempontjainak is. Az időszakosan érkező fölös kezeletek helyben tartására, szétosztására, lehetőség szerinti tárolására van szükség *(Forrás: FETIVIZIG adatszolgáltatás)*.

A FETIVIZIG 2019. évre aszálykezelési és vízpótlási tervet készített működési területére, mely a beavatkozási lehetőségeket tartalmazza az árhullámból történő vízpótlásra, mobil szivattyús vízpótlásokra és vízvisszatartásra vonatkozóan *(Forrás: FETIVIZIG adatszolgáltatás)*.

A Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság működési területe **hat vízhiányvédelmi körzetre** került felosztásra:

- Nyírségi vízhiányvédelmi körzet,
- Beregi vízhiányvédelmi körzet,
- Felső-Szabolcsi vízhiányvédelmi körzet,
- Tisza-Szamos közti vízhiányvédelmi körzet,
- Szamos-Krasznaközi vízhiányvédelmi körzet,
- Krasznabalparti vízhiányvédelmi körzet.

A körzetek lehatárolása a következő ábrán tekinthető meg.

35. ábra: Vízhányvédelmi körzetek Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (Forrás: FETIVIZIG adatszolgáltatás)

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye vízügyi feladatainak végrehajtása

A Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság (FETIVIZIG) működési területe a Felső-Tisza vízgyűjtőjéhez kapcsolódik, azaz magába foglalja a Tisza Tokajig terjedő, balparti teljes hazai területét, beleértve a Túr, a Szamos és a Kraszna vízgyűjtőterületének hazai részét, valamint a nyíri vizeket összegyűjtő Lónyay-főcsatorna vízgyűjtő területét, valamint a Tisza jobb parti hazai vízgyűjtő területét Lónyáig.

A működési terület (36. ábra) határai: északon a Tisza folyó, észak-keleten az ukrán, keleten és dél-keleten a román országhatár, délen a Nyírség vízválasztója, nyugaton Hajdú-Bihar megye közigazgatási határa. Működési területén 222 db település található, melyek közül kettő, Téglás és Nyíradony Hajdú-Bihar megyében található. Kilenc Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei település (Nyírlugos, Penészlek, Szorgalmatos, Tiszadada, Tiszadob, Tiszaeszlár, Tiszalök, Tiszanagyfalu, Tiszavasvári települések) a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság (TIVIZIG) működési területén helyezkedik el (Forrás: FETIVIZIG adatszolgáltatás).

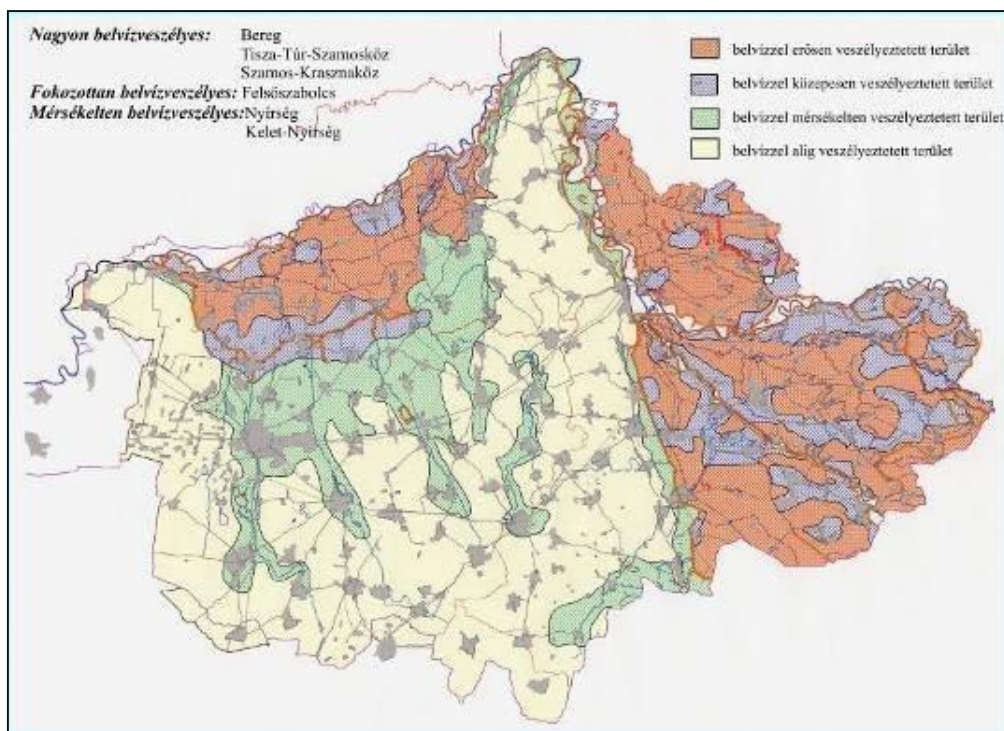

36. ábra: Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság működési területe ¹¹⁹

4.2.6 Belvíz általi veszélyeztetettség

A belvíz szintén rendszeresen előforduló környezeti veszély, átlagosan 2-4 évente okoz károkat a mezőgazdasági területeken. A belvíz előfordulását nagyon sok helyi tényező befolyásolja, éppen ezért nehéz meghatározni a belvízveszély változásának jövőbeli alakulását. Az evapotranspiráció növekedése és a fagyos napok számának csökkenése a belvíz képződés csökkenését idézi elő, míg az intenzívebbé váló csapadékesemények, a nyári-tavaszi elöntések, annak növekedéséhez járulnak hozzá (Mezősi et. al. 2017).

¹¹⁹ <https://www.fetivizig.hu/hun/mukodesi-terulet> 2019. július 10.

37. ábra: Dr. Pálfai Imre féle belvíz-veszélyeztetettségi térkép (Forrás: Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság)

A megye 229 településéből a belvíz által érintett települések száma 89 db. A Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság működési területe (5 456 km²) a Felső-Tisza vízgyűjtőjéhez kapcsolódik. Dr. Pálfai Imre féle belvíz-veszélyeztetettségi térkép alapján a hat belvíz-öblözet közül a Beregi, a Tisza-Túr-Szamos-közi és a Szamos-közi öblözetek nagyon belvíz-veszélyeztetettek. A Felső-Szabolcsi belvízrendszer fokozottan, míg a Nyírség, és a Kelet-Nyírség mérsékelten veszélyeztetett kategóriába tartozik. A belvíz káros hatásainak mérséklése érdekében szükség van a hatékonyabb vízrendezési-vízszervezési munkára, átgondoltabb településfejlesztésre, racionálisabb földhasználatra, a vízviszonyokat jobban figyelembe vevő agrotechnikára, valamint a csatornák és a külterületi csapadék vízelvezető karbantartására (VAHAVA projekt, 2005, Kovács Z. et al., 2018).

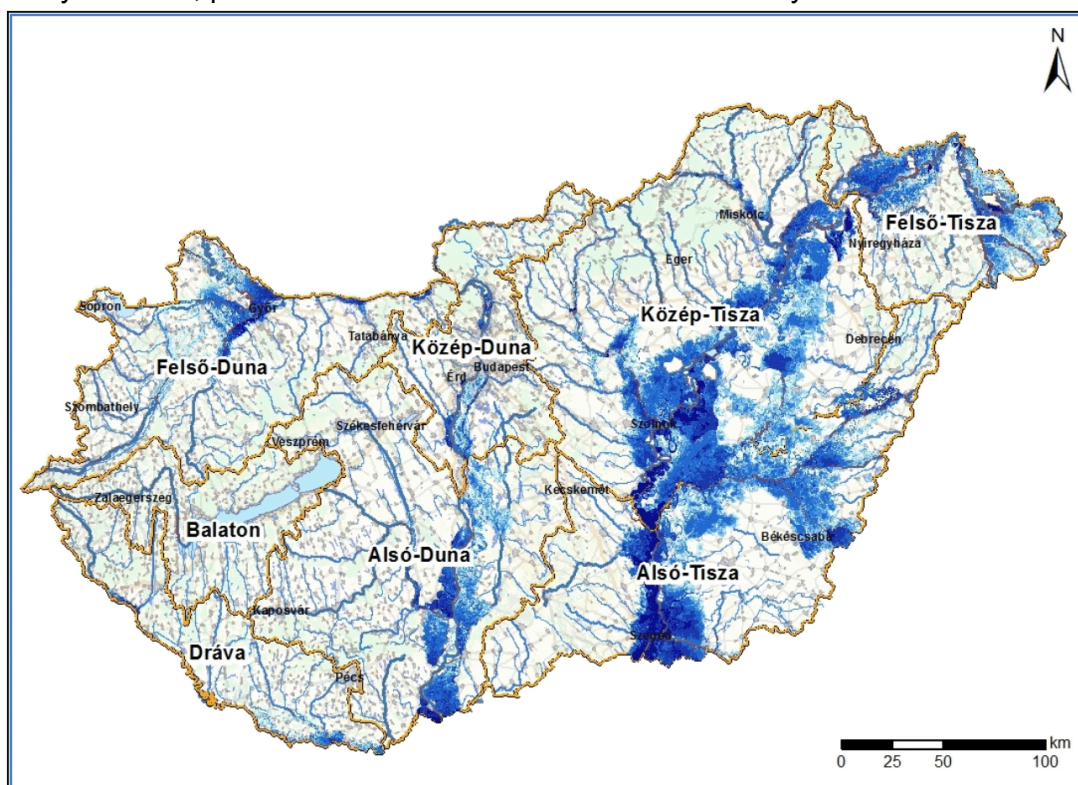
A Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság működési területén található összes településen kiépített a belterületi csapadékvíz elvezető hálózat. 2018-ban a hálózat hossza 5 445 km, melynek egyik fele (2 837 km) a belterületen, másik fele (2 608 km) külterületen található. A csapadékvíz gyors, és károkozás nélküli levezetése, valamint a lakott terület védelme érdekében a belterületeken lévő csatornák 65 %-a zárt szelvényű, vagy beton burkolatú csatorna. A víz helyben tartása, esetleges további felhasználása, valamint gazdaságosság céljából a külterületen lévő csatornák 88 %-a földmedrű. A Magyar Állam tulajdonában, és a FETIVIZIG kezelésében lévő csatornahálózat elsődleges feladata a csapadékban gazdag időszakban a vízgyűjtő területen felgyülemlett többlet vizek károkozás nélküli levezetése. A csapadékban szegény időszakokban, valamint az öntözési idényben ezen csatornahálózatból kell biztosítani a gazdálkodóknak az engedélyükben szereplő vízmennyiséget, melyet öntözésre, illetve halászati hasznosításra fordítanak. A belvízcsatornák sok esetben a szennyvíztisztító telepek tisztított szennyvizeinek és egyéb használt vizek (ipari, strand stb.) befogadói. Kedvezőtlen esetekben egyazon csatornába kerül tisztított szennyvíz és a használt termásvíz bevezetés, és a bevezetés alatti szakaszon jelentkezik vízkivételi (öntözési) igény

is. A Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság működési területén 39 belvízcsatornába, 47 helyen vezetnek be tisztított szennyvizet és egyéb használt vizet, mely közül 6 db belvízcsatorna kettős működésű, azaz öntözési célt is szolgál (hossza 146 km). Ez azt jelenti, hogy az öntözésre szolgáló csatornahálózat felébe tisztított szennyvizet vezetnek. Különös figyelmet kell fordítani a fenti esetekben a csatornába jutó és onnan szolgáltatott víz minőségére, melynek egyik eszköze lehet a szennyvíztisztító telepek tisztítási hatásfokának növelése (Forrás: FETIVIZIG adatszolgáltatás).

4.2.7 Árvíz általi veszélyeztetettség

A Tisza vízgyűjtőjén lehullott csapadék mennyisége, illetve a téli csapadék (hó, jég) olvadása és lefolyása határozza meg elsősorban az árvizek kialakulását (VAHAVA projekt, 2005).

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területének 38 %-a árvíz szempontjából veszélyeztetett területnek minősül, melynek területi elhelyezkedése a 38. ábrán látható. A megye legjelentősebb folyói a Tisza, Szamos, Túr, Kraszna, valamint a Lónyai-főcsatorna (Keleti-főcsatorna). Hazánkra, ezen belül Szabolcs-Szatmár-Bereg megyére is a medencejelleg jellemző, aminek vannak kedvező hatásai, de az árvíz veszélyeztetettség szempontjából hátrányként kell kezelni. Mivel a szomszédos országokból származó vízkészlet a megye területén a folyók révén áthalad, mely nagy mennyiségű, a nem megfelelő védekezés esetén rendkívül nagy károkat okozhat. Az árvizek nem csak gazdasági, hanem természeti károkat is eredményezhetnek, például felszíni és felszín alatti vizek elszennyeződését.

38. ábra: Országos árvíz veszélyeztetettségi térkép (Forrás: Belügyminisztériumi Közlemény, 2016)

Vízgazdálkodási szempontból Szabolcs-Szatmár-Bereg megye döntő része a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatósághoz tartozik. Megyénk árvízveszély szempontjából magas besorolási értékkel rendelkezik, ez több mint 130 települést érint. A megye területén kialakuló árvizekre a gyors lefutás jellemző. A gyorsan kialakuló és gyors lefutású árvizek a

természetföldrajzi tényezőkre vezethetők vissza. Az árvíz kialakulásának számos tényezője van, de kiemelhető a csapadék mennyiségének mértéke, intenzitása, a meder formája, mélysége, a terület esése, a hullámtér feltöltődése stb. (Kovács Z. et al. 2018).

Az 1 965 km² árvíz által veszélyeztetett területet 541 km hosszú árvédelmi töltés védi. Az igazgatóság területén található az ország árvízvédelmi fővonalainak 15 %-a és a folyóhálózat 10 %-a. A FETIVIZIG meglévő árvízvédelmi műveinek fenntartását és azok fejlesztését évről-évre folyamatosan végzi, így annak pozitív hatása a folyók menti ártéri öblözetek valamennyi települését érintik. Az intézkedések a megye árvízvédelmi biztonságának növelését szolgálják (Forrás: FETIVIZIG adatszolgáltatás).

Az árvízi előntéssel veszélyeztetett településeket és azok számát ártéri öblözetenként a következő táblázat tartalmazza.

20. táblázat: Árvízi előntéssel veszélyeztetett települések ártéri öblözetenként (Forrás: FETIVIZIG adatszolgáltatás)

Ártéri öblözet	Veszélyeztetett települések száma	Veszélyeztetett települések
Ágerdői	1	Ágerdőmajor
Berkeszi	1	Berkesz
Zsadányi	1	Kemecse
Kótaji	1	Kótaj
Nyírbogdányi	1	Nyírbogdány
Tiszaszentmártoni	2	Eperjeske, Tiszaszentmárton
Benki	1	Benk
Palád-Csécsei	10	Botpalád, Garbolc, Kispalád, Magosliget, Milota, Nagyhódos, Tizsakóród, Tiszabecs, Tiszacsécse, Uszka
Nagyantanyai	1	Gávavencsellő
Mágai	1	Nagyhalász
Vitkai	1	Vásárosnamény-Vitka
Vásárosnamény-Benki	7	Aranyosapáti, Gyüre, Kisvarsány, Mezőladány, Nagyvarsány, Újkenéz, Vásárosnamény
Beregi	17	Csaroda, Gelénes, Gergelyugornya, Gulács, Hetefejércse, Jánd, Lónya, Márokpapi, Mátyus, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tizsakerecseny, Tizsaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya
Szamos-Krasznaközi	18	Csenger, Csengerújfalú, Fülöpösdaróc, Géberjén, Györtelek, Kocsord, Olcsva, Ökörítőfűpös, Pátyod, Porcsalma, Rápolc, Szamosangyalos, Szamoskér, Szamosszeg, Tiborszállás, Tunyogmatolcs, Tyukod, Ura
Szamosközi	41	Cégénydányád, Csaholc, Császló, Csegöld, Csengersima, Darnó, Fehérgyarmat, Fűlesd, Gacsály, Gyűgye, Hermánszeg, Jánkmajtis, Kérsemjén, Kisar, Kisnamény, Kisszekeres, Komlódtótfalu, Kölcse, Kömörő, Mánd, Méhtelek, Nábrád, Nagyar, Nagyszekeres, Nemesborzova, Olcsvaapáti, Panyola, Penyige, Rozsály, Sonkád, Szamosbecs, Szamossályi, Szamostatárfalva, Szamosújlak, Szatmárcseke, Tizsataberek, Túrístvándi,

		Túrricse, Vámosoroszi, Zajta, Zsarolyán
Felső-Szabolcsi	27	Beszterec, Buj, Demecser, Dombrád, Döge, Fényeslitke, Gégény, Győröcske, Ibrány, Kék, Kékcse, Komoró, Nagyhalász, Paszab, Pátroha, Rétközberencs, Szabolcsveresmart, Tiszabercel, Tiszabездéd, Tiszakanyár, Tiszarád, Tiszatelek, Tuzsér, Újdombrád, Vasmegyer, Záhony, Zsurk
Tímári	3	Balsa, Szabolcs, Tímár
Tiszanagyfalui	1	Rakamaz
Összesen:	135	

Az árhullámok károkozás nélküli levezetésére a legalkalmasabb megoldás a nagyvízi meder rendezése, a hazai ártéren megvalósítható tározásos árapasztó-rendszer, valamint az árvízvédelmi töltések előírt méretre történő kiépítése.

4.2.8 Ivóvízbázisok veszélyeztetettsége

A sérülékeny ivóvízbázisok olyan természeti-földtani környezetben találhatók, ahol a terepfelszín alá kerülő szennyező anyagok lejuthatnak a vízellátást biztosító víztömegbe. A felszín alatti vízbázisok veszélyeztetettségét a vízáadó típusa alapvetően meghatározza. Sérülékeny földtani környezetűek a talajvízbázisok, a fedetlen karsztvízbázisok és a parti szűrűsű vízbázisok. A konkrét földtani felépítéstől függően a sekély rétegvízbázisok is lehetnek sérülékenyek. Ezeken a vízbázisokon jelenthetnek elsősorban kockázatot a természetes folyamatok és a prognosztizált éghajlatváltozásból eredő szélsőségek is. A Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság működési területén a vízbázisok egy kivétellel, nevezetesen Terem-Sárgaháza kivételével rétegvízbázisok. Felszíni ivóvízbázisok a működési területen nincsenek.

A Vízyűjtő-gazdálkodási Tervek felülvizsgálata (VGT2) során elemzésre kerültek a felszín alatti ivóvízbázisok veszélyeztetettségei.

Az állapotot és a veszélyeztetettséget meghatározó terhelések és folyamatok a következők:

- jogi védelem hiánya,
- az emberi tevékenység által okozott tényleges és potenciális terhelések hatása,
- termelőkutak, vagy a védőterületen belül található megfigyelő kutak szennyezettsége,
- védőterületen belül feltárt (a megfigyelő kutak által nem feltétlenül jelzett) felszíni víz, talajvíz- vagy talajszennyezések,
- területhasználathoz kapcsolódó veszélyeztetettség (belterületek és mezőgazdasági területek együttes aránya a vízbázison),
- felszíni víz szennyeződéséből fakadó veszélyeztetettség,
- vízáadó földtani közeg veszélyeztetettsége,
- éghajlati veszélyeztetettség (mennyiségi, vízminőségi),
- árvízi veszélyeztetettség.

A klímaváltozásból származó potenciális veszélyek a felszín alatti vizek utánpótlására is kihatással vannak, mivel az utánpótlást a csapadék biztosítja. A felülvizsgálat során három kategóriába sorolták a vízbázisokat, ezek a következők: *nincs jelentős veszély, közepes veszély és jelentős veszély*. A működési területet érintő vízbázisok a Vízyűjtő-gazdálkodási

Terv felülvizsgálata során döntően a *nincs jelentős veszély* kategóriába lettek besorolva, mivel ezek a kutak döntően mélyebb vízáadó rétegekre lettek kialakítva. Terem-Sárgaháza kapott 'jelentős veszély' megjelölést, mivel az érintett vízműkút igen sekély, 39,0 méteres talpmélysége és 21,0-33,0 méter közötti szűrőzése miatt.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei vízbázisok klímaérzékenységet ismertető táblázat az 1. sz. mellékletben található (*Forrás: FETIVIZIG adatszolgáltatás*).

Emberi tevékenység által okozott tényleges és potenciális szennyezések

A vízbázisok belső védőövezete szigorúan védett, többnyire kerítéssel körülvett terület, ahol csak a termelő objektumok lehetnek, és ahol csak az üzemeltető szervezet munkatársai tartózkodhatnak. A külső védőövezetre is szigorú előírások vonatkoznak, szennyező tevékenységek nem végezhetők és csaknem az összes új tevékenység tiltott, vagy vízre orientált ún. egyedi vizsgálathoz, illetve környezeti hatásvizsgálathoz kötötten engedélyezhető. A hidrogeológiai védőövezetek területén azonban a KÁRINFO adatbázis és a diagnosztikai vizsgálatok felmérése szerint számos potenciális pontszerű szennyezőforrás található: üzemanyag- és fűtőanyag tárolók, nagy állatlétszámú, iparszerű állattartótelepek, növényvédő szer- és műtrágya raktárak, felhagyott TSZ géptelepek és illegális vagy legális, de nem megfelelő kialakítású hulladéklerakók. Ezek többnyire közvetlenül nem szennyezik a területet, de a havária jellegű (emberi tevékenység során bekövetkező, váratlan, hatásában jelentős, nem szándékosan okozott káresemény) szennyezések lehetősége fennáll.

A hidrogeológiai védőövezetek területén a diffúz szennyezőforrások veszélyességét a diagnosztikai vizsgálatok igazolták. A diffúz szennyeződések nagy része a települési és a mezőgazdasági területhasználatú területekről származik. Ezeknek a területeknek a védőövezeten belüli aránya potenciális veszélyre utal (*Forrás: FETIVIZIG adatszolgáltatás*).

Vízkeszletezés, és - tárolás

Az Igazgatóság működési területén 12 db belvítározó van, amelyekben maximálisan 34 millió m³ mennyiségű víz tárolására van mód. Ezek a víztározók a következők: Oláhréti-tározó, Nagyréti-tározó, Harangodi-tározó, Leveleki-tározó, Rohodi-tározó, Vajai-tározó, Pazarnyi-tározó, Rétközi-tó, Szamosmenti-tározó, Szamossályi-tározó, Tunyogmatolcsi Holt-Szamos, Penyigei-tározó. A 12 db víztározó közül 7 db a 46. számú Nyíri belvízrendszerben található. A nyírségi tározók elsődleges szerepe a belvíz késleltetett levezetése a főgyűjtő Lónyay-főcsatornába. Feltöltésük kizárólag a vízgyűjtő-területen összegyülekező csapadékvizekből valószínűsíthető meg, a belvízrendszer ilyen értelemben zárt, más vízrendszerekkel nincs kapcsolatban. A tározott víz mennyisége a hidrometeorológiai körülményektől függ, ezért aszályos időszakban nagyon víztakarékosan gazdálkodnak a vízkészletekkel. A Nyíri belvízrendszertől északra fekvő 45. számú Felső-Szabolcsi belvízrendszerben található a megye legnagyobb kiterjedésű tározója, a Rétközi-tó. 2016-tól belvíz és árvíz hiányában, már alacsony tiszai vízállásnál is lehetséges a tározó Tisza folyóból történő szivattyús vízpótlása. A Szamos folyó holtmedreiben üzemeltetett tározókat (Szamosmenti, Szamossályi, Penyigei tározók) már nem csak belvízből tudják feltölteni, hanem megfelelő mértékű vízszintemelkedés esetén a folyón levonuló árhullámokból is gravitációsan. A tározókat komplexen lehet hasznosítani, a belvízi biztonság fokozásán túl, mezőgazdasági, esetenként horgászati vízigényeket is kiszolgálnak, továbbá járulékos hasznosításukra (strand, vízi sportok) is lehetőség van (*Forrás: FETIVIZIG adatszolgáltatás*).

A következő táblázat szemlélteti Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén lévő víztározók főbb adatait.

21. táblázat: Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében elhelyezkedő víztározók (Forrás: FETIVIZIG adatszolgáltatás)

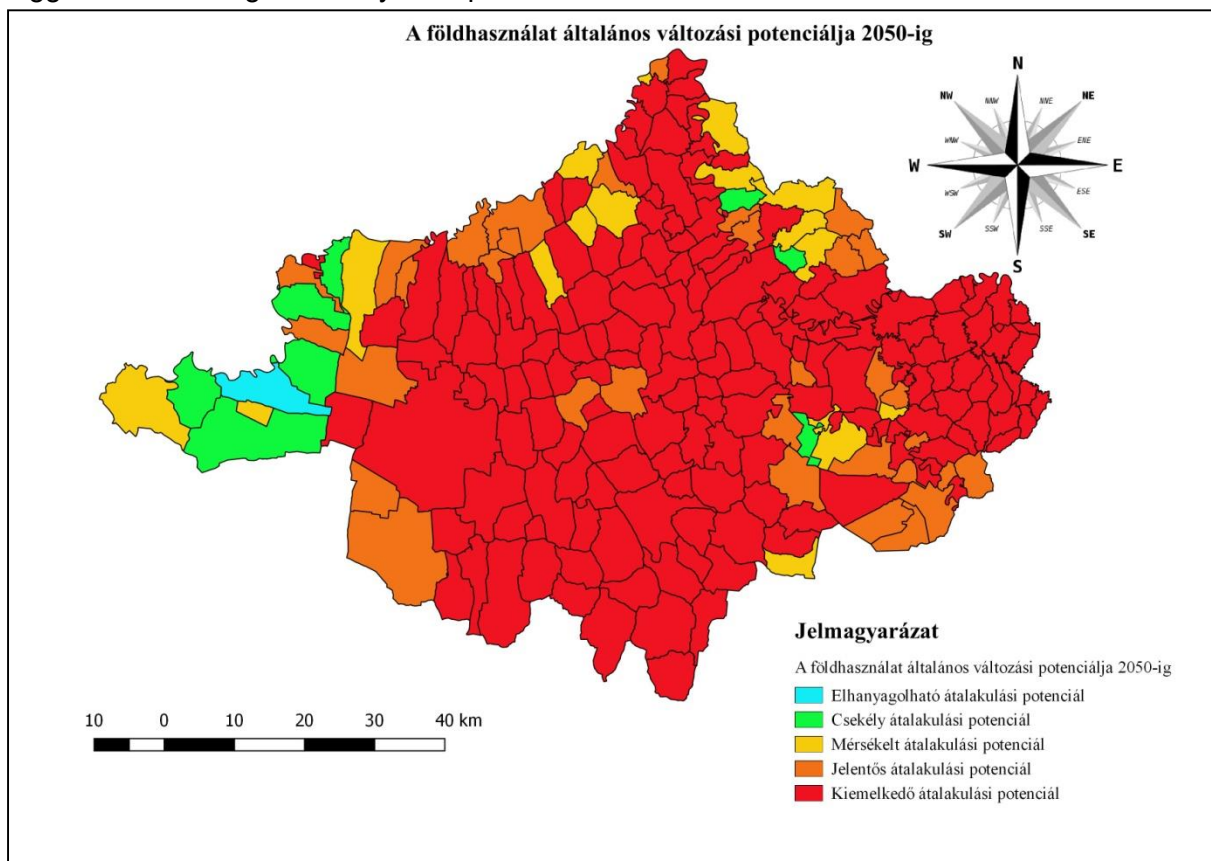
Tározó megnevezése	Érintett település	Tározási kapacitása üzemi vízszinten (ezer m ³)
Császárszállási tározórendszer (Oláhréti, Nagyréti)	Nyíregyháza	3 781
Harangodi	Nagykálló	703
Leveleki	Levelek	3 610
Rohodi	Nyírmada, Vaja	655
Vajai	Vaja, Őr, Kántorjánosi	665
Pazarnyi	Ófehértó, Nyírgyulaj	340
Rétközi-tó	Szabolcsveresmart, Kékcse	8 310
Szamosmenti	Csegöld, Csengersima	1 450
Szamossályi	Szamossályi, Szamosújlak, Hermánszeg	1 010
Penyigei	Penyige, Fehérgyarmat	250
Tunyogmatolcsi Holt-Szamos	Tunyogmatolcs, Géberjén, Györtelek, Ökörítőfölpös, Fölpösdaróc	4 450
Összesen:		25 224

Fontos kérdés a meglévő tározók rekonstrukciója, hiszen ezek többsége az 1960-70-es években lett üzembe helyezve. Az eredeti tározókapacitás helyreállítása érdekében szükségessé vált a tározótér kotrása. A Szamosmenti és Szamossályi öntözőrendszerben jelenleg csak a Szamossályi tározó vízkészlete használható öntözésre. A Szamosmenti, a Szamossályi és a Penyigei tározó, valamint a vízelosztó útvonalak menti területek vízellátása folyamatosan biztosítható lenne, ha a Szamos folyó jobb partján, Komlódtótfalu térségében, állandó vízkivételi mű épülne. Az elképzelt beruházás részeként az érintett csatornák és műtárgyak rekonstrukcióját is el kell végezni, a tározóterek kotrásával együtt. Az elmúlt évek vízhiányos időszakai rávilágítottak arra, hogy a nagy vízgyűjtőterülettel rendelkező Tunyogmatolcsi Holt-Szamos vízellátása is veszélybe kerülhet. Krasznai vízpótlással megvalósulhat kisvízi, döntően nyári időszakban a Szamos-Kraszna közti belvízrendszer (Ecsedi láp) vízháztartási jellemzőinek javítása, megteremtve a lehetőségét a Kraszna - Lápi-főcsatorna rendszere és a Tunyogmatolcsi Holt-Szamos – Keleti-övcatorna rendszere közötti vízáttárolásnak. A Szamos bal partján, Csengernél, gravitációs vízkivételre jelenleg csak az I. fokú készülségi szinthez (csengeri vízmércén 500 cm) közeli vízállásnál van lehetőség, ami ritkán fordul elő. A folyamatos vízpótlás érdekében a Szamos bal partján, a 49+600 fkm szelvényében egy vízkivételi mű megépítésével és egy kisebb csatornaszakasz építésével gravitációsan el lehet juttatni a vizet a Recsege dombi csatornába, valamint a Sásági csatornába. Mindkét csatorna a Keleti-övcatornába torkollik, biztosítva ezzel a Keleti-övcatorna öblözetének vízpótlását a vízhiányos időszakokban.

A működési terület legkritikusabb pontja leginkább talajtani és domborzati okokból a nyírségi homoktáj. A térség vízháztartásának javítása csakis átfogó műszaki megoldásokkal képzelhető el hosszú távon. A helyi vízvisszatartási beavatkozások – bár nem nélkülözhetők - hatásukat rövidebb időszakra és kisebb területen tudják kifejteni, a visszatartott víz mennyisége pedig a hidrometeorológiai tényezőktől függ. A Tisza folyó vízkészletére alapozott térségi vízátervezéssel több vízszállítási útvonalon közvetlenül a folyóból, vagy közvetve a Keleti-főcsatornából lehetne vizet biztosítani a nyírségi mezőgazdasági területekre. Mivel a Nyírség területe Hajdú-Bihar megyét és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét együttesen érinti, ezért a leghatékonyabb műszaki megoldás a déli vízpótlás, amivel a vízvázlatától északra és délre egyaránt vizet lehet juttatni a főfolyásokba. Összességében a Nyírség vízháztartásának javítása nemcsak megyei, hanem kormányzati szándék is. Hosszú távon egy ilyen mérvű beruházással az éghajlatváltozás negatív hatásai jelentősen mérsékelhetők a térségben (Forrás: FETIVIZIG adatszolgáltatás).

4.2.9 Földhasználat

A földhasználat alakulását a környezeti és társadalmi-gazdasági hatások együttesen befolyásolják. A földhasználat megváltozása komoly kihatással lehet a klímaváltozás következményeire. A földhasználat változása erősítheti és csökkentheti is a negatív hatásokat, pl. erdőtelepítéssel vagy településen belüli zöld park létrehozásával csökkenthető a vízvesztés és a termikus stressz mértéke. Emiatt a földhasználat számos más szakpolitikai terület, így a területi kohézió, a várostervezés, a mezőgazdaság, a közlekedés és a természetvédelem számára is egy fontos tényező. Emiatt a földhasználati változások erősen függenek az országos és helyi szakpolitikától.

39. ábra: A földhasználat általános változási potenciálja 2050-ig (saját szerkesztés NATÉR adataiból)

A NATÉR földhasználati potenciál modellezése során létrehoztak egy-egy átalakulási potenciál térképet minden felszínborítási típus között (összesen 30-at) (Farkas – Lennert 2015). Ezeknek a térképeknek az összevonásával alakították ki az egyes felszínborítási kategóriáknak az átalakulási, illetve bővülési potenciálját, melynek eredményét a 39. ábra mutatja be. A térképen látható, hogy 170 településre vonatkozóan kiemelkedő átalakulási potenciállal számolnak az éghajlati modellek, ez Szabolcs-Szatmár-Bereg megye településeinek 74,2 %-át érinti.

Összeségében elmondható, hogy a földhasználat változásainak üteme nagyon lassú, évente Magyarország területeinek 1%-án történik változás. Ez az érték kimagaslónak számít, mely a jövőben valószínűsíthetőleg mérséklődni fog¹²⁰

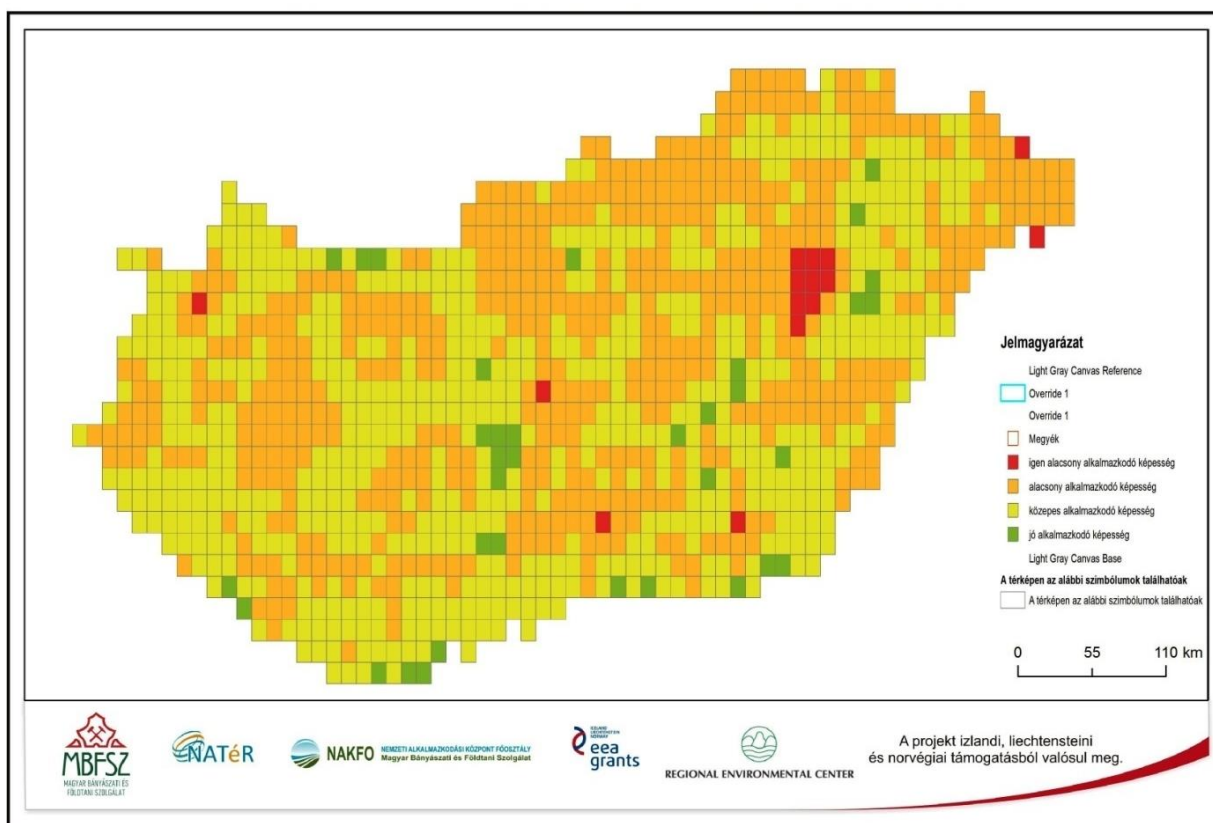
A felszínborítási típusok közül a szántóterület átalakulási potenciálját vizsgálva, arra a következtetésre jutottak a szakemberek, hogy a jó mezőgazdasági adottsággal bíró területek alacsony értéket vesznek fel (az átalakulási potenciál nem jelentős). Nagy átalakulási potenciállal rendelkezik a Nyírségi homokvidék, illetve a nagyvárosok közvetlen környezete, ahol a szántóterületek csökkenése várható. Emögött a kedvezőtlen környezeti adottságok és az ezzel járó magasabb termelési költségek, valamint a települési területek térnyerése áll. Szőlő- és gyümölcsültetvények esetében a Nyírségre vonatkozóan területcsökkenést prognosztizáltak a szakértők. Feltételezésük szerint a szőlő- és gyümölcsös területek összevonása miatt, a szőlőültetvények területének a csökkenésére és a gyümölcsösök bővülésére kell számítani. A mesterséges felszínek bővülése koncentráltan a nagyobb városok környezetében jelenhet meg. A korábbi tendenciáknak megfelelően az elnéptelenedő területeken az elhagyott ingatlanokat és iparterületeket nagy valószínűséggel nem rekultiválják és nem történik meg a funkcióváltás, emiatt ezen területek hasznosítása nem valósul meg. A gyepterületek esetében csökkenésre, az erdőállományok vonatkozásában pedig bővülésre lehet számítani a Nyírség területén (Farkas – Lennert 2015).

4.2.10 A szántóföldi növénytermesztés alkalmazkodóképessége

Az éghajlati előrejelzések a hőmérséklet emelkedését prognosztizálják. Ebből kifolyólag rövidülő termésidőszakokkal, felgyorsuló lombzat pusztulással, a nagyobb vízstresszek hatására lecsökkent fotoszintézissel, valamint a pollenkiszóródás idején uralkodó szélsőségesen magas hőmérséklet következtében hiányos beporzással lehet számolni. Az egyre gyakoribb időjárási anomáliák a terméshozamok ingadozását eredményezhetik. A mezőgazdasági termelést számos tényező módosíthatja, többek között az éghajlat, a hidrológiai viszonyok, a talajadottságok és az emberi tevékenység is.

A csapadékváltozás előrejelzése: az éves mennyiség jelentősen nem fog megváltozni, de az eloszlása a mezőgazdaság számára kedvezőtlen módon alakulhat. A csapadék mennyiségének csökkenése a nyári és őszi időszakban következhet be, míg a téli és tavaszi időszakban csapadékmennyiség növekedés várható, ami a mezőgazdasági növénytermesztésre komoly negatív kihatással bírhat (Bede, 2010).

¹²⁰ <http://nater.mbfisz.gov.hu>

40. ábra: Szántóföldi növénytermesztés alkalmazkodó képesség indikátor (az 1-5 komponensek súlyozott átlaga) (Forrás: NATÉR)

Az éghajlat meghatározza a terméseredmény minőségét és mennyiségét. Mezőgazdasági növénytermesztés szempontjából a talajok víztároló és vízszolgáltató képessége egy sarkalatos kérdés, és a klímaváltozás eredményeként ezen képesség egyre jobban felértékelődik. A 40. ábrán a szántóföldi növénytermesztés alkalmazkodó képesség indikátor látható az ország teljes területére vonatkozóan. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyére nézve megfigyelhető, hogy tájtani besorolás alapján a Beregi-sík és a Szatmári-sík alacsony alkalmazkodóképességgel rendelkezik. A növénytermesztési ágazatban mind gyakrabban fellépő vízhiány, valamint a vele járó hőhullámok következtében kialakuló szárazságstressz jelentős termés kieséseket eredményezhet. Erre jó példa a kukorica termésátlag-változása, mely esetében az ALADIN-Climate és RegCM modellek adatai alapján csökkenő tendencia várható a 2021-2050-es időszakban. Az előrejelzés alapján a megye területére átlagban 0,5-1 t/ha csökkenés várható a kukorica termésátlagában úgy, hogy a terület intenzíven műtrágyázva van. 2071-2100 időszakra vetítve 1,5-2 t/ha termés csökkenésre lehet számítani. A napraforgó termésátlagára vonatkozóan 2021-2050-es időszakot figyelembe véve 0,2-0,6 t/ha, 2071-2100-as időszakra 0,6-1,2 t/ha termés csökkenést prognosztizál a két éghajlati modell. Míg egyes szántóföldi növények esetében termés csökkenéssel, addig más növényi fajok termésének növekedését idézheti elő a klímaváltozás. A búza, árpa, repce esetében termés növekedés várható. Megállapítható, hogy a tavaszi vetésű növények esetében, a termésátlagot figyelembe véve a megye teljes területére vonatkozóan mérsékelt negatív hatás várható, míg az őszi vetésű növények esetében mérsékelt pozitív hatásokat jeleznek a klímamodellek.

A negatív hatások kisebb-nagyobb mértékben enyhíthetők a helyi alkalmazkodóképesség mértékétől függően, amely számos környezeti és antropogén tényező eredője. A klíma sérülékenység elemzése segítségével térben explicit módon határozhatjuk meg azon területeket, ahol a klímaváltozás nagymértékű negatív hatásokat eredményez, ugyanakkor a mezőgazdasági rendszer alkalmazkodóképessége gyenge. Ezek a területek kiemelt figyelmet követelnek majd a jövőben (Kovács Z. et al. 2018).

4.2.11 Erdők veszélyeztetettsége

Az erdők társadalmi jelentősége nagymértékben megnőtt, miután környezeti, egészségügyi szerepe nyilvánvalóvá vált. Magyarország területének egyötödén található erdő, mely az egészséges emberi környezet alapvető része (FM, 2016).

A klímaváltozás hatásai jelentős mértékben befolyásolják az erdőstársulásokat. Nemcsak az egyes fajok elterjedését és ezáltal az erdők összetételét befolyásolja, hanem az erdők átlagos szervesanyag-termelését, egészségi állapotát, magtermés mennyiségét, a faanyag felhasználhatóságát és egyéb tényezőkre is hatást gyakorol (Führer 2018).

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye erdő területének nagysága 2014-2015 között az előző évhez képest 142,74 hektárral csökkent. 2015-2016 között 166,63 hektárral növekedett a 2014-2015-ös évhez képest. 2016-2017 között az erdőállomány 803,14 hektárral növekedett az előző évhez képest. 2018. január 1-ei adatok alapján Szabolcs-Szatmár-Bereg megye összes erdő területe **130 493,86 hektár** volt. A következő táblázatban a megyében található 11 LEADER Helyi Akciócsoport működési területén lévő erdőállomány 2014-2017 időszak közötti változása követhető nyomon. (A táblázat nem tartalmazza Nyíregyháza, Vásárosnamény, Mátészalka, Kisvárda, Tiszalök és Nyírbogát települések adatait, mivel a nevezett települések önálló akciótervet készítenek.)

22. táblázat: Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei LEADER Helyi Akciócsoportok működési területén lévő erdőterület változása 2014-2017-ig (hektárban)

LEADER Helyi Akciócsoportok neve	2014-2015 (ha)	2015-2016 (ha)	2016-2017 (ha)
Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület	-22,55	-0,42	32,19
Csengeri Járás LEADER Egyesület	13,46	-23,1	22,46
Egy Jobb Életért Közhasznú Egyesület	-16,61	25,24	8,78
Felső-Szabolcsi Vidékfejlesztési Egyesület	-13,04	-2,6	105,02
Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület	-89,46	8,25	41,95
Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület	0,4	0,08	-15,77
Nyírség és Rétköz Határán Vidékfejlesztési Egyesület	-0,28	-11,6	7,99
Nyírség Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület	-20,44	2,21	87,55
Szatmár LEADER Közhasznú Egyesület	52,23	111,89	280,4
Szatmári Síkság LEADER Egyesület	-9,28	54,18	124,1
Tiszatér LEADER Egyesület	-15,96	1,38	102,46

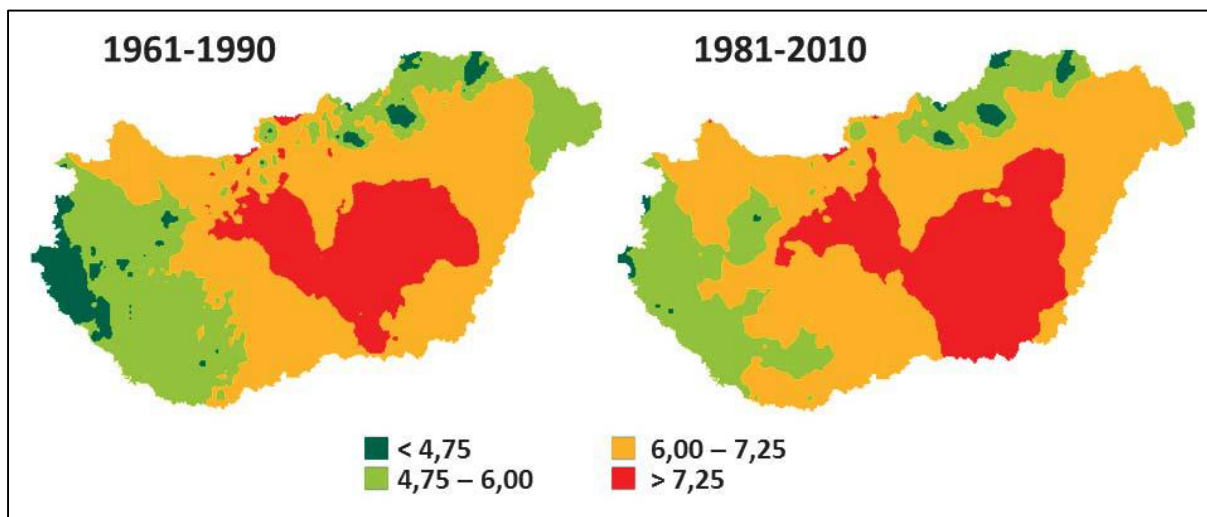
Erdészeti klímaosztályok

Az erdők fiziológiáját, növekedését, kiterjedését alapvetően befolyásolják az adott terület klimatikus viszonyai. A fák növekedése és a klíma közötti ok-okozati kapcsolatot befolyásoló periódusok időjárási körülményeit az egyszerűsített erdészeti szárazsági mutató (*Forestry Aridity Index, röviden FAI*) jellemzi. A FAI-t az 1901-2000-ig tartó meteorológiai mérések adatbázisának havi csapadék és hőmérsékleti idősorából alakították ki.

Az adatokból számított átlagos FAI mutatók és a térség zonális faállományai alapján húzták meg az erdészeti klímahatárokat melyek az alábbiak:

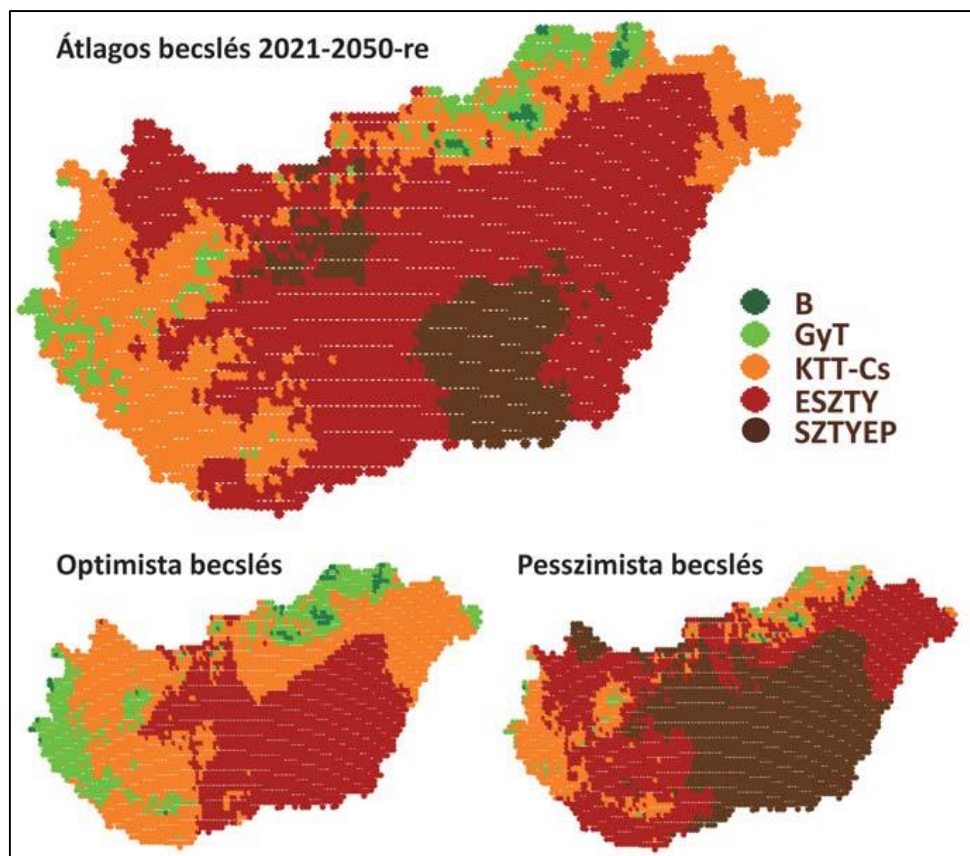
1. Bükkös, ahol a FAI érték 4,75 alatt van,
2. Gyertyános-tölgyes, ahol a FAI érték 4,75-6 között van,
3. Kocsánytalan tölgyes, illetve cseres, ahol a FAI érték 6-7,25 között van,
4. Erdőssztyepp, ahol a FAI érték nagyobb, mint 7,25. (Führer 2018)

Az erdészeti klímaosztályok változását az alábbi ábra szemlélteti:

41. ábra: Erdészeti klímaosztályok előfordulása 1961-1990 és 1981-2010 közötti időszakok átlagos FAI értékei alapján (Forrás: Führer 2018)

A bázis időszakban (azaz az 1961-1990 közötti időszakban) az ország területének 5,5 %-a bükkös, 28,9 %-a gyertyános-tölgyes, 46,5 %-a kocsánytalan tölgyes ill. cseres, valamint 19,1 %-a az erdőssztyepp erdészeti klímakategóriába tartozott. Jól kivehető a térképen, hogy az 1981-2010 időszakkal történő összehasonlítás során a FAI szerinti klímaosztályok területi változása kedvezőtlenül alakult. A bükkös klímakategória 2,1%-ra, a gyertyános-tölgyesé pedig 21 %-ra csökkent, míg a kocsánytalan tölgyes, illetve cseres klímaosztályé 51,8%-ra, az erdőssztyepp klímaosztály területe pedig 25,1 %-ra növekedett. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye vonatkozásában jól látható, hogy a megye területének fele a gyertyános-tölgyes klímakategóriába tartozott 1961-1990 között. 1981-2010 között a gyertyános-tölgyes klímakategória jelentős mértékű visszaszorulása tapasztalható és helyébe a kocsánytalan tölgyes illetve cseres klímakategória került. Ez is jól mutatja a terület szárazodását, azaz a hőmérséklet emelkedését, illetve a csapadék mennyiségi csökkenését (Führer 2018).

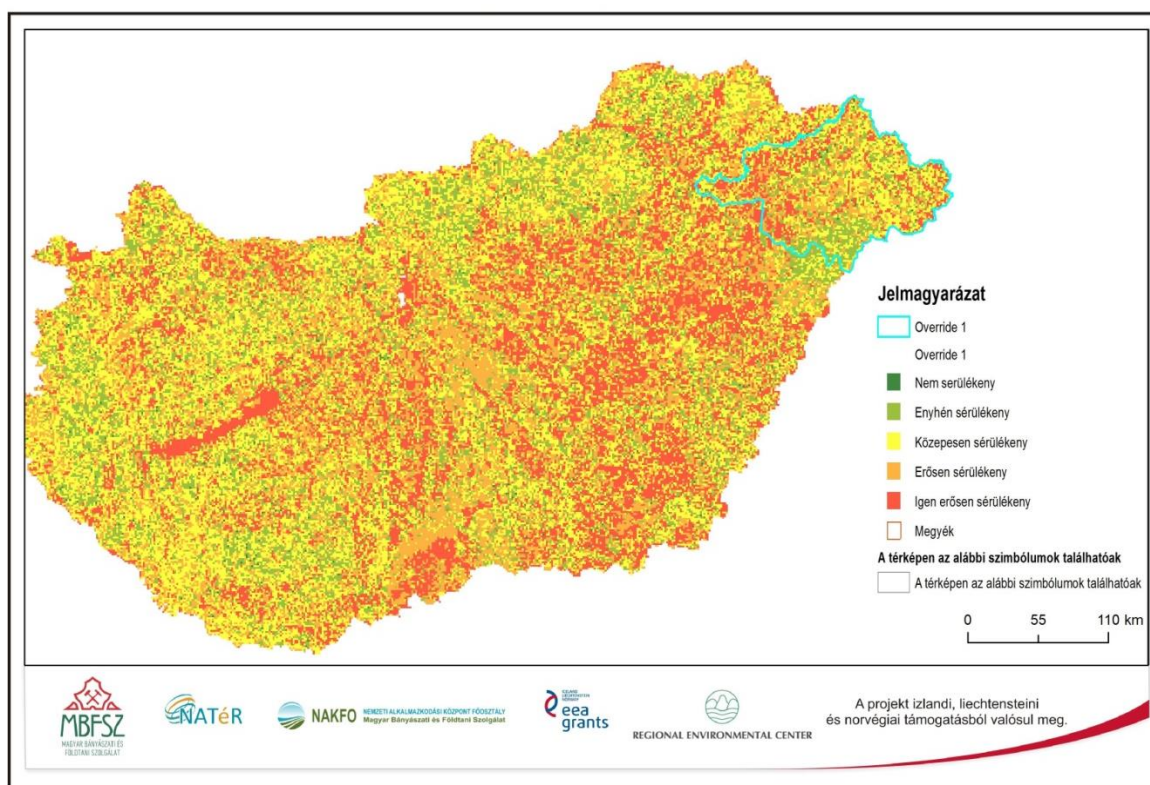

42. ábra: Erdészeti klímaosztályok várható előfordulása 2021-2050 időszakban
(Felső ábrarész: 12 modell átlagának előrejelzése, alsó ábrarész: egy optimista és egy pesszimista előrejelzés (A1B kibocsátási forgatókönyv feltételezésével) (Forrás: Führer 2017)

Az 42. ábrán az erdészeti klímaosztályok FAI alapján lehatárolt klímaosztályok területének 2021-2050 közötti időszak várható változása látható. Az előrejelzések szerint a bükkös területek 1 %-ra csökkennek, ezzel szemben az erdőssztyepp (rövidítése: ESZTY) klímájú területek kiterjedése főleg a kocsánytalan tölgyes, illetve cseres erdészeti klímájú területek rovására nő 55 %-ra. A térképen megfigyelhető, hogy a bükkös erdészeti klímájú területek a hegyvidéki területek magasabb régióiba szorul vissza. A dombvidékeken lévő gyertyános-tölgyes területe valószínűleg csökkenni fog, melynek helyét a kocsánytalan tölgyes, illetve cseres erdészeti klímájú területek veszik át. A pesszimista forgatókönyv szerint a síkvidéki területeken erdőssztyepp klímát jósolnak az éghajlati modellek. A változásoknak köszönhetően új erdészeti klímájú területek is megjelenhetnek, mely a sztyepp erdészeti klímaosztályba tartoznak. Ezen területek nagysága a klíma modellek átlagolásával elérheti az ország területének a 11 %-át. A prognózisok szerint a megye nyugati területein az erdőssztyepp, keleti területein pedig a kocsánytalan tölgyes, illetve cseres klímakategóriájú területek fognak dominálni. Optimista becslések alapján a megye döntő része a kocsánytalan tölgyes, illetve cseres klímakategóriájú területhez fog tartozni, míg gyertyános-tölgyes klímakategóriába tartozó terület a megye területén alig lesz jelen. A pesszimista becslés alapján a megye területén nem lesz fellelhető a gyertyános-tölgyes, sőt a kocsánytalan tölgyes, illetve cseres klímakategóriájú terület elenyésző mértékben lesz jelen. A megye területének döntő többsége az erdőssztyepp kategóriába fog tartozni. A nem kedvező változások nem csak az őshonos fajok megmaradását nehezítik meg, hanem a jövedelmező erdőgazdálkodást is befolyásolják (Führer 2017).

Erdők sérülékenysége

Az éghajlati tényezők döntően befolyásolják a különböző fafajok földrajzi elterjedését. A melegedés és a csapadékeloszlás változásának hatására új fajok jelenhetnek meg, míg más fajok esetében az életkörülmények romlanak. Magyarország területének 1/5-ét (az ország területének több mint 20 %-át) erdő borítja. Az erdők életfeltételeit, növekedési potenciálját az erdészeti klímátípus, a talaj és a csapadékon felüli vízbevételi lehetőségek határozzák meg, ezért szükséges felkészülni, hogy ezek a tényezők a klímaváltozás hatására megváltoznak. Az erdőtelepítések és kifejlődésének időbeli tartama nagyon hosszú, ezért a döntések meghozatalánál jelentős szerephez jut a modellezésen nyugvó adaptáció. Nemzeti célkitűzés, hogy az ország területének több mint 25 %-át erdő borítsa, ezért fontos tudni ezen célkitűzés megvalósításához szükséges lehetőségeket és korlátozó tényezőket. Az erdősítés egyik célja a CO₂ megkötése, ezzel párhuzamosan különböző klimatikus hatásokat is előidézhet, úgymint: növeli a vízviszátartást, csökkenti a talajdegradációt, talajerózió mértékét, hűti a mikroklímát, árnyékoló hatást gyakorol közvetlen környezetére, csökkenti az extrém hőmérséklet hatásait, valamint a biodiverzitás növekedéséhez is hozzájárulhat (Kovács Z. et al. 2018).

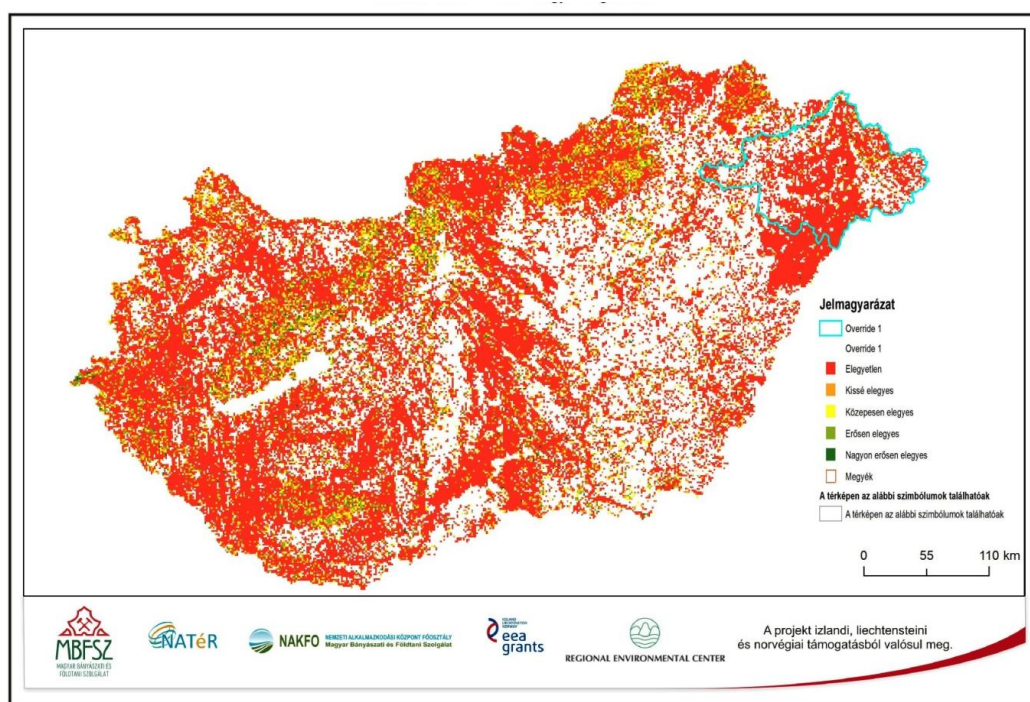
43. ábra: Országos erdő sérülékenységi indikátor térkép (Forrás: NATÉR)

Az 43. ábra Magyarország erdő sérülékenységi indikátor térképét ábrázolja. A térkép leképezése generalizáláson alapul, melynek célja elsősorban a változási trendek bemutatása. Azon területeket, ahol nincs erdő, ott a klimatikus viszonyok alapján választották ki az optimális erdőtípust, és ennek a potenciál érzékenységet vizsgálták meg. Az ábrán megfigyelhető, hogy a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei erdők sérülékenység szempontjából a közepesen sérülékeny területek közé tartoznak. Az ábrán megfigyelhető, hogy a NATÉR adatbázis szerint a megye nyugati része (Tiszaölök, Rakamaz, Nyíregyháza, Újfehértó) erdő sérülékenység alapján igen magas értéket képvisel. Ezen területek erdőborítottsága jelenleg minimális és a modell alapján erdészeti hasznosításuk a jövőben sem javasolt.

A negatív hatások csökkentése érdekében nélkülözhetetlen olyan erdőgazdálkodási tervek alkalmazása, melyek figyelembe veszik a helyi termőhelyi és klimatikus viszonyokat, illetve a jövőbeli változásokat. Az egyes gazdálkodók erdőgazdálkodási tervének meghatározásához a termőhelyeket és klimatikus viszonyokat figyelembe vevő részletesebb elemzések szükségesek. Ennek megalapozására a Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ Erdészeti Tudományos Intézet végez kutatásokat. Konkrét erdőterület szintű döntés, vagy bármilyen alkalmazkodási operatív cselekvési terv kidolgozása csak az erdőgazdálkodók és az erdőtervezésben dolgozó szakértők bevonásával alakítható és alakítandó ki. (Kovács Z. et. al. 2018).

Erdő elegyesség

Azokat az erdőket, melyeket többféle fánem alkot elegyes erdőknek nevezzük, ezen erdőket kevert vagy vegyes erdőknek is szokás hívni. Az alkalmazkodó képesség részét képezi, mivel minél elegyesebb az erdőterület, annál jobb az adaptációs adottsága. Az elegytelen erdők (egy fánemből álló erdők) jobban ki vannak téve a kórokozók és kártevők káros hatásainak. Az elegyesség nemcsak ökológiai, hanem ökonómiai szempontból is fontos. Az elegyes erdőállományok ugyanis kevésbé érzékenyek a biotikus és abiotikus károsításokra és ezzel az ökonómiai kockázat is kisebb (Szomorad et. al., 2002). Az 44. ábrán az erdő elegyességi mutatója figyelhető meg, mely az erdő területek elegységét egy 5 fokú skálába sorolja be.

44. ábra: Országos erdő elegyességi mutató (Forrás: NATÉR)

Az elegyes erdőket biológiai sokféleség jellemzi, mivel több fafajból áll, illetve különböző növény-, rovar- és állatfajnak biztosítanak életteret, melyek megjelenése adott fafajhoz is tartozhat. Tehát egy elegyes erdő esetében, ha egy-egy fafaj eltűnne, nemcsak maga a fafaj, hanem a hozzá tartozó, arra ráépülő, fajokban igen gazdag táplálékhálózat léte is megszűnne. Az elegyes erdők esetében kisebb a valószínűsége a fogyasztó szervezetek (rovarok,

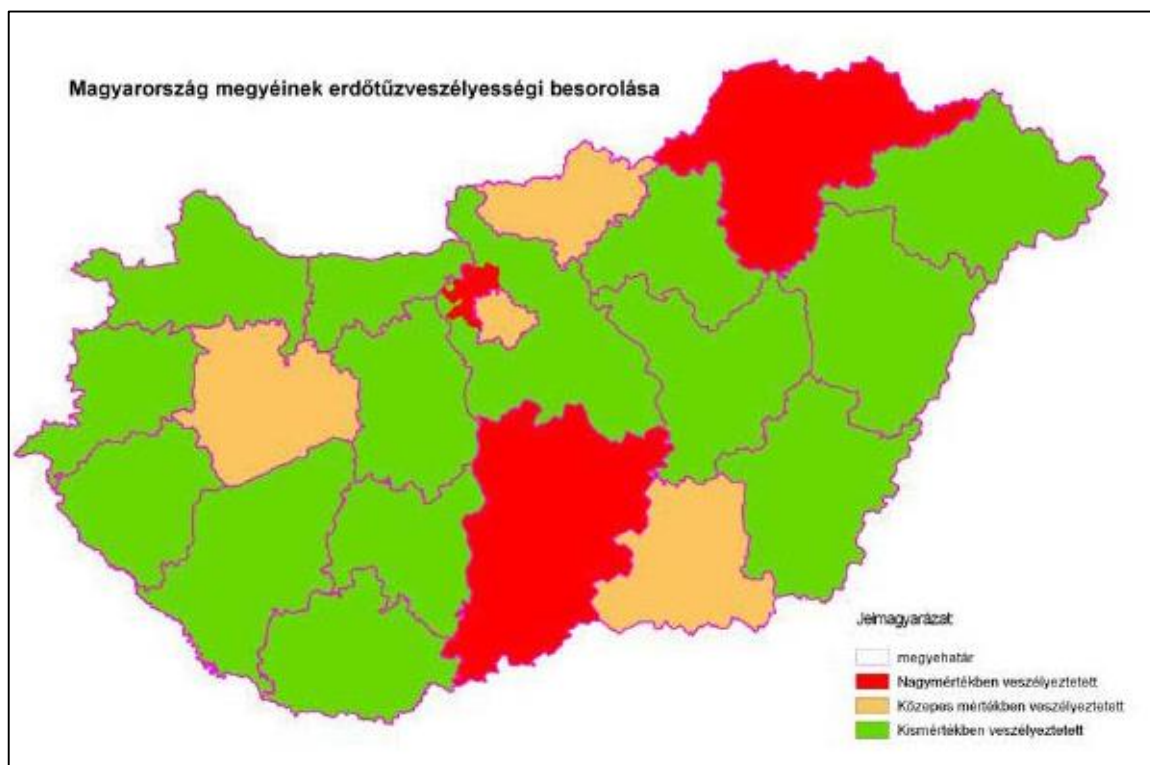
kórokozók stb.) tömeges elszaporodásának, mely felborítaná a biológiai egyensúlyt (Szmorad et. al., 2002).

A NATÉR erdő elegyességi térképe alapján Szabolcs-Szatmár-Bereg megye erdő területeinek döntő többsége az elegytelen erdők csoportjába tartozik, vagyis többségében egy fanevből áll az adott erdőterület. Az elegyességi mutató növekedéséhez, és ezáltal az erdők alkalmazkodóképességének növeléséhez szükséges vegyes erdők kialakítása, melynek operatív kivitelezéséhez nélkülözhetetlen egy felépített koncepció és az erdészeti szakemberek bevonása.

Erdőtűz veszélyeztetettség

Az erdőtüzek döntő többsége emberi mulasztás miatt alakul ki. A tüzek száma és kiterjedése jelentős mértékben emelkedett az elmúlt évtizedekben. A magyarországi erdőkben a felszíni tüzek a jellemzőek, vagyis az erdő talaján lévő növényzetről és egyéb elhalt növényi részekről indul el a tűz. Ez a kedvezőtlen, száraz és szeles időjárás esetében áttérjedhet a cserje és lombkorona szintre is.

Az erdőtüzek leggyakrabban tavasszal a napi átlaghőmérséklet emelkedésével, csapadékmentes időszakban, valamint a nyári időszakban az aszály miatt alakulnak ki. Klimatikus viszonyok és a vegetáció összetétele miatt az erdőtüzek természetes úton 0,8 %-os arányban alakulnak ki. A szándékos gyújtogatás aránya 1,9 %-os, és több mint 97 %-os arányban gondatlanság miatt alakul ki erdőtűz (pl.: eldobott cigarettacsikkek, gondatlanul végzett kiskerti- és tarlóégetések, nem megfelelően eloltott tábortüzek, stb.) (Debreceni-Nagy, 2019). A következő ábrán Magyarország megyéinek erdőtűz veszélyességi besorolása látható.

45. ábra: Magyarország megyéinek erdőtűz veszélyességi besorolása

(Jelmagyarázat: piros- nagyon magas, barna: közepes mértékben veszélyeztetett, zöld: kismértékben veszélyeztetett) (Forrás: BM OKF, 2014)

A térképen jól látható, hogy az ország nagy része a kismértékű veszélyeztetettség szintjéhez tartozik (zöld szín). A klímaváltozás hatásának köszönhetően a tűzveszélyes időszakok hossza növekszik. A tűzveszélyes napok száma egyre több és a hőmérsékleti értékeik is emelkedő tendenciát mutatnak. 2050-ig az optimista klímamodellek alapján 30-50 %-kal nő a tűzidőjárás index (*Fire Weather Index, FWI*) átlagos értéke. Az IPPC klímamodell alapján Magyarország területének döntő többsége 2070-2100-as időszakra 20 vagy annál nagyobb lesz a tűzidőjárás index értéke (FWI). A jövőben keletkező erdőtűzek nagy valószínűséggel sokkal intenzívebbek lesznek, illetve gyakoribbá válhat a lombkoronára való áttérjedés, továbbá a tüzek kiterjedése is növekedhet (*Debreceni-Nagy, 2019*).

4.2.12 Invazív fajok, erdő károk

Az invazív faj (idegenhonos, inváziós vagy özönfaj) kifejezést többféle értelemben szokták használni. Jelen értelmezésünk alapján inváziós fajnak tekintjük a nem őshonos fajokat adott területen történő megjelenését. Őshonos fajnak tekintjük azokat a fajokat, melyek az adott területen emberi közreműködés nélkül is előfordulnának. Ennek megállapítása, bizonyítása nem egyszerű, ezért Európában őshonosnak tekintik azokat a fajokat, melyek a jégkorszakot helyben túléltek vagy a neolitikum előtt visszatelepedtek. Az özönfajok elleni védekezés azért fontos, mert megjelenésük és elterjedésük jelentős problémát okozhat természetvédelmi szempontból (biológiai sokféleség kialakításában), az erdészetnek, a mezőgazdaságnak, a gazdaságnak és az egészségügynek is (*Csiszár, 2012*).

Az inváziós növényfajok elterjedése és élőhely alakító hatása jelentős környezeti problémát okozhat. Sok esetben jellemző, hogy az őshonos fajoknál árnyéktűrőbbek, gyorsabban nőnek, kisebb vízigényűek, leárnyékolhatják az őshonos fajok újulatát, valamint megváltoztathatják a talaj kémiai sajátosságait, ezáltal a honos növényfajok pusztulását okozhatják. Az adventív (jövevény) fajok megtelepedését az élőhely ellenállóképessége és a tájhasználat módja jelentősen befolyásolja. Emiatt az Alföld a nagy kiterjedésű termőföldek miatt területarányosan kis részben borított inváziós fajokkal. Magyarországon a legveszélyeztetettebb élőhelyek az ártéri cserjés és fás társulások, valamint a nyílt homoki gyepek (*Ónodi, 2016*).

Az Erdészeti Igazgatóság megállapítása szerint Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében az alábbi invazív fajok megjelenése, térnyerése egyre súlyosbodó problémákat okozhat:

- kinincs,
- zöld juhar,
- amerikai kőris,
- kései meggy,
- nyugati ostorfa,
- akác.

Ezen fajok elterjedése a magasabb természetességű állományokban felerősödve a természetesség romlását és az erdőfelújítások kivitelezésének megnehezítését okozzák. A szakemberek megállapították, hogy a megyére vonatkozóan megfigyelhetők a fajváltási trendek. Egyrészt az erdei fenyő állományok akáccal történő felújítása miatt, másrészt pedig a védett természeti területen - a jogszabályi előírásoknak megfelelően - jellemző idegenhonos állományokat (akácos, nemes nyáras) őshonosra cserélik (hazai nyáras, kocsányos tölgyes) (*Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Erdészeti Igazgatóságának adatszolgáltatása alapján*).

A klímaváltozás következtében új invazív állatfajok jelentek meg Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén, mint például a tölgy csipkésposloska (*Corythucha arcuata*), aminek a fő tápnövényei a hazánkban őshonos tölgyfajok mindegyike. Erős elszaporodása (fertőzése) korai lombhullást okozhat. Szakemberek 2014-ben a Tiszakürti Arborétumban több tölgyfajon is megtalálták a faj egyedeit. Ezzel párhuzamosan Csaholc község határában is találtak példányokat. Ez jelzés értékű, hogy ez a faj valószínűleg jóval elterjedtebb Magyarországon mint, ahogy a szakértők korábban vélték (Hirka, 2014).

46. ábra: Tölgy csipkésposloska¹²¹

A térségben jelen van a gyapjaslepke (*Lymantria dispar*) új kórokozója az *Entomophaga maimaiga*. Ez egy fajspecifikus gombakórokozó, melyet 2013-ban Vámosatyán találtak meg először hazánkban, ahol tömeges hernyópusztulást okozott. Erdészeti szakemberek rövid időn belül az ország több pontján is megtalálták. A kórokozó megjelenését nem csak a megjelenő tünetek, hanem laboratóriumi vizsgálatok is megerősítették. A gomba spórái 10-12 évig is életképesek és tárolhatók, emiatt alkalmas lehet biológiai védekezésre, mesterséges járvány előidézésére, mely csökkenti a gyapjaslepke populációt (Hirka, 2014).

A fentebb leírt invazív fajok mellett más növény és állatfajok is megjelentek Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén. Ezek a teljesség nélkül a következők:

¹²¹ Hirka A. (szerk.) (2014): A 2013. évi biotikus és abiotikus erdőgazdasági károk, valamint a 2014-ben várható károsítások, Felelős kiadó: Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ Erdészeti Tudományos Intézet (NAIK ERTI), Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság (NÉBIH EI), pp.7; 14; 14; 207-210

- amerikai karmazsinbogyó,
- szőrös disznóparéj,
- karcsú disznóparéj,
- cseh óriáskeserűfű,
- japán óriáskeserűfű,
- süntők,
- sárga selyemmályva,
- arany ribiszke,
- parti szőlő és hibridjei,
- közönséges vadszőlő,
- japán komló,
- turkesztáni szil,
- keskenylevelű ezüstfa,
- cserjés gyalogakác,
- fehér akác,
- mirigyes bálványfa,
- szürke madársóska,
- dillenius-madársóska,
- felálló madársóska,
- bíbor nebáncsvirág,
- kisvirágú nebáncsvirág,
- Sosnowsky-medvetalp
- kaukázusi medvetalp,
- közönséges selyemkóró,
- közönséges orgona,
- nagy aranka,
- magas aranyvessző,
- kanadai aranyvessző,
- Észak-amerikai őszirózsák,
- egynyári seprence,
- betyárkóró,
- örömlévelű parlagfű,
- parlagi rézgyom,
- olasz szerbtövis,
- magas kúpvirág,
- csicsóka,
- feketéllő farkasfog,
- kicsiny gombvirág,
- kanadai átokhínár,
- vékony szittyó,
- átoktüske,
- törékeny köles,
- hajszálagú köles,
- harlekinkatica,
- ázsiai poloska,
- ecetfa,
- gyapottok-bagolylepke,
- Tölgy-csipkéspoloska,
- szelídgesztenye-gubacsdarázs,
- keskenylevelű Ezüstfa,
- mirigyes bálványfa, stb.

¹²²¹²³ (Csiszár 2012, Ónodi 2016; Kovács Z. et. al. 2018)

Magyarországon Erdővédelmi Prognózist az Erdészeti Tudományos Intézet (ERTI) Erdővédelmi Osztálya 1962 óta ad ki. Az adatokat az Erdővédelmi Figyelő-Jelzőszolgálati Rendszer, illetve 2012-től az Országos Erdőkár Nyilvántartási Rendszer szolgáltatja. Az erdőkárosítások mértékének nyilvántartását az Erdővédelmi Kárbejelentő Lapokból, az Erdészeti Fénycsapda Hálózat adataiból, az Erdővédelmi Osztály kutatóinak megfigyeléseiből, kutatási eredményeiből és az Országos Meteorológiai Szolgálat havi jelentéseiből állítják össze (Hirka, 2014). A következő táblázat a magyarországi erdőkárok alakulását mutatja be 2013-2017 között.

¹²² https://www.elobolygonk.hu/Klimahirek/Agrarium/2018_08_06/milyen_hatassal_van_a_klimavaltozas_az_erdogazdalkodasra- 2019. július 4

¹²³ <https://agraragazat.hu/hir/mit-tehetunk-ellenuk> 2019. július 4.

23. táblázat: Magyarországi erdőkárok alakulása 2013-2017 között
(Forrás: Hirka, 2014, Hirka 2015, Hirka 2016, Hirka 2017, Hirka 2018)

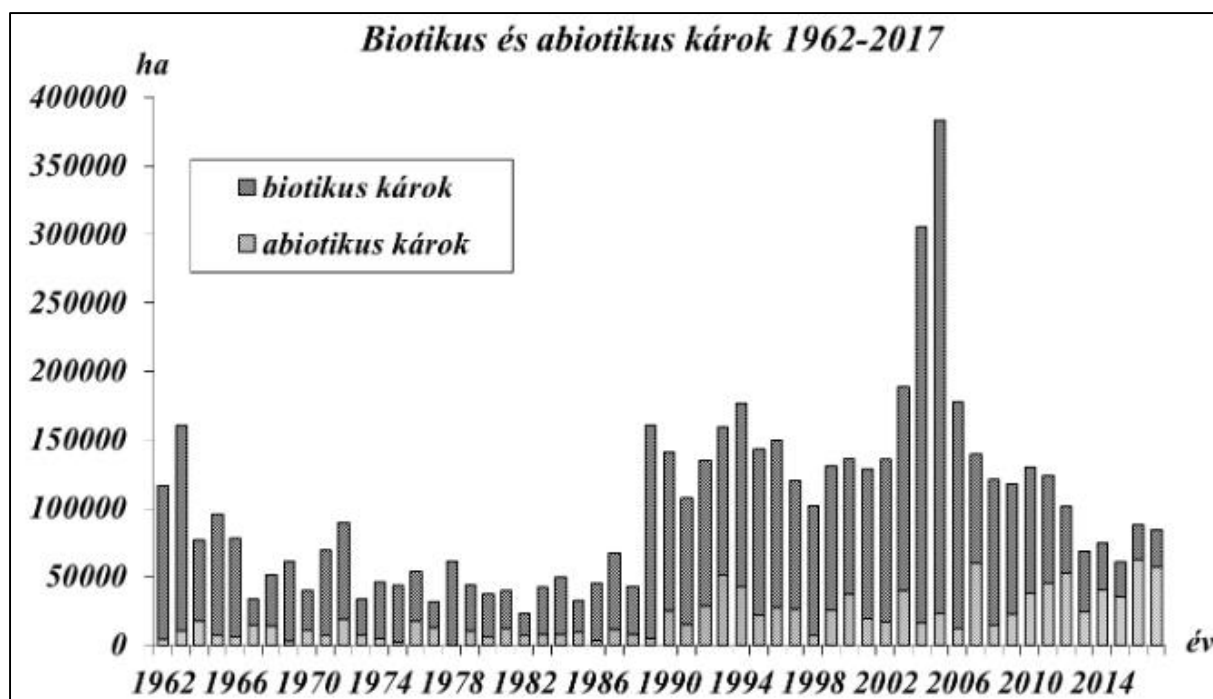
Országos erdőkárok					
Év	Biotikus károk (ha)	Abiotikus károk (ha)	Összesen (ha)	Biotikus károk (%)	Abiotikus károk (%)
2013	43 984,2	24 786,4	68 770,6	64	36
2014	34 158,9	40 586,8	74 745,7	46	54
2015	25 019	35 598	60 617	41	59
2016	25 004	62 797	87 801	28	72
2017	26 908	57 062	83 970	32	68

A táblázatban jól látható, hogy 2013. év kivételével mindegyik évben az abiotikus károk aránya volt a legnagyobb, vagyis az élettelen környezeti tényezők, mint például a szél, víz, hőmérséklet által okozott károk voltak jellemzőek. 2013-ban a legjelentősebb abiotikus kárt az aszály okozta, több mint 16 000 hektárról jelezték ezt a kártípust.

2014-ben a szél 14 938 ha-on okozott kárt, a második legnagyobb károkozó a téli jégkár volt, mely 1965 óta a legnagyobb területet érintett.

A hosszútávú idősort tekintve a következő ábrán látható a biotikus és abiotikus erdőkárok egymáshoz való viszonyítása. 2015-ben az aszály és jégkár által okozott károk területi lefedettsége egyenként több mint 12 000 ha volt. 2016-ban a fagykár volt a legjelentősebb károkozó az abiotikus tényezőket tekintve, melynek területi kiterjedése több mint 49 000 ha-t érintett. 2017-ben az aszálykár 13 000 ha-on okozott károkat, melynek $\frac{3}{4}$ -e erős fokozatú, illetve teljes kár volt. Ugyanebben az évben a negyedik legnagyobb területű fagykárt jelentették 1961 óta, több mint 21 000 ha-on. A széldöntés és széltörés okozta károk által érintett területek nagysága 14 600 ha-ra tehető, mely a szél okozta károk közül 1963 óta a 3. legnagyobb területű volt (Hirka, 2014, Hirka 2015, Hirka 2016, Hirka 2017, Hirka 2018).

Az alábbi ábrán a biotikus és abiotikus károk területi kiterjedésének alakulása figyelhető meg 1962-2017 között.

47. ábra: Biotikus és abiotikus károk területi kiterjedésének alakulása 1962-2017 között (Forrás: Hirka, 2018)

Az ábrán jól kivehető, hogy az abiotikus kár aránya 1962 óta jelentős mértékben emelkedett. Amennyiben az abiotikus erdőkárok esetében erdőterület arányában trendvonalat állítunk fel, megállapítható, hogy 1962 óta emelkedő tendenciát mutatnak az abiotikus erdőkárok, mely a szélsőséges időjárási körülmények egyre gyakoribb és erőteljesebb megjelenésére utal. A biotikus és abiotikus károk egymáshoz való viszonyítása alapján megállapítható, hogy 2014 óta az abiotikus károk aránya megelőzi a biotikus károk arányát. A következő táblázat a biotikus károk területi kiterjedését szemlélteti.

24. táblázat: Magyarországi erdőkben keletkezett biotikus eredetű károk alakulása 2013-2017 között (ha) (Forrás: Hirka, 2014, Hirka 2015, Hirka 2016, Hirka 2017, Hirka 2018)

Biotikus károk (ha)								
Év	Rovarok	Kór- okozók	Gerincesek	Fa- pusztulás	Növényi károsítók	Ember okozta károk	Ismeretlen eredetű károk	Összesen
2013	20 785,7	2 098,5	15 799,6	4 296,4	2,3	848,9	152,8	43 984,2
2014	12 122	4 320,9	13 948,2	2 707,5	9,7	715,4	355,2	34 178,9
2015	5 454	2 575	14 603	1 835	1,5	416	134	25 018,5
2016	7 718	2 918	11 732	1 963	7	351	315	25 004
2017	6 978	1 820	14 998	2 478	10	491	133	26 908

A 24. táblázatban látható, hogy 2013-ban a rovarok által okozott kár volt a legnagyobb, mely az összes többi kárhoz viszonyítva 47,26 %-ot jelent. A legnagyobb károkat a gyapjaslepke okozta, összesen 12 935 hektáron. A második legnagyobb kárt a gerincesek okozták, mely 35,92 %-ot tesz ki a többi biotikus kárhoz képest.

2014-ben szintén a gerincesek okozták a legnagyobb területi kiterjedésű kárt, mely a többi

biotikus károkozóhoz viszonyítva 40,81 %-ot képvisel, a rovarok által okozott károk pedig 35,47 %-os nagyságrendűek. A gyapjaslepke okozta károk 4 949 hektárt érintettek, mely az előző évi károkhoz képest jelentős csökkenést mutat. Ennek oka, hogy Magyarország erdeiben megjelent az *Entomophaga maimaiga* kórokozó, melynek hatására jelentősen csökkent a gyapjaslepke populáció és ezzel párhuzamosan az okozott rágáskár is. 2014-től kezdve a gyapjaslepke fokozatos visszaszorulása követhető nyomon, mely az általa okozott károk mérséklésében tükröződik vissza.

2015-ben a gerincesek okozta károk aránya 58,37 % volt, a biotikus károkból a rovarok részaránya pedig 21,8 %-ra esett vissza.

2016-ban a gerincesek kárainak aránya 46,92 %, a rovarok aránya 30,87 % volt. A gerincesek rovására 10 306 ha-on jeleztek rágáskárt és a faegyedek vezérhajtásának lerágását. A rágcsálók összesen 1 199 ha-on okoztak kárt. A rovarok esetében az araszoló fajok együttes kártétele volt kiemelkedő a maga 2 150 ha-on történő károkozásával, mely az előző évinek a hatszorosa.

2017-ben a gerincesek által okozott károk 55,74 %-os, a rovarok által okozott károk pedig 25,93 %-os részarányt képviselnek a biotikus káron belül. A rovarok csoportjában az araszoló fajok együttes kártétele több, mint 4 800 ha volt, mely a többi rovarfajhoz képest a legnagyobb kárterülettel bírt. (*Hirka, 2014, Hirka 2015, Hirka 2016, Hirka 2017, Hirka 2018*).

4.2.13 Talajszennyezettség

A talajképződés lassú folyamat, a talaj bizonyos mértékig képes megújulni, de nem tekinthető megújuló vagy feltételelesen megújuló erőforrásnak. A talaj fontos összekötő és közvetítő szerepet tölt be más létfontosságú természeti rendszerekkel (mint a hidroszféra, atmoszféra, bioszféra), emiatt létfontosságú ennek az erőforrásnak a fokozott védelme. A talaj funkciójára az alábbi tényezők jelentenek veszélyt: az erózió, a szerves anyag tartalom csökkenése, a szennyezés, a lefedés-beépítés, a tömörödés, a biológiai sokféleség csökkenése, a szikesedés, valamint az árvizek, földcsuszamlások. A talajok állapotának nyomon követését Magyarországon a Talajvédelmi Információs és Monitoring Rendszerrel (TIM) hajtják végre (*Holes 2017, Holes 2018*).

Az 1996-ban indult Országos Környezeti Kármentesítési Program az ezredfordulóig több, mint 35 000 ha potenciálisan szennyezett területről szerzett tudomást. 2016-ig ebből 580 ha területen végeztek kármentesítési intézkedéseket¹²⁴.

A következő táblázat Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén 2014 óta végrehajtott földtani és talajvíz kármentesítéssel kapcsolatos adatai láthatók.

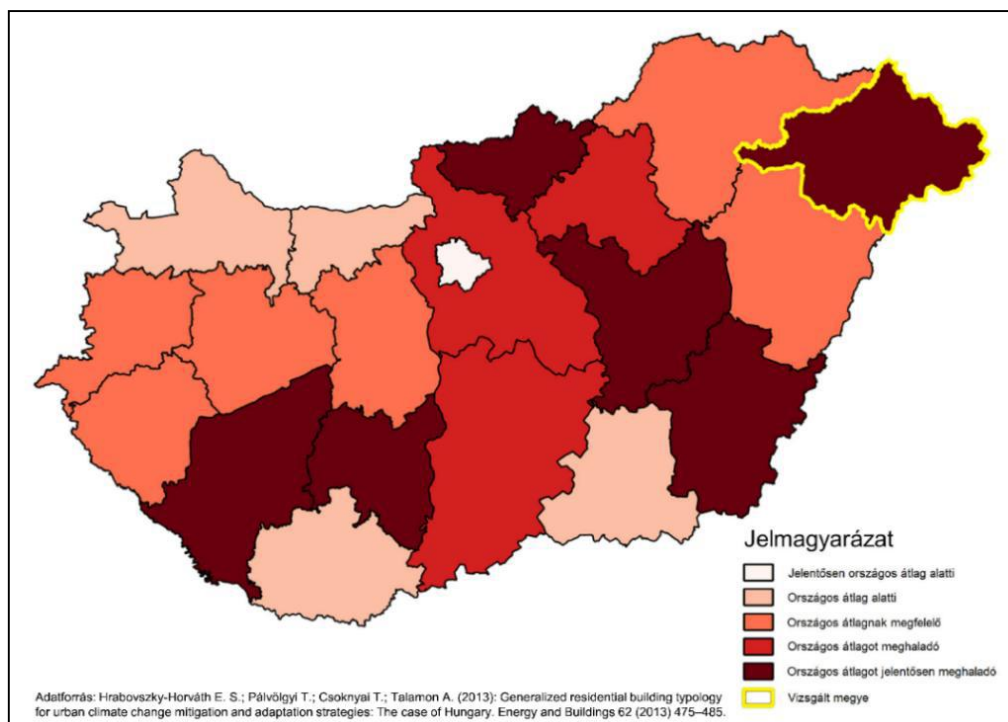
25. táblázat: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén 2014 óta végrehajtott földtani közeg és talajvíz kármentesítésekkel kapcsolatos adatok (Forrás: Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály adatszolgáltatása)

¹²⁴ <https://ng.hu/blog/jovonk-zalogai/2018/06/25/eltekoztolt-egeszseg-magyarorszag-veszelyes-szennyezett-teruletei/> 2019. július 5

Sor-szám	Település	Szennyezés oka	Szennyező anyag	Szennyezés kiterjedése/mértéke/mennyisége	Intézkedés
1	Nyírmihálydi	motorvonat baleset	gázolaj	300 liter, talaj: 1,5 m ² területet szennyezett	szennyezett anyagok eltávolítása, ellenőrző mintavétel és vizsgálat
2	Tiszavasvári	termékvezeték meghibásodás	szénhidrogén-származékok (TPH,BTEX, PAH)	TPH: talaj: 2219 m ³ , 1300 m ² talajvíz: 412 m ³ , 1976 m ²	monitoring 2018. évi adatok (kutak): TPH: K-1: 8150 µg/l; K-2: 3010 µg/l;
3	Záhony	ismeretlen	összes alifás szénhidrogén (TPH), cink	talajvíz: TPH: 235 000 m ² , Cink: 995 000 m ²	monitoring 2018. évi adatok (kutak): TPH: ZF2:123 µg/l; cink határérték alatt
4	Nyírgelse	pakura tároló tartályok meghibásodása	összes alifás szénhidrogén (TPH)	talaj: 1647 m ³ talajvíz: 2888 m ³ , 6418 m ²	műszaki beavatkozás, monitoring

4.2.14 Viharok általi veszélyeztetettség

A klímaváltozás hatására gyakoribbá válhatnak a heves szellőkésekkel és nagy mennyiségű csapadékkal járó viharok, melyek kárt tehetnek mind az emberekben, mind pedig a különböző építményekben, épített infrastruktúrában. A klímaváltozás hatásai közül a legjelentősebb, épületeket érintő probléma az extrém csapadékesemények gyakoriságának növekedése, valamint a szélsőségek növekedése. Az előbbi esetben a tetőn hirtelen és nagy mennyiségben összegyűlő csapadék elvezetése mind magas tetős, mind lapos tetős kialakítás esetében nagyobb gondot okozhat, míg az utóbbi esetben a nem megfelelően rögzített, illetve nem megfelelő minőségű tetőfedő anyag esetében a tetőszerkezet sérülését vonja maga után. Továbbá a vihar elektromos vezetékeket szakíthat le, fákat dönthet ki, melyek nem csak a közlekedést és az energiaellátást veszélyeztetik, hanem az épületállomány állapotát is. Megfelelő belvízelvezető rendszer nélkül az épületállományok alámosódása is veszélyforrásként jelenik meg, valamint az épület falainak átázását eredményezheti, mely az épület statikai szerkezetére jelent veszélyt. Az épületek veszélyeztetettségi szintjét több tényező befolyásolja. Ilyen tényező az épületek építési ideje, elhelyezkedése, felhasznált építési anyag, technológia, ami alapján épült, a települési vízelvezető rendszer állapota, vízelvezető kapacitása stb. (Kovács Z. et. al. 2018).

48. ábra: Magyarország lakóépületeinek viharok általi veszélyeztetettsége (Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei klímastratégia (Kovács Z. et al. 2018))

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye lakóépületeinek viharok általi veszélyeztetettsége az országos átlagot kb. 9 %-kal haladja meg. Ennek elsődleges oka a tanyás, aprófalvas településeken fellelhető nagyszámú, elavult, 1945 előtt épült lakóépület, de a városok épületállományára is túlnyomó részt az 1990 előtt épült, sok esetben évtizedek óta felújítatlan családi ház a jellemző. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye épületállomány veszélyeztetettsége a számítási módszertan alapján, ami alapján a térképet leképezték (48. ábra) az országos átlagot jelentősen meghaladó veszélyeztetettségi szintbe sorolja. (Kovács Z. et al. 2018).

4.2.15 Lakossági klímaváltozási attitűdök

A klímaváltozáshoz való alkalmazkodáshoz és hatásainak mérsékléséhez nem elegendő csak a nemzetek feletti szervezetek, valamint a kormányok intézkedései. A megfelelő hatékonyság eléréséhez a települések önkormányzatainak és a településen élő lakosságnak is aktívan részt kell venniük. Ebben viszont a lakosság klímaváltozással kapcsolatos magatartása döntő szerepet játszik. Jelzésértékű lehet a döntéshozóknak, hogy a lakosság irányából milyen együttműködési hajlandóságot várhat el, illetve kiderülhet, hogy mik azok a tényezők, amelyek ezt akadályozzák (pl.: anyagi lehetőségek, ismerethiány stb.)¹²⁵(Andacs-Takács, 2009.).

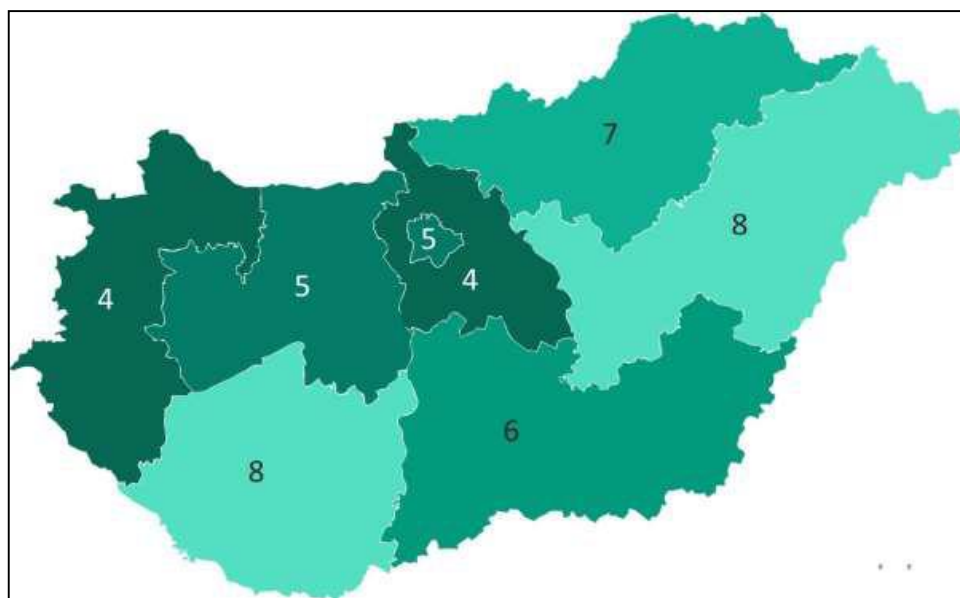
A klímaváltozással kapcsolatos magatartás vizsgálatára több felmérés is készült országos szinten. Az országos felmérések kimutatták, hogy míg 1996-ban a magyar felnőtt lakosság alig 10 %-a sorolta a legsúlyosabb környezeti problémák közé a klímaváltozást, 2006-ban már a megkérdezettek fele tartotta súlyos problémának. 2006-ban végzett közvélemény-kutatás szerint a magyar lakosság 96 %-a, a 2015-ben végzett felmérés szerint már a lakosok 98 %-a hallott a klímaváltozásról (Andacs-Takács, 2009, Baranyai-Varjú, 2017).

¹²⁵ <http://nater.mbfisz.gov.hu> 2019. június 27.

2015. évben a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) népszámlálási és települési adatok alapján reprezentatív adatgyűjtést végzett, mely során lakossági adatfelvétel történt. Országosan, valamint megyei szinten is reprezentatív, telefonos kérdőíves megkeresést végeztek. A tanulmány eredménye alapján a klímaváltozás társadalmi fontosságát tekintve a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei lakosok véleménye az országos átlaggal megegyező értékű. Az aszály, szárazság tekintetében a válaszadók mindennapi életére gyakorolt hatásának megyei szintű vizsgálata alapján az ország keleti részén (Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar, Békés és Heves megyében) azt érezték, hogy jobban ki vannak téve ennek a veszélynek.

A különböző nagyságú településeken élők közötti különbséget is vizsgálták és megállapításra került, hogy minél kisebb településen élnek a lakók, annál nagyobb arányban értékelték az aszály és szárazság kihatását az életükre. Az eredmény azzal magyarázható, hogy a kisebb településeken a mezőgazdasági tevékenység fontosabb szerepet tölt be, melyre az időjárási folyamatok komoly kihatással vannak (Baranyai-Varjú, 2017, Kovács Z. et al. 2018).

2016 őszén a Magyar Természetvédők Szövetsége végzett klímaváltozási attitűd kutatást a Klímabarát Települések Szövetségének megbízásából. Ezen vizsgálatok regionális léptékben reprezentatív eredményeket szolgáltatottak. A kutatás eredményeképpen a lakosok a várható káros hatások között 60 %-ban éghajlati, természeti jellegű (leggyakrabban a szélsőséges időjárási jelenségek szerepeltek), 15 %-ban az élővilágban várható változást, és 25 %-ban gazdasági-társadalmi jellegű változást neveztek meg. A felmérésben a klímaváltozás fontosságáról is nyilatkoztak más problémákhoz viszonyítva. Korcsoport szerint vizsgálva az országos adatot: a 25 év alatti fiatalok kevésbé ítélik aktuálisan fontosnak a környezeti problémákat a többi felvetett problémához képest. A regionális adatokat vizsgálva az alábbi térképet készítették el (Kovács Z. et al. 2018, Botár et al., 2016).

49. ábra: Az éghajlatváltozás helye a tizenegy probléma között (Forrás: Botár A. et al.)

A 49. ábrán látható regionális szinten, hogy a kérdőívezés során felsorolt 11 problémából hányadik helyen helyezkedik el a klímaváltozás problémaköre. Megállapítható, hogy az Észak-Alföldi régió, azon belül Szabolcs-Szatmár-Bereg megye a legrosszabb helyzetettek között szerepel. Az említett káros hatások átlagos számát tekintve sincs a régió az élvonalban. A legtöbb hatást a Dél-Dunántúlon lakók mondták (átlagban 2,69), a legkevesebbet Észak-

Magyarországon (1,09) és Észak-Alföldön (1,16) élők. A hatások közül az Észak-Alföldi régióban az átlagosnál többször fordult elő a csapadékeloszlás zavara, míg a többi régióban más problémák jelentek meg túlsúlyban. Ez a természeti és társadalmi viszonyokkal magyarázható. Az alföldi régiókban a csapadékeloszlás zavara (aszály, áradás) jellemző hatása az éghajlatváltozásnak, mely már érezteti is a hatását a térségben.

Az országos felmérés alapján a megkérdezettek leginkább a politikusok klímavédelmi cselekvésével elégedetlenek és felelősnek tartják a nagyvállalatokat a klímaváltozás okozásában, és több cselekvést várnak el tőlük ezen problémák mérséklésében. Ugyanakkor a lakosok részben tartják magukat felelősnek. A kutatás során megállapították, hogy a lakosság az éghajlatváltozás lassítására vonatkozó megoldások közül nagyobb mértékben az energetikát, azon belül is a fosszilis energiáról való áttérést, valamint a megújuló energiák használatát emelték ki. A válaszadók közel 60%-a szerint a magyarok akkor tesznek a klímavédelemért, ha az anyagilag is megéri nekik. A többletfizetési hajlandóságot vizsgálva megállapítható, hogy regionális bontásban a kevésbé fejlett régiókban, azaz az Észak-Alföldön (9 %) és Észak-Magyarországon (10 %) élők áldoznának jelentősen kevesebbet a környezetbarát termékekért. A tanulmány kitért arra is, hogy milyen feltételekkel kezdenének egy háztartási energetikai beruházásba a válaszadók. A megkérdezettek az anyagi áldozatvállalás mellett az állami hozzájárulást is szükségesnek tartják. A kérdőív kitöltésben résztvevők 41 %-a szerint pályázati támogatás szükséges. A kitöltők 3 %-a szerint nem éri meg a felújítás, míg a többiek saját forrásból vagy hitelből is hajlandóak elvégezni lakóépületi korszerűsítéseket (Kovács Z. et. al. 2018, Botár et. al., 2016).

4.3. Klímastratégia – hatásmérséklő intézkedések

Az akcióterv két fő részből épül fel: felméri az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatokat és sebezhetőségeket, az éghajlatváltozás hatásait a térségre nézve, illetve alkalmazkodási intézkedésjavaslatokat fogalmaz meg.

Klímaváltozáshoz való alkalmazkodást Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület illetékességi területe tekintetében átfogó és reprezentatív intézkedések segítségével kívánja megvalósítani a kulcs területeken, így például a lakosság szemléletformálása, környezetvédelmi beruházások, ideértve a városi zöldfelületek, zöldterületek növelését.

A térség SECAP intézkedései több hazai és megyei dokumentum is érinti. A SECAP szempontjából releváns dokumentumokat két csoportra oszthatjuk:

1. Az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatokra és sebezhetőségekre vonatkozó értékelés(ek):

- **2. Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS-2):** Magyarország felkészülési terve a globális felmelegedésre, klímaváltozásra. ¹²⁶
- **Globális megatrendek hatásai Magyarországon, Beszámoló az Európa jövőjének feltérképezése: a globális megatrendek nemzeti szintű hatásainak megértése:** A globális megatrendek környezeti hatásainak bemutatása Magyarországra vonatkozóan¹²⁷
- **4. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2015-2020:** A Program feladata, hogy az ország adottságait, a társadalom hosszú távú érdekeit és jövőbeni fejlődési céljait, valamint a globális felelősségből és a nemzetközi együttműködésből, EU-tagságból adódó kötelezettségeket figyelembe véve meghatározza az ország környezeti céljait és az elérésükhöz szükséges feladatokat és eszközöket. A Program összhangban van az Európai Unió 2020-ig tartó időszakra szóló 7. Környezetvédelmi Cselekvési Programjával és az Országgyűlés által elfogadott Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiával. ¹²⁸
- **Jelentés Magyarország nemzeti katasztrófakockázat-értékelési módszertanáról és annak eredményeiről:** Ár-és belvíz, súlyos viharok, szélsőséges hőmérséklet, erdőtűz, valamint aszály kockázat értékelése¹²⁹

2. Alkalmazkodási akcióterv(ek)

- **Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Klímastratégiája:** Fő célja a lakosság, a közintézményi- és vállalkozói kör érzékenyítése az éghajlatváltozással kapcsolatos kihívásokra, valamint a szükséges intézkedések, beavatkozási irányok

¹²⁶ Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (2017a): 2. Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS-2), Budapest, pp. 1-209.

¹²⁷ Földművelésügyi Minisztérium (2017): Globális megatrendek hatásai Magyarországon, Beszámoló az Európa jövőjének feltérképezése: a globális megatrendek nemzeti szintű hatásainak megértése, Budapest, pp. 3-72.

¹²⁸ Földművelésügyi Minisztérium (2015): 4. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2015-2020, Magyar Közlöny 2015. évi 83. szám, Budapest, pp. 4-104.

¹²⁹ BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (2014): Jelentés Magyarország nemzeti katasztrófakockázat-értékelési módszertanáról és annak eredményeiről, 1384/2014. (VII. 17.) Korm. határozattal került elfogadásra. Budapest, pp. 8-78.

meghatározása.¹³⁰

- **Nemzeti energiasztratégia 2030:** Célja a hazai energiaellátás hosszú távú fenntarthatóságának, biztonságának és gazdasági versenyképességének biztosítása.¹³¹
- **Nemzeti Épületenergetikai Stratégia:** A Nemzeti Épületenergetikai Stratégia célja, hogy az épületek energiafogyasztása a lehető legnagyobb mértékben csökkenjen a rendelkezésre álló források felhasználásával a következő években és ezáltal csökkenjen az üvegházhatású gázok kibocsátása.¹³²
- **Magyarország Megújuló Energia Hasznosítása Cselekvési Terve 2010-2020:** A megújuló cselekvési terv legfontosabb feladata azoknak az alapelveknek, cselekvési irányoknak és intézkedéseknek a kijelölése, amelyekkel teljesíthető az Európai Unió által Magyarország számára előírt – megújuló energiaforrások felhasználására vonatkozó 2020-ra érvényes – 13 százalékos célérték. A cselekvési terv felvázolja azokat a szabályozási ösztönzőket és adminisztratív eszközöket, amelyekkel előremozdítható az alternatív energiaforrások felhasználásának terjedése és meghatározza azokat az egyéb intézkedéseket (oktatás, szemléletformálás), amelyek az ambiciózus célérték eléréséhez szükséges társadalmi szemléletalakítást szolgálják.¹³³
- **Nemzeti Közlekedési Stratégia (NKS) Közlekedési Energiahatékonyság-javítási Cselekvési Terv:** A Stratégia célkitűzései alapján a versenyképesség növelésével egyenértékű feladat a természeti és humán értékek, illetve erőforrások megőrzésének, a fenntartható növekedés feltételeinek biztosítása, továbbá az esetenként egymással is konfliktusban lévő környezeti és gazdasági, nemzeti és uniós célkitűzések összehangolása.¹³⁴
- **Nemzeti Erdőstratégia:** A stratégia kiterjed az állami és magán erdők hasznosítására, a közjóléti, gazdasági és védelmi célokra egyaránt.¹³⁵
- **Energia-és Klímatudatossági Szemléletformálási Cselekvési Terv:** A Cselekvési Terv célja az energia- és klímatudatosság elterjesztése. A Cselekvési Terv intézkedéseinek hosszú távú célja, hogy a fogyasztók egyéni érdeküként kezeljék a fenntartható fejlődést szolgáló energiafogyasztás kialakítását továbbá, hogy a költségalapú szempontokon túl a környezetorientált és közösségi érdekek is jelentős súlyt képviseljenek fogyasztói döntéseik meghozatalakor.¹³⁶
- **IV. Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Terv:** A Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Terv az ország energiahatékonyságának javítását szolgáló, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket, azok elért és várható eredményeit, valamint az

¹³⁰ Kovács Z. et al. (2018): Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Klímasztratégiája. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Közgyűlésének 31/2018. (IV.19.) önkormányzati határozata, pp. 8- 164

¹³¹ Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (2012): Nemzeti Energiasztratégia 2030, Budapest, pp. 1-132.

¹³² ÉMI Építésügyi Minőségellenőrző és Innovációs Nonprofit Kft (2015): Nemzeti Épületenergetikai Stratégia. A 1073/2015. (II. 25.) Kormányhatározattal került elfogadásra. Budapest, pp. 3-98.

¹³³ Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (2010): Magyarország Megújuló Energia Hasznosítása Cselekvési Terve 2010-2020, Zöldgazdaság-fejlesztésért és Klímapolitikáért Felelős Helyettes Államtitkárság, Budapest, pp. 11-220

¹³⁴ Dr. Paár I. et. al. (2013): Nemzeti Közlekedési Stratégia (NKS) Közlekedési Energiahatékonyság-javítási Cselekvési Terv, Budapest, pp. 4-174.

¹³⁵ Földművelésügyi Minisztérium Erdészeti és Vadgazdálkodási Főosztálya (2016): Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030, Budapest, pp. 3-62

¹³⁶ Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (2015): Energia-és Klímatudatossági Szemléletformálási Cselekvési Terv, Budapest, pp. 6-64

intézkedések megvalósításának feltételeit összefoglaló dokumentum.¹³⁷

- **Az Észak-Alföldi Régió Energiastratégiája:** Célja meghatározni a régióban azokat az irányokat, melyek felé haladnia kell, azaz a megvalósítandó feladatoknál figyelembe veszi a helyi természeti és gazdasági adottságokat, a kistérségek hagyományait, a határon átnyúló kapcsolatok lehetőségét, a megújuló energia potenciálokat, ezáltal hatékonyabban, helyspecifikusan tudja kijelölni a cselekvéseket.¹³⁸
- **Magyarország geotermikus felmérése 2016:** Magyarország és megyéinek geotermikus viszonyainak bemutatása.¹³⁹
- **Nemzeti Vízstratégia (Kvassay Jenő Terv):** A magyar vízgazdálkodás 2030-ig terjedő keretstratégiája és 2020-ig terjedő középtávú intézkedési terve. Alapvető feladata a vizek kezelésével, hasznosításával kapcsolatos célkitűzések meghatározása, a feladatok megoldásához szükséges intézkedések megvalósítási feltételeinek megteremtése, az öntözéses gazdálkodás lehetőségeinek és kereteinek kialakítása, az aszálykáros hatásainak megelőzése és mérséklése (Reich, 2015).

4.3.1. Az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatok és sebezhetőségek

Az éghajlatváltozással kapcsolatos jövőbeni és már jelenleg is fennálló kockázatok, valamint az ezekből származtatott sebezhetőség fogalma és értékelése kulcsfontosságú a Baktalórántháza és Térsége LEADER területén lévő települések alkalmazkodási stratégiájának és a kapcsolódó célkitűzések, valamint beavatkozások helyes megállapításához. A következő táblázatban a régió szempontjából különösen releváns, éghajlattal kapcsolatos veszélyek kockázata látható.

26. táblázat: éghajlattal kapcsolatos veszélyek és kockázatok

Éghajlattal kapcsolatos veszély típusa	Aktuális veszélyforrásból eredő kockázat foka	Intenzitás várható változása	Gyakoriság várható változása	Időkeret	Kockázathoz kapcsolódó mutatók
<u>Szélsőséges hő</u>	Mérsékelt	Növekedés	Növekedés	Középtávú célok	Forró napok száma, hőségriadós napok száma, hőhullámos napok száma, hőhullámos napok többelhőmérséklete
<u>Szélsőséges hideg</u>	Alacsony	Csökkenés	Csökkenés	Középtávú célok	Fagyos napok száma
<u>Szélsőséges csapadék</u>	Mérsékelt	Növekedés	Növekedés	Jelenlegi	Viharok száma
<u>Aszályok</u>	Mérsékelt	Növekedés	Növekedés	Jelenlegi	ariditási index, PAI, PaDI, humiditási index

¹³⁷Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (2017b): IV. Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Terv, 1842/2017. (XI.14.) Kormányhatározattal került elfogadásra. Budapest, pp.4-99.

¹³⁸ ENEREA Észak-Alföldi Regionális Energia Ügynökség (2010): Az Észak-Alföldi Régió Energiastratégiája pp. 52-77

¹³⁹ Dr. Tóth A. N. (szerk.) (2016): Magyarország Geotermikus Felmérése 2016, Budapest, pp. 6-177

<u>Viharok</u>		Mérsékelt	Növekedés	Növekedés	Jelenlegi	heves szellőkések, villámlás, felhőszakadás
Erdőtűzek		Alacsony	Nem ismert	Nem ismert	Rövid lejáratú	erdőtűzek gyakoriságának változása
<u>Egyéb</u>	Belvíz	Mérsékelt	Nincs változás	Nincs változás	Jelenlegi	KBM (Komplex Belvíz-veszélyeztetettségi Mutató), humiditási index, belvízi események gyakoriságának változása
	Földhasználat változás	Magas	Nem ismert	Nem ismert	Hosszú távú	Földhasználati potenciál változás

A következő táblázatban a régióban várható hatások különösen releváns, éghajlattal kapcsolatos veszélyek kockázata látható szakpolitikai ágazatokra bontva.

27. táblázat: Éghajlati veszélyek szakpolitikai ágazatonként

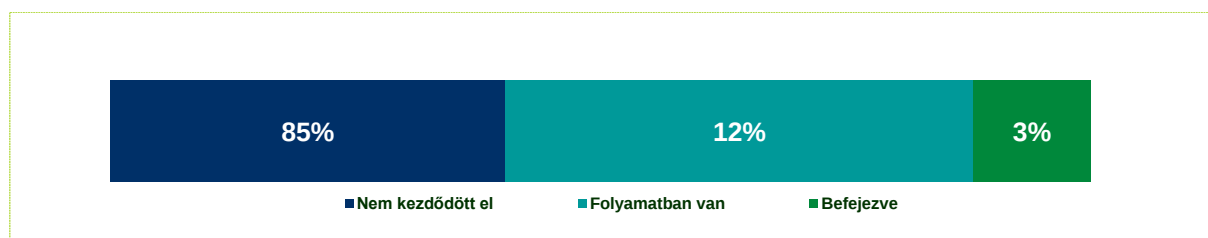
Érintett szakpolitikai ágazat	Várható hatás(ok)	Bekövetkezés valószínűsége	Hatás várható foka	<u>Időkeret</u>
<u>Épületek</u>	A hőhullámos napok számának és intenzitás növekedésének köszönhetően valószínűsíthetően növekszik a hűtés technikai berendezések iránti kereslet. A viharos napok számának és intenzitás növekedésének következtében növekszik az épület állomány károsodásának mértéke. Növekszik a belvíz miatt az épület állomány károsodásának mértéke. Növekvő igény a hatékony fűtésre, hűtésre.	Valószínűleg igen	Mérsékelt	Jelenlegi
<u>Közlekedés</u>	Vonalas infrastruktúra (áram vezetékek, utak, vasutak) károsodásának növekedése a viharos napok miatt. Közúti és vasúti közlekedés fennakadása (pl: felsővezeték szakadás vasút esetében, közút esetében kidőlt fa- áramvezeték) Gépjármű állománynak növekedése, mely a	Valószínűleg igen	Mérsékelt	Jelenlegi

		légszennyezettség mértékét növeli.			
	<u>Energia</u>	Heves viharok miatt áram vezetékek szakadás, megnövekedett energia igény	Valószínűleg igen	Mérsékelt	Jelenlegi
	<u>Vízgazdálkodás</u>	Aszály miatt talaj potenciális vízraktározó képességének csökkenése (talajnedvesség tartalmának csökkenése), megnövekedett vízszükséglet	Valószínűleg igen	Mérsékelt	Jelenlegi
	<u>A földhasználat tervezése</u>	talajerózió	Nem ismert	Nem ismert	Nem ismert
	<u>Mezőgazdaság és erdészet</u>	Belvíz terület elöntése miatt termés kiesés. Aszály miatt terméshozam csökkenés, Nem megfelelő mezőgazdasági művelés esetén talajerózió mértékének növekedése, mely termés csökkenést idéz elő. Erdő és természetes vegetáció tűzesetek számának növekedése. Mezőgazdasági növények alacsony alkalmazkodóképessége miatt termés csökkenés várható. Erdők sérülékenységeinek növekedése	Valószínűleg igen	Mérsékelt	Jelenlegi
	<u>Környezetvédelem és biológiai sokféleség</u>	Invazív fajok elterjedésének növekedése	Valószínűleg igen	Mérsékelt	Rövid lejáratú
	<u>Egészségügy</u>	Többlethalálozás mértékének növekedése a hőhullámok miatt. Megbetegedések növekedése a megjelenő új fajok, kórokozók miatt.	Valószínűleg igen	Mérsékelt	Jelenlegi
	<u>Polgári védelem és veszélyhelyzetek kezelése</u>	Klíímaváltozással összefüggő katasztrófhelyzetek gyakoriságának növekedése	Valószínűleg igen	Mérsékelt	Rövid lejáratú
<u>Egyéb</u>	Lakossági klímaváltozási attitűdök	Magán személyek érdektelensége valamint információ hiánya a klímaváltozással kapcsolatban	Valószínűleg igen	Mérsékelt	Jelenlegi

4.3.2. Alkalmazkodási intézkedések

Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület területén megvalósult és megvalósítás alatt lévő, valamint tervezett és javasolt alkalmazkodási intézkedések magukba foglalnak épületekre, energiára, vízgazdálkodásra, hulladékgazdálkodásra, mezőgazdaság és erdészetre, környezetvédelem és biológiai sokféleségre és egyéb intézkedésre vonatkozó

intézkedéseket. A térségre vonatkozóan összesen 68 db alkalmazkodási intézkedés van, melyek állapot alapján tartalmazzák a befejezett, a folyamatban lévő, illetve a tervezett és javasolt intézkedéseket is. Az alábbi ábrán az intézkedések eloszlásának jelenlegi állapota látható.

50. ábra: Intézkedések aránya

Megvalósult és folyamatban lévő alkalmazkodási intézkedések a következők:

28. táblázat: Megvalósult és folyamatban lévő alkalmazkodási intézkedések

	Cím	Rövid leírás	Felelős szerv/ osztály	Végrehajtási állapot	Kezelt kockázat és/ vagy sebezhetőség
Környezetvédelem és biológiai sokféleség	TOP-2.1.2-15-SB1 (Környezettudatos városrehabilitáció Baktalórántházán)	A projekt célja Baktalórántháza város rehabilitációs fejlesztése városi környezetjavító intézkedésekkel, valamint a gazdaságfejlesztési beavatkozásokkal, mellyel hozzájárul a település általános környezeti állapotának javításához. A megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága 8250 m ² .	Baktalórántháza Város Önkormányzata	Folyamatban van	8250 m ²
Környezetvédelem és biológiai sokféleség	TOP-2.1.2-15-SB1-Zöld város kialakítása Nyírmadán	A projekt célja a Belvárosi Akcióterület zöldfelületi rendszerének növelése, rehabilitációja. A szabadidő eltöltésére alkalmas helyszínek kialakítása, rekonstrukciója és ezen beavatkozások megközelíthetőségét javító infrastrukturális fejlesztések megvalósítása. A megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága 11260 m ² .	Nyírmada Város Önkormányzata	Folyamatban van	11260 m ²
Egyéb	KEHOP-1.2.1-18-2018-00056-Nyírákón a jövőért	A projekt célja a lakosság klímaturatosságának növelése, valamint az éghajlatváltozás helyi hatásairól való ismeretek átadása. Klíma-alkalmazkodással kapcsolatos szemléletformálási akciókban aktívan résztvevő lakosság száma 730 fő.	Nyírákó Község Önkormányzata	Folyamatban van	730 fő
Egyéb	KEHOP-1.2.1-18-2018-00193-KLÍMASTRATÉGIA ÉS BEMUTATÓTÉR KIALAKÍTÁSA ROHODON	A projekt célja a lakosság klímaturatosságának növelése, valamint az éghajlatváltozás helyi hatásairól való ismeretek átadása. Klíma-alkalmazkodással kapcsolatos szemléletformálási akciókban aktívan résztvevő lakosság száma 930 fő.	Rohod Község Önkormányzata	Folyamatban van	930 fő
Egyéb	KEHOP-1.2.0 Klímastratégia kidolgozása, Éghajlatváltozási Platform létrehozása	A projekt fő célkitűzése volt a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei klímastratégia kidolgozása, illetve a Megyei Éghajlatváltozási Platform létrehozása.	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat	Befejezve	2156 fő

	Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében				
Vízgazdálkodás	TOP-2.1.3-15-SB1- Baktalórántháza belvív-elvezető rendszerének felújítása	A megvalósítani kívánt projekt elsődleges célja a bel-és csapadékvizek belterületről való biztonságos elvezetésének érdekében a vízkárokkal veszélyeztetett területeken a csapadékvíz elvezető, belvízelvezető infrastruktúra fejlesztése, a csapadékvíz okozta károk enyhítése, illetve megszüntetése. Az építendő bel- és csapadék vízvédelmi rendszer hossza 13384 fm.	Baktalórántháza Város Önkormányzata	Folyamatban van	13384 fm
Vízgazdálkodás	TOP-2.1.3-15-SB1- Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések Nyírmadán	A megvalósítani kívánt projekt elsődleges célja a bel-és csapadékvizek belterületről való biztonságos elvezetésének érdekében a vízkárokkal veszélyeztetett területeken a csapadékvíz elvezető, belvízelvezető infrastruktúra fejlesztése, a csapadékvíz okozta károk enyhítése, illetve megszüntetése. Az építendő bel- és csapadék vízvédelmi rendszer hossza 8240 fm.	Nyírmada Város Önkormányzata	Folyamatban van	8240 fm
Egyéb	KEOP 6.2.0/A/11-2011-0219- "Komposztáljunk Baktalórántházán"	A pályázat célja, hogy a különböző érintettek (gazdasági szféra, civil szféra, oktatás, tudományos szféra, tanácsadók és lakosság) együttműködésének eredményeként a társadalom minél szélesebb körében tudatosuljon a fenntarthatóság, mint értékrend, ismertté váljanak a fenntartható alternatívák használatának módjai és a fogyasztás környezeti hatásai. A projekt során bevont személyek száma 840 fő.	Baktalórántháza Város Önkormányzata	Befejezve	840 fő
Hulladék-gazdálkodás	KEHOP-3.2.1-15- Az előkezelés, a hasznosítás és az ártalmatlanítás alrendszereinek fejlesztése a települési hulladék vonatkozásában	Komplex hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztése a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, különös tekintettel az elkülönített hulladékgyűjtési, szállítási és előkezelő rendszerre	NFP Nemzeti Fejlesztési Programiroda Nonprofit Kft	Folyamatban van	4 db hulladékudvar létesítése, 15000 db házi komposztáló edényzet, gyűjtő-, szállító- és anyagmozgató gépek, új szelektív válogatók

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat, mint konzorciumvezető valósította meg a KEHOP-1.2.0 konstrukció keretében a **„Klímastratégia kidolgozása, Éghajlatváltozási Platform létrehozása Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében”** című projektjét. A projekt fő célkitűzése volt a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei klímastratégia kidolgozása, illetve a Megyei Éghajlatváltozási Platform létrehozása. A platform feladata a klímaváltozással kapcsolatos hírek, fejlesztési lehetőségek, helyi szereplők számára történő eljuttatása, a helyi klímaváltozás mérséklésével, továbbá a változáshoz történő alkalmazkodáshoz kapcsolódó igények, jó gyakorlatok felmérése és összehangolása és széles körű megismertetése, online

szaktanácsadás biztosítása. A projekt keretein belül szemléletformáló akciók, szakmai workshop-ok, rendezvények, rajzpályázat, online vetélkedő és kérdőíves felmérés valósult meg.

A Megyei Klímastratégia elkészítésének célja:

- **a klímaváltozáshoz történő hatékony alkalmazkodás** társadalmi feltételeinek elősegítése,
- **a helyi közösség felkészítése** a klímaváltozással járó **negatív hatásokra**,
- **a lakosság klímatudatosságának növelése**, a klímaváltozással kapcsolatos **szemléletformálás erősítése**.

A projektbe bevont személyek száma összesen: 2156 fő.

A TOP-2.1.2 projektek az alkalmazkodás szempontjából azért fontosak, mert a zöld területek kialakításával a helyi mikro klimatikus adottságok javulnak. A TOP 2.1.3 projektek kivitelezésével a települések nagyobb mennyiségű csapadékvíz mennyiséget tudnak elvezetni, ezáltal csökkentve az épületállomány károsodásának mértékét és belvíz kialakulásának lehetőségét.

A lakosság a legnagyobb energia felhasználó, így a szemléletformálási programok is elengedhetetlenül szükségesek annak érdekében, hogy tudatos energia felhasználóvá váljon a lakosság.

Az alkalmazkodási intézkedések közül kiemelendő a Nemzeti Fejlesztési Programiroda Nonprofit Kft KEHOP 3.2.1 projektje. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szilárdhulladék-gazdálkodási társulás területére beszerzésre kerülnek konténerek, vegyes és elkülönített kukák, házi komposztáló edények, hulladékgyűjtő célgépek és –szállító járművek, anyagmozgató-rakodó gépek. A kivitelezés része 4 db hulladékudvar létesítése, MBH üzem és válogató bővítése, új szelektív válogatók létesítése, hulladékkezelő központok bővítése.

Tervezett alkalmazkodási intézkedések a következők:

29. táblázat: Tervezett alkalmazkodási intézkedések

Ágazat	Cím	Rövid leírás	Felelős szerv/ osztály	Végrehajtási állapot	Elért eredmények
Egyéb	Energiamegtakarítási Intézkedési tervek készítése a települési önkormányzatok ingatlanjára vonatkozóan	Az energiahatékonyságról szóló 2015. évi LVII. törvény kiegészült egy új szabállyal, amely a közintézmények tulajdonában és használatában álló épületekkel kapcsolatos energiahatékonysági feladatokat szabályozza. A közfeladat ellátását szolgáló épület üzemeltetéséért és fenntartásáért felelős szervezet vezetőjének ötévente energiamegtakarítási intézkedési tervet kell készítenie, emellett gondoskodnia kell az épület használóinak az energiahatékonysági szemléletformálásáról is.	önkormányzatok	Nem kezdődött el	Elkészült intézkedési tervek száma: minimum 15

Egyéb	Helyi Klímastratégia kidolgozása (Apagy)	A projekt elsődleges célja, hogy Apagyon olyan átfogó és részletesen kidolgozott klímastratégia szülessen, melynek következtében a klímatudatosság beépül az Önkormányzat tervezési rendszerébe, az éghajlatvédelmi szempontok hatékonyan jelennek meg a döntéshozatal minden szintjén. Fontos cél a lakosság minél nagyobb arányú bevonása a folyamatokba, mert az egyének együttműködése nélkül nem képzelhető el a problémakör hatékony kezelése, hisz a lakosság hatásviselője is az éghajlatváltozásnak	Apagy Község Önkormányzata	Nem kezdődött el	2400 fő
Vízgazdálkodás	Ivóvízhálózat fejlesztése	Az 1972-ben épült ivóvízhálózat Baktalórántházán elavult. Ivóvízhálózat fejlesztése keretében: AC csőanyagú ivóvíz gerincvezetékének kiváltása KPE csőre 17,955 km hosszúságban.	Nyírségvíz	Nem kezdődött el	Kiváltandó ivóvízhálózat hossza (km): 17,955
Vízgazdálkodás	Ivóvízhálózat fejlesztése	Az 1983-ban épült ivóvízhálózat Laskod településen elavult. Ivóvízhálózat fejlesztése keretében: AC csőanyagú ivóvíz gerincvezetékének kiváltása KPE csőre 8,776 km hosszúságban	Nyírségvíz	Nem kezdődött el	Kiváltandó ivóvízhálózat hossza (km): 8,776
Vízgazdálkodás	Ivóvízhálózat fejlesztése	Az 1978-ban épült Nyíráján kiépített ivóvízhálózat elavult. Ivóvízhálózat fejlesztése keretében: AC csőanyagú ivóvíz gerincvezetékének kiváltása KPE csőre 7,726 km hosszúságban	Nyírségvíz	Nem kezdődött el	Kiváltandó ivóvízhálózat hossza (km): 7,726
Vízgazdálkodás	Ivóvízhálózat fejlesztése	Az 1985-ben épült ivóvízhálózat elavult. Ivóvízhálózat fejlesztése keretében: AC csőanyagú ivóvíz gerincvezetékének kiváltása KPE csőre 16,406 km hosszúságban Nyírkársz településen	Nyírségvíz	Nem kezdődött el	Kiváltandó ivóvízhálózat hossza (km): 16,406
Vízgazdálkodás	Ivóvízhálózat fejlesztése	Ivóvízhálózat fejlesztése keretében: AC csőanyagú ivóvíz gerincvezetékének kiváltása KPE csőre 112,297 km hosszúságban Petneháza településen.	Nyírségvíz	Nem kezdődött el	Kiváltandó ivóvízhálózat hossza (km): 112,297
Vízgazdálkodás	Ivóvízhálózat fejlesztése	Az 1978-ban épült Nyírmada városában kiépített ivóvízhálózat elavult. Ivóvízhálózat fejlesztése keretében: AC csőanyagú ivóvíz gerincvezetékének kiváltása KPE csőre 22,533 km hosszúságban.	Nyírségvíz	Nem kezdődött el	Kiváltandó ivóvízhálózat hossza (km): 22,533
Vízgazdálkodás	Ivóvízhálózat fejlesztése	Az 1978-ban épült Pusztadoboson kiépített ivóvízhálózat elavult. Ivóvízhálózat fejlesztése keretében: AC csőanyagú ivóvíz gerincvezetékének kiváltása KPE csőre 10,437 km hosszúságban.	Nyírségvíz	Nem kezdődött el	Kiváltandó ivóvízhálózat hossza (km): 10,437
Vízgazdálkodás	Ivóvízhálózat fejlesztése	Az 1983-ban épült ivóvízhálózat Rohod településen elavult. Ivóvízhálózat fejlesztése keretében: AC csőanyagú ivóvíz gerincvezetékének kiváltása KPE csőre 7,895 km hosszúságban.	Nyírségvíz	Nem kezdődött el	Kiváltandó ivóvízhálózat hossza (km): 7,895
Hulladékgazdálkodás	Szennyvíztelep építése	Nyíráján, Nyírkércs, Petneháza, Laskod település vonatkozásában közös szennyvíztelep építése	Nyírségvíz	Nem kezdődött el	

Hulladékgazdálkodás	Csatornahálózat kiépítése	Nyírákó településen a szennyvízelvezetés-tisztítás kapcsán 7,7 km hosszúságú csatornahálózat kiépítése. A településen jelenleg nincs kiépítve szennyvízhálózat, a folyékony hulladékszállítást egy szolgáltató végzi, aki nagyon leterhelt.	Nyírségvíz, Nyírákó Község Önkormányzata	Nem kezdődött el	Építendő csatornahálózat hossza (km): 7,7
Hulladékgazdálkodás	Csatornahálózat kiépítése.	Nyírkércs településen a szennyvízelvezetés-tisztítás kapcsán 6 km hosszúságú csatornahálózat kiépítése.	Nyírségvíz	Nem kezdődött el	Építendő csatornahálózat hossza (km): 6
Hulladékgazdálkodás	Csatornahálózat kiépítése.	Petneháza településen a szennyvízelvezetés-tisztítás kapcsán 12,3 km hosszúságú csatornahálózat kiépítése.	Nyírségvíz	Nem kezdődött el	Építendő csatornahálózat hossza (km): 12,3
Hulladékgazdálkodás	Csatornahálózat kiépítése.	Laskod településen a szennyvízelvezetés-tisztítás kapcsán 8,8 km hosszúságú csatornahálózat kiépítése.	Nyírségvíz	Nem kezdődött el	Építendő csatornahálózat hossza (km): 8,8
Hulladékgazdálkodás	Szennyvíz-áttemelők felújítása	Nyírmada településen a szennyvíztisztító telep teljes rekonstrukciója, szennyvízáttemelők felújítása	Nyírségvíz	Nem kezdődött el	
Hulladékgazdálkodás	Szennyvízhálózat építése	Ófehértó – Ligettanya szennyvízhálózatának kiépítése (Ófehértó község tanyatelepüléssel is rendelkezik, ez az úgynevezett Ligettanya. Ezek a területek kimaradtak Ófehértó település szennyvízhálózat kiépítése projektből, így itt teljesen megoldatlan a szennyvíz ellenőrzött kezelése. Megoldást jelenthet az Ófehértói hálózathoz való csatlakozás, esetleg egyéni házi szennyvízkezelők kiépítése.)	Ófehértó Község Önkormányzata	Nem kezdődött el	8,8 fm
Vízgazdálkodás	Csapadék-belvízvédelmi rendszer kiépítése	Ófehértó csapadék- és belvízvédelmi rendszerének kiépítése. Olyan hálózati rendszer kiépítése válik szükségessé, amely a legváratlanabb helyzetekben (viharok, áradások) estén is biztonságot adnak a lakosságnak. Ezen védművek megépítése óvja a lakóházak épségét, a megszokottnál sokkal nagyobb csapadékvíz levezetésére, tárolására is alkalmas. Cél egy csapadékvíz gyűjtésére és tárolására alkalmas tárolótározót kiépítése.)	Ófehértó Község Önkormányzata	Nem kezdődött el	3000 fm
Vízgazdálkodás	Csapadékvíz elvezetés	Belterületi csapadékvíz kiépítése Nyírtass belterületén	Nyírtass Község Önkormányzata	Nem kezdődött el	
Egyéb	Helyi Klímastratégia kidolgozása	Helyi klímastratégia kidolgozása a települési adottságok, sajátosságok figyelembevételével Nyírtass községben	Nyírtass Község Önkormányzata	Nem kezdődött el	
Egyéb	Helyi energetikai terv kidolgozása	Helyi energetikai terv kidolgozása a település adottságainak figyelembevételével Nyírtass községben.	Nyírtass Község Önkormányzata	Nem kezdődött el	
Környezetvédelem és biológiai sokféleség	Zöld Nyírtass	Zöldterületek, parkok növelése, fásítás a település belterületén	Nyírtass Község Önkormányzata	Nem kezdődött el	

Egyéb	Szemlélet-formálás	Szemléletformálás a jövő nemzedékéért: Energiahatékonysággal, környezettudatossággal, klímavédelemmel kapcsolatos szemléletformálás Nyírtass településen, a környező települések bevonása is lehetséges.	Nyírtass Község Önkormányzata	Nem kezdődött el	
Vízgazdálkodás	Csapadék és belvízvédelem Nyíráján	Nyíráján településen található árkok, csapadékelvezetők tisztítása, felújítása	Nyíráján Község Önkormányzata	Nem kezdődött el	
Környezetvédelem és biológiai sokféleség	Zöldfelület növelése Apagy községben	A projekt célja Apagy önkormányzati tulajdonában lévő utcákon egységes településképp kialakítása érdekében bokrok, fák ültetése. Valamennyi intézmény környezetében szintén növelni kívánjuk a fák, cserjék számát. Külterületi szakaszokon szintén fák telepítését tervezzük. A megvalósítással érintett terület 20.000 m ² ., 2000 db fa és bokor	Apagy Község Önkormányzata	Nem kezdődött el	20.000 m ²
Egyéb	Helyi energetikai terv kidolgozása (Apagy)	A projekt elsődleges célja, hogy Apagyban olyan átfogó és részletesen kidolgozott energetikai intézkedési terv szülessen, melynek következtében az energiatudatosság beépül az Önkormányzat tervezési rendszerébe, az energetikai szempontok hatékonyan jelennek meg a döntéshozatal minden szintjén. Fontos cél a lakosság minél nagyobb arányú bevonása a folyamatokba, mert az egyének együttműködése nélkül nem képzelhető el a problémakör hatékony kezelése	Apagy Község Önkormányzata	Nem kezdődött el	2400 fő
Vízgazdálkodás	Csapadék és belvízvédelem (Levelek)	Csapadék és belvízvédelmi fejlesztések a belterületen Levelek nagyközség területén: Mikszáth Kálmán u., Új u., Kert u., Dohány u. Sport u	Levelek Nagyközség Önkormányzata	Nem kezdődött el	1500 fm
Környezetvédelem és biológiai sokféleség	Települési zöldfelületek növelése Nyírmadán	Nyírmada Város tulajdonában lévő utak, utcák fásítása, zöldfelület növelése, utcaképek egységes kialakítása	Nyírmada Város Önkormányzata	Nem kezdődött el	6 km
Egyéb	Helyi Klímastratégia kidolgozása (Baktalórántháza)	Elkészülte hozzájárul intézmények és azok vezetői, a településen élők környezettudatosságának növeléséhez, az éghajlatváltozás problémájának megismeréséhez, valamint megfelelő összefogással elérhető az általa okozott problémák csökkentése. Kiemelt figyelmet kap a megelőzés, a lakosság klímatudatosságának növelése	Baktalórántháza Város Önkormányzata	Nem kezdődött el	
Egyéb	Energiahatékonysággal, környezettudatossággal és környezetvédelemmel kapcsolatos szemléletformálás	A programsorozat célja, hogy a lakosságot, a helyi intézmények vezetőit, a településen tanuló fiatalokat megszólítva kialakuljon egy új szemlélet, melynek elsődleges célja a környezetvédelem, a környezeti terhelések csökkentése, a környezettudatosság kialakítása. Megismertetni a lakossággal a környezetbarát megoldásokat, lehetőségeket, ösztönözni őket ezek használatára, hogy eredményeként hosszú távon fenntartható, élhető környezet megteremtése valósuljon meg	Baktalórántháza Város Önkormányzata	Nem kezdődött el	
Hulladékgazdálkodás	Szeméttelep rekultiválása Magyarán	A projekt célja a magyar hulladéklerakó rekultiválása a környezet állapotának megóvása érdekében.	Magyar Község Önkormányzata	Nem kezdődött el	1 db rekultivált hulladéklerakó

1925 és 1980 között (előtte és utána csak elszórtan) tömegesen használta az egész világ az azbeszt cement anyagú csöveket ivóvízhálózat létesítésére. Az anyag, melyet osztrák szabadalmaztatója az egyik jó tulajdonsága alapján eternitként (örökké tartó) szabadalmaztatott, és így is ismert, gyorsan megnyerte a csőhálózati foglalkozó szakemberek szimpátiáját. A csőhálózat problémája kettős, egyrészt probléma a csövek életkora, másrészt az anyag mérsékelten tűdőrak keltő hatása.¹⁴⁰ Ezt tekintetbe véve valóban fontos a csőhálózat cseréje a korszerűbb KPE csőre. Fontos szempont továbbá, hogy a csövek kicserélésével csökkenthető az hálózati ivóvízvesztesség és ezáltal csökken az adott hálózat víz stressz szintjét is.

A szennyvízhálózat fejlesztése érdekében Nyírájkó, Nyírkércs, Petneháza, Laskod település vonatkozásában közös szennyvíztelep építését tervezik. Továbbá ezen települések vonatkozásában szükséges a csatornahálózat kiépítése is.

30. táblázat: Csatornahálózatok kiépítése (Nyírségvíz adatszolgáltatása alapján)

<i>Nyírájkó: 7,7 km hosszúságú csatornahálózat kiépítése</i>
<i>Nyírkércs: 6 km hosszúságú csatornahálózat kiépítése</i>
<i>Petneháza: 12,3 km hosszúságú csatornahálózat kiépítése</i>
<i>Laskod: 8,8 km hosszúságú csatornahálózat kiépítése</i>

Javasolt alkalmazkodási intézkedések a következők:

31. táblázat: Javasolt intézkedések

Ágazat	Cím	Rövid leírás	Felelős szerv/ osztály	Végrehajtási állapot	Elért eredmények
Egyéb	Klímaváltozással kapcsolatos szemléletformáló rendezvények mezőgazdasági szereplők részére	Az intézkedés célja az alábbi: Klímaváltozás elleni védekezés, adaptáció, ismeretterjesztése (hőhullám elleni védekezés, csapadékvíz hasznosítás, aszály elleni védekezés, stb.)	Önkormányzatok és civil szervezetek	Nem kezdődött el	Bevont személyek száma: 1000 fő
Egyéb	Klímaváltozással kapcsolatos szemléletformáló rendezvények vállalkozások részére	Az intézkedés célja az alábbi: Klímaváltozás elleni védekezés, adaptáció, ismeretterjesztése (hőhullám elleni védekezés, csapadékvíz hasznosítás, aszály elleni védekezés, stb.)	Önkormányzatok és civil szervezetek	Nem kezdődött el	Bevont személyek száma: 1000 fő
Egyéb	Klímaváltozással kapcsolatos szemléletformáló rendezvények tanárok és diákok részére	Az intézkedés célja az alábbi: Klímaváltozás elleni védekezés, adaptáció, ismeretterjesztése (hőhullám elleni védekezés, csapadékvíz hasznosítás, aszály elleni védekezés, stb.)	Önkormányzatok és civil szervezetek	Nem kezdődött el	Bevont személyek száma: 3000 fő

¹⁴⁰ Forrás: https://ec.europa.eu/regional_policy/hu/funding/ 2019. augusztus 10.

Egyéb	Klímaváltozással kapcsolatos szemléletformáló rendezvények önkormányzatok részére	Az intézkedés célja az alábbi: Klímaváltozás elleni védekezés, adaptáció, ismeretterjesztés (hőhullám elleni védekezés, csapadékvíz hasznosítás, aszály elleni védekezés, stb.)	Önkormányzatok és civil szervezetek	Nem kezdődött el	Bevont személyek száma: 2200 fő
Egyéb	Önkormányzati és közintézmények dolgozóinak klímavédelemmel kapcsolatos képzése	Önkormányzati dolgozóknak tartott képzés klímavédelemmel, természet-és környezetvédelemmel foglalkozó szakemberek, egyetemi kutatók bevonásával. A képzésen résztvevők bevonása a helyi tervek, dokumentumok készítésébe	Önkormányzatok és civil szervezetek	Nem kezdődött el	1100 fő
Hulladék-gazdálkodás	Szennyvízhálózat kiépítése	A településen lévő háztartások által kibocsátott szennyvíz megfelelő kezelésének biztosítása	Nyírségvíz Zrt.	Nem kezdődött el	Kiépített szennyvíz vezeték hossza:
Víz-gazdálkodás	Bel- és csapadék vízvédelmi rendszer építése	Elsődleges célja a bel-és csapadékvizek belterületről való biztonságos elvezetésének érdekében a vízkárokkal veszélyeztetett területeken a csapadékvíz elvezető, belvízelvezető infrastruktúra fejlesztése, a csapadékvíz okozta károk enyhítése, illetve megszüntetése.	Önkormányzatok	Nem kezdődött el	Az építendő bel-és csapadék vízvédelmi rendszer hossza:
Mezőgazdaság és erdőszet	Erdősítés, erdősültség arányának növelése	Az erdő területek arányának növelése, mely, javítja adott terület vízháztartását, levegőminőségét, mikroklimát, illetve szén-dioxid megkötést is eredményez.	vállalkozások	Nem kezdődött el	Telepített erdőterület nagysága (%): +5 %
Víz-gazdálkodás	Bel-és csapadékvíz összegyűjtése és felhasználása	Az összegyűjtött bel és csapadékvíz, összegyűjtése tárolókba, hogy a csapadékszegény időszakban mezőgazdasági öntözésre lehessen felhasználni.	Önkormányzat	Nem kezdődött el	Kiépített rendszer hossza:
Víz-gazdálkodás	Vízáteresztő burkolatok vizsgálata, alkalmazásának lehetőségeinek felmérése és alkalmazása	Célja a vízelvezető hálózat tehermentesítése. A talaj vízháztartásának javítása.	Önkormányzat	Nem kezdődött el	Elkészült adatbázis száma: 1; A megépített vízáteresztő burkolat hossza
Mezőgazdaság és erdőszet	Mezőgazdasági területeken öntöző rendszerek fejlesztése, bővítése	Célja aszályos időszakoknál a termesztett növények víz utánpótlásának biztosítása	FETIVIZIG	Nem kezdődött el	Az építendő öntözőrendszerek hossza:
Hulladék-gazdálkodás	Illegális hulladéklerakók felmérése, felszámolása	Célja a levegő, talaj és talajvíz szennyeződésének megakadályozása	Önkormányzatok	Nem kezdődött el	Felmért illegális telepek száma: 5; Felszámolt illegális telepek száma: 5
Egyéb	Települési hőszigetek felmérése, hatásainak mérséklése, megszüntetése		Önkormányzatok	Nem kezdődött el	
Épületek	Zöldhomlokzatok, függőleges zöldfelületek tervezésének beépítése a helyi építészetbe	Célja javítani a települések levegőminőségét	Önkormányzatok	Nem kezdődött el	

Energia	Energiamegtakarítási Intézkedési Tervek (EIT) készítése a települési önkormányzatok ingatlanjára vonatkozóan	Közfeladat ellátását szolgáló épület üzemeltetéséért és fenntartásáért felelős szervezet vezetőjének öt évente energiamegtakarítási intézkedési tervet kell készítenie, emellett gondoskodnia kell az épületet használók energiahatékonysági szemléletformálásáról is.	Önkormányzatok	Nem kezdődött el	Települések száma
Egészségügy	Lakossági tájékoztatás a hőhullámok és egyéb extrém időjárási helyzetekről	Helyi rendezvények, mobil applikáció készítése, mely tájékoztatja adott terület időjárási anomáliájáról és annak védekezési módszeréről	Önkormányzatok és civil szervezetek	Nem kezdődött el	Bevont személyek száma: 10000 fő
Víz-gazdálkodás	Belvízvédelmi rendszerek fejlesztése, karbantartása		Önkormányzatok	Nem kezdődött el	
A földhasználat tervezése	Részletes adatbázis készítés és ajánlások a tájhasználat módjára	Meglévő felmérések, információk és a NATÉR felhasználásával részletes térinformatikai adatbázis készítése. Elemzi az adott terület tájhasználat módját, az éghajlatváltozás kockázatait a gazdálkodásban és jövőbeli földhasznosítás módját, eszközeit.	Önkormányzatok	Nem kezdődött el	Elkészült adatbázis száma: 1 db
Környezet-védelem és biológiai sokféleség	Invazív fajok elterjedésének megakadályozása, szemléletformálás	Invazív fajok irtása, tájékoztatás adott területen lévő invazív fajokról (felismerés), védekezési módszer ismertetése	Önkormányzatok és civil szervezetek	Nem kezdődött el	2000 fő
Egyéb	Klímaérzékenységi vizsgálatok elvégzése és alkalmazkodási intézkedések kialakítása tájakra, épületekre és infrastruktúrára vonatkozóan	Kitettségi és klímaérzékenységi vizsgálatok elvégzése	Önkormányzatok	Nem kezdődött el	Elkészült adatbázis száma: 1 db
Környezet-védelem és biológiai sokféleség	Települési klímajavítás zöldfelület és vízfelület bővítéssel	Új zöldfelületek kialakítása, meglévők rekonstrukciója	Önkormányzatok	Nem kezdődött el	A megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága (%): +15%
Egyéb	Helyes fűtési gyakorlat elterjesztése	Levegőminőség javulást célzó program	Önkormányzatok és civil szervezetek	Nem kezdődött el	Bevont személyek száma: 2500 fő
Hulladék-gazdálkodás	Hulladéklerakók rekultiválása		Önkormányzatok	Nem kezdődött el	Hulladéklerakók rekultiválásának száma:
Víz-gazdálkodás	Ivóvíz takarékossgal kapcsolatos szemléletformálás	Célja a víz felhasználás optimalizálása.	Önkormányzatok és civil szervezetek	Nem kezdődött el	Bevont személyek száma: 1000 fő
Víz-gazdálkodás	Ivóvízhálózat fejlesztése	Célja a hálózati vízvesztesség csökkentése	Nyírségvíz Zrt.	Nem kezdődött el	Felújított ivóvízhálózat hossza fm:
Egyéb	Helyi klímastratégiák kidolgozása	Célja a helyi mikroklíma feltérképezése, az éghajlat változáshoz való alkalmazkodás feltárása	Önkormányzatok	Nem kezdődött el	Települések 50%-a

5. Forrástérkép

A SECAP készítése során, az abban foglalt intézkedések megvalósításának finanszírozási háttérének konkretizálása a végrehajtási keretrendszer részeként alapvető fontosságú. Ennek része egyrészt a szereplők számára a fejlesztésekre elérhető európai uniós, egyéb nemzetközi, hazai és egyéb források számbavétele, valamint a stratégia céljainak megvalósítását célzó tervezett projektek költségeinek becslése. A pénzügyi tervezés során az első lépés a lehetséges források felkutatása és beazonosítása.

A 2030-ra kitűzött célok megvalósításához szükséges lehetséges forrásokat az alábbiak szerint csoportosíthatjuk:

1. *Hazai és Európai Unió források,*
2. *Nemzetközi források,*
3. *Egyéb források.*

A következőkben az említett három finanszírozási forrás bemutatására kerül sor, melyek az akciótervben foglalt intézkedések finanszírozási keretét jelenthetik, tekintettel arra, hogy saját erőből az érintett szervezetek, önkormányzatok és a lakosság nem feltétlenül képesek a beruházásokat végrehajtani.

5.1 Hazai és Európai Unió források

A pénzügyi forrásokat biztosító releváns Európai Strukturális és Befektetési Alapok a következők¹⁴¹:

- ✓ Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA),
- ✓ Kohéziós Alap (KA),
- ✓ Európai Szociális Alap (ESZA),
- ✓ Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA).

A hazai források kategóriája több alkategóriára bontható. A SECAP témájához illeszkedve a célcsoportok részére a következő források érhetők el:

Önkormányzatok, vállalkozások és egyéb szervezetek számára biztosított források

Széchenyi 2020 (2014-2020 tervezési időszak)

- ***Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP)***¹⁴²

A program fő prioritásai: a gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása, a foglalkoztatottság növelése, a gazdasági növekedés elősegítése és a társadalmi felzárkóztatás révén, az energia- és erőforrás-hatékonyság növelése, a társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése, valamint a gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása.

¹⁴¹ Forrás: https://ec.europa.eu/regional_policy/hu/funding/ 2019. augusztus 10.

¹⁴² Forrás: <https://www.palyazat.gov.hu> 2019. augusztus 10

- **Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)¹⁴³**

A KEHOP programok elsősorban az energia- és erőforrás hatékonyság növeléséhez járulnak hozzá. A KEHOP pályázatok célkitűzései az alábbiak: a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás, települési vízellátás, szennyvíz-elvezetés és tisztítás biztosítása, szennyvízkezelés fejlesztése, hulladékgazdálkodással és kármentesítéssel kapcsolatos fejlesztések, természetvédelmi és élővilág-védelmi fejlesztések, valamint energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása.

- **Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)¹⁴⁴**

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) stratégiai célja az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés ösztönzése, az energiahatékonyság, a racionálisabb energiagazdálkodás elősegítése, a megújuló energiák fokozottabb használata. A klímaváltozás alapvető okainak nagy része a városias térségekben összpontosul, azonban a szén-dioxid-kibocsátás csökkentés és az erőforrás-hatékonyság megvalósítása valamennyi településen kihívást jelent, így a város-vidék együttműködése is nagy szerepet kaphat a célkitűzések megvalósításában.

- **Vidékfejlesztési Program (VP)¹⁴⁵**

A Vidékfejlesztési Program célja az, hogy teljes mértékben integrálja a **környezetvédelemmel és éghajlatváltozás elleni küzdelemmel** kapcsolatos korlátokat és lehetőségeket, valamint az **előnyök széles körét kell, hogy biztosítsa a gazdálkodás, a vidéki területek és a szélesebb társadalom részére, illetve** biztosítsa a környezet és a mezőgazdaság éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességét, gondját viselje a vidéki területeknek és fenntartsa a földterületek termelési kapacitását.

- **Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP)¹⁴⁶**

A program elsődleges szempontjai az alábbiak: a nemzetközi közúti, vasúti és vízi úti elérhetőség, a regionális közúti elérhetőség és közlekedésbiztonság, valamint a regionális vasúti elérhetőség és energiahatékonyság javítása, továbbá az integrált, fenntartható elővárosi mobilitási rendszerek fejlesztése a nagyvárosokban.

- **Elektromos gépjármű beszerzésének támogatása¹⁴⁷**

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium pályázati kiírást tett közzé az elektromobilitás elterjedésének ösztönzése érdekében. A támogatás nyújtásának célja elsődlegesen az elektromobilitás hazai elterjedésének előmozdítása, a közúti forgalom tisztábbá tétele. A program keretében elektromos gépjárművek beszerzését támogatják magyarországi székhellyel, telephellyel vagy fiókteleppel rendelkező gazdasági társaság, civil szervezet, helyi önkormányzat, költségvetési szerv, köztestület, ügyvédi iroda, közjegyzői iroda, egyházi jogi

¹⁴³ Forrás: <https://www.kehopen.hu> 2019. augusztus 10

¹⁴⁴ Forrás: <https://www.palyazat.gov.hu> 2019. augusztus 10

¹⁴⁵ Forrás: <https://www.palyazat.gov.hu> 2019. augusztus 10

¹⁴⁶ Forrás: <https://www.palyazat.gov.hu> 2019. augusztus 10

¹⁴⁷ Forrás: <https://e-mobi.hu/> 2019. augusztus 10

személy, szabadalmi ügyvivői iroda, végrehajtó iroda, egyéni ügyvéd, egyéni közjegyző, egyéni szabadalmi ügyvivő, egyéni vállalkozó részére. A beszerzések eredményeképpen csökkenthető a közlekedésből származó CO₂- kibocsátás és a zajártalom mértéke.

A pályázat forrása a Gazdasági Zöldítési Rendszer előirányzat. A támogatás vissza nem térítendő támogatás formájában kerül biztosításra.

A jelenleg hatályos felhívás szerint regisztrált kereskedőktől történő gépjárműbeszerzés esetén a támogatás mértéke a beszerzés időpontjában érvényes maximum bruttó 20 millió Ft-os eladási ár 21 százaléka, de legfeljebb 1,5 millió forint.

Lakosság számára biztosított források

- **Otthon Melege Program¹⁴⁸**

Az Otthon Melege konstrukció célja a lakosság irányított forráshoz juttatása, mely energiahatékonysági és megújuló energiával kapcsolatos beruházások megvalósulását segíti elő. Ezen vissza nem térítendő források, támogatások igénybevételével jelentős mértékben javulhat a lakossági energiafelhasználás hatékonysága, csökkentve a lakossági szektorból származó szén-dioxid-kibocsátást. A lakossági szektor nagy CO₂-kibocsátó, beruházásainak eredményei nagyban hozzájárulhatnak a hazai klímavédelmi és energiahatékonysági célok eléréséhez.

- **Elektromos gépjármű beszerzésének támogatása¹⁴⁹**

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium pályázati kiírást tett közzé az elektromobilitás elterjedésének ösztönzése érdekében. A támogatás nyújtásának célja elsődlegesen az elektromobilitás hazai elterjedésének előmozdítása, a közúti forgalom tisztábbá tétele. A program keretében elektromos gépjárművek beszerzését támogatják a lakosság (magyarországi lakóhellyel rendelkező természetes személyek) részére. A beszerzések eredményeképpen csökkenthető a közlekedésből származó CO₂- kibocsátás és a zajártalom mértéke.

A pályázat forrása a Gazdasági Zöldítési Rendszer előirányzat. A támogatás vissza nem térítendő támogatás formájában kerül biztosításra.

A jelenleg hatályos felhívás szerint regisztrált kereskedőktől történő gépjárműbeszerzés esetén a támogatás mértéke a beszerzés időpontjában érvényes maximum bruttó 20 millió Ft-os eladási ár 21 százaléka, de legfeljebb 1,5 millió forint.

5.2 Nemzetközi források

5.2.1 Európai Területi Együttműködés programok (ETE)¹⁵⁰

A területi együttműködési programok keretében a tagállamok közösen határon átnyúló, transznacionális és interregionális együttműködési programokat dolgozhatnak ki.

¹⁴⁸ Forrás: <http://www.nfsi.hu/> 2019. augusztus 10

¹⁴⁹ Forrás: <https://e-mobi.hu/> 2019. augusztus 10

¹⁵⁰ Forrás: <http://egtc.kormany.hu/europai-teruleti-egyuttmukodes-2014-2020> 2019. augusztus 10

- **Határon átnyúló együttműködési programok¹⁵¹**

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén lévő, a pályázati felhívásokban meghatározott gazdasági szereplők az alábbi határon átnyúló projektekben vehetnek részt:

- Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENI Határon Átnyúló Együttműködési Program,
- Interreg V-A Románia-Magyarország Együttműködési Program,
- Interreg V-A Szlovákia-Magyarország Együttműködési Program,
- DTP (Danube Transnational Programme- Duna Transznacionális Együttműködési Program).

Mindegyik programban megjelenik a környezetvédelemre, természetvédelemre vonatkozó finanszírozási lehetőség, mely a klímaváltozással járó adaptációt, védekezést is magába foglalja.

A DTP specifikus célkitűzései között jelen vannak az alábbiak:

- ✓ A természeti és kulturális örökség, valamint az erőforrások fenntartható használata,
- ✓ Ökológiai folyosók helyreállítása és menedzsmenete,
- ✓ Transznacionális vízgazdálkodás és árvízvédelem,
- ✓ Jobb felkészülés a katasztrófakockázatok kezelésére,
- ✓ Környezetbarát és biztonságos közlekedési rendszerek, városok és vidéki települések kiegyensúlyozott megközelíthetőségének támogatása,
- ✓ Az energiabiztonság és energiahatékonyság javítása.

- **Transznacionális együttműködési programok¹⁵²**

A transznacionális együttműködés olyan szoros partnerkapcsolatok kialakítását ösztönzi, amelyek az országhatárokon túl, transznacionális együttműködési területeken fejtik ki hatásukat. A projekteknek általában valamely hosszú távú elképzelésbe kell illeszkedniük, és olyan területekre kell összpontosítaniuk (pl.: árvízvédelem, intermodális közlekedési folyosók kialakítása, stb.), ahol a stratégiai fellépés alapját képező elgondolás kiemelkedő jelentőségű.

Interreg Central Europe

A transznacionális együttműködés keretén belül a főbb vonatkozó prioritások az alábbiak:

1. Közép-Európai együttműködés alacsony szén-dioxid kibocsátású stratégia kidolgozására,
2. Közép-Európai együttműködés a természeti és kulturális erőforrások mentén a fenntartható növekedésért.

Interregionális együttműködési programok

Az interregionális együttműködés tematikus természetű és különböző államok régiói között jön létre. Interregionális programok közé tartozik az INTERREG EUROPE, URBACT III, ESPON 2020.

¹⁵¹ Forrás: <https://www.palyazat.gov.hu> 2019. augusztus 10

¹⁵² Forrás: https://ec.europa.eu/regional_policy/hu/policy/what/glossary/t/transnational-cooperation 2019. augusztus 10

- **INTERREG EUROPE (IE) program**¹⁵³

Az IE program prioritásai közé tartozik az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaság, valamint a környezet- és erőforrás hatékonyság megteremtése.

- **URBACT III**¹⁵⁴

Az URBACT III. az európai fenntartható városfejlesztés előmozdítását célozza és hozzájárul az EU 2020 stratégia megvalósításához. Hálózatépítéssel, kapacitásfejlesztéssel és a jó gyakorlatok terjesztésével támogatja a döntéshozókat.

- **ESPON 2020 program**¹⁵⁵

Az ESPON 2020 program területi tények feltárását, alkalmazott kutatásokat, európai területi trendek, perspektívák és politikai hatások elemzését, illetve hálózatfejlesztést és ismeretterjesztést támogat a területfejlesztési stratégiák és programok alátámasztása, illetve a területi kohézió elősegítése érdekében.

5.2.2 Egyéb európai finanszírozási programok

- **LIFE Program**¹⁵⁶

Az EU környezetvédelmi politikáját támogató pénzügyi eszköz. Kiemelt feladata olyan projektötletek, új technológiák és módszerek, megoldások támogatása és összefogása, melyek helyi, regionális és/vagy internacionális szinten járulnak hozzá a már légkörben lévő üvegház-hatású gázok által kiváltott szélsőséges klíma- és időjárás-változáshoz való alkalmazkodáshoz.

- **Horizon 2020**¹⁵⁷

A program kiemelt célja, hogy a tudományos áttörésekből üzleti lehetőségeket biztosító innovatív termékek és szolgáltatások születhessenek, ezért a kutatástól a piaci hasznosításig terjedően az innovációs lánc minden szakaszához támogatást nyújt. A hangsúlyt a társadalmi kihívások kezelésére és az Európai Unió társadalmát érintő problémák megoldására helyezi (pl.: egészségügy, energia, közlekedés, stb. területeken). A program kiemelten kezeli a kis- és középvállalkozói szektort.

- **EEE-F (European Energy Efficiency Fund – Európai Energiahatékonysági Alap)**¹⁵⁸

Az Európai Energiahatékonysági Alap feladata az állami és magánszféra közötti partnerség kialakítása innovatív módon, amelynek célja az éghajlatváltozás mérséklése az energiahatékonysági intézkedések és a megújuló energia felhasználása révén az Európai Unió tagállamaiban. Az alap a kisebb volumenű önkormányzati energiahatékonysági és megújuló energia projekteket közvetlen vagy közvetett módon (pénzügyi közvetítő révén) támogatja.

¹⁵³ Forrás: <https://www.interregeurope.eu> 2019. augusztus 10

¹⁵⁴ Forrás: <http://www.urbact.hu> 2019. augusztus 10

¹⁵⁵ Forrás: <https://www.espon.eu/programme/espon/espon-2020-cooperation-programme> 2019. augusztus 10

¹⁵⁶ Forrás: <http://www.lifepalyzatok.eu> 2019. augusztus 10

¹⁵⁷ Forrás: <http://www.h2020.gov.hu/> 2019. augusztus 10

¹⁵⁸ Forrás: <https://www.eeef.eu> 2019. augusztus 10

- **CEF (Connecting Europe Facility- Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz)**¹⁵⁹

Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF) a kimagaslóan teljesítő, fenntartható és egymással hatékonyan összekapcsolódó, Európán átívelő közlekedés, energiaügy és digitális szolgáltatások terén tevékenykedő hálózatokat támogatja.

- **JPI Urban Europe**¹⁶⁰

A JPI Urban Europe konstrukciót 2010-ben hozták létre azzal a céllal, hogy megoldást találjanak globálisan a városi kihívások kezelésére. A JPI egy olyan transznacionális kutatói és innovációs program, mely a nemzeti stratégiákra és kutatói programokra épül és azokat egészíti ki. Feladata a hatóságok, a civil társadalom, a tudomány, az innovátorok, a vállalkozások és az ipar összekapcsolása a kutatás és innováció új környezetének biztosítása érdekében.

- **UIA (Urban Innovative Actions - Innovatív Városfejlesztési Tevékenységek)**¹⁶¹

Az Innovatív Városfejlesztési Tevékenységek (UIA) konstrukció célja, hogy forrásokkal lássa el a városi területeket a legfőbb városi kihívásokra reagáló innovatív megoldások tesztelése érdekében a fenntartható városfejlesztésért.

- **ELENA (European Local Energy Assistance- Európai Helyi Energetikai Támogatás)**¹⁶²

Az ELENA az Európai Bizottság olyan vissza nem térítendő támogatási eszköze, amelyet az *Intelligent Energy Europe (IEE)* program keretében az Európai Beruházási Bank közreműködésével lehet igénybe venni. A program az energiahatékonyság, a megújuló energia elosztását, a városi közlekedési projektek és programok megvalósítását célozza. Megvalósíthatóság és piacfelmérési tanulmányok, programtervezés, energia auditok, eljárások, üzleti és műszaki tervek elkészítése finanszírozható ebből a forrásból.

- **JASPERS (Joint Assistance to Support Projects in European Regions- Az Európai Régiók Projektjeit Támogató Közös Program)**¹⁶³

A JASPERS műszaki segítségnyújtási eszköz, amely tanácsokat és segítséget nyújt a nagyobb projektek előkészítése során. A JASPERS segítséget nyújt a nagyobb infrastrukturális – pl. vasúttal, vízgazdálkodással, hulladékkal, energiával és városi közlekedésfejlesztéssel kapcsolatos- projektek előkészítésére, amelyek beruházási értéke minimum 50 millió EUR.

- **JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas – A Fenntartható Városfejlesztési Beruházásokat Támogató Közös Európai Kezdeményezés)**¹⁶⁴

¹⁵⁹ Forrás: <https://ec.europa.eu/inea/en/connecting-europe-facility> 2019. augusztus 10

¹⁶⁰ Forrás: <https://jpi-urbaneurope.eu/> 2019. augusztus 10

¹⁶¹ Forrás: <http://www.uia-initiative.eu/en> 2019. augusztus 10

¹⁶² Forrás: <http://www.eib.org/en/products/advising/elena/index.htm> 2019. augusztus 10

¹⁶³ Forrás: <http://jaspers.eib.org> 2019. augusztus 10

¹⁶⁴ Forrás: <https://www.eib.org/en/publications/jessica.htm> 2019. augusztus 10

A kezdeményezést az Európai Bizottság és az Európai Beruházási Bank (EBB) együtt hívta életre és alakítja, de együttműködő partnerként részt vesz benne az Európai Tanács Fejlesztési Bankja (CEB) is. A szabályok értelmében a tagországok előtt megnyílik a lehetőség, hogy az általuk igénybe vehető (a Strukturális Alapokból lehívható) uniós támogatások egy részét megtérülő befektetésként olyan beruházásokra fordítsák, amelyek fenntartható városi fejlődést előmozdító integrált rendezési terv részeként valósulnak meg. A tőkejuttatás, hitel, illetve garancia formájában megjelenő befektetésekből a projektek ún. városfejlesztési alapok, illetve szükség esetén holdingalapok közvetítésével részesülhetnek.

- **CLLD (Community-led Local Development – Közösség Által Irányított Helyi Fejlesztés)**¹⁶⁵

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program 7. prioritási tengelye keretében elérhető közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések. A CLLD képes mozgósítani és bevonni a helyi közösségeket, szervezeteket, hogy azok hozzájáruljanak az Európa 2020 stratégiában kitűzött intelligens, fenntartható és inkluzív fejlődéshez, a területi kohézió támogatásához és a konkrét szakpolitikai célkitűzések teljesüléséhez.

- **Visegrad Fund (Visegrád Alap)**¹⁶⁶

A Visegrád Alap (kis- és nagyszámú támogatások, Visegrád+, stratégiai program) keretében a Visegrádi Négyek országai közül legalább három ország szervezeteinek részvételével megvalósuló együttműködések támogathatók. A klímavédelem szempontjából releváns tématerületek: regionális fejlesztés, környezetvédelem, társadalmi fejlődés.

5.3 Egyéb finanszírozási források

- **ESCO (Energy Service Company- Energetikai Szolgáltató Vállalat ún. „Harmadik feles” finanszírozása)**¹⁶⁷

Az ESCO konstrukció lényege, hogy az ESCO cég egy kézben összefogva rendezi az energiahatékonysági projekteket, a tervezéstől a megvalósításon át a hosszú távú fenntartásig. Az ügyfél a szerződés futamideje alatt a korábbi energiaköltségei helyett alacsonyabb energiaköltséget és egy azt kiegészítő ESCO díjat fizet, melyek együttes összege nem éri el a korábbi energiaköltségek szintjét. Az ESCO szerződés lejártá után az ügyfél realizálja a teljes energiadíj csökkenés összegét, illetve ekkor száll át – általában térítésmentesen - a berendezések tulajdonjoga a fogyasztóra.

Tehát az ESCO társaság komplex szolgáltatóként felméri az igényeket, elvégzi az energia auditot, megvizsgálja az ügyfelek fizető- és hitelképességét, elvégzi a megtérülés számítását, javaslatot tesz a projekt megvalósítására. Pozitív elbírálás esetén megkötöti az ügyfelekkel az ESCO és egyéb szerződéseket, lebonyolítja a beruházást, ennek keretében beszerzi a szükséges műszaki berendezéseket, kiválasztja a kivitelezőket, megszervezi az építészeti kivitelezést, elvéggezteti a műszaki ellenőri feladatokat, megkötöti a szükséges biztosításokat.

¹⁶⁵ Forrás: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/community_hu.pdf, <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4384> 2019. augusztus 10

¹⁶⁶ Forrás: <https://www.visegradfund.org/apply/grants/> 2019. augusztus 10

¹⁶⁷ Forrás: <http://www.negzrt.hu/hu/node/107> 2019. augusztus 10

Ezt követően a futamidő alatt működteti a megvalósított beruházást, elvégezteti a szükséges karbantartásokat. Az ESCO szerződések futamideje a fejlesztés függvényében jelentősen változhat, átlagosan 5-20 év közé tehető, melynek lejártát követően a berendezések tulajdonjoga nulla közeli értéken az ügyfélhez kerül.

A hazai ESCO-k jellemzően az alábbi energetikai területeken vannak jelen:

- Köz- és beltéri világítás-korszerűsítés,
- Fűtőkorszerűsítés,
- Ipari- és távhőkorszerűsítés.

Zöld Önkormányzati Kötvény kibocsátása¹⁶⁸

A zöld kötvények kibocsátója vállalja, hogy egy előre meghatározott időintervallum végén megtéríti a kötvény névértékét, emellett kamatot fizet az értékpapír mindenkorai tulajdonosának. A hagyományos kötvény kibocsátással ellentétben a zöld kötvényt kibocsátó szervezet vállalja, hogy előre meghatározott célokra fordítja a bevont forrást.

Olyan típusú projektek megvalósítására bocsáthatók ki zöld kötvények, amelyek

- megújuló energiaforrások hasznosítására,
- épületek energetikai korszerűsítésére,
- közlekedés energiahatékonyságának növelésére, illetve
- a fenntartható gazdálkodásra és a biodiverzitás megőrzésére irányulnak.

Kereskedelmi bankok hitelei

A lakosság, a vállalkozások és az önkormányzati szektor is élhet azzal a lehetőséggel, hogy beruházásaik megvalósítását részben kereskedelmi banki hitelből fedezze. A bankok rendkívül széles finanszírozási lehetőséget biztosítanak, mind futamidőben, mind a fejlesztési célokat tekintve. A banki hitel biztosítása bizonyos vissza nem térítendő támogatási konstrukciók esetében saját erőnek minősül. Már megkezdett beruházások esetén is igénybe vehetők. A hosszú rendelkezésre tartási és türelmi idő nagyobb volumenű projektek finanszírozását is lehetővé teszi.

Lakástakarékpénztárak konstrukciói

A lakosság részére több lakáscélú megtakarítási és hitelkonstrukció létezik, melyek bevonásával lakásfelújítás, energetikai korszerűsítés vagy megújuló energiát alkalmazó rendszerek is kiépíthetők.

¹⁶⁸ Forrás: <https://www.portfolio.hu/deviza-kotveny/kotvenypiac/a-zold-forradalom-megallithatatlanul-sopor-vegig-a-vilagon.248233.html> 2019. augusztus 10

5. A szervezeti háttér és a humán erőforrás biztosítása

A Fenntartható Energia és Klíma Akciótervek elkészítését a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat vállalta megyei szinten, a megyében található 11 LEADER Helyi Közösség területére vonatkozóan. A dokumentumok elkészítése az ÉMI Nonprofit Kft. szakmai mentorálásával valósult meg.

A Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv végrehajtásáért elsődlegesen, de nem kizárólagosan a Megyei Önkormányzat a felelős. Az intézmény feladatai a SECAP végrehajtásával kapcsolatban az alábbiakra terjed ki:

- a SECAP-ban kifejtett intézkedések közül a Megyei Önkormányzat hatáskörébe utalt projekttervek megvalósítása,
- a SECAP-ban foglalt intézkedések végrehajtását szolgáló pályázati források felkutatása, pályázatok összeállítása, projektek adminisztratív lebonyolítása,
- a SECAP végrehajtásához szükséges szakmai egyeztetések megvalósítása,
- a SECAP célkitűzéseiben potenciálisan részt vállalni képes civil és gazdasági szervezetek felkutatása és együttműködések kialakítása,
- éves szinten Energia Nap rendezvény szervezése,
- a SECAP végrehajtásának nyomon követése.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat és annak Hivatala a SECAP dokumentumokban foglalt intézkedések jövőbeli megvalósulásának nyomon - követésére és a végrehajtás elősegítésére **1 fő munkatársat biztosít**, aki részmunkaidőben látja el feladatát.

A kijelölt munkatárs feladata a *Covenant of Mayors* szervezettel és a nemzeti koordinátorral való kapcsolattartás, a megvalósításba bevont érdekelt felekkel való kapcsolattartás, az akciótervvel kapcsolatos változások nyomon követése, a végrehajtás monitoringozása a Polgármesterek Szövetsége által megadott ütemezés szerint, továbbá a SECAP-ban részletezett intézkedések megvalósításának ösztönzése a térségben található szereplők tájékoztatásával. A SECAP-ban kitűzött célok megvalósításában aktív szerepet szükséges vállalni a Megyei Önkormányzat mellett a Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesületnek és munkaszervezetének, a helyi önkormányzatoknak, a teljes megyei lakosságnak, valamint a közintézményi, vállalkozói, mezőgazdasági gazdálkodói körnek is. A megyében aktív környezetvédelmi, természetvédelmi, energiahatékonysági c

ivil szervezetek részéről, mint szakmailag érintett szervezetektől várjuk olyan szemléletformáló rendezvények, programok, akciók megvalósítását, amelyek hozzájárulnak a térségi szereplők klímaváltozási attitűdjének formálásához. Hiszen az éghajlatváltozás mérséklése, az ahhoz való alkalmazkodás akkor lehet eredményes, ha minél többen elhivatottak a célkitűzések elérésében, minél többen kezdenek el klímabarát módon gondolkodni és cselekedni.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat célja, hogy a megye lakosságának, közintézményeinek, vállalkozásainak, az agrárszektorban minél nagyobb hányadát képes legyen megszólítani az elkövetkező években. Ennek formája lehet széleskörű, pl. lakosságra irányuló, vagy célzott, pl. gazdálkodókra irányuló szemléletformáló kampány, rendezvény, fórum. A klímavédelmi partnerségnek a 2016-ban alakult **Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Éghajlatváltozási Platform ad keretet**. A Platform évente legalább egyszer ülésezik, napirendjén elsősorban a klímaváltozással kapcsolatos helyi kezdeményezések ismertetése, szakmai előadások szerepelnek. A jövőben a napirendet szükséges kiegészíteni a tervezett SECAP intézkedések előrehaladásáról szóló tájékoztatóval, és az aktuális pályázati konstrukciókról szóló tájékoztatóval.

6. Nyilvánosság biztosítása

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat az elkészült, munkaanyagnak tekinthető Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv (SECAP) összeállítását követően lehetőséget biztosított mind az érintett helyi önkormányzatok, mind a lakosság, mind a szakmai szféra részére a dokumentumban foglalt adatok, információk, szén-dioxid kibocsátás csökkentő és alkalmazkodási intézkedések megismerésére és véleményezésére.

Az akciótervben megfogalmazott intézkedések megvalósításának és a kitűzött célok elérésének egyik alapvető záloga az, hogy a térségben érintett társadalmi, vállalkozói, közintézményi, önkormányzati és civil szféra megismerje a klímavédelmi és energiahatékonysági célkitűzéseket és konzultációs, véleménynyilvánítási lehetőség biztosított legyen, melynek során felértékelődik a partnerség a közreműködők között.

A Megyei Önkormányzat honlapján (www.szszbmo.hu), valamint a Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület honlapján (www.baktaleader.hu) társadalmi véleményeztetés céljából elhelyezésre került a társadalmi véleményeztetésre alkalmas akcióterv, mely széles körben lehetőséget biztosított minden szféra szereplőjének az akciótervvel kapcsolatos javaslatok, vélemények, ötletek megfogalmazására.

A nyilvános megjelentetésen túl egy szakmai fórum keretében is sor került a SECAP bemutatására. A rendezvényre meghívást kaptak a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Éghajlatváltozási Platform tagjai, megyei szakemberek, civil szervezetek képviselői, környezetvédelmi és vízgazdálkodási szervezetek vezetői, szakmai kamarák képviselői, szakértők. A szakmai fórumon bemutatásra került a SECAP dokumentum, melyet a szakma képviselői megvitattak, illetve értékelésre kerültek a korábban beérkezett vélemények, hozzászólások relevanciái. A dokumentum ezt követően került véglegesítésre, amelybe bekerültek a szakmailag helytálló vélemények, javaslatok.

A társadalmasított SECAP dokumentumot a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés, (illetve a Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület közgyűlése) határozattal hagyta jóvá. A dokumentum 2019. novemberében kerül bemutatásra konferencia keretében a széles nyilvánosság részére.

Tekintettel arra, hogy a SECAP célkitűzések megvalósításában a térségben található önkormányzatok aktív szerepvállalása nélkülözhetetlen, az akciótervet elektronikus formában biztosítjuk az önkormányzatok és a LEADER Helyi Akciócsoport tagjai részére, illetve folyamatosan hozzáférhető a www.szszbmo.hu és a www.baktaleader.hu weboldalakon, ahol minden érintett szereplő által hozzáférhető.

A SECAP dokumentum a Polgármesterek Energia- és Klímaügyi Szövetségéhez való benyújtását követően 2 évente kerül majd felülvizsgálatra.

7. Nyomon követés

Jelen akcióterv megvalósítása 2020-2030-as időszakra vonatkozik. Az intézkedések döntő többsége folyamatos tevékenységet igényel, ugyanakkor ezek eredménye is folyamatosan jelentkezik. Annak érdekében, hogy az akciótervben megfogalmazott javaslatok, intézkedések megvalósulásáról képet kapjunk, szükséges a végrehajtás folyamatos nyomon követése, melynek rendjét a Polgármesterek Szövetsége szabályozza.

A SECAP célkitűzések megvalósításának előrehaladásáról, valamint az akcióterv felülvizsgálatáról, esetleges módosításairól 2 évente **Végrehajtási Jelentésben** (*Implementation Report*), 4 évente pedig számszerű adatokkal alátámasztott **Teljeskörű jelentésben** (*Monitoring Emmision Inventory*) szükséges beszámolni a Polgármesterek Szövetsége részére.

Az Akcióterv monitoringját a fejlesztések, intézkedések megvalósításához forrást biztosító keret-, illetve operatív program monitoring rendszere, továbbá a Polgármesterek Szövetsége által kidolgozott közös monitoring keretrendszer biztosítja.

Kiegészítő teljesítmény indikátorok:

- Az intézmények teljes (és fajlagos) villamosenergia-fogyasztása (MWh/év),
- Az intézmények teljes hőfelhasználása és ennek átlaghőmérséklettel korrigált értéke (MWh/év),
- Az intézményekben (átlaghőmérséklettel korrigált) felhasznált földgáz mennyisége (GJ, m³/év, illetve MWh/év),
- Lakossági földgáz mennyisége, változása és ennek átlag hőmérséklettel korrigált értéke (GJ, m³/év, illetve MWh/év) (KSH),
- Lakossági villamosenergia-fogyasztás mennyisége és változása (MWh/év) (KSH),
- Szolgáltató és ipari szektor épületállományának teljes (és fajlagos) villamosenergia-fogyasztása (MWh/év),
- Szolgáltató és ipari szektor épületállományának teljes hőfelhasználása és ennek átlaghőmérséklettel korrigált értéke (MWh/év),
- Szolgáltató és ipari szektor épületállományának (átlaghőmérséklettel korrigált) felhasznált földgáz mennyisége m³/év, illetve (MWh/év),
- Megújuló energiaforrásokot hasznosító erőművek beépített kapacitása (MW),
- Megújuló energiaforrásból előállított villamosenergia mennyisége (MWh),
- Megújuló energiaforrásból előállított hőenergia mennyisége (MWh),
- Kerékpárutak hossza és változása (km, km/év),
- Közvilágítás fogyasztása (MWh/év),
- Önkormányzati flotta futásteljesítménye, teljes és fajlagos fogyasztása (liter/év vagy MWh/év),
- A fentiekből kalkulált éves CO₂, illetve ÜHG kibocsátás (tonna), és a csökkenés nagysága a bázisévihez képest (tonna és %),
- Önkormányzatok által megjelentetett energetikai tájékoztató anyagok száma (db),
- Energetikai rendezvények száma, látogatottsága (db, fő).

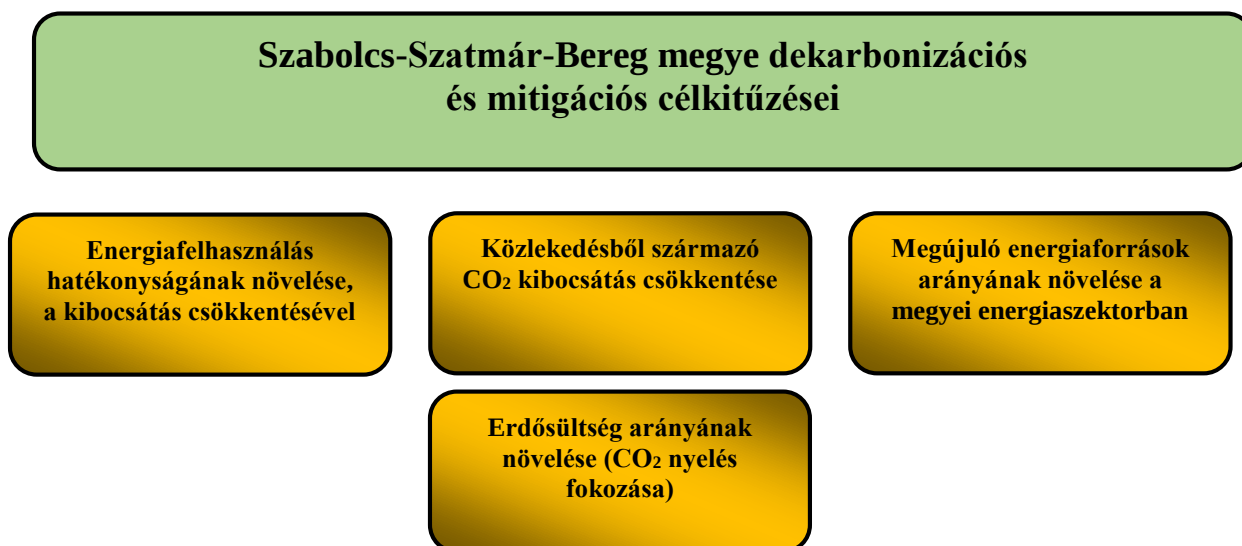
A kiegészítő indikátorok segítségével alaposabb nyomon követést lehet biztosítani a SECAP végrehajtásához, amellyel az összteljesítés mérföldkövei is pontosabban beazonosíthatók és teljesítésük adekvát módon értékelhető.

A SECAP két évente történő rendszeres felülvizsgálata elengedhetetlen a szén-dioxid kibocsátás csökkentési vállalás pontos mértékének meghatározásához, hiszen arra a várható gazdasági növekedés, az elért és a tervezhető technológiai fejlődés, illetve a demográfiai tényezők is jelentős hatással bírnak. A becslési módszertannal tervezett adatokat szükséges a tényadatokkal rendszeresen egybevezetni, korrekciójukat folyamatosan végrehajtani.

9. HOSSZÚ TÁVÚ STRATÉGIA MEGFOGALMAZÁSA

A Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület és tagjai jövőképe szerint a térség települései az energiahatékonysági, fenntarthatósági és elővigyázatossági elvek gyakorlati érvényesítésének köszönhetően 2030-ra sikeresen alkalmazkodnak a klímaváltozás helyi hatásaihoz és lehetőségeikhez mérten csökkentik az ÜHG kibocsátásaikat. Mindemellett 2030-ra csökkenteni kívánják a területen élő lakosság és a klímaváltozás hatásai által érintett ágazatoknak a sérülékenységet.

A Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterve összhangban van a vonatkozó országos és megyei szintű stratégiákkal. Ezzel összefüggésben a Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület, mint Helyi Akciócsoport hosszútávú célkitűzései megegyeznek Szabolcs-Szatmár-Bereg megye klímastratégiájában megfogalmazott dekarbonizációs és mitigációs célkitűzésekkel, melyet a következő ábra szemléltet.

51. ábra Szabolcs-Szatmár-Bereg megye dekarbonizációs és mitigációs célkitűzései (Kovács et al., 2018)

A megyei dekarbonizációs és mitigációs célkitűzések között négy alcél került megfogalmazásra:

1. Energiafelhasználás hatékonyságának növelése, a kibocsátás csökkentése: A felhasznált energia mennyisége csökkenthető megfelelő épület energetikai intézkedések végrehajtásával. A világítás korszerűsítésével, fűtési és hűtési rendszerek korszerűsítésével, intelligens és automatizált rendszerek alkalmazásával, háztartási gépek cseréjével, megfelelő hőszigetelés kialakításával, nyílászárók cseréjével jelentős mértékű energiamegtakarítást lehet elérni (Kovács et al., 2018).

2. Közlekedésből származó CO₂ kibocsátás csökkentése: Ebben a szektorban történő kibocsátás csökkentés egyik fontos tényezője az elektromos gépjárművek és a hozzátartozó infrastruktúrának a kialakítása, ezáltal nem csak a CO₂ kibocsátás csökkentés, hanem egyéb gázok csökkentése is elérhető például: troposzférikus ózon, NO_x, CO, por, korom, stb. Azzal

is csökkenthető a kibocsátás, ha a felhasználók a régi elavult gépjárműveket, új gépjárművekre cserélik. A felhasználók, gyaloglásra, kerékpár használatra és tömegközlekedésre való ösztönzésével szintén csökkenthető az ÜHG kibocsátásának mértéke (Kovács *et. al.*, 2018).

3. Megújuló energiaforrások arányának növelése a megyei energiaszektorban: Ezen stratégiai célkitűzés végrehajtásával a megújuló energiák előtérbe helyezésével, egyre kevesebb fosszilis energiahordozót szükséges felhasználni. A térségben a napenergia, a geotermikus energia és biomasszából származó energia jelentős potenciállal rendelkezik. Ezen erőforrások felhasználásával a decentralizált, helyi energiatermelést elterjedését segítené elő, így jelentős mértékben csökkenthető a hálózati veszteség is (Kovács *et. al.*, 2018).

4. Erdősültség arányának növelése (CO₂ nyelés fokozása): Az erdősültség növelésével növelhető a CO₂ elnyelés mértéke. Az erdősültség növelése viszont nem csak mitigációs tevékenységként, hanem adaptációs tevékenységként is szerepeltehető, mivel az erdők kialakításával növelhető a biodiverzitás mértéke (amennyiben elegyes erdők telepítése történik). Továbbá a helyi mikroklimatikus adottságokat is pozitívan befolyásolja. A SECAP elkészítése során az erdőtelepítés ösztönzését az adaptációs tevékenységekhez soroltuk (Kovács *et. al.*, 2018).

A Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület adaptációs célkitűzései megegyeznek Szabolcs-Szatmár-Bereg megye klímastratégiájában megfogalmazott adaptációs célkitűzésekkel, melyet a következő ábra mutat be.

52. ábra Szabolcs-Szatmár-Bereg megye átfogó adaptációs és felkészülési célkitűzései (Kovács, 2018)

1. Aszályal szemben védett területek arányának növelése: Az éghajlatváltozás okozta aszály általi veszélyeztetettség a termelő ágazatok közül elsősorban a megye gazdasági életében jelentős mezőgazdasági szektort érinti. Ennek megfelelően elsődleges cél és feladat megyénkben a víz visszatartási feltételek megteremtése, további javítása, a már elkészült ilyen

jellegű megoldások további fejlesztése. A folyókból, mint biztosabb vízforrásból történő vízpótlás műszaki és gazdasági lehetőségeinek a megteremtése is. Emellett további fontos cél az öntözött területek részarányának növelése, újabb területek bevonása. Új, aszálytűrőbb növényfajták termesztésbe vonási lehetőségeinek megvizsgálása, új művelési technológiák megismertetése a gazdálkodókkal (Kovács et. al., 2018).

2. Helyi vízkárok elleni sérülékenység csökkentése: a helyi szinten hirtelen, lezúduló, extrém mennyiségű, főként a késő tavaszi, nyári időszakban bekövetkező csapadékmennyiség ellen kell védekezni. Ez csak települési szinten oldható meg, a helyi sajátosságok figyelembevételével (pl.: a meglévő csapadékvíz elvezető rendszer megfelelő karbantartása, esetleg új árkok, műtárgyak kiépítése). A cél megvalósítása érdekében lokális megoldásokat kell alkalmazni. Fontos cél a vízelvezető rendszerek hirtelen történő, nagymértékű belvízi terhelésének csökkentése (Kovács et. al., 2018).

3. Hőhullámokkal szembeni védekezés erősítése: A klímamodellek a hőhullámok okozta többlet halálozás növekedését jelzik. Ezt részben a hőhullámos napok többlet hőmérséklete magyarázza, ami kissé meghaladja az országos átlagot, ugyanakkor a lakosság kedvezőtlen egészségügyi és jövedelmi helyzete is hatással van a növekedésre. A szélsőséges hőmérséklet elleni védekezés és alkalmazkodás eszközei a megfelelő tájékoztatása, szemléletformálása a lakosságnak, illetve a zöld- és vízfelületek arányának a növelése (Kovács et. al., 2018).

4. Épített környezet sérülékenységének csökkentése: A térségre az épületek állagának folyamatos romlása, az épületállomány korösszetételének elöregedése jellemző. Ezen épületek a viharokkal szemben sérülékenyebbek. E tényező ellen az épületállomány felújításával, modernizálásával lehet tenni (Kovács et. al., 2018).

5. Ár- és belvízvédelmi rendszer fenntartása és fejlesztése: Megyénkben jelentkező árvizekre a gyors kialakulás és levonulás jellemző. A veszélyeztetettség csökkentésében fontos szerepet játszanak a Vásárhelyi-terv eddig megvalósult fázisai (árapasztó tározók), mely program további fejlesztése tovább redukálja a megye árvíz veszélyeztetettségét. A veszélyeztetettség tovább csökkenthető bel- és csapadékvíz rendszerek kiépítésével és fejlesztésével. Az aszály elleni védelem akkor lehet hatékony, ha vizet tartunk meg ár- és belvizek idején, az arra alkalmas területeken és a talajban. A klímaváltozás miatt rugalmas vízrendszerek kialakítására, a meglévő vízrendszerek átalakítására, és a területhasználatok módosítására van szükség (Kovács et. al., 2018).

6. Települések zöld- és vízfelületeinek növelése: Települések esetében kívánatos a zöldfelületek, főként a fásított területek, illetve a vízfelületek növelése. A zöld- és vízfelületek pozitívan befolyásolják a helyi mikroklimatikus adottságokat (Kovács et. al., 2018).

A fenti célokat kiegészítve a térségi SECAP tartalmazza a **lakossági klímatudatos attitűd kialakításának elősegítését**, mely során a lakosság érzékenyítése, illetve ismereteinek bővítése a cél. A térség lakosságának jelenleg nem megfelelő a klímatudatos magatartása. Ennek pozitív irányba történő elmozdítása érdekében rendkívül fontos a szemléletformálás erősítése, a tájékoztatás és az ismeretterjesztő kampányok megvalósítása. A szemléletformáló rendezvényeken az energiahatékonysággal, megújuló energiával, klímaváltozással kapcsolatos ismeretterjesztést szükséges megcélózni. A rendezvények

célcsoportja elsősorban a lakosság, vállalkozások, mezőgazdasági gazdálkodók, tanárok és diákok, valamint az önkormányzati dolgozók.

A hatásmérséklő intézkedések végrehajtása a fenti stratégiai célkitűzések mentén került meghatározásra.

Az alkalmazkodási lehetőségek felmérése és tervezése a bázisévtől eltelt időszak adatai, információi és gyakorlata, a Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer térképei alapján, továbbá a szakirodalomból megismert gyakorlatok helyi viszonyokra való adaptálásával került meghatározásra.

Az akciótervben megfogalmazott intézkedések, javaslatok megvalósulásának ellenőrzése érdekében szükséges a végrehajtás folyamatos nyomonkövetése. Az akcióterv 2 évente végrehajtási jelentésben, 4 évente teljes körű jelentésben kerül monitorozásra.

Felhasznált irodalom

1. **A Globális Klímaváltozás:** Hazai hatások és válaszok KvVM – MTA „VAHAVA projekt” Előzetes összefoglalás, Budapest, 2005. p. 12.
2. **Andacs N. – Takács-Sánta A.** (2009): Középiskolások klímaváltozással kapcsolatos attitűdjei és viselkedése. KLÍMA-21” Füzetek Klímaváltozás- Hatások- Válaszok, 56. sz., pp.76-77.
3. **Anthony J M. – Rosalie E W. – Simon H.** (2006):Climate change and human health: present and future risks. National Centre for Epidemiology and Population Health, The Australian National University, Canberra 0200, Australia pp. 859–69
4. **Baranyai N. – Varjú V.** (2017): A klímaváltozással kapcsolatos attitűdök területi sajátosságai. Területi Statisztika, 57 (2), pp. 160-182.
5. **Basu R, Samet JM.** (2002): Relation between elevated ambienttemperature and mortality: a review of the epidemiologic evidence. *Epidemiol Rev* 2002; pp. 190–202.
6. **Bede-Fazekas Á.** (2010): Mire számíthatunk a Kárpát-medencében a klímamodellek szerint. III: Fenntarthatósági Konferencia, Somogyvámos pp. 12-13.
7. **Benjamin F. Z. – Alison K. M. – Laurent R. B. – Ronald B. S.** (2006): Europe’s 2003 heat wave: A satellite view of impacts and land–atmosphere feedbacks. *Int. J. Climatol* 26: pp. 743–769.
8. **BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság** (2014): Jelentés Magyarország nemzeti katasztróforkockázat-értékelési módszertanáról és annak eredményeiről, 1384/2014. (VII. 17.) Korm. határozattal került elfogadásra. Budapest, pp. 8-78.
9. **Botár A. – Cselószki T. – Éger Á. – Farkas I. – Fekete Zs. – Lajtmann Cs.** (2016): A magyar lakosság klímaváltozási attitűdvizsgálata, Készítette a Magyar Természetvédők Szövetsége a Klímabarát Települések Szövetsége megbízásából KEHOP-1.2.0-15-2016-00001 "Klímastratégia kidolgozásához kapcsolódó módszertan- és kapacitásfejlesztés, valamint szemléletformálás" projekt keretében, pp. 1-77.
10. **Brigitte M. – Sonia I. S.** (2012): Hot days induced by precipitation deficits at the global scale. *PNAS (Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America)* vol. 109, no.31, pp. 12398-12403.
11. **Csiszár Á.** (szerk.) (2012): Inváziós növényfajok Magyarországon, Sopron, pp. 7; 10; 30-349.
12. **Debreceni P. – Nagy D.** (2019): FIRELIFE, Erdőtűz-megelőzési és képzési projekt, LIFE13 INF/HU/000827, Budapest, pp. 5-11.
13. **Dr. Paár I. et. al.** (2013): Nemzeti Közlekedési Stratégia (NKS) Közlekedési Energiahatékonyság-javítási Cselekvési Terv, Budapest, pp. 4-174.
14. **Dr. Rajkai K.** (2004): A víz mennyisége, eloszlása és áramlása a talajban. MTA Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet, Budapest, pp. 7-155. 54
15. **Dr. Tar K.** (2006): Általános meteorológia. Debreceni Egyetem Kossuth Egyetemi Kiadója, Debrecen, pp. 23.
16. **Dr. Tóth A. N.** (szerk.) (2016): Magyarország Geotermikus Felmérése 2016, Budapest, pp. 6-177
17. **ÉMI Építésügyi Minőségellenőrző és Innovációs Nonprofit Kft** (2015): Nemzeti Épületenergetikai Stratégia. A 1073/2015. (II. 25.) Kormányhatározattal került elfogadásra. Budapest, pp. 3-98.

18. **ENEREA Észak-Alföldi Regionális Energia Ügynökség** (2010): Az Észak-Alföldi Régió Energiastratégiája pp. 52-77
19. **Farkas J. – Beczner J.** (2009): A klímaváltozás és a globális felmelegedés várható hatása a mikológiai élelmiszer-biztonságra. „KLÍMA-21” Füzetek Klímaváltozás- Hatások- Válaszok, 56. sz., pp. 3-5.
20. **Farkas J. – Lennert J.** (2015): A földhasználat-változás modellezése és előrejelzése Magyarországon, Klímaváltozás-társadalom-gazdaság Hosszú távú területi folyamatok és trendek Magyarországon, Pécs, pp. 206, 210-216
21. **Fiala K. – Barta K. – Benyhe B. – Fehérvári I. – Lábdy J. – Sipos Gy. – Györffy L.** (2018): Operatív aszály- és vízhiánykezelő monitoring rendszer. Hidrológiai Közlöny, 98 évf. 3. sz., pp. 14-15.
22. **Földművelésügyi Minisztérium Erdészeti és Vadgazdálkodási Főosztálya** (2016): Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030, Budapest, pp. 3-62.
23. **Földművelésügyi Minisztérium Erdészeti és Vadgazdálkodási Főosztálya** (2016): Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030, Budapest, pp. 3-62
24. **Führer E.** (2017): A klímaváltozáshoz alkalmazkodó erdőgazdálkodás kihívásai- III., Erdészeti Lapok CLII. évf. 6. szám, pp.173-177.
25. **Führer E.** (2018): A klímaértékelés erdészeti vonatkozásai, Erdészettudományi Közlemények, 8. évfolyam 1. szám. DOI: 10.17164/EK.2018.002, pp. 28; 33-37
26. **Gálya B. – Nagy A. – Blaskó L. – Dályai B. – Tamás J.** (2015): Pálfi-féle aszályossági index és a Normalizált Csapadék Index összehasonlítása az Észak-alföldi régióban. Agrártudományi Közlemények, 2015/63., pp. 59-64.
27. *Helyi Fejlesztési Stratégia 2017*
28. **Hirka A.** (szerk.) (2014): A 2013. évi biotikus és abiotikus erdőgazdasági károk, valamint a 2014-ben várható károsítások, Felelős kiadó: Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ Erdészeti Tudományos Intézet (NAIK ERTI), Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság (NÉBIH EI), pp.7; 14; 14; 207-210.
29. **Hirka A.** (szerk.) (2015): A 2014. évi biotikus és abiotikus erdőgazdasági károk, valamint a 2015-ben várható károsítások, Felelős kiadó: Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ Erdészeti Tudományos Intézet (NAIK ERTI), Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság (NÉBIH EI), pp. 11-14.
30. **Hirka A.** (szerk.) (2016): A 2015. évi biotikus és abiotikus erdőgazdasági károk, valamint a 2016-ban várható károsítások, Felelős kiadó: Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ Erdészeti Tudományos Intézet (NAIK ERTI), Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság (NÉBIH EI), pp.11-14.
31. **Hirka A.** (szerk.) (2017): A 2016. évi biotikus és abiotikus erdőgazdasági károk, valamint a 2017-ben várható károsítások, Felelős kiadó: Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ Erdészeti Tudományos Intézet (NAIK ERTI), Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság (NÉBIH EI), pp.11-14.
32. **Hirka A.** (szerk.) (2018): A 2017. évi biotikus és abiotikus erdőgazdasági károk, valamint a 2018-ban várható károsítások, Felelős kiadó: Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ Erdészeti Tudományos Intézet (NAIK ERTI), Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság (NÉBIH EI), pp. 12-15.
33. **Hivatalos Értesítő a Magyar Közlöny Melléklete** (2016): A Belügyminisztérium közleménye Magyarország Árvízi Országos Kockázatkezelési Tervéről, 2016.14. szám. p.1261.

34. **Holes A.** (szerk.) (2017): Magyarország Környezeti Állapota 2016, Adu Press Kft., ISSN 2064-4086, Budapest, pp. 12-13.
35. **Holes A.** (szerk.) (2018): Magyarország Környezeti Állapota 2017, OOK Press Kft., ISSN 2064-4086, Budapest, pp. 10-11.
36. **Hsiang SM. – Burke M. – Miguel E.** (2013) Quantifying the influence of climate on human conflict. *Science* vol. 341 pp. 1235367-1-1235367-12.
37. **Imre K. – Ferenczi Z. – Dézsi V. – Gelencsér A.** (2014): A baj nem jár egyedül – hőhullámok és légszennyezettség, *Iskolakultúra* 2014/11-12, pp. 96-102.
38. **Kocsis K.** (főszerk.) (2018): Magyarország nemzeti atlasza: természeti környezet. Magyar Tudományos Akadémia, Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont, Földrajztudományi Intézet, Budapest. ISBN 978-963-954556-4, pp. 62-67.
39. **Kocsis K.** (főszerk.) (2018): Magyarország nemzeti atlasza: természeti környezet. Magyar Tudományos Akadémia, Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont, Földrajztudományi Intézet, Budapest. ISBN 978-963-954556-4, pp. 62-67.
40. **Kocsis M. – Dunai A. – Farsang A. – Makó A.** (2018): Magyarország kistájainak talajspecifikus aszályérzékenysége szántóföldi növények termésreakció alapján. *Földrajzi Közlemények*, 142.évf. 2.sz. pp. 89-101.
41. Kopp Mária- Skrabski Árpád: Nők és férfiak egészségi állapota Magyarországon c. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Területfejlesztési Koncepciója
42. **Kovács Z. et al.** (2018): Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Klímastratégiája. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Közgyűlésének 31/2018. (IV.19.) önkormányzati határozata, pp. 8- 164.
43. **Kovács Z. et al.** (2018): Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Klímastratégiája. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Közgyűlésének 31/2018. (IV.19.) önkormányzati határozata, pp. 8- 164.
44. **Kozák M. – Lakatos Gy.** (1991): Vízi Környezetvédelem 1. Általános hidrológiai és vízügyi alapismeretek. KLTE Kiadó, Debrecen, p. 65.
45. **Ladányi Zs. – Blanka V. – Raknóczai J. – Mezősi G.** (2014): Az aszály és biomassza-produkció anomália közötti kapcsolat vizsgálata. VII. Magyar Földrajzi Konferencia. Miskolci Egyetem, Földrajz-Geoinformatika Intézet, Miskolc, pp. 389-394. 55
46. **Lakatos M. – Szépszó G. – Bihari Z. – Krüzselyi I. – Szabó P. – Bartholy J. – Pongrácz R. – Pieczka I. – Torma Cs.** (2012): Éghajlati szélsőségek változásai Magyarországon: közelmúlt és jövő, Budapest, pp. 8-10.
47. **Lakatos M. – Szépszó G. – Bihari Z. – Krüzselyi I. – Szabó P. – Bartholy J. – Pongrácz R. – Pieczka I. – Torma Cs.** (2012): Éghajlati szélsőségek változásai Magyarországon: közelmúlt és jövő, Budapest, pp. 8-10.
48. **Laurence S. K. – J.Scott.G.** (1997): An Evaluation of Climate/Mortality Relationships in Large U.S. Cities and the Possible Impacts of a Climate Change. *Environmental Health Perspectives*, Vol. 105, Number 1, pp. 84-93.
49. Lechner Tudásközpont
50. **Marc P. – Claire M. – Sophie Le M. – Russel B.** (2005): The 2003 Heat Wave in France: Dangerous Climate Change here and now. *Risk Anal* Vol. 25, No.6, pp. 1483–1494.
51. **Marko S. – Wolfgang K. – Nigel W. A. – Prentice I. C.** (2006): A climate-change risk analysis for world ecosystems. *PNAS (Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America)* vol. 103, no. 35, pp. 13116-13120.

52. **Mezősi G. – Bata T. – Blanka V. – Ladányi Zs.** (2017): A klímaváltozás hatása a környezeti veszélyekre az Alföldön. Földrajzi közlemények, 2017. (141.évf.) 1. sz. pp. 60-70.
53. **Nemzet Fejlesztési Minisztérium** (2017b): IV. Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Terv, 1842/2017. (XI.14.) Kormányhatározattal került elfogadásra. Budapest, pp.4-99.
54. **Nemzeti Fejlesztési Minisztérium** (2010): Magyarország Megújuló Energia Hasznosítása Cselekvési Terve 2010-2020, Zöldgazdaság-fejlesztésért és Klímapolitikáért Felelős Helyettes Államtitkárság, Budapest, pp. 11-220
55. **Nemzeti Fejlesztési Minisztérium** (2012): Nemzeti Energiastratégia 2030, Budapest, pp. 1-132.
56. **Nemzeti Fejlesztési Minisztérium** (2015): Energia-és Klímatudatossági Szemléletformálási Cselekvési Terv, Budapest, pp. 6-64
57. **Nemzeti Fejlesztési Minisztérium** (2017a): 2. Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS-2), Budapest, pp. 1-209.
58. **Ónodi G.** (2016): Az idegenhonos, illetve inváziós fafajok élőhelyformáló hatásai, Erdészettudományi Közlemények, 6. évfolyam 2. szám, DOI: 10.17164/EK.2016.008, pp. 101-103.
59. **Ormid M. – Amir A.** (2015): Substantial increase in concurrent droughts and heatwaves in the United States. PNAS (Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America) vol. 112. no. 37. pp. 11484-11489
60. **Szomorad F. Csépanyi P. Csóka Gy. Frank N. Ilonczai Z. Kovács T.** (2002): Természet - Erdő - Gazdálkodás: A fafajok és az elegyesség szerepe erdeinkben. Erdészeti Lapok CXXXVII. évf. 2. szám, pp. 57-60.
61. **Támás J.** (2016): Kihívások az aszálykutató területén. Hidrológiai Közöny, 96 évf. 2. sz., pp. 13-19.
62. **W. R. Keatinge – G. C. Donaldson – Elvira C. – M Martinelli – A. E. Kunst – J. P. Mackenbach – S. Nayha – I. Vuori** (2000): Heat related mortality in warm and cold regions of Europe: observational study pp. 670-673.
63. **Zhang P. – Zhang J. – Deschenes O. – Meng K.** (2017) Temperature effects on productivity and factor reallocation: Evidence from a half million Chinese manufacturing plants. J Environ Econ Manage pp. 1–24.
64. **Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (2017a):** 2. Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS-2), Budapest, pp. 1-209.
65. **Földművelésügyi Minisztérium (2017): Globális megatrendek hatásai Magyarországon,** Beszámoló az Európa jövőjének feltérképezése: a globális megatrendek nemzeti szintű hatásainak megértése, Budapest, pp. 3-72.
66. **Földművelésügyi Minisztérium (2015):** 4. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2015-2020, Magyar Közlöny 2015. évi 83. szám, Budapest, pp. 4-104.
67. **BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (2014):** Jelentés Magyarország nemzeti katasztrófakockázat-értékelési módszertanáról és annak eredményeiről, 1384/2014. (VII. 17.) Korm. határozattal került elfogadásra. Budapest, pp. 8-78.

Internetes források

1. <https://www.polgarmesterekszovetsege.eu/about-hu/cov-initiative-hu/origin-dev-hu.html>
2. <https://www.emi.hu/EMI/web.nsf/Pub/V9Q6XV.html>
3. www.terkepek.net
4. www.hnp.hu
5. <https://www.teir.hu/helyzet-ter-kep>
6. www.ksh.hu
7. <https://www.szszbmo.hu/a-megyei-onkormanyzat-hirei/teruletfejlesztési-program>
8. <https://www.szszbmo.hu/hatalyos-es-egyseg-es-rendeletek>
9. <http://www.terport.hu/videkfejlesztés/leader>
10. <http://baktaloranthaza.hu/varosunkrol/baktaloranthaza-tortenete>
11. <http://users.atw.hu/khangaria/besenyod-telepules.php>
12. <http://www.levelektelepules.hu/>
13. <https://szon.hu/helyi-kozelet/kelet-leveleken-buszkek-a-tortenelmi-multra-2625967/>
14. <http://josamuzeum.hu/regeszeti/rolunk/kutatas/falkutatas/laskod/>
15. <http://magy.hu/magy/tortenet/>
16. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Ny%C3%ADr%C3%A1k%C3%B3#T%C3%B6rt%C3%A9nete>
17. <http://www.petnehaza.hu/index.php/telepueles/petnehaza-tortenete>
18. <http://ofeherto.hu/telepulestortenet.html>
19. http://www.varbarat.hu/varak/gara_halom.html
20. http://www.varbarat.hu/varak/gara_halom.html
21. http://www.olvass-sokat.hu/sites/olvass-sokat.hu/foiskola/files/galeria/muveszet/Ny%C3%ADrk%C3%A9rcs/dokumentumok/mtt_207_02_nyirkeres-tortenete.pdf
22. <http://nyirtass.hu/>
23. <http://www.madosz.hu/archive/article-view?id=66>
24. <http://www.madosz.hu/archive/article-view?id=66>
25. <http://www.madosz.hu/archive/article-view?id=66>
26. www.geox.hu
27. http://gis.lechnerkozpont.hu/leader/HFS_tervezési_utmutató_1007.pdf
28. <https://birosag.hu/civil-szervezetek-nevjegyzeke>
29. <http://zoldkero.hu/1>
30. <http://www.vinibike.hu/oldal/rolunk.html>
31. <http://zoldtech.hu/cikkek/20080408-kelet-magyarorszag-biomassza-egyesulet>
32. <https://adjukossze.hu/obh/szervezet/regioris-kozhasszu-egyesulet-a-kornyezetert-a-termeszetert-es-a-kulturaert-63393>
33. https://www.palyazatok.gov.hu/tamogatott_projektkereso
34. <https://www.sunrun.com/go-solar-center/solar-articles/how-long-do-solar-panels-really-last>
35. <http://vayadam.hu/index.php/13-palyazatok/368-kehop-5-2-10-16-2016-00126.html>
36. <https://www.ctvnews.ca/autos/aaa-cold-weather-can-cut-electric-car-range-over-40-per-cent-1.4286285>
37. https://www.met.hu/eghajlat/eghajlatvaltozas/megfigyelt_valtozasok/Magyarorszag/
38. <https://www.met.hu>
39. <https://infostart.hu>

40. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-07-31/german-farmers-nature-suffering-from-unusual-heat-wave>
41. <https://www.fetivizig.hu/hun/mukodesi-terulet>
42. <https://www.fetivizig.hu/>
43. https://www.elobolygonk.hu/Klimahirek/Agrarium/2018_08_06/milyen_hatassal_van_a_klimavaltozas_az_erdogazdalkodasra-
44. <https://agrara gazat.hu/hir/mit-tehetunk-ellenuk>
45. <https://ng.hu/blog/jovonk-zalogai/2018/06/25/eltekoztolt-egeszseg-magyarorszag-veszelyes-szenyezett-teruletei/>
46. <http://nater.mbfsz.gov.hu>
47. http://www.hidrologia.hu/vandorgyules/32/dolgozatok/word/0408_varszegi_csaba.pdf
48. <https://www.palyazat.gov.hu>
49. <https://www.kehop.hu>
50. <https://e-mobi.hu/>
51. <http://www.nfsi.hu/>
52. <http://egtc.kormany.hu/europai-teruleti-egyuttmukodes-2014-2020>
53. https://ec.europa.eu/regional_policy/hu/policy/what/glossary/t/transnational-cooperation
54. <https://www.interregeurope.eu>
55. <http://www.urbact.hu>
56. <https://www.espon.eu/programme/espon/espon-2020-cooperation-programme>
57. <http://www.lifepalyazatok.eu>
58. <http://www.h2020.gov.hu/>
59. <https://www.eeef.eu>
60. <https://ec.europa.eu/inea/en/connecting-europe-facility>
61. <https://jpi-urbaneurope.eu/>
62. <http://www.uia-initiative.eu/en>
63. <http://www.eib.org/en/products/advising/elena/index.htm>
64. <http://jaspers.eib.org>
65. <https://www.eib.org/en/publications/jessica.htm>
66. https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/community_hu.pdf,
<https://www.palyazat.gov.hu/doc/4384>
67. <https://www.visegradfund.org/apply/grants/>
68. <http://www.negzrt.hu/hu/node/107>
69. <https://www.portfolio.hu/deviza-kotveny/kotvenyiac/a-zold-forradalom-megallithatatlanul-sopor-vegiq-a-vilagon.248233.html>

Ábrajegyzék

1. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye elhelyezkedése	12
2. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye járásai	14
3. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye domborzata	15
4. ábra: Országos jelentőségű védett természeti területek nagysága (ha)	16
5. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg állandó népességének alakulása 2000-2017 között (fő).....	17
6. ábra: Élveszülések, halálozások száma, belföldi állandó el- és odavándorlás 2002-2017 időszakban (fő).....	18
7. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye állandó lakosságának korcsoportok és nemek szerinti megoszlása 2017-ben (%).....	19
8. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye regisztrált gazdasági szervezeteinek gazdasági szektorok szerinti megoszlása (2017; %).....	20
9. ábra: A foglalkoztatottság alakulása Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 2008-2017 között (1000 fő).....	21
10. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei LEADER szervezetek területi elhelyezkedése	23
11. ábra: Baktalórántháza és Térsége Leader Egyesület területe	24
12. ábra: Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület hasznát földterület művelési ágak szerint 2010-ben.....	28
13. ábra Domborzati térkép.....	29
14. ábra: Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület korfája	32
15. ábra: gépjárművek benzin/gázolaj üzeműek aránya 2017. évben	35
16. ábra : Magyarország vektoros térképe	36
17. ábra: Intézkedések és beavatkozási területek	41
18. ábra: Végső energiafogyasztás ágazonkénti megoszlása	48
19. ábra: ÜHG kibocsátás szektorok szerinti megoszlása	52
20. ábra: Napelempark.....	62
21. ábra: A térség lakásállományának körösszetétele	63
22. ábra: Lakásállomány építés éve szerinti megoszlása (%)	63
23. ábra: Elektromos autó és töltőállomás.....	71
24. ábra: Péczely György féle éghajlati körzetek változása Magyarországon 1901-2010 között (Forrás: Magyarország Nemzeti Atlasza, 2018).....	74
25. ábra: Az éves középhőmérsékletek változásának területi eloszlása 1981-2016 időszakban hazánkban.....	75
26. ábra: A fagyos napok (kék) és hőségnapok (lila) éves számának idősora, 1901–2009 (OMSZ)	76
27. ábra: A csapadék évi összege Magyarországon (mm) (Forrás: Magyarország Nemzeti Atlasza, 2018)	77
28. ábra: Az éves csapadékösszeg %-os változása 1961-2016 között Magyarországon	77
29. ábra: A hőségiadós napok számának várható változása a 2021–2050 időszakra az ALADIN-Climate klímamodell alapján (napok száma) (saját szerkesztés NATÉR adataiból)	81
30. ábra: Hőhullámos napok gyakorisága 2021-2050 időszakra az ALADIN-Climate klímamodell alapján (%/év) (saját szerkesztés NATÉR adataiból)	82
31. ábra: Hőhullámos napok többethőmérséklete, 2021-2050 időszakra az ALADIN-Climate klímamodell alapján (%/nap) (saját szerkesztés NATÉR adataiból)	84
32. ábra: Hőhullámok okozta többethalálozás változás 2021-2050 időszakban (%/év) (saját szerkesztés NATÉR adataiból)	85
33. ábra: A globálsugárzás várható változása Magyarországon a 2021–2050 időszakra az ALADIN-Climate klímamodell alapján (MJ/m ²) (saját szerkesztés NATÉR adataiból)	87
34. ábra: A módosított Pálfai-féle aszályindex várható változása a 2021–2050 időszakra az ALADIN-Climate klímamodell alapján (saját szerkesztés NATÉR adataiból).....	89
35. ábra: Vízhányvédelmi körzetek Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (Forrás: FETIVIZIG adatszolgáltatás)	91
36. ábra: Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság működési területe	92

37. ábra: Dr. Pálfi Imre féle belvíz-veszélyeztetettség térkép (Forrás: Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság).....	93
38. ábra: Országos árvíz veszélyeztetettség térkép (Forrás: Belügyminisztériumi Közlemény, 2016).....	94
39. ábra: A földhasználat általános változási potenciálja 2050-ig (saját szerkesztés NATÉR adataiból)	99
40. ábra: Szántóföldi növénytermesztés alkalmazkodó képesség indikátor (az 1-5 komponensek súlyozott átlaga) (Forrás: NATÉR)	101
41. ábra: Erdészeti klímaosztályok előfordulása 1961-1990 és 1981-2010 közötti időszakok átlagos FAI értékei alapján (Forrás: Führer 2018)	103
42. ábra: Erdészeti klímaosztályok várható előfordulása 2021-2050 időszakban	104
(Felső ábrarész: 12 modell átlagának előrevetítése, alsó ábrarész: egy optimista és egy pesszimista előrevetítés (A1B kibocsátási forgatókönyv feltételezésével) (Forrás: Führer 2017)	104
43. ábra: Országos erdő sérülékenységi indikátor térkép (Forrás: NATÉR).....	105
44. ábra: Országos erdő elegyességi mutató (Forrás: NATÉR).....	106
45. ábra: Magyarország megyéinek erdőtüz veszélyességi besorolása	107
(Jelmagyarázat: piros- nagyon magas, barna: közepes mértékben veszélyeztetett, zöld: kismértékben veszélyeztetett) (Forrás: BM OKF, 2014).....	107
46. ábra: Tölgy csipkésposzka	109
47. ábra: Biotikus és abiotikus károk területi kiterjedésének alakulása 1962-2017 között (Forrás: Hirka, 2018).....	112
48. ábra: Magyarország lakóépületeinek viharok általi veszélyeztetettsége (Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei klímastratégia (Kovács Z. et al. 2018))	115
49. ábra: Az éghajlatváltozás helye a tizenegy probléma között (Forrás: Botár A. et al.).....	116
50. ábra: Intézkedések aránya	123
51. ábra Szabolcs-Szatmár-Bereg megye dekarbonizációs és mitigációs célkitűzései (Kovács et al., 2018)	144
52. ábra Szabolcs-Szatmár-Bereg megye átfogó adaptációs és felkészülési célkitűzései (Kovács, 2018).....	145

Táblázatjegyzék

1. táblázat: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye járásai, területe és állandó népessége	13
2. táblázat: Állandó népesség alakulása.....	29
3. táblázat: Vándorlások száma 2014-ben és 2017-ben	31
4. táblázat: Regisztrált vállalkozások száma.....	33
5. táblázat: Lakásállomány, gáz- és villamosenergia fogyasztók száma	33
6. táblázat: Gépjárművek száma	34
7. táblázat: SWOT-mátrix	38
8. táblázat: Végső energiafogyasztás a Baktalórántháza és Térsége LEADER területén	47
9. táblázat: Kibocsátási tényezők	49
10. táblázat: Szén-dioxid-kibocsátás [t] / kibocsátás szén-dioxid-egyenértékben.....	51
11. táblázat: Megvalósult KEOP pályázatok	54
12. táblázat: Megvalósult TOP-3.2.1-15 pályázatok.....	55
13. táblázat: Egyéb megvalósult projektek.....	57
14. táblázat: Tervezett fejlesztések.....	59
15. táblázat: Tervezett helyi villamosenergia fejlesztések	61
16. táblázat: Tervezett fejlesztések a közvilágítás területén	65
17. táblázat: Megvalósult és tervezett fejlesztések a közlekedés területén	68
18. táblázat: Szemléletformálási projektek.....	72
19. táblázat: A hőmérsékleti szélsőértékek várható jövőbeli változása Magyarországon	78
20. táblázat: Árvízi elöntéssel veszélyeztetett települések ártéri öblözetenként (Forrás:	

FETIVIZIG adatszolgáltatás)	95
21. táblázat: Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében elhelyezkedő víztározók (Forrás: FETIVIZIG adatszolgáltatás)	98
22. táblázat: Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei LEADER Helyi Akciócsoportok működési területén lévő erdőterület változása 2014-2017-ig (hektárban)	102
23. táblázat: Magyarországi erdőkárok alakulása 2013-2017 között.....	111
(Forrás: Hirka, 2014, Hirka 2015, Hirka 2016, Hirka 2017, Hirka 2018)	111
24. táblázat: Magyarországi erdőkben keletkezett biotikus eredetű károk alakulása 2013-2017 között (ha) (Forrás: Hirka, 2014, Hirka 2015, Hirka 2016, Hirka 2017, Hirka 2018).....	112
25. táblázat: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén 2014 óta végrehajtott földtani közeg és talajvíz kármentesítésekkel kapcsolatos adatok (Forrás: Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály adatszolgáltatása)	113
26. táblázat: éghajlattal kapcsolatos veszélyek és kockázatok	120
27. táblázat: Éghajlati veszélyek szakpolitikai ágazatonként	121
28. táblázat: Megvalósult és folyamatban lévő alkalmazkodási intézkedések	123
29. táblázat: Tervezett alkalmazkodási intézkedések	125
30. táblázat: Csatornahálózatok kiépítése (Nyírségvíz adatszolgáltatása alapján)	129
31. táblázat: Javasolt intézkedések	129

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet: Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei vízbázisok klímaérzékenysége

Település	Vízrendszer név	Vízrendszer státusz	A vízbázis szennyező- dés veszélyezte- tettsége (1 – nincs veszély 4 – kimutatott szennyezés 5 – szennyeződött termelőkút)	Területhasználatok potenciális veszélye			Árvízi veszélyez- tetettség (1 – nincs veszély (1%- os előntési valószínűség) 2 – közepes veszély 3 – jelentős veszély) (nagyvízi meder, karsztos és partiszűrűsű vízbázisok)	Felszíni víz szennyező- déséből fakadó veszélyez- tetettség (1 – nincs veszély 3 – jelentős veszély)	A vízbázis veszélyez- tetettsége összesítve (1 – nincs veszély 2 – közepes veszély 3 – jelentős veszély 4 – kimutatott szennyezés 5 – szennyeződött termelőkút)	Vízadó réteg kategóriá- ja	Vízrendszer klíma- érzékeny-sége
				Település aránya a védő- területen	Mező- gazdasági terület aránya a védőterü- leten	A vízbázis területhas- ználatból fakadó veszélyezte- tettsége (1 – nincs veszély <40% 2 – közepes veszély 40-75% 3 – jelentős veszély >75%)					
Baktalóránt- háza	Baktalóránt- háza Térségi Vízmű	üzemelő	1	33	63	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Balsa	Balsa, Balsa- Gávaven- csellő Közös Vízmű	tartalék	1	14	70	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Bátorliget	Bátorliget Vízmű	üzemelő	1	18	58	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Biri	Biri Vízmű	üzemelő	1	34	61	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Buj	Buj Vízmű	tartalék	1	18	76	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Dombrád	Dombrád Térségi Vízmű	üzemelő	1	12	64	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Fényeslitke	Fényeslitke Térségi Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelten érzékeny

Nyírtelek	Nyíregyháza II. Vízmű Nyírtelek-Gávavencsellő vízbázis	üzemelő	1	1	92	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Jánd	Gergelyi- ugornya- Jánd Közös Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Geszteréd	Geszteréd Regionális Vízmű	üzemelő	1	13	87	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Hodász	Hodász Térségi Vízmű	üzemelő	1		96	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Ibrány	Nyíregyháza Regionális Vízmű Ibrány- Jásztelep vízbázis	üzemelő	1		70	2	3	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Kállósemjén	Kállósemjén Vízmű	üzemelő	1	20	79	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Kemecse	Kemecse Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Kisléta	Kisléta Vízmű	üzemelő	1	35	65	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Kisvárd	Kisvárd I. Vízmű	üzemelő	1	5	57	2	1	1	2	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Kisvárd	Kisvárd II. Vízmű	üzemelő	1	40	60	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Kótaj	Nyíregyháza I. Vízmű Kótaj vízbázis	üzemelő	1	13	79	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Kölcse	Kölcse Térségi Vízmű	üzemelő	1	7	93	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny

Levelek	Levelek Térségi Vízmű	üzemelő	1	19	77	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Máriapócs	Máriapócs Térségi Vízmű	üzemelő	1	31	68	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Mátészalka	Mátészalka Térségi Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Mátyus	Mátyus Térségi Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Méhtelek	Méhtelek Térségi Vízmű	üzemelő	1	10	75	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Mezőladány	Mezőladány Távlati Vízberendezés	távlati	1	2	70	2	1	1	2	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Milota	Milota Térségi Vízmű	üzemelő	1	0	80	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Nagydobos	Nagydobos Térségi Vízmű	üzemelő	1	9	64	2	1	1	2	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Nagykálló	Nagykálló Vízmű	üzemelő	1	4	81	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Napkor	Napkor Vízmű	kutak eltöme- délve	1		100	3	1	1	3	rétegvíz	
Nyírbátor	Nyírbátor Térségi Vízmű	üzemelő	1		57	2	1	1	2	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Nyírbétek	Nyírbétek Vízmű	üzemelő	1	2	80	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Nyírbogát	Nyírbogát Vízmű	üzemelő	1	55	45	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Nyírgyulaj	Nyírgyulaj Vízmű	kutak eltöme- délve	1		100	3	1	1	3	rétegvíz	
Nyírmada	Nyírmada Térségi Vízmű	üzemelő	1	29	59	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny

Nyírmihályd i	Nyírmihálydi Térségi Vízmű	üzemelő	1	0	22	1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Önböly	Önböly Vízmű	üzemelő	1	40	47	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Paszab	Nyíregyhá- za Regionális Vízmű Paszab vízbázis	üzemelő	1	4	72	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Piricse	Piricse Térségi Vízmű	üzemelő	1	15	75	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Rakamaz	Rakamaz Térségi Vízmű	üzemelő	1	79	21	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Szakoly	Balkány- Szakoly Közös Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Szatmár- cseke	Szatmár- cseke Távlati Vízrendszer	távlati	1	0	73	2	1	1	2	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Szatmár- cseke	Szatmár- cseke Térségi Vízmű	üzemelő	1	45	55	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Tarpa	Tarpa Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Timár	Timár Térségi Vízmű	üzemelő	1	19	50	2	3	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Tiszabez- déd	Észak- Szabolcsi Regionális Vízmű Tiszabez- déd vízbázis	üzemelő	1	12	70	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny

Tiszaszalka	Tiszaszalka Térségi Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Vaja	Vaja Térségi Vízmű	üzemelő	1	12	64	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Vásáros- namény	Vásáros- namény Távlati Vízrendszer	távlati	1	0	82	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Vásáros- namény	Vásáros- namény Városi és Térségi Vízmű	üzemelő	1	4	93	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Balkány	Balkány Abapuszta Kisvízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Balkány	Balkány Perked- puszta Kisvízmű	kutak eltöme- délve	1		100	3	1	1	3	rétegvíz	
Beregdaróc	Beregdaróc Vízmű	üzemelő	1	66	34	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Bereg- surány	Bereg- surány Vízmű	üzemelő	1	54	46	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Botpalád	Botpalád Térségi Vízmű	üzemelő	1	28	72	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Csaholc	Csaholc Térségi Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Csaroda	Csaroda Térségi Vízmű	üzemelő	1	36	63	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Csenger	Csenger Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Csenger- sima	Csenger- sima Vízmű	üzemelő	1	63	37	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny

Csenger- újfalú	Csenger- újfalú Térségi Vízmű	üzemelő	1	35	65	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Demecser	Demecser Térségi Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Dombrád	Dombrád- Kistiszahát Kisvízmű	üzemelő	1		92	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Fehér- gyarmat	Fehér- gyarmat Térségi Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Gacsály	Gacsály Térségi Vízmű	üzemelő	1	6	94	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Gulács	Gulács Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Győrtelek	Győrtelek Térségi Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Gyügye	Gyügye Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Hermán- szeg	Hermán- szeg Térségi Vízmű	üzemelő	1	25	75	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Ilk	Ilk Térségi Vízmű	üzemelő	1	12	62	2	1	1	2	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Jánkmajtis	Jánkmajtis Térségi vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Jármi	Jármi vízmű	tartalék	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Kisar	Kisar Térségi Vízmű	üzemelő	1	37	63	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny

Uszka	Uszka-Magosliget Közös Vízmű	üzemelő	1	9	82	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Márokpapi	Márokpapi Vízmű	üzemelő	1	44	56	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Nagyecsed	Nagyecsed Térségi Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Nagy-szekeres	Nagy-szekeres Térségi Vízmű	üzemelő	1	10	90	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Nemes-borzova	Nemes-borzova Vízmű	üzemelő	1		100	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Nyírbog-dány	Nyírbog-dány Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Nyírtass	Nyírtass Térségi Vízmű	üzemelő	1	19	53	2	1	1	2	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Olcsvaapáti	Olcsvaapáti Vízmű	üzemelő	1	67	20	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Kérsemjén	Panyola Térségi Vízmű	üzemelő	1	4	96	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Pap	Pap Térségi Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Pátroha	Pátroha Térségi Vízmű	üzemelő	1	45	55	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Szamos-angyalos	Szamos-angyalos Vízmű	üzemelő	1	56	44	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Szamos-becs	Szamos-becs Vízmű	üzemelő	1	69	31	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Szamos-szeg	Szamos-szeg Térségi Vízmű	üzemelő	1	17	83	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny

Szamos-tatárfalva	Szamos-tatárfalva Vízmű	üzemelő	1	34	62	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Terem	Terem-Sárgaháza Kisvízmű	üzemelő	1		100	3	1	1	3	talajvíz	érzékeny
Terem	Terem Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Tiborszállás	Tiborszállás Vízmű	üzemelő	1	75	14	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Tiszatelek	Tiszatelek Vízmű	kutak eltöme-dékelve	1			1	1	1	1	rétegvíz	
Tivadar	Tivadar Vízmű	üzemelő	1	60	7	2	3	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Tunyog-matolcs	Tunyog-matolcs Vízmű	üzemelő	1	68	25	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Tyukod	Tyukod Térségi Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Vaja	Vaja-Rákóczi tanya Kisvízmű	tartalék	1	37	51	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Vállaj	Vállaj Térségi Vízmű	üzemelő	1			1	1	1	1	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Vámosatya	Vámosatya Térségi Vízmű	üzemelő	1	8	73	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Vásáros-namény	Vásáros-namény-Perényi tanya Kisvízmű	üzemelő	1	38	35	2	1	1	2	rétegvíz	mérsékelten érzékeny
Bátorliget	Bátorliget-Újtanya Kisvízmű	üzemelő	1		100	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelten érzékeny

Gáva-vencsellő	Gáva-vencsellő Tartalék Vízmű	tartalék	1	94	6	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Hetefejércse	Hetefejércse Vízmű	tartalék	1	100		3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Komlód-tótfalu	Komlód-tótfalu Vízmű	üzemelő	1	30	70	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Nagyhalász	Nagyhalász-Homoktanya Kisvízmű	tartalék	1		100	3	3	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Nyíregyháza	Nyíregyháza-Butykatelep Kisvízmű	tartalék	1	55	45	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Ófehértó	Ófehértó-Ligettanya Kisvízmű	kutak eltömedékelve	1		100	3	1	1	3	rétegvíz	
Terem	Terem-Nagyfenék Kisvízmű	üzemelő	1		100	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Tivadar	Tivadar-Üdülőterület Kisvízmű	üzemelő	1	13		1	3	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Vásárosnamény	Vásárosnamény-Károlyi tanya Kisvízmű	üzemelő	1		100	3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny
Vásárosnamény	Vásárosnamény I. Vízmű	tartalék	1	100		3	1	1	3	rétegvíz	mérsékelt érzékeny

A Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv sablonja

A Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv (SECAP) sablonja és annak nyomon követésre vonatkozó mezői alkotják a Polgármesterek Szövetsége kezdeményezés jelentéstételi keretét. A SECAP sablont a Polgármesterek Szövetsége és az „Alkalmazkodó polgármesterek” irodák – az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontjával együtt – a helyi és regionális önkormányzatok szakértőinek csoportjával együttműködésben dolgozták ki. Ez az Excel alapú sablon a hivatalos online sablon offline szerkeszthető változata, amelyet angolul kell kitölteni, és online a „Saját Covenant” menüpontban kell benyújtani. http://www.eumayors.eu/sign-in_hu.html. E sablon online változata a tervek szerint 2017-től fog rendelkezésre állni. Felhívjuk szíves figyelmét, hogy a jelen Excel sablonból nem importálható adat az online platformra.

[Jelentéstételi útmutató](#)

[SEAP útmutató](#)

[A városi alkalmazkodást támogató eszköz](#)

Kötelezettségvállalások:

- ☐ [2020-as CO₂-kibocsátás-csökkentés](#)
- ☒ [2030-as CO₂-kibocsátás-csökkentés](#)
- ☐ [Hosszú távú CO₂-kibocsátás-csökkentés](#)
- ☒ [Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz](#)

Színkódok:

- Kötelező input cellák**
- Választható input cellák**
- Output cellák**
- Előre kitöltött cellák** (az online változatnál)
- Meghatározás **Meghatározások** (kattintással megjeleníthető)
- Nyomonkövetési mezők**

A sablon felépítése és a minimális jelentéstételi követelmények:

A sablon felépítése		Minimális jelentéstételi követelmények			Link az oldalhoz
		A regisztrációs fázisban	2 éven belül	4 éven belül (majd 2 évente)	
Mérés	Stratégia	opcionális	*	*	→
	Kibocsátási leltárak	opcionális	*	*	→
	Hatásmérséklő intézkedések	opcionális	*	*	→
	Hatásmérséklési jelentés				→
	Nyomonkövetési jelentés				→
Alkalmazkodás	Alkalmazkodási eredménytábla	*	*	*	→
	Kockázatok és sebezhetőségek	opcionális	*	*	→
	Alkalmazkodási intézkedések	opcionális	opcionális	(min. 3)	→
	Alkalmazkodási jelentés				→
	Alkalmazkodási mutatók				→

*kötelező kitölteni

Célkitűzések

- **AZONOSÍTSA ÉS ÉRTÉKELJE** a helyi éghajlatváltozási és energiagazdálkodási kihívásokat és prioritásokat
- **KÖVESSE NYOMON ÉS JELENTSE** a kötelezettségvállalások irányában tett előrehaladást
- **TÁJÉKOZTASSA ÉS TÁMOGASSA** a döntéshozókat
- **KÖZÖLJE** az eredményeket a nagyközönséggel
- **TEGYE LEHETŐVÉ** az önértékelést ÉS **KÖNNYÍTSE MEG** a tapasztalatok megosztását a társakkal
- **MUTASSA BE** a helyi eredményeket a politikai döntéshozóknak

Kidolgozta: a Polgármesterek Szövetsége és az „Alkalmazkodó polgármesterek” irodák, az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja

Utolsó frissítés: 2016. július

Az e kiadvány tartalmával kapcsolatos kizárólagos felelősség a szerzőket terheli. Az nem szükségszerűen tükrözi az Európai Közösségek véleményét. Az Európai Bizottság nem felel a jelen kiadványban foglalt információk felhasználásáért.

Stratégia

HOME

Stratégia

1) A jövőkép

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat 2030-ra a klímaváltozás káros hatásaitól igyekszik megvédeni természeti erőforrásait, természeti és épített környezetét, sérülékeny térségeit és településeit, ugyanakkor közüintézményei és lakossága egyaránt sikeresen alkalmazkodik a megyét érintő klimatikus változásokhoz, az innovatív és tiszta technológiák bevezetésével és alkalmazásával, valamint a klímabarát jó példák elterjesztésével.

266 chars left

2) Kötelezettségvállalások

Mérséklés					
CO ₂ -kibocsátás-csökkentési	Egység	Célév	Bázisév	Csökkentés típusa	Célévi népesség becsült száma
	%	2020	[legördülő]	[legördülő]	
40%	%	2030	2014	abszolút	
		[legördülő]	[legördülő]	[legördülő]	

Alkalmazkodás			
Cél	Egység (% vagy egyéb)	Célév	Bázisév
Hőhullámok hatásaihoz való alkalmazkodás		2030	2014
Aszály hatásaihoz valóalkalmazkodás		2030	2014
Belvz kockázatainak csökkentése		2030	2014
Helyi vízkárok sérülékenységeének csökkentése		2030	2014
Épített környezet sérülékenységeének csökkentése		2030	2014
Települések zöldfelület és vízfelületének növelése	15%	2030	2014
Erdősültség arányának növelése	5%	2030	2014
Lakossági klíma attitűd formálása		2030	2014
		[legördülő]	[legördülő]

Szükség szerint további sorok hozzáadásával bővítendő.

3) Létrehozott/kijelölt koordinációs és szervezeti struktúrák

A SECAP-ok koordinálásáért elsődlegesen, de nem kizárólagosan a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat felelős, amely feladatát a LEADER egyesületek munkaszervezeteivel szorosan együttműködve látják el. A SECAP intézkedések sikeres végrehajtásában kulcsfontosságú a települési önkormányzatok együttműködése. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat és annak Hivatala a SECAP dokumentumokban foglalt intézkedések jövőbeli megvalósulásának nyomon követésére és a végrehajtás elősegítésére 1 fő munkatársat biztosít, aki rész munkaidőben látja el a feladatát.

136 chars left

4) Hozzárendelt személyzeti kapacitás

Típus	Terv elkészítése		Terv végrehajtása
		Állás(ok) teljes munkaidős egyenértékben	
Helyi önkormányzat	[Válassza: x]		[Válassza: x]
Covenant koordinátor	[Válassza: x]		[Válassza: x]
Covenant támogató	[Válassza: x]		[Válassza: x]
Külső tanácsadó	[Válassza: x]		[Válassza: x]
Egyéb	x	0,5	x
Összesen		0,5	

X-szel jelölje az alkalmazandó elemeket.

ELLENŐRZÉS

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat a SECAP intézkedéseinek megvalósulásának nyomonkövetésére és a végrehajtás elősegítésére 1 főt jelöl ki rész munkaidős foglalkoztatásban. A munkatárs feladata a Covenant of Mayors szervezettel és a nemzeti koordinátorral való kapcsolattartás, a megvalósításba bevont érdekelt felekkel való kapcsolattartás, az akciótervvel kapcsolatos változások nyomon követése, a végrehajtás monitoringozása a megadott ütemezés szerint, továbbá a SECAP-ban részletezett intézkedések megvalósításának ösztönzése a térségben található szereplők tájékoztatásával. A kitűzött célok megvalósításában aktív szerepet szükséges vállalni a Megyei Önkormányzat mellett a helyi önkormányzatoknak, civil szervezeteknek, a lakosságnak, a gazdasági szektornak és a LEADER egyesületeknek is.

-105 chars left

5) Az érdekelt felek és a polgárok bevonása

Típus		Bevont érdekelt felek	Bevonás foka
Helyi önkormányzat személyzete	x	polgármesterek, jegyzők, önkormányzati munkatársak	Közepes
Külső érdekelt felek helyi szinten	x	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Éghajlatváltozási Platform tagjai, valamint a megújuló energiával, környezet- és természetvédelemmel foglalkozó cégek, civil szervezetek, tömegközlekedési vállalatok	Közepes
Érdekelt felek a kormányzás más szintjein	x	Vízügyi Igazgatóság, Katasztrófavédelmi Igazgatóság, Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya	Közepes

 X-szel jelölje az alkalmazandó elemeket.

Önkormányzatok képviselői, és a civil szervezetek aktív részvételére számítunk a SECAP célkitűzések megvalósításában.

582 chars left

6) Átfogó végrehajtási költségvetés és finanszírozási források

Forrás	A terv végrehajtására előirányzott költségvetés (€)					
	Mérséklés			Alkalmazkodás		
		Beruházás (€)	Nem beruházási jellegű (€)		Beruházás (€)	Nem beruházási jellegű (€)
Helyi önkormányzat saját erőforrásai	x	396592	748	x	89057	6384
A többi szereplő:	x	39262579	74051	x	8816552	632041
- Nemzeti alapok és programok	x	5948876	11220	x	1335841	95764
- Uniós alapok és programok	x	33313703	62831	x	7480711	536277
- Magán	[Válassza: x]			[Válassza: x]		
Összesen		39659171	74799		8905609	638425

 X-szel jelölje az alkalmazandó elemeket.

Időszak2014203017 év

Jelen dokumentum a teljes LEADER térség területén lévő településekre vonatkozik,a célok, és az ehhez kapcsolódó intézkedések is településközösség szintjén kerültek lehatárolásra. Ugyanakkor az intézkedések megvalósítása, finanszírozása az önkormányzatok és valamennyi szektor feladata. Az egyes önkormányzatok között nem kerültek megosztásra az indikátor értékek, sem az intézkedések finanszírozása. Ez lehetőséget ad arra, hogy az egyes önkormányzatok anyagi lehetőségeik függvényében eltérő sebességgel, intenzitással hajtsák végre az intézkedéseket, ezzel hozzájárulva az ÚHG kibocsátás csökkentéséhez térségi szinten. A végrehajtás során keletkező járulékos hasznok az adott önkormányzatnál jelentkeznek.

-8 chars left

7) A nyomonkövetési eljárás

2021., 2025., 2029. években végrehajtási jelentés; 2023., 2027., 2031. években teljes körű jelentés készül.

593 chars left

Kérjük, minősítse (kismértékű/megfelelő/erős/nem alkalmazandó) az Ön akciótervének végrehajtása során összességében, illetve ágazatonként jelentkező fő problémákat.

	Valamennyi ágazat	Önkormányzati	Szolgáltatási	Lakossági	Közlekedés	Alkalmazkodás
Korlátozott pénzügyi erőforrások	Erőteljes					
Szabályozási keret hiánya / gyengesége	Kismértékű					
Műszaki szakértelem hiánya	Erőteljes					
Érdekelt felek általi támogatás hiánya	Kismértékű					
A politikai támogatás hiánya más igazgatási szinteken	Erőteljes					
A helyi politikai prioritások változása	Kismértékű					
A nemzeti politikai irányvonalakkal való összeegyeztethetőség hiánya	Kismértékű					
Kiforratlan vagy túl költséges technológiák	Megfelelő					

8) Az alkalmazkodási lehetőségek értékelése

Az alkalmazkodási lehetőségek felmérése és tervezése az elmúlt időszakok adatai, információi és gyakorlata, a Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer (NATéR, <http://nater.mbfsz.gov.hu>) térképei alapján, továbbá a szakirodalomból megismert jó gyakorlatok helyi viszonyokra való átültetésével kerültek meghatározásra.

377 chars left

9) Szélsőséges időjárási események esetén követendő stratégia

A katasztrófavédelmi feladatok gyakorisága növekedhet a klímaváltozás hatására, így nagyon fontos ezek koordinált kezelése, melyben a legnagyobb szerep a térségben a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságé. A katasztrófavédelmi feladatok kezelésében a szereplők a 2011. évi CXCVIII. törvény rendelkezései szerint meghatározott rendben járnak el. Eszerint a települések polgármestereinek és a helyi védelmi bizottságoknak is számos feladata van a katasztrófavédelmi feladatokra való felkészülésben és védekezésben.

189 chars left

TOVÁBB

Kibocsátásleltár

HOME

Kiindulási kibocsátásleltár

1) Leltározási év

2014

2) Lakosok száma a leltározási évben

30340

3) Kibocsátási tényezők

☒

IPCC

☐LCA (életciklus-elemzés)

4) Kibocsátásielentési egység

☒

tonna szén-dioxid

☐tonna szén-dioxid-egyenérték

5) Módszertani megjegyzések

1000 chars left

A. Végső energiafogyasztás

Felhívjuk figyelmét, hogy a tizedesek elválasztására pontot [.] használjon. Az ezresek nem szabad elválasztani egymástól.

Ágazat		VÉGSŐ ENERGIAFOGYASZTÁS (MWh)															
		Villamos energia	Fűtés/hűtés	Fosszilis tüzelőanyagok							Megújuló energiaforrások					Összesen	
				Földgáz	Cseppfolyós gáz	Fűtőolaj	Dízel	Benzin	Lignit	Szén	Egyéb fosszilis tüzelőanyagok	Növényi olaj	Bio-üzemanyag	Egyéb biomassza	Naphő-energia	Geotermikus energia	
ÉPÜLETEK, BERENDEZÉSEK/LÉTESÍTMÉNYEK ÉS IPAR																	
Önkormányzati épületek, berendezések/létesítmények		929,61		4153,96										2582,798			7666,368
Szolgáltató (nem önkormányzati) épületek, berendezések/létesítmények		12 823,00		14431,78													27254,78
Lakóépületek		26188,00		40331,64						3919,64				40301,21			110740,49
Közüvilágítás		524,00															524
Ipar	Nem ETS-ágazat	7344,00		15425,33													22769,33
	ETS (nem javasolt)																0
Részösszeg		47808,61	0	74342,71	0	0	0	0	0	3919,64	0	0	0	42884,008	0	0	168954,968
KÖZLEKEDÉS																	
Önkormányzati flotta							100,58	22,59									123,17
Tömegközlekedés		546,12					510,18										1056,3
Magáncélú és kereskedelmi szállítás							5385,76	22309,23									27694,99
Részösszeg		546,12	0	0	0	0	5996,52	22331,82	0	0	0	0	0	0	0	0	28874,46
EGYÉB																	
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat		7832,00		34079,79													41911,79
ÖSSZESEN		56186,73	0	108422,5	0	0	5996,52	22331,82	0	3919,64	0	0	0	42884,008	0	0	239741,218

Kulcsfontosságú Covenant-ágazatok

B4. Fűtés/hűtés helyi biztosítása

C. Szén-dioxid-kibocsátás

C1. Kérjük, adja meg az elfogadott szén-dioxid-kibocsátási tényezőket [t/MWh]:

Kattintson ide a tüzelőanyaghoz kapcsolódó kibocsátási tényezők megtekintéséhez

Villamos energia		Fűtés/hűtés	Fosszilis tüzelőanyagok								Megújuló energiaforrások				
Nemzeti	Helyi		Földgáz	Csepp-folyós gáz	Fűtőolaj	Dízel	Benzin	Lignit	Szén	Egyéb fosszilis	Növényi olaj	Bio-üzemanyag	Egyéb biomassza	Naphő-energia	Geotermikus energia
0,360	0,360		0,202			0,267	0,249		0,377				0,202		

C2. Kérjük, töltsse ki, ha nem energiához kapcsolódó ágazatokat is tartalmaz:

Nem energiához kapcsolódó ágazatok	Kibocsátás, szén-dioxid-egyenérték [t]
Hulladékgazdálkodás	
Szennyvízgazdálkodás	
Más. energiafogyasztáshoz nem kapcsolódó ágazatok	

Kibocsátásleltár

Ágazat		Szén-dioxid-kibocsátás [t] / kibocsátás szén-dioxid-egyenértékben [t]															
		Villamos energia	Fűtés/hűtés	Fosszilis tüzelőanyagok							Megújuló energiaforrások					Összesen	
				Földgáz	Csepp-folyós gáz	Fűtőolaj	Dízel	Benzin	Lignit	Szén	Egyéb fosszilis tüzelő-anyagok	Növényi olaj	Bio-üzemanyag	Egyéb biomassza	Naphő-energia		Geotermikus energia
ÉPÜLETEK, BERENDEZÉSEK/LÉTESÍTMÉNYEK ÉS IPAR																	
Önkormányzati épületek, berendezések/létesítmények		335	0	839	0	0	0	0	0	0	0	0	0	522	0	0	1695
Szolgáltató (nem önkormányzati) épületek, berendezések/létesítmények		4616	0	2915	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7531
Lakóépületek		9428	0	8147	0	0	0	0	0	1478	0	0	0	8141	0	0	27193
Közvilágítás		189	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	189
Ipar	Nem ETS-ágazat	2644	0	3116	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5760
	ETS (nem javasolt)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Részösszeg		17211	0	15017	0	0	0	0	0	1478	0	0	0	8663	0	0	42369
KÖZLEKEDÉS																	
Önkormányzati flotta		0	0	0	0	0	27	6	0	0	0	0	0	0	0	0	32
Tömegközlekedés		197	0	0	0	0	136	0	0	0	0	0	0	0	0	0	333
Magáncélú és kereskedelmi szállítás		0	0	0	0	0	1438	5555	0	0	0	0	0	0	0	0	6993
Részösszeg		197	0	0	0	0	1601	5561	0	0	0	0	0	0	0	0	7358
EGYÉB																	
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat		2820	0	6884	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9704
MÁS, ENERGIAFOGYASZTÁSHOZ NEM KAPCSOLÓDÓ ÁGAZATOK																	
Hulladékgazdálkodás																	0
Szennyvízgazdálkodás																	0
Más, energiafogyasztáshoz nem kapcsolódó ágazatok																	0
ÖSSZESEN		20227	0	21901	0	0	1601	5561	0	1478	0	0	0	8663	0	0	59431

Kulcsfontosságú Covenant-ágazatok

További megjegyzések

500 chars left

HOME

1) Cím

Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület Fenntartható Energia- és Klímaakcióterve

2) Formális jóváhagyás dátuma

3) A tervet jóváhagyó döntéshozó szerv

Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület taggyűlése; Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés

4) SECAP weboldal

5) Szabályozás nélküli előrejelzések 2020-ig (amennyiben alkalmazandó)

CO₂-kibocsátás (t CO₂ (egy.)/a)

0

Végző energiafogyasztás (MWh/a)

0

Összesen

0

Önkormányzati

Lakossági

Szolgáltatási

Ipar

Közlekedés

Egyéb

Szabályozás nélküli előrejelzések 2030-ig (amennyiben alkalmazandó)

CO₂-kibocsátás (t CO₂ (egy.)/a)

0

Végző energiafogyasztás (MWh/a)

0

Összesen

0

Önkormányzati

Lakossági

Szolgáltatási

Ipar

Közlekedés

Egyéb

Szabályozás nélküli előrejelzések hosszabb távra szóló célú (amennyiben alkalmazandó)

CO₂-kibocsátás (t CO₂ (egy.)/a)

0

Végző energiafogyasztás (MWh/a)

0

Összesen

0

Önkormányzati

Lakossági

Szolgáltatási

Ipar

Közlekedés

Egyéb

Szükség szerint rejtse el a sorokat az akcióterve időintervallumának megfelelően.

6) Módszertani megjegyzések

500 chars left

7) A 2020-as intézkedések hatására vonatkozó becslés az alábbiakkal kapcsolatban:

BEI (1. opció)

A 2030-as intézkedések hatására vonatkozó becslés az alábbiakkal kapcsolatban:

BEI (1. opció)

A hosszú távú célkitűzés évében tett intézkedések hatására vonatkozó becslés az alábbiakkal kapcsolatban:

BEI (1. opció)

Szükség szerint rejtse el a sorokat az akcióterve időintervallumának megfelelően.

Kulcsfontosságú intézkedések

Kérjük, kezdje azzal, hogy megadja az ágazatonkénti végösszegeket, és ezt követően adja hozzá a kulcsfontosságú intézkedéseket.

Szükség szerint mennyiségben adjon hozzá a kulcsfontosságú intézkedéseire vonatkozó sorokat.

Kulcsfontosságú intézkedések	Célterület	Szakpolitikai eszközök	Az intézkedés forrása	Felelős szerv	Végrehajtási időkeret	
					Kezdet	Befejezés
ÖNKORMÁNYZATI ÉPÜLETEK, BERENDEZÉSEK ELÉTESÍTMÉNYEK						
TOP-4.1.1-15-SB1-2016-00043 (A projekt keretében Levelek és Magy kórszociumi partnerként pályázzak. Mindkét településen háziorvosi, gyermekorvosi és védőnői szolgálatot magában foglaló épület kerül felújításra, akadálymentesítésre.)	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális...)	Levelek Nagyközség Önkormányzata	2017	2018
TOP-1.4.1-15-SB1-2016-00006 (A projekt megvalósítási helyszíne Pusztadobos. A projekt célja az új óvoda épület és kapcsolódó eszközbeszerzés megvalósítása. Az épületen napelmeles rendszer kiépítésére is sor kerül. Az épület 10 cm külső hőszigetelése és 20 cm-es zárolódóm hőszigetelése is biztosítva lesz.)	Integrált cselekvés (az összes fenti)	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális...)	Pusztadobos Község Önkormányzat	2017	2019
TOP-3.2.2-15-SB1 (Ötvenhárom Község Önkormányzat 3 intézményének szociális és egészségügyi szolgáltatásainak komplex energetikai fejlesztése. A fejlesztéssel érintett épületek: egészségügyi központ 514 m ² , nappali szociális intézmény 611 m ² , bentlakásos szociális intézmény 814 m ² .)	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális...)	Ötvenhárom Község Önkormányzata	2016	2017
TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00106 (Polgármesteri hivatal és idők otthona épületeinek energetikai korszerűsítése Apagy községben. A projekt célja az érintett két intézmény hatékonyabb energiafelhasználásának, racionálisabb energiafelhasználásának elősegítése, azon belül pedig az épületek energiahatékonyságát célzó felújítása, fejlesztése a fosszilis energiahordozókból származó üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátásának csökkentése által.)	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális...)	Apagy Község Önkormányzata	2018	2018
TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00051 (Laskod településen az önkormányzati tulajdonú épületek energiahatékonyság-központú fejlesztése, külső határoló szerkezetek korszerűsítése által Napelmelek és tartóelemek beszerzése és telepítése, kül- és beltéri világítási rendszerek korszerűsítése, külső nyílászárók cseréje.)	Integrált cselekvés (az összes fenti)	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális...)	Laskod Község Önkormányzata	2017	2018
TOP-3.2.1-15-SB1 (Levelek településen az önkormányzati intézmények energetikai korszerűsítése, ezen belül fosszilis energiahordozókból származó üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátásának csökkentése, az épületek hőtechnikai jellemzőinek javítása, külső határoló szerkezetek szigetelése, nyílászárók cseréje vagy korszerűsítése, napelmelek és tartóelemek beszerzése és telepítése.)	Integrált cselekvés (az összes fenti)	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális...)	Levelek Nagyközség Önkormányzata	2017	2018
TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00006 (Általános iskola energetikai korszerűsítése Nyírkőn. A projekt célja az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása. A projekt tevékenységei: az iskola külső határoló szerkezetek utólagos szigetelése, külső nyílászárók cseréje, tetőhéjazat cseréje, megújuló energiaforrások hasznosítása kazáncseréje és napelmelek telepítésével.)	Integrált cselekvés (az összes fenti)	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális...)	Nyírkő Község Önkormányzata	2017	2018
TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00119 (Nyírkársz önkormányzati tulajdonú épületeinek energetikai korszerűsítése. A projekt célja a megújuló energiaforrások fokozottabb használata, elérhetőbbé tétele.)	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális...)	Nyírkársz Község Önkormányzata	2017	2018
TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00020 (Önkormányzati hivatal energetikai megújítása Nyírkércsen, ezen belül a fosszilis energiahordozókból származó üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátásának csökkentése, a megújuló energiaforrások fokozottabb használata.)	Integrált cselekvés (az összes fenti)	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális...)	Nyírkércs Község Önkormányzata	2018	2018
TOP-3.2.1-15-SB1 (Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Nyírtass községben. A projekt során megvalósuló tevékenységek: kondenzációs fűtőgázszelvény beépítése, fotovoltikus napelmeles rendszer kiépítése.)	Integrált cselekvés (az összes fenti)	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális...)	Nyírtass Község Önkormányzata	2017	2018
TOP-3.2.1-15-SB1 (Pusztadobosi Általános Iskola energetikai korszerűsítése. A projekt során az épület külső homlokzati hőszigetelése, nyílászárók cseréje, napelmeles rendszer kiépítése, valamint akadálymentesítés valósul meg.)	Integrált cselekvés (az összes fenti)	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális...)	Pusztadobos Község Önkormányzata	2017	2018
TOP-3.2.1-16-SB1 (Pusztadobos Község Önkormányzat épületeinek energetikai korszerűsítése. Az épületek fa ablakai a felújítás keretében lecserélésre kerülnek műanyag ablakokra. Ezen felül a külső fal- és a padlásfödém hőszigetelése is megtörténik, mely napelmeles és korszerű fűtési rendszerrel kerül kiépítésre.)	Integrált cselekvés (az összes fenti)	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális...)	Pusztadobos Község Önkormányzata	2019	2020
TOP-3.2.1-16-SB1-2018-00049 (Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Rohod községben. A projekt során a polgármesteri hivatal épületének külső homlokzata, valamint földeme és lábazata kerül szigetelésre, kondenzációs gázkazánok kerülnek beépítésre. Az épülete 8 db-ból álló 2 kW teljesítményű napelme rendszer kerül kiépítésre.)	Integrált cselekvés (az összes fenti)	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális...)	Rohod Község Önkormányzata	2019	2020
TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00022 (Energetikai fejlesztés Rohodon. A pályázatok keretében energetikai korszerűsítés zajlik, eredményeképpen CO ₂ -kibocsátás csökkenése várható, minden esetben nő az energiahatékonyság, aminek hatására energia megtakarítás várható, a folyamatban lévő projektek nagy része esetén a megújuló energia termelése növekszik.)	Integrált cselekvés (az összes fenti)	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális...)	Rohod Község Önkormányzata	2016	2018

Végrehajtás állása	Már felmerült végrehajtási költség	Végrehajtási költség
	€	€
Folyamatban van	193392	13592768
Folyamatban van	474157	474157
Folyamatban van	838121	838121
Folyamatban van	398648	398648
Folyamatban van	105726	105726
Folyamatban van	267403	267403
Folyamatban van	246237	246237
Folyamatban van	762747	762747
Folyamatban van	88844	88844
Folyamatban van	155870	155870
Folyamatban van	348220	348220
Folyamatban van	150399	150399
Folyamatban van	190814	190814
Folyamatban van	156164	156164

2020-as becslések			2030-as becslések		
Energia-megtakarítás	Megújuló energia termelése	Szén-dioxid-kibocsátás csökkentése	Energia-megtakarítás	Megújuló energia termelése	Szén-dioxid-kibocsátás csökkentése
MWh/a	MWh/a	t CO ₂ /a	MWh/a	MWh/a	t CO ₂ /a
			6386,9596	2576,173	3289,539
			35,892	0	5,09
			40,452	4,5	36,4
			0	777,77	292,52
			244,19	0	46,51
			45,254	7,261	11,79
			132,04	8,55	36,27
			15,37	10,4	14,29
			157,28	0	72,63
			39,86	14,69	18,54
			173,95	7,3	46,17
			334,6611	35,8	29,73
			110,46	8,8	32,24
			84,24	8,957	117,247
			25,71	7,85	74,92

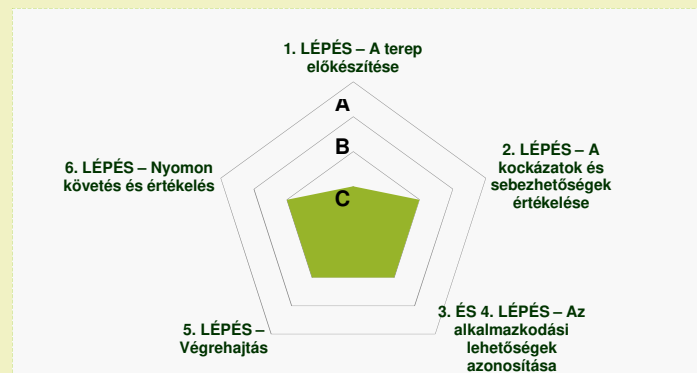
Hosszú távú célkitűzés évre vonatkozó becslések		
Energiamegtakarítás	Megújuló energia termelése	Szén-dioxid-kibocsátás csökkentése
MWh/a	MWh/a	t CO ₂ /a

Jó gyakorlat	Az alkalmazkodást is érintő intézkedés
★	
	[Válassza: x]
	[Válassza: x]
	[Válassza: x]

KEOP-4.10.0/F/14-2014-0076 (Művelődési központ, teleház, könyvtár energiatékonyasági korszerűsítése Apagy községben) KEOP-4.10.0/N/14 kódszámú felhívás alapján a következőkre lehetett pályázni: 50 kVa csatlakozási teljesítmény alatti (HMKE méretű), hálózatra csatlakozó napelemes rendszer kialakítása saját villamosenergia-igény részbeni vagy teljes közvetlen kielégítése céljából. Támogatható költségelemek: Napelemek, tartó eszközök, állványok, helyi rendszerhez illetve a hálózathoz való csatlakozáshoz szükséges elemek (pl. inverter) és ezek kipróbálásának költségei, külön mérő- és szabályozó berendezések beszerzése és felszerelése, a havi villamosenergia fogyasztási adatokat rögzítő mérőeszköz beszerzése és felszerelése.	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Apagy Község Önkormányzata	2015	2015	Befejezve	275866	275866	18,08	0	49,92							
KEOP-4.10.0/N/14-2014-00012 (Napelemes rendszer kiépítése Baktalórántházán)KEOP-4.10.0/N/14 kódszámú felhívás alapján a következőkre lehetett pályázni: 50 kVA csatlakozási teljesítmény alatti (HMKE méretű), hálózatra csatlakozó napelemes rendszer kialakítása saját villamosenergia-igény részbeni vagy teljes közvetlen kielégítése céljából. Támogatható költségelemek: Napelemek, tartó eszközök, állványok, helyi rendszerhez illetve a hálózathoz való csatlakozáshoz szükséges elemek (pl. inverter) és ezek kipróbálásának költségei, külön mérő- és szabályozó berendezések beszerzése és felszerelése, a havi villamosenergia fogyasztási adatokat rögzítő mérőeszköz beszerzése és felszerelése.	Integrált cselekvés (az összes fenti)	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Baktalórántháza Város Önkormányzata	2015	2015	Befejezve	112241	112241	0	38,74	36,2							
KEOP-5.7.0/15-2015-0102 (Baktalórántháza Város Önkormányzata középületeinek energetikai korszerűsítése) A felújított energetikailag korszerűsített épületek funkciójukat tekintve széleskörűek. Megtálálható a sport-, a szabadidő-, a kultúra, valamint a szociális terület is, mint feladat ellátási hely az épületek között. A projekt végrehajtását követően várhatóan az önkormányzat épületeiben hatékonyabb lesz az energiahasznáadás.	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Baktalórántháza Város Önkormányzata	2015	2015	Befejezve	459292	459292	395,1905	0	79,27							
KEOP-4.10.0/N/14-2014-0125 (Fotovoltaikus rendszerek kialakítása Levelek Nagyközség intézményein.) A pályázat kiemelt célkitűzése a környezetünket kevésbé terhelő, megújuló alapú energiatermelés elterjesztése, a megújuló energforrásokon alapuló villamos energia szerezének növelése és ezen keresztül a széndioxid-kibocsátás csökkentése. A projekt keretében az övoda épületén 10 kWp, a háztartási rendelő területén 5 kWp, a kultúrház épületén 9 kWp összteljesítményű napelemes rendszert helyeztek el. A projekt környezetvédelmi szempontból is jelentős, mivel megújuló energia növelésének eredménye az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével jár.	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Levelek Nagyközség Önkormányzata	2015	2015	Befejezve	66965	66965	0	22,2	20,753							
KEOP-4.10.0/A/12-2013-0223 (Napelemes rendszer kialakítása Nyíradán a Patay István Általános Iskolában)KEOP-4.10.0/N/14 kódszámú felhívás alapján a következőkre lehetett pályázni: 50 kVA csatlakozási teljesítmény alatti (HMKE méretű), hálózatra csatlakozó napelemes rendszer kialakítása saját villamosenergia-igény részbeni vagy teljes közvetlen kielégítése céljából. Támogatható költségelemek: Napelemek, tartó eszközök, állványok, helyi rendszerhez illetve a hálózathoz való csatlakozáshoz szükséges elemek (pl. inverter) és ezek kipróbálásának költségei, külön mérő- és szabályozó berendezések beszerzése és felszerelése, a havi villamosenergia fogyasztási adatokat rögzítő mérőeszköz beszerzése és felszerelése.	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Nyíradna Város Önkormányzata	2014	2015	Befejezve	186142	186142	0	52,7	49,26							
KEOP-4.10.0/A/12-2013-0226 (Napelemes rendszer kialakítása Nyíradán a Szociális Központban a Nyírfa utcán)KEOP-4.10.0/N/14 kódszámú felhívás alapján a következőkre lehetett pályázni: 50 kVA csatlakozási teljesítmény alatti (HMKE méretű), hálózatra csatlakozó napelemes rendszer kialakítása saját villamosenergia-igény részbeni vagy teljes közvetlen kielégítése céljából. Támogatható költségelemek: Napelemek, tartó eszközök, állványok, helyi rendszerhez illetve a hálózathoz való csatlakozáshoz szükséges elemek (pl. inverter) és ezek kipróbálásának költségei, külön mérő- és szabályozó berendezések beszerzése és felszerelése, a havi villamosenergia fogyasztási adatokat rögzítő mérőeszköz beszerzése és felszerelése.	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Nyíradna Város Önkormányzata	2014	2015	Befejezve	145191	145191	0	36,28	33,92							
KEOP-4.10.0/A/12-2013-0227 (Napelemes rendszer kialakítása Nyíradán a Napsugár Övödában) KEOP-4.10.0/N/14 kódszámú felhívás alapján a következőkre lehetett pályázni: 50 kVA csatlakozási teljesítmény alatti (HMKE méretű), hálózatra csatlakozó napelemes rendszer kialakítása saját villamosenergia-igény részbeni vagy teljes közvetlen kielégítése céljából. Támogatható költségelemek: Napelemek, tartó eszközök, állványok, helyi rendszerhez illetve a hálózathoz való csatlakozáshoz szükséges elemek (pl. inverter) és ezek kipróbálásának költségei, külön mérő- és szabályozó berendezések beszerzése és felszerelése, a havi villamosenergia fogyasztási adatokat rögzítő mérőeszköz beszerzése és felszerelése.	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Nyíradna Város Önkormányzata	2014	2015	Befejezve	186142	186142	0	52,5	49,08							
KEOP-4.10.0/A/12-2013-0228 (Napelemes rendszer kialakítása Nyíradán a Művelődési Háznál)	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Nyíradna Város Önkormányzata	2014	2015	Befejezve	93071	93071	0	26,53	24,02							
KEOP-4.10.0/A/12-2013-0532 (Napelemes rendszer kialakítása Nyíradán a Polgármesteri Hivatalban)KEOP-4.10.0/N/14 kódszámú felhívás alapján a következőkre lehetett pályázni: 50 kVA csatlakozási teljesítmény alatti (HMKE méretű), hálózatra csatlakozó napelemes rendszer kialakítása saját villamosenergia-igény részbeni vagy teljes közvetlen kielégítése céljából. Támogatható költségelemek: Napelemek, tartó eszközök, állványok, helyi rendszerhez illetve a hálózathoz való csatlakozáshoz szükséges elemek (pl. inverter) és ezek kipróbálásának költségei, külön mérő- és szabályozó berendezések beszerzése és felszerelése, a havi villamosenergia fogyasztási adatokat rögzítő mérőeszköz beszerzése és felszerelése.	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Nyíradna Város Önkormányzata	2014	2015	Befejezve	37228	37228	0	10,3	9,63							
KEOP-4.10.0/A/12-2013-0533 (Napelemes rendszer kialakítása Nyíradán a Szociális Központban a Petőfi utcán)KEOP-4.10.0/N/14 kódszámú felhívás alapján a következőkre lehetett pályázni: 50 kVA csatlakozási teljesítmény alatti (HMKE méretű), hálózatra csatlakozó napelemes rendszer kialakítása saját villamosenergia-igény részbeni vagy teljes közvetlen kielégítése céljából. Támogatható költségelemek: Napelemek, tartó eszközök, állványok, helyi rendszerhez illetve a hálózathoz való csatlakozáshoz szükséges elemek (pl. inverter) és ezek kipróbálásának költségei, külön mérő- és szabályozó berendezések beszerzése és felszerelése, a havi villamosenergia fogyasztási adatokat rögzítő mérőeszköz beszerzése és felszerelése.	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Nyíradna Város Önkormányzata	2014	2015	Befejezve	122854	122854	0	34,9	32,62							
KEOP-4.10.0/A/12-2013-0661 (Napelemes rendszer kialakítása Nyíradán a Gyermekjóléti Szolgálat épületében)	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Nyíradna Város Önkormányzata	2014	2015	Befejezve	22337	22337	0	6,3	5,96							
KEOP-5.7.0/15-2015-0006 (Nyíradai középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése) A projekt keretében belül 5 épület került felújításra: szociális Ápolási gondozási Otthon A,B,C épületeirészei, Művelődési ház hátsó épületeirésze, Rendőri rszr épülete, Egészségház épülete. Körzeti orvosi rendelő épülete)határoló és nyílászáró szerkezeteknek hőtechnikai fejlesztése és hozzá kapcsolódó tevékenységek valósultak meg a beruházás folyamán	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Nyíradna Város Önkormányzata	2015	2015	Befejezve	444410	444410	520,28	0	100,85							
KEOP-5.7.0/15-2015-0143 (Nyírtass Község Önkormányzat középületeinek energetikai korszerűsítése) A KEOP-5.7.0/15 kódszámú felhívás keretében a projekt megvalósítás helyszínéként megjelölt épületek) határoló és nyílászáró szerkezeteknek hőtechnikai fejlesztése és a kapcsolódó tevékenységekre lehetett pályázni	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Nyírtass Község Önkormányzata	2015	2015	Befejezve	473026	473026	546,88	0	110,755							
KEOP 4.10.0/N/14-2014-0151 (Napelemes rendszernek telepítése Nyírkáráz községben)KEOP-4.10.0/N/14 kódszámú felhívás alapján a következőkre lehetett pályázni: 50 kVA csatlakozási teljesítmény alatti (HMKE méretű), hálózatra csatlakozó napelemes rendszer kialakítása saját villamosenergia-igény részbeni vagy teljes közvetlen kielégítése céljából. Támogatható költségelemek: Napelemek, tartó eszközök, állványok, helyi rendszerhez illetve a hálózathoz való csatlakozáshoz szükséges elemek (pl. inverter) és ezek kipróbálásának költségei, külön mérő- és szabályozó berendezések beszerzése és felszerelése, a havi villamosenergia fogyasztási adatokat rögzítő mérőeszköz beszerzése és felszerelése.	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Nyírkáráz Község Önkormányzata	2015	2015	Befejezve	53437	53437	0	20,8	19,434							
TOP-3.2.1-16-SB1-2018-00039 (Nyírtass Község Önkormányzati épületeinek energetikai korszerűsítése. A pályázatok keretében energetikai korszerűsítés zajlik, eredményeképpen CO ₂ kibocsátás csökkenése várható, minden esetben nő az energiatékonyaság, aminek hatására energia megtakarítás várható, a folyamatban lévő projektek nagy része esetén a megújuló energia termelése növekszik.)	Integrált cselekvés (az összes fenti)	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Nyírtass Község Önkormányzata	2019	2020	Folyamatban van	84844	84844	52,37	8,23	18,07						[Válassza: x]	
TOP-3.2.1-16-SB1-2018-00019 (Petneháza Község Önkormányzat épületeinek energetikai korszerűsítése. A pályázatok keretében energetikai korszerűsítés zajlik, eredményeképpen CO ₂ kibocsátás csökkenése várható, minden esetben nő az energiatékonyaság, aminek hatására energia megtakarítás várható, a folyamatban lévő projektek nagy része esetén a megújuló energia termelése növekszik.)	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Petneháza Község Önkormányzat	2019	2020	Folyamatban van	190814	190814	822,06	0	335,28							
TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00023 (Energetikai fejlesztés a Petneházy David Általános Iskolában. A pályázatok keretében energetikai korszerűsítés zajlik, eredményeképpen CO ₂ kibocsátás csökkenése várható, minden esetben nő az energiatékonyaság, aminek hatására energia megtakarítás várható, a folyamatban lévő projektek nagy része esetén a megújuló energia termelése növekszik.)	Integrált cselekvés (az összes fenti)	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Petneháza Község Önkormányzata	2016	2018	Folyamatban van	918977	918977	202,75	19,305	70,11						[Válassza: x]	
Napelemes rendszer telepítése a művelődési központ, teleház épületére Apagy községben; 4553 Apagy, Kossuth u. 112. 10 hrsz; 8 kW teljesítmésű napelemes rendszer. A tervezett projekt célja a villamos energia szükséglet teljes körű kiváltása; 4553 Apagy, Kossuth u. 112. 10 hrsz; 8 kW teljesítményű napelemes rendszer)	Integrált cselekvés (az összes fenti)	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Apagy Község Önkormányzata	2021	2021	Új	0	99071	0	8,8	3,17						[Válassza: x]	
Napelemes rendszer telepítése a gyógyszerár-fogorvosi rendelő épületére Apagy községben. A tervezett projekt célja a villamos energia szükséglet teljes körű kiváltása; 4553 Apagy, Kossuth u. 143. 385/2 hrsz; 6 kW teljesítményű napelemes rendszer	Integrált cselekvés (az összes fenti)	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Apagy Község Önkormányzata	2021	2021	Új	0	74303	0	6,6	2,37						[Válassza: x]	
Napelemes rendszer telepítése az övoda épületére Apagyon. A tervezett projekt célja a villamos energia szükséglet teljes körű kiváltása; 4553 Apagy, Kossuth u. 155.; 10 kW teljesítményű napelemes rendszer)	Integrált cselekvés (az összes fenti)	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Apagy Község Önkormányzata	2021	2021	Új	0	123839	0	11	3,96						[Válassza: x]	
Napelemes rendszer telepítése a sátorlábor épületére Apagy külterületi részén. A tervezett projekt célja a villamos energia szükséglet teljes körű kiváltása; Nyírbrony 990/1 hrsz;	Integrált cselekvés (az összes fenti)	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Apagy Község Önkormányzata	2021	2021	Új	0	74303	0	50	18						[Válassza: x]	
Energiahatékonysági beruházások Ötehértén 2020-2030 között: 8 épület házszavatnyús kútsái rendszerének kialakítása: 1. Polgármesteri Hivatal, 2. Művelődési Ház, 3. Házasságkötő terem, 4. Övoda, 5. Központi konyha, 6. Sportközpont épülete, 7. Központi gazdasági műhely, 8. Kisebbségi közösségi ház	Egyéb	Energiagazdálkodás	Egyéb (országos, regionális,...)	Ötehértó Község Önkormányzata	2020	2025	Új	0	773994	375	0	135						[Válassza: x]	

① Kérjük, töltsse ki a következő önellenőrző listát az F oszlopban (kötelező) az (alábbiakban bemutatott) A-B-C-D skálarendszer használatával. Azonosítsa a következő lépéseket/lehetséges fejlesztések területeit az I. oszlopban feltüntetett észrevételek révén (választható). Az egyes lépésekben az átlagos státuszt az alábbi (automatikusan kiszámított) pókgrafikonon, valamint az „Összefoglaló jelentés” oldalon jeleníti meg.

Allapoti skála	Allapot	Indikatív készültségi szint
D	Meg nem kezdett vagy most kezdett	0–25 %
C	További lépések	25–50 %
B	Előretörés	50–75 %
A	Vezetés átvétele	75–100 %

Alkalmazkodási ciklus lépései	Intézkedések	Az állapot önellenőrzése	Megjegyzések
1. LÉPÉS – A terep előkészítése az alkalmazkodáshoz STRATÉGIA	Az alkalmazkodási kötelezettségvállalások meghatározása /beépítése a helyi éghajlat-változási politikába	D	500 chars left
	Humán, műszaki és pénzügyi erőforrások azonosítása	D	
	Alkalmazkodási csoport (tisztviselő) kijelölése az önkormányzati igazgatásban és egyértelmű feladatok hozzárendelése	D	
	Horizontális (azaz ágazati szintű osztályokon keresztül történő) koordinációt szolgáló mechanizmusok kiépítése	D	
	Vertikális (azaz kormányzati szinteken keresztül történő) koordinációt szolgáló mechanizmusok kiépítése	D	
	Egyeztetési és részvételi mechanizmusok felállítása, amelyek több érdekelt fél részvételét támogatják az alkalmazkodási folyamatban	D	
	Folyamatos kommunikációs folyamat megvalósítása (különböző célközönségek bevonása érdekében)	D	
2. LÉPÉS – Az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatok és sebezhetőségek értékelése KOCKÁZATOK ÉS SEBEZHETŐSÉGEK	A lehetséges módszerek és adatforrások feltérképezése a Kockázatokra és sebezhetőségekre vonatkozó értékelés elvégzése érdekében	C	500 chars left
	Az éghajlattal kapcsolatos kockázatok és sebezhetőségek értékelésének (értékeléseinek) elvégzése	C	
	Az intézkedések lehetséges ágazatainak azonosítása és rangsorolása	C	
	A rendelkezésre álló ismeretek rendszeres időközönkénti felülvizsgálata és az új megállapítások beépítése	D	
3. ÉS 4. LÉPÉS – Az alkalmazkodási lehetőségek azonosítása, értékelése és kiválasztása INTÉZKEDÉSEK	Az alkalmazkodási lehetőségek teljes állományának összegyűjtése, dokumentálása és értékelése	C	500 chars left
	Az alkalmazkodás meglévő politikákba és tervekbe történő beépítése lehetőségeinek értékelése, a lehetséges szinergiák és konfliktusok (pl. a hatásmérséklő intézkedésekkel) azonosítása	C	
	Alkalmazkodási intézkedések kidolgozása és elfogadása (a SECAP és/vagy más tervezési dokumentumok részeként)	D	

Alkalmazkodási eredménytábla

[HOME](#)

5. LÉPÉS – Végrehajtás

[INTÉZKEDÉSEK](#)

Végrehajtási keret meghatározása egyértelmű mérföldkövekkel
Alkalmazkodási intézkedések végrehajtása és beépítése (amennyiben releváns)
az elfogadott SECAP és/vagy más tervezési dokumentumokban meghatározottak
szerint

C**C**

Megtörtént az éghajlatváltozás-mérséklő és az alkalmazkodási célú intézkedések
összehangolása

C

500 chars left

6. LÉPÉS – Nyomon követés és értékelés

[MUTATÓK](#)

Az alkalmazkodási intézkedésekre vonatkozó nyomonkövetési keret kialakítása

C

Megfelelő nyomonkövetési és értékelési mutatók azonosítása

B

Az előrehaladás rendszeres nyomon követése és jelentése a releváns döntéshozók
számára

D

Alkalmazkodási stratégia és/vagy Akcióterv frissítése, felülvizsgálata és kiigazítása
a nyomonkövetési és értékelési eljárás megállapításainak megfelelően

D

500 chars left

[VISSZA](#) [TOVÁBB](#)

1) Az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatokra és sebezhetőségekre vonatkozó értékelés(ek)

Cím	Szerző(k)	Év	Leírás	Korlát	Módszer és forrás(ok)	Közzétéve?
2. Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS-2)	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium	2017	Magyarország felkészülési terve a globális felmelegedésre, klímaváltozásra.	Országos	szakmai dokumentumok, éghajlat modellek	✓
Globális megatrendek hatásai Magyarországon, Beszámoló az Európa jövőjének feltérképezése: a globális megatrendek nemzeti szintű hatásainak megértése	Földművelésügyi Minisztérium	2017	A globális megatrendek környezeti hatásainak bemutatása Magyarországra vonatkozólag	Országos	szakmai dokumentumok, adatbázisok, szakértői csoport ülések	✓
4. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2015-2020	Földművelésügyi Minisztérium	2015	A Program feladata, hogy az ország adottságait, a társadalom hosszú távú érdekeit és jövőbeni fejlődési céljait, valamint a globális felelősségből és a nemzetközi együttműködésből, EU-tagságból adódó kötelezettségeket figyelembe véve meghatározza az ország környezeti céljait és az elérésükhöz szükséges feladatokat és eszközöket. A Program összhangban van az Európai Unió 2020-ig tartó időszakra szóló 7. Környezetvédelmi Cselekvési Programjával és az Országgyűlés által elfogadott Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiával.	Országos	szakmai dokumentumok, adatbázisok, elemzések	✓
Jelentés Magyarország nemzeti katasztrófakockázat-értékelési módszertanáról és annak eredményeiről	Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság	2014	Ár-és belvíz, súlyos viharok, szélsőséges hőmérséklet, erdőtűz, valamint aszály kockázat értékelése	Országos	szakmai dokumentumok, adatbázisok, elemzések	✓
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Klímastratégiája	Dr. Kovács Zoltán, Dr. Kalmár Imre, Lajtos István, Dr. Lenti István, Dr. Sikolya László, Dr. Simon László, Szilágyi Attila, Szuhóczky Gábor, Dr. Vass Róbert, Dr. Vágvölgyi Sándor	2018	Fő célja a lakosság, a köztisztviselési- és vállalkozói kör érzékenyítése az éghajlatváltozással kapcsolatos kihívásokra, valamint a szükséges intézkedések, beavatkozási irányok meghatározása.	Megye	NATÉR adatok és információk, szakmai dokumentumok, ágazati szereplőkkel, civil szervezetekkel és települési önkormányzatokkal történt egyeztetések, ágazati és szakmai szervezetek területi értékelései	✓

❗ Szükség szerint további sorok hozzáadásával bővíthető

❗ Kattintson ide, hogy a Kockázat- és sebezhetőségi elemzést a helpdesk@mayors-adapt.eu címre megküldje – a Polgármesterek Szövetsége weboldalán lévő aláírói profiljában érheti el.

2) Az Ön helyi önkormányzata vagy régiója szempontjából különösen releváns, éghajlattal kapcsolatos veszélyek kockázata

		<< Jelenlegi kockázatok >>		<< Várható kockázatok >>		
Éghajlattal kapcsolatos veszély típusa		Aktuális veszélyforrásból eredő kockázat foka	Intenzitás várható változása	Gyakoriság várható változása	Időkeret	Kockázathoz kapcsolódó mutatók
<u>Szélsőséges hő</u>		Mérsékelt	Növekedés	Növekedés	Középtávú célok	Forró napok száma, hőségriadós napok száma, hóhullámos napok száma, hóhullámos napok többlethőmérséklete
<u>Szélsőséges hideg</u>		Alacsony	Csökkenés	Csökkenés	Középtávú célok	Fagyos napok száma
<u>Szélsőséges csapadék</u>		Mérsékelt	Növekedés	Növekedés	Jelenlegi	Viharok száma
<u>Árvíz</u>		[Legördülő]	[Legördülő]	[Legördülő]	[Legördülő]	
<u>Tengerszint megemelkedése</u>		[Legördülő]	[Legördülő]	[Legördülő]	[Legördülő]	
<u>Földcsuszamlások</u>		[Legördülő]	[Legördülő]	[Legördülő]	[Legördülő]	
<u>Aszályok</u>		Mérsékelt	Növekedés	Növekedés	Jelenlegi	ariditási index, PAI, PaDI, Humiditási index
<u>Viharok</u>		Mérsékelt	Növekedés	Növekedés	Jelenlegi	heves széllelkések, villámlás, felhőszakadás
<u>Erdőtűzek</u>		Alacsony	Nem ismert	Nem ismert	Rövid lejáratú	erdőtűzek gyakoriságának változása
<u>Egyéb</u>	<u>Belvíz</u>	Mérsékelt	Nincs változás	Nincs változás	Jelenlegi	KBM (Komplex Belvíz-veszélyeztetettség Mutató), Humiditási index, belvízi események gyakoriságának változása
	<u>Földhasználat változás</u>	Magas	Nem ismert	Nem ismert	Hosszú távú	Földhasználati potenciál változás

🔒 Rejtse el azokat a sorokat, amelyek nem vonatkoznak az Ön helyi önkormányzatára

📌 Csak azokra az éghajlattal kapcsolatos veszélyekre vonatkozóan kell kitölteni, amelyek érintik az Ön helyi önkormányzatát.

🔗 A kockázattal kapcsolatos mutatókra vonatkozó példák megtekintéséhez kattintson ide

3) Az Ön helyi önkormányzatának vagy régiójának sebezhetőségei

Sebezhetőség típusa	Sebezhetőség leírása	Sebezhetőséghez kapcsolódó mutatók
Társadalmi-gazdasági:	A térség 15 településéből 8 település 1000-3000 fő közötti népesség számmal rendelkezik. A térség változatlanul fiatal-korösszetételűnek tekinthető, de a lakosság öregedése, vagyis az idősök arányának növekedése a fiatalokhoz képest itt is megfigyelhető. Magas a munkanélküliek és az eltartottak aránya. Az idősebb, illetve a fiatal korosztály illetve a gyenge immunrendszerű személyek szervezete jobban ki van téve a szélsőséges hőmérsékletnek, hőhullámoknak, megbetegedéseknek mely növeli az elhalálozás és megbetegedések számát. A lakásállomány elöregedett. A viharok számának és intenzitásának növekedése miatt a lakóépületek és egyéb objektumok, infrastruktúrák károsodásának mértéke növekedhet, valamint az energiaellátás, közlekedés fennakadását is okozhatják. A hirtelen lehulló csapadékot a talaj nem képes befogadni és alacsony talajvíz állás esetén belvíz alakulhat ki, mely a mezőgazdaságban termesztett haszonnövények pusztulásához vezethet. Az aszály a mezőgazdasági termesztésre negatív tendenciát gyakorol.	népesség szám, munkanélküliek aránya, elveszültek száma, halálozások száma, elvándorlás száma, odavándorlás száma, lakásállomány építési ideje,
Fizikai és környezeti:	A térség a Nyírség középső részén helyezkedik el, homokos lösz, löszös homok és csernozjom típusú talajokon. Belvívészélyeztettség szempontjából mérsékelten veszélyeztetett a terület. A szélsőséges hőmérséklet emelkedésével növekedhet az erdőtüzek gyakorisága. Az aszályos időszak érzékenyen érinti mind a természetes, mind pedig a mezőgazdaság célú vegetációt. A viharok intenzitásának és gyakoriságának növekedésével a csapadék és szél eróziós hatásai is felerősödnek, mely a talaj degradációját okozzák.	átlagos éves/havi csapadékmennyiség %-os változása, átlagos éves/havi hőmérséklet %-os változása, zöldterületek nagysága, erdősültségi fok, humiditási index

🔗 A sebezhetőséggel kapcsolatos mutatókra vonatkozó példák megtekintéséhez kattintson ide

4) Az Ön helyi önkormányzatában vagy régiójában várható hatások

Érintett szakpolitikai ágazat	Várható hatás(ok)	Bekövetkezés valószínűsége	Hatás várható foka	Időkeret	Hatáshoz kapcsolódó mutatók
<u>Épületek</u>	A hőhullámos napok számának és intenzitás növekedésének köszönhetően valószínűsíthetőleg növekszik a hűtés technikai berendezések iránti kereslet. A viharos napok számának és intenzitás növekedésének következtében növekszik az épület állomány károsodásának mértéke. Növekszik a belvíz miatt az épület állomány károsodásának mértéke. Növekvő igény a hatékony fűtésre, hűtésre.	Valószínűleg igen	Mérsékelt	Jelenlegi	Károsodott vagy károsodásnak kitévő épületek száma, megszűnő épületek száma
<u>Közlekedés</u>	Vonalas infrastruktúra (áram vezetékek, utak, vasutak) károsodásának növekedése a viharos napok miatt. Közúti és vasúti közlekedés fennakadása (pl: felsővezeték szakadás vasút esetében, közút esetében kidőlt fa-áramvezetékek) Gépjármű állomány növekedés, mely a légszennyezettség mértékét növeli.	Valószínűleg igen	Mérsékelt	Jelenlegi	Szélsőséges időjárási viszonyok/körülmények következtében károsodott közlekedési infrastruktúra %-a
<u>Energia</u>	Heves viharok miatt áram vezetékek szakadás, megnövekedett energia igény	Valószínűleg igen	Mérsékelt	Jelenlegi	Hibaesetek száma, fogyasztott energia mennyiség
<u>Vízgazdálkodás</u>	Aszály miatt talaj potenciális vízraktározó képességének csökkenése (talajnedvesség tartalmának csökkenése), megnövekedett vízszükséglet	Valószínűleg igen	Mérsékelt	Jelenlegi	evapotranszspiráció mértékének változása, humiditási index
<u>Hulladékgazdálkodás</u>		[Legördülő]	[Legördülő]	[Legördülő]	
<u>A földhasználat tervezése</u>	talajerrózió	Nem ismert	Nem ismert	Nem ismert	talajerrózióval érintett területek nagysága (ha)
<u>Mezőgazdaság és erdőszet</u>	Belvíz terület elöntése miatt termés kiesés. Aszály miatt terméshozam csökkenés, nem megfelelő mezőgazdasági művelés esetén talajerrózió mértékének növekedése, mely termés csökkenést idéz elő. Erdő és természetes vegetáció tüzesetek számának növekedése. Mezőgazdasági növények alacsony alkalmazkodóképessége miatt termés csökkenés várható. Erdők sérülékenységének növekedése	Valószínűleg igen	Mérsékelt	Jelenlegi	előntött vetésterület nagysága (ha), terméshozam %-os változása, erózióval érintett terület nagysága (ha), károsodással érintett erdőterületek nagysága és megoszlása, erdő-és vagy vegetációs tüzesetek száma
<u>Környezetvédelem és biológiai sokféleség</u>	Invazív fajok elterjedésének növekedése	Valószínűleg igen	Mérsékelt	Rövid lejáratú	Szélsőséges időjárási esemény(ek)ből eredő élőhelyvesztések %-a

<u>Egészségügy</u>		Többlethalalozás mértékének növekedése a hőhullámok miatt. Megbetegedések növekedése a megjelenő új fajok, kórokozók miatt.	Valószínűleg igen	Mérsékelt	Jelenlegi	Többlethalalozás változás (%/év)
<u>Polgári védelem és veszélyhelyzetek kezelése</u>		Klimaváltozással összefüggő katasztrófhelyzetek gyakoriságának növekedése	Valószínűleg igen	Mérsékelt	Rövid lejáratú	Riasztások száma, belvíz veszélyeztetett települések számának változása,
<u>Turizmus</u>			[Legördülő]	[Legördülő]	[Legördülő]	
<u>Egyéb</u>	Lakossági klímaváltozási attitűdök	Magán személyek érdektelensége, valamint információ hiánya a klímaváltozással kapcsolatban	Valószínűleg igen	Mérsékelt	Jelenlegi	Bevont személyek száma

❗ Rejtse el azokat a sorokat, amelyek nem vonatkoznak az Ön helyi önkormányzatára

❗ Csak azokra az ágazatokra vonatkozóan kell kitölteni, amelyek érintik az Ön helyi önkormányzatát.

❗ A hatással és ágazattal kapcsolatos mutatókra vonatkozó példák megtekintéséhez kattintson ide

1) Alkalmazkodási akcióterv(ek)

Cím	Rövid leírás	Elfogadás dátuma (ha van ilyen)	Nyelv	Közzétéve?
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Klímastratégiája	Fő célja a lakosság, a köztisztviselői- és vállalkozói kör érzékenyítése az éghajlatváltozással kapcsolatos kihívásokra, valamint a szükséges intézkedések, beavatkozási irányok meghatározása.	2018.10.29	Nemzeti nyelv	✓
Nemzeti energiastratégia 2030	Célja a hazai energiaellátás hosszú távú fenntarthatóságának, biztonságának és gazdasági versenyképességének biztosítása.	2011.10.14	Nemzeti nyelv	✓
Nemzeti Épületenergetikai Stratégia	A Nemzeti Épületenergetikai Stratégia célja, hogy az épületek energiafogyasztása a lehető legnagyobb mértékben csökkenjen a rendelkezésre álló források felhasználásával a következő években és ezáltal csökkenjen az üvegházhatású gázok kibocsátása.	2015.03.15	Nemzeti nyelv	✓
Magyarország Nemzeti Energia- és Klímastratégia (tervezet)	Magyarország 2030-as megújuló energia részarányának növelését, energiahatékonyság növelését, valamint az ÜHG kibocsátás csökkentését célzó terv.	[éé.hh.nn]	Nemzeti nyelv	✓
Magyarország Megújuló Energia Hasznosítása Cselekvési Terve 2010-2020	A megújuló cselekvési terv legfontosabb feladata azoknak az alapelveknek, cselekvési irányoknak és intézkedéseknek a kijelölése, amelyekkel teljesíthető az Európai Unió által Magyarország számára előírt – megújuló energiaforrások felhasználására vonatkozó 2020-ra érvényes – 13 százalékos célérték. A cselekvési terv felvázolja azokat a szabályozási ösztönzőket és adminisztratív eszközöket, amelyekkel előre mozdítható az alternatív energiaforrások felhasználásának terjedése és meghatározza azokat az egyéb intézkedéseket (oktatás, szemléletformálás), amelyek az ambiciózus célérték eléréséhez szükséges társadalmi szemléletalakítást szolgálják.	2010.12.02	Nemzeti nyelv	✓
Nemzeti Közlekedési Stratégia (NKS) Közlekedési Energiahatékonyság-javítási Cselekvési Terv	A Stratégia célkitűzései alapján a versenyképesség növelésével egyenértékű feladat a természeti és humán értékek, illetve erőforrások megőrzésének, a fenntartható növekedés feltételeinek biztosítása, továbbá az esetenként egymással is konfliktusban lévő környezeti és gazdasági, nemzeti és uniós célkitűzések összehangolása.	2013.10.14	Nemzeti nyelv	✓
Nemzeti Erdőstratégia	A stratégia kiterjed az állami és magán erdők hasznosítására, a közjóléti, gazdasági és védelmi célokra egyaránt.	2016.10.13	Nemzeti nyelv	✓
Energia-és Klímatudatossági Szemléletformálási Cselekvési Terv	A Cselekvési Terv célja az energia- és klímatudatosság elterjesztése. A Cselekvési Terv intézkedéseinek hosszú távú célja, hogy a fogyasztók egyéni érdeküként kezeljék a fenntartható fejlődést szolgáló energiafogyasztás kialakítását, továbbá a költségalapú szempontokon túl a környezetorientált és közösségi érdekek is jelentős súlyt képviseljenek fogyasztói döntéseik meghozatalakor.	2015.09.08	Nemzeti nyelv	✓
Nemzeti Vízstratégia (Kvassay Jenő Terv)	A magyar vízgazdálkodás 2030-ig terjedő keretstratégiája és 2020-ig terjedő középtávú intézkedési terve. Alapvető feladata a vizek kezelésével, hasznosításával kapcsolatos célkitűzések meghatározása, a feladatok megoldásához szükséges intézkedések megvalósítási feltételeinek megteremtése, az öntözéses gazdálkodás lehetőségeinek és kereteinek kialakítása, az aszálykáros hatásainak megelőzése és mérséklése.	2017.03.07	Nemzeti nyelv	✓
IV. Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Terv	A Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Terv az ország energiahatékonyságának javítását szolgáló, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket, azok elért és várható eredményeit, valamint az intézkedések megvalósításának feltételeit összefoglaló dokumentum.	2017.11.01	Nemzeti nyelv	✓
Az Észak-Alföldi Régió Energiastratégiája	Célja meghatározni a régióban azokat az irányokat, melyek felé haladnia kell, azaz a megvalósítandó feladatoknál figyelembe veszi a helyi természeti és gazdasági adottságokat, a kistérségek hagyományait, a határon átnyúló kapcsolatok lehetőségét, a megújuló energia potenciálokat, ezáltal hatékonyabban, helyspecifikusan tudja kijelölni a cselekvéseket.	[éé.hh.nn]	Nemzeti nyelv	✓
Magyarország geotermikus felmérése 2016	Magyarország és megyéinek geotermikus viszonyainak bemutatása	[éé.hh.nn]	Nemzeti nyelv	✓

ⓘ Szükség szerint további sorok hozzáadásával bővíthető

ⓘ Küldje meg az Ön helyi alkalmazkodási akciótervét és más tervezési dokumentumait (ha van ilyen a helpdesk@mavors-adapt.eu címre.

Az alkalmazkodás beépítése más politikai területeken:

500 characters left

2) Alkalmazkodási intézkedések

ⓘ Sorolja fel az alkalmazkodási intézkedéseit az alábbi táblázatban. Az intézkedések átfogóak vagy reprezentatívak lehetnek, azokat a fenti pontban a helyi önkormányzat által hivatkozott egy vagy több dokumentumból kell közvetlenül átvenni.

Ágazat	Cím (max. 120 kar.)	Rövid leírás (max. 300 kar.)	Felelős szerv/osztály	Végrehajtási időkeret		Végrehajtási állapot	A hatásmérséklést is érintő intézkedés?	Kiválasztás kulcsfontosságú intézkedésként (☑)	<< További kötelező mezők kizárólag a „Kulcsfontosságú intézkedésekre” >>					
				Kezdés	Befejezés				Bevont érdekelt felek	Kezelt kockázat és/vagy sebezhetőség	Elért eredmények (min. 1)	Költségek (€)		
												Beruházás	Nem beruházási jellegű	
Környezetvédelem és biológiai sokféleség	TOP-2.1.2-15-SB1 (Környezettudatos városrehabilitáció Baktalórántházán)	A projekt célja Baktalórántháza város rehabilitációs fejlesztése városi környezetjavító intézkedésekkel, valamint a gazdaságfejlesztési beavatkozásokkal, mellyel hozzájárul a település általános környezeti állapotának javításához. A megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága 8250 m2.	Baktalórántháza Város Önkormányzata	2017	2019	Folyamatban van	x	[Kérjük, válasszon]	Lakosság és Önkormányzat	Szélsőséges hő és csapadék	8250 m2	1254442	0	
Környezetvédelem és biológiai sokféleség	TOP-2.1.2-15-SB1-Zöld város kialakítása Nyírmadán	A projekt célja a Belvárosi Akcióterület zöldfelületi rendszerének növelése, rehabilitációja. A szabadidő eltöltésére alkalmas helyszínek kialakítása, rekonstrukciója és ezen beavatkozások megközelíthetőségét javító infrastrukturális fejlesztések megvalósítása. A megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága 11260 m2.	Nyírmada Város Önkormányzata	2017	2019	Folyamatban van	x	[Kérjük, válasszon]	Lakosság és Önkormányzat	Szélsőséges hő és csapadék	11260 m2	1003575	0	

Alkalmazkodási intézkedések														 HOME
	Egyéb	KEHOP-1.2.1-18-2018-00056-Nyírákón a jövőért	A projekt célja a lakosság klímatudatosságának növelése, valamint az éghajlatváltozás helyi hatásairól való ismeretek átadása. Klíma-alkalmazkodással kapcsolatos szemléletformálási akciókban aktívan résztvevő lakosság száma 730 fő.	Nyírákó Község Önkormányzata	2018	2020	Folyamatban van		[Kérjük, válasszon]	Lakosság	Klímaváltozás negatív hatásai	730 fő	0	30963
	Egyéb	KEHOP-1.2.1-18-2018-00193-KLÍMASTRATÉGIA ÉS BEMUTATÓTÉR KIALAKÍTÁSA ROHODON	A projekt célja a lakosság klímatudatosságának növelése, valamint az éghajlatváltozás helyi hatásairól való ismeretek átadása. Klíma-alkalmazkodással kapcsolatos szemléletformálási akciókban aktívan résztvevő lakosság száma 930 fő.	Rohod Község Önkormányzata	2018	2020	Folyamatban van		[Kérjük, válasszon]	Lakosság	Klímaváltozás negatív hatásai	930 fő	0	44849
	Egyéb	KEHOP-1.2.0 Klímastratégia kidolgozása, Éghajlatváltozási Platform létrehozása Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében	A projekt fő célkitűzése volt a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei klímastratégia kidolgozása, illetve a Megyei Éghajlatváltozási Platform létrehozása.	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat	2016	2018	Befejezve			Lakosság	Szélsőséges hő és csapadék, árvíz, belvíz, vihar, aszály, erdőtűzek	2156 fő	0	95269
	Vízgazdálkodás	TOP-2.1.3-15-SB1-Baktalórántháza belvíz-elvezető rendszerének felújítása	A megvalósítani kívánt projekt elsődleges célja a bel-és csapadékvizek belterületről való biztonságos elvezetésének érdekében a vízkárokkal veszélyeztetett területeken a csapadékvíz elvezető, belvízelvezető infrastruktúra fejlesztése, a csapadékvíz okozta károk enyhítése, illetve megszüntetése. Az építendő bel- és csapadék vízvédelmi rendszer hossza 13384 fm.	Baktalórántháza Város Önkormányzata	2017	2019	Folyamatban van	x	[Kérjük, válasszon]	Lakosság és Önkormányzat	Árvíz, belvíz, szélsőséges csapadék	13384 fm.	1254467	0
	Vízgazdálkodás	TOP-2.1.3-15-SB1-Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések Nyírmadán	A megvalósítani kívánt projekt elsődleges célja a bel-és csapadékvizek belterületről való biztonságos elvezetésének érdekében a vízkárokkal veszélyeztetett területeken a csapadékvíz elvezető, belvízelvezető infrastruktúra fejlesztése, a csapadékvíz okozta károk enyhítése, illetve megszüntetése. Az építendő bel- és csapadék vízvédelmi rendszer hossza 8240 fm.	Nyírmada Város Önkormányzata	2016	2019	Folyamatban van	x	[Kérjük, válasszon]	Lakosság és Önkormányzat	Árvíz, belvíz, szélsőséges csapadék	8240 fm	470426	0
	Egyéb	KEOP 6.2.0/A/11-2011-0219-"Komposztáljunk Baktalórántházán"	A pályázat célja, hogy a különböző érintettek (gazdasági szféra, civil szféra, oktatás, tudományos szféra, tanácsadók és lakosság) együttműködésének eredményeként a társadalom minél szélesebb körében tudatosuljon a fenntarthatóság, mint értékrend, ismertté váljanak a fenntartható alternatívák használatának módjai és a fogyasztás környezeti hatásai. A projekt során bevont személyek száma 840 fő.	Baktalórántháza Város Önkormányzata	2013	2015	Befejezve		[Kérjük, válasszon]	Lakosság, Önkormányzat, Civil szféra	Talajdegradáció	840 fő	0	33906
	Egyéb	Energiamegtakarítási Intézkedési tervek készítése a települési önkormányzatok ingatlanjára vonatkozólag	Az energiahatékonyságról szóló 2015. évi LVII. törvény kiegészült egy új szabállyal, amely a közintézmények tulajdonában és használatában álló épületekkel kapcsolatos energiahatékonysági feladatokat szabályozza. A közfeladat ellátását szolgáló épület üzemeltetéséért és fenntartásáért felelős szervezet vezetőjének öt évente energiamegtakarítási intézkedési tervet kell készítenie, emellett gondoskodnia kell az épületet használóinak energiahatékonysági szemléletformálásáról is.	Önkormányzatok	2021	2030	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	önkormányzat	Nem megfelelő energiahatékonyságú épületek	Elkészült intézkedési tervek száma: minimum 15		
	Egyéb	Helyi Klímastatégia kidolgozása (Apagy)	A projekt elsődleges célja, hogy Apagyon olyan átfogó és részletesen kidolgozott klímastratégia születhessen, melynek következtében a klímatudatosság beépül az Önkormányzat tervezési rendszerébe, az éghajlatvédelmi szempontok hatékonyan jelennek meg a döntéshozatal minden szintjén. Fontos cél a lakosság minél nagyobb arányú bevonása a folyamatokba, mert az egyének együttműködése nélkül nem képzelhető el a problémakör hatékony kezelése, hisz a lakosság hatásviselője is az éghajlatváltozásnak	Apagy Község Önkormányzata	2021	2021	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	Önkormányzat, lakosság, civil szervezetek		2400 fő	0	46440
	Vízgazdálkodás	Ivóvízhálózat fejlesztése	Az 1972-ben épült ivóvízhálózat Baktalórántházán elavult. Ivóvízhálózat fejlesztése keretében: AC csőanyagú ivóvíz gerincvezetékének kiváltása KPE csőre 17,955 km hosszúságban.	Nyírségvíz	[Legördülő]	[Legördülő]	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	Ivóvízbázis védelem	Kiváltandó ivóvízhálózat hossza (km): 17,955		
	Vízgazdálkodás	Ivóvízhálózat fejlesztése	Az 1983-ban épült ivóvízhálózat Laskod településen elavult. Ivóvízhálózat fejlesztése keretében: AC csőanyagú ivóvíz gerincvezetékének kiváltása KPE csőre 8,776 km hosszúságban	Nyírségvíz	[Legördülő]	[Legördülő]	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	Ivóvízbázis védelem	Kiváltandó ivóvízhálózat hossza (km): 8,776		
	Vízgazdálkodás	Ivóvízhálózat fejlesztése	Az 1978-ban épült Nyírákón kiépített ivóvízhálózat elavult. Ivóvízhálózat fejlesztése keretében: AC csőanyagú ivóvíz gerincvezetékének kiváltása KPE csőre 7,726 km hosszúságban	Nyírségvíz	[Legördülő]	[Legördülő]	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	Ivóvízbázis védelem	Kiváltandó ivóvízhálózat hossza (km): 7,726		

Vízgazdálkodás	Ivóvízhálózat fejlesztése	Az 1985-ben épült ivóvízhálózat elavult. Ivóvízhálózat fejlesztése keretében: AC csőanyagú ivóvíz gerincvezetékének kiváltása KPE csőre 16,406 km hosszúságban Nyírkársz településen	Nyírségvíz	[Legördülő]	[Legördülő]	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	Ivóvízbázis védelem	Kiváltandó ivóvízhálózat hossza (km): 16,406		
Vízgazdálkodás	Ivóvízhálózat fejlesztése	Ivóvízhálózat fejlesztése keretében: AC csőanyagú ivóvíz gerincvezetékének kiváltása KPE csőre 112,297 km hosszúságban Petneháza településen.	Nyírségvíz	[Legördülő]	[Legördülő]	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	Ivóvízbázis védelem	Kiváltandó ivóvízhálózat hossza (km): 112,297		
Vízgazdálkodás	Ivóvízhálózat fejlesztése	Az 1978-ban épült Nyírmada városában kiépített ivóvízhálózat elavult. Ivóvízhálózat fejlesztése keretében: AC csőanyagú ivóvíz gerincvezetékének kiváltása KPE csőre 22,533 km hosszúságban.	Nyírségvíz	[Legördülő]	[Legördülő]	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	Ivóvízbázis védelem	Kiváltandó ivóvízhálózat hossza (km): 22,533		
Vízgazdálkodás	Ivóvízhálózat fejlesztése	Az 1978-ban épült Pusztadoboson kiépített ivóvízhálózat elavult. Ivóvízhálózat fejlesztése keretében: AC csőanyagú ivóvíz gerincvezetékének kiváltása KPE csőre 10,437 km hosszúságban.	Nyírségvíz	[Legördülő]	[Legördülő]	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	Ivóvízbázis védelem	Kiváltandó ivóvízhálózat hossza (km): 10,437		
Vízgazdálkodás	Ivóvízhálózat fejlesztése	Az 1983-ban épült ivóvízhálózat Rohod településen elavult. Ivóvízhálózat fejlesztése keretében: AC csőanyagú ivóvíz gerincvezetékének kiváltása KPE csőre 7,895 km hosszúságban.	Nyírségvíz	[Legördülő]	[Legördülő]	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	Ivóvízbázis védelem	Kiváltandó ivóvízhálózat hossza (km): 7,895		
Hulladékgazdálkodás	Szennyvíztelep építése	Nyírákó, Nyírkércs, Petneháza, Laskod település vonatkozásában közös szennyvíztelep építése	Nyírségvíz	[Legördülő]	[Legördülő]	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	Ivóvízbázis- és talajszennyeződés			
Hulladékgazdálkodás	Csatornahálózat kiépítése.	Nyírákó településen a szennyvízelvezetés-tisztítás kapcsán 7,7 km hosszúságú csatornahálózat kiépítése. A településen jelenleg nincs kiépítve szennyvízhálózat, a folyékony hulladékszállítást egy szolgáltató végzi, aki nagyon leterhelt.	Nyírségvíz, Nyírákó Község Önkormányzata	[Legördülő]	[Legördülő]	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	Ivóvízbázis- és talajszennyeződés	Építendő csatornahálózat hossza (km): 7,7		
Hulladékgazdálkodás	Csatornahálózat kiépítése.	Nyírkércs településen a szennyvízelvezetés-tisztítás kapcsán 6 km hosszúságú csatornahálózat kiépítése.	Nyírségvíz	[Legördülő]	[Legördülő]	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	Ivóvízbázis- és talajszennyeződés	Építendő csatornahálózat hossza (km): 6		
Hulladékgazdálkodás	Csatornahálózat kiépítése.	Petneháza településen a szennyvízelvezetés-tisztítás kapcsán 12,3 km hosszúságú csatornahálózat kiépítése.	Nyírségvíz	[Legördülő]	[Legördülő]	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	Ivóvízbázis- és talajszennyeződés	Építendő csatornahálózat hossza (km): 12,3		
Hulladékgazdálkodás	Csatornahálózat kiépítése.	Laskod településen a szennyvízelvezetés-tisztítás kapcsán 8,8 km hosszúságú csatornahálózat kiépítése.	Nyírségvíz	[Legördülő]	[Legördülő]	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	Ivóvízbázis- és talajszennyeződés	Építendő csatornahálózat hossza (km): 8,8		
Hulladékgazdálkodás	Szennyvízátemelők felújítása	Nyírmada településen a szennyvíztisztító telep teljes rekonstrukciója, szennyvízátemelők felújítása	Nyírségvíz	[Legördülő]	[Legördülő]	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	Ivóvízbázis- és talajszennyeződés			
Hulladékgazdálkodás	Szennyvízhálózat építése	Ófehértó – Ligettanya szennyvízhálózatának kiépítése (Ófehértó község tanyatelepüléssel is rendelkezik, ez az úgynevezett Ligettanya. Ezek a területek kimaradtak Ófehértó település szennyvízhálózat kiépítése projektből, így itt teljesen megoldatlan a szennyvíz ellenőrzött kezelése. Megoldást jelenthet az Ófehértói hálózathoz való csatlakozás, esetleg egyéni házi szennyvízkezelők kiépítése.)	Ófehértó Község Önkormányzata	2020	2030	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	Ivóvízbázis- és talajszennyeződés	8,8 fm		
Vízgazdálkodás	Csapadék-belvízvédelmi rendszer kiépítése	Ófehértó csapadék- és belvízvédelmi rendszerének kiépítése. Olyan hálózati rendszer kiépítése válik szükségessé, amely a legváratlanabb helyzetekben (viharok, áradások) estén is biztonságot adnak a lakosságnak. Ezen védművek megépítése óvja a lakóházak épségét, a megszokottnál sokkal nagyobb csapadékvíz levezetésére, tárolására is alkalmas. Cél egy csapadékvíz gyűjtésére és tárolására alkalmas szükségtározót kiépítése.)	Ófehértó Község Önkormányzata	2020	2030	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	belvíz, szélsőséges csapadék	3000 fm	928792	0
Vízgazdálkodás	Csapadékvíz elvezetés	BELTERÜLETI CSAPADÉKVÍZ ELVEZETÉS KIÉPÍTÉSE, Belterületi csapadékvíz kiépítése Nyírtass belterületén	Nyírtass Község Önkormányzata	2020	2022	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	belvíz, szélsőséges csapadék		2476780	0
Egyéb	Helyi klímastratégia kidolgozása	Helyi klímastratégia kidolgozása a települési adottságok, sajátosságok figyelembevételével Nyírtass községben	Nyírtass Község Önkormányzata	2020	2025	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság				
Egyéb	Helyi energetikai terv kidolgozása	Helyi energetikai terv kidolgozása a település adottságainak figyelembevételével Nyírtass községben.	Nyírtass Község Önkormányzata	2020	2025	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	Lakosság	Nem megfelelő energiahatékonyságú épületek			

Alkalmazkodási intézkedések														 HOME
	Környezetvédelem és biológiai sokféleség	Zöld Nyírtass	Zöldterületek, parkok növelése, fásítás a település belterületén	Nyírtass Község Önkormányzata	2020	2025	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	Lakosság	Szélsőséges hő és szélsőséges csapadék			
	Egyéb	Szemléletformálás	Szemléletformálás a jövő nemzedékéért: Energiahatékonysággal, környezettudatossággal, klímavédelemmel kapcsolatos szemléletformálás Nyírtass településen, a környező települések bevonása is lehetséges.	Nyírtass Község Önkormányzata	2020	2025	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	Lakosság			0	154800
	Vízgazdálkodás	Csapadék és belvízvédelem Nyírájkón	Nyírájkó településen található árkok, csapadékelvezetők tisztítása, felújítása	Nyírájkó Község Önkormányzata	[Legördülő]	[Legördülő]	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	Lakosság	belvíz, szélsőséges csapadék		464496	0
	Környezetvédelem és biológiai sokféleség	Zöldfelület növelése Apagy községben	A projekt célja Apagy önkormányzati tulajdonában lévő utcákon egységes településkép kialakítása érdekében bokrok, fák ültetése. Valamennyi intézmény környezetében szintén növelni kívánjuk a fák, cserjék számát. Külterületi szakaszokon szintén fák telepítését tervezzük. A megvalósítással érintett terület 20.000 m2., 2000 db fa és bokor	Apagy Község Önkormányzata	2021	2022	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	Lakosság	Szélsőséges hő és szélsőséges csapadék	20.000 m2	123839	0
	Egyéb	Helyi energetikai terv kidolgozása (Apagy	A projekt elsődleges célja, hogy Apagyon olyan átfogó és részletesen kidolgozott energetikai intézkedési terv születhessen, melynek következtében az energiatudatosság beépül az Önkormányzat tervezési rendszerébe, az energetikai szempontok hatékonyan jelennek meg a döntéshozatal minden szintjén. Fontos cél a lakosság minél nagyobb arányú bevonása a folyamatokba, mert az egyének együttműködése nélkül nem képzelhető el a problémakör hatékony kezelése	Apagy Község Önkormányzata	2021	2021	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	Lakosság	Nem megfelelő energiahatékonyságú épületek	2400 fő	0	46439
	Vízgazdálkodás	Csapadék és belvízvédelem (Levelek)	Csapadék és belvízvédelmi fejlesztések a belterületen Levelek nagyközség területén: Mikszáth Kálmán u., Új u., Kert u., Dohány u. Sport u	Levelek Nagyközség Önkormányzata	2020	2022	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	Lakosság	belvíz, szélsőséges csapadék	1500 fm	619195	0
	Környezetvédelem és biológiai sokféleség	Települési zöldfelületek növelése Nyírmadán	Nyírmada Város tulajdonában lévő utak, utcák fásítása, zöldfelület növelése, utcakepek egységes kialakítása	Nyírmada Város Önkormányzata	2022	2023	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	Lakosság	Szélsőséges hő és szélsőséges csapadék	6 km	309597	0
	Egyéb	Helyi Klímastratégia kidolgozása (Baktalórántháza)	Elkészülte hozzájárul intézmények és azok vezetői, a településen élők környezettudatosságának növeléséhez, az éghajlatváltozás problémájának megismeréséhez, valamint megfelelő összefogással elérhető az általa okozott problémák csökkentése. Kiemelt figyelmet kap a megelőzés, a lakosság klímatudatosságának növelése	Baktalórántháza Város Önkormányzata	2020	2021	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	lakosság			0	61920
	Egyéb	Energetikaihatékonysággal, környezettudatossággal és környezetvédelemmel kapcsolatos szemléletformálás	A programsorozat célja, hogy a lakosságot, a helyi intézmények vezetőit, a településen tanuló fiatalkorúakat megszólítva kialakuljon egy új szemlélet, melynek elsődleges célja a környezetvédelem, a környezeti terhelések csökkentése, a környezettudatosság kialakítása. Megismertetni a lakossággal a környezetbarát megoldásokat, lehetőségeket, ösztönözni őket ezek használatára, hogy eredményeként hosszú távon fenntartható, élhető környezet megteremtése valósuljon meg	Baktalórántháza Város Önkormányzata	2020	2021	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	lakosság	Környezetvédelem		0	123839
	Hulladékgazdálkodás	Szeméttelep rekultiválása Magyon	A projekt célja a magyi hulladéklerakó rekultiválása a környezet állapotának megóvása érdekében.	Magy Község Önkormányzata	2020	2020	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, hulladék-gazdálkodási vállalat	Környezetvédelem	1 db rekultivált hulladéklerakó		
	Hulladékgazdálkodás	KEHOP-3.2.1-15- Az előkezelés, a hasznosítás és az ártalmatlanítás alrendszereinek fejlesztése a települési hulladék vonatkozásában	Komplex hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztése a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, különös tekintettel az elkülönített hulladékgyűjtési, szállítási és előkezelő rendszerre	NFP Nemzeti Fejlesztési Programiroda Nonprofit Kft	2016	2019	Folyamatban van		[Kérjük, válasszon]	hulladéktársulás, önkormányzatok, lakosság	levegőszennyezés, talajszennyezés, ivóvízbázis szennyezés	4 db hulladékudvar létesítése, 15000 db házi komposztáló edényzet, gyűjtő-, szállító- és anyagmozgató gépek, új szelektív válogatók	23 019 507	0
	Egyéb	Klímaváltozással kapcsolatos (védekezés és alkalmazkodást segítő) szemléletformáló rendezvények lakosság részére	Az intézkedés célja az alábbi: Klímaváltozás elleni védekezés, adaptáció, ismeretterjesztése (hőhullám elleni védekezés, csapadékvíz hasznosítás, aszály elleni védekezés, stb.)	Önkormányzatok és civil szervezetek	2021	2030	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	belvíz, Szélsőséges hő és csapadék, aszály, vihar	Bevont személyek száma: 2500 fő		

Egyéb	Klimaváltozással kapcsolatos szemléletformáló rendezvények mezőgazdasági szereplők részére	Az intézkedés célja az alábbi: Klimaváltozás elleni védekezés, adaptáció, ismeretterjesztése (hőhullám elleni védekezés, csapadékvíz hasznosítás, aszály elleni védekezés, stb.)	Önkormányzatok és civil szervezetek	2021	2030	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, mezőgazdasági szereplők	belvíz, Szélsőséges hő és csapadék, aszály, vihar	Bevont személyek száma: 1000 fő		
Egyéb	Klimaváltozással kapcsolatos szemléletformáló rendezvények vállalkozások részére	Az intézkedés célja az alábbi: Klimaváltozás elleni védekezés, adaptáció, ismeretterjesztése (hőhullám elleni védekezés, csapadékvíz hasznosítás, aszály elleni védekezés, stb.)	Önkormányzatok és civil szervezetek	2021	2030	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, vállalkozók	belvíz, Szélsőséges hő és csapadék, aszály, vihar	Bevont személyek száma: 1000 fő		
Egyéb	Klimaváltozással kapcsolatos szemléletformáló rendezvények tanárok és diákok részére	Az intézkedés célja az alábbi: Klimaváltozás elleni védekezés, adaptáció, ismeretterjesztése (hőhullám elleni védekezés, csapadékvíz hasznosítás, aszály elleni védekezés, stb.)	Önkormányzatok és civil szervezetek	2021	2030	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	belvíz, Szélsőséges hő és csapadék, aszály, vihar	Bevont személyek száma: 3000 fő		
Egyéb	Klimaváltozással kapcsolatos szemléletformáló rendezvények önkormányzatok részére	Az intézkedés célja az alábbi: Klimaváltozás elleni védekezés, adaptáció, ismeretterjesztése (hőhullám elleni védekezés, csapadékvíz hasznosítás, aszály elleni védekezés, stb.)	Önkormányzatok és civil szervezetek	2021	2036	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	önkormányzat	belvíz, Szélsőséges hő és csapadék, aszály, vihar	Bevont személyek száma: 2200 fő		
Egyéb	Önkormányzati és közintézmények dolgozóinak klímavédelemmel kapcsolatos képzése	Önkormányzati dolgozóknak tartott képzés klímavédelemmel, természet-és környezetvédelemmel foglalkozó szakemberek, egyetemi kutatók bevonásával. A képzésen résztvevők bevonása a helyi tervek, dokumentumok készítésébe	Önkormányzatok és civil szervezetek	2021	2030	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	önkormányzat	belvíz, Szélsőséges hő és csapadék, aszály	1100 fő		
Hulladékgazdálkodás	Szennyvízhálózat kiépítése	A településen lévő háztartások által kibocsátott szennyvíz megfelelő kezelésének biztosítása	Nyírségvíz Zrt.	2021	2030	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	ivóvízbázis és talajszennyeződés	Kiépített szennyvíz vezeték hossza:		
Vízgazdálkodás	Bel- és csapadék vízvédelmi rendszer építése	Elsődleges célja a bel-és csapadékvizek belterületről való biztonságos elvezetésének érdekében a vízkárokkal veszélyeztetett területeken a csapadékvíz elvezető, belvízelvezető infrastruktúra fejlesztése, a csapadékvíz okozta károk enyhítése, illetve megszüntetése.	Önkormányzatok	2021	2030	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	belvíz, szélsőséges csapadék	Az építendő bel- és csapadék vízvédelmi rendszer hossza:		
Mezőgazdaság és erdészet	Erdősítés, erdősültség arányának növelése	Az erdő területek arányának növelése, mely, javítja adott terület vízháztartását, levegőminőségét, mikroklimát, illetve szén-dioxid megkötést is eredményez.	erdészetek, magán erdőgazdálkodók	2021	2030	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	lakosság	Szélsőséges csapadék, belvíz	Telepített erdőterület nagysága (%): +5 %		
Vízgazdálkodás	Bel-és csapadékvíz összegyűjtése és felhasználása	Az összegyűjtött bel és csapadékvíz, összegyűjtése tárolókba, hogy a csapadékszegény időszakban mezőgazdasági öntözésre lehessen felhasználni.	Önkormányzatok	2021	2030	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	belvíz, szélsőséges csapadék, aszály	Kiépített rendszer hossza:		
Vízgazdálkodás	Vízáteresztő burkolatok vizsgálata, alkalmazásának lehetőségeinek felmérése és alkalmazása	Célja a vízelvezető hálózat tehermentesítése. A talaj vízháztartásának javítása.	Önkormányzatok	2021	2030	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	szélsőséges csapadék	Elkészült adatbázis száma: 1; A megépített vízáteresztő burkolat hossza		
Mezőgazdaság és erdészet	Mezőgazdasági területeken öntöző rendszerek fejlesztése, bővítése	Célja aszályos időszakoknál a termesztett növények víz utánpótlásának biztosítása	FETIVIZIG	2021	2030	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	aszály	Az építendő öntözőrendszer ek hossza:		
Hulladékgazdálkodás	Illegális hulladéklerakók felmérése, felszámolása	Célja a levegő, talaj és talajvíz szennyeződésének megakadályozása	Önkormányzatok	2021	2030	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	levegő-, víz- és talajszennyezés	Felmért illegális telepek száma: 5; Felszámolt illegális telepek száma: 5		
Egyéb	Települési hőszigetek felmérése, hatásainak mérséklése, megszüntetése	Az intézkedés célja, hogy felmérje a települési hőszigeteket, majd megvalósuljon azok egészségre negatív hatásainak mérséklése.	Önkormányzatok	2021	2030	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	lakosság	Szélsőséges hő			
Épületek	Zöldhomlokzatok, függőleges zöldfelületek tervezésének beépítése a helyi építészetbe	Célja javítani a települések levegőminőségét	Önkormányzatok	2021	2030	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	lakosság	Szélsőséges hő és csapadék			
Energia	Energiamegtakarítási Intézkedési Tervek (EIT) készítése a települési önkormányzatok ingatlanjára vonatkozóan	Közfeladat ellátását szolgáló épület üzemeltetéséért és fenntartásáért felelős szervezet vezetőjének ötévente energiamegtakarítási intézkedési tervet kell készítenie, emellett gondoskodnia kell az épületet használók energiahatékonysági szemléletformálásáról is.	Önkormányzatok	2021	2030	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	Önkormányzat	Nem megfelelő energiahatékonyságú épületek	Települések száma		
Egészségügy	Lakossági tájékoztatás a hőhullámok és egyéb extrém időjárási helyzetekről	Helyi rendezvények, mobil applikáció készítése, mely tájékoztatja adott terület időjárási anomáliájáról és annak védekezési módszeréről	Önkormányzatok és civil szervezetek	2021	2030	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	lakosság	belvíz, Szélsőséges hő és csapadék, aszály, vihar	Bevont személyek száma: 10000 fő		
Vízgazdálkodás	Belvízvédelmi rendszerek fejlesztése, karbantartása	Az intézkedés célja a belvízvédelmi rendszer fejlesztése és karbantartás.	Önkormányzatok	2021	2030	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	vízügyi igazgatóság, gazdálkodók, lakosság, önkormányzatok	belvíz			

A földhasználat tervezése	Részletes adatbázis készítés és ajánlások a tájhasználat módjára	Meglévő felmérések, információk és a NATÉR felhasználásával részletes térinformatikai adatbázis készítése. Elemzi az adott terület tájhasználat módját, az éghajlatváltozás kockázatait a gazdálkodásban és jövőbeli földhasznosításmódját, eszközeit.	Önkormányzatok	2021	2030	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	Lakosság, Önkormányzat, Civilek	belvíz, Szélsőséges hő és csapadék, aszály, vihar	Elkészült adatbázis száma: 1 db		
Környezetvédelem és biológiai sokféleség	Invazív fajok elterjedésének megakadályozása, szemléletformálás	Invazív fajok irtása, tájékoztatás adott területen lévő invazív fajokról (felismerés), védekezési módszer ismertetése	Önkormányzatok és civil szervezetek	2021	2030	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	önkormányzat, lakosság	lakosság	2000 fő		
Egyéb	Klímaérzékenységi vizsgálatok elvégzése és alkalmazkodási intézkedések kialakítása tájakra, épületekre és infrastruktúrára vonatkozóan	Kitettségi és klímaérzékenységi vizsgálatok elvégzése	Önkormányzatok	2021	2030	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	lakosság	belvíz, Szélsőséges hő és csapadék, aszály, vihar, erdőtűz	Elkészült adatbázis száma: 1 db		
Környezetvédelem és biológiai sokféleség	Települési klímajavítás zöldfelület és vízfelület bővítéssel	Új zöldfelületek kialakítása, meglévők rekonstrukciója	Önkormányzatok	2021	2030	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	lakosság	Szélsőséges hő és csapadék	A megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága (%): +15%		
Egyéb	Helyes fűtési gyakorlat elterjesztése	Levegőminőség javulást célzó program	Önkormányzatok és civil szervezetek	2021	2030	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	lakosság	levegőszennyezés	Bevont személyek száma: 2500 fő		
Hulladékgazdálkodás	Hulladéklerakók rekultiválása	Hulladéklerakók rekultiválása a környezet állapotának megóvása érdekében	Önkormányzatok	2021	2030	Nem kezdődött el		[Kérjük, válasszon]	lakosság	víz-és talajszennyezés	Hulladéklerakók rekultiválásának száma:		
Vízgazdálkodás	Ivóvíz takarékossgal kapcsolatos szemléletformálás	Célja a víz felhasználás optimalizálása.	Helyi önkormányzatok, ivóvíz szolgáltató, civil szervezetek	2021	2030	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	lakosság	ivóvízbázis védelem	Bevont személyek száma: 1000 fő		
Vízgazdálkodás	Ivóvízhálózat fejlesztése	Célja a hálózati vízvesztesség csökkentése	Helyi önkormányzatok, ivóvíz szolgáltató	2021	2030	Nem kezdődött el	x	[Kérjük, válasszon]	lakosság	ivóvízbázis védelem	Felújított ivóvízhálózat hossza fm:		
Egyéb	Helyi klímastratégiák kidolgozása	Célja a helyi mikroklíma feltérképezése, az éghajlat változáshoz való alkalmazkodás feltárása	Önkormányzatok	2021	2030	Nem kezdődött el	[Válassza: x]	[Kérjük, válasszon]	lakosság	-	Települések 50%-a		

Szükség szerint adjon hozzá/rejtsen el további sorokat.

A kezelt kockázat/sebezhetőség és/vagy az elért eredmény mennyiségi meghatározásához kattintson a mutatókra vonatkozó példák megtekintéséhez.